

Orizont 31

JURNAL SOCIAL-POLITIC ȘI LITERAR-ARTISTIC EDITAT DE UNIUNEA SCRITORILOR DIN R.S.R. ȘI COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ TIMIȘ

NR. 31 (1118), 5 AUGUST 1988 • SERIE NOUĂ. ANUL XXXIX • 8 PAG., 3 LEI

TEZELE PENTRU PLENARA C.C. AL P.C.R., PROGRAM DE ACȚIUNE AL ÎNTREGULUI POPOR

O STRATEGIE REALISTĂ

...în trecut a fost sărăcit în întreg județul Timiș, în mecanizatorul", și recunoștință acelor oameni minunți care, în condițiile unei țări, au realizat, prin eforturi maxime, de zi cu zi, ca într-o altă Olimpiadă de la Atena, să realizeze rezultate absolute în materie de agricultură, de creșterea animalelor, de realizarea unor produse agricole. Patria își serbează în ziua de azi noul revoluționar. S-a scris și se va scrie în zilele noastre, încă mulți ani, despre recordurile absolute...

Caracterul științific, realist, al oricărei linii politice este dovedit, în cele din urmă, de practică, de viața socială, de felul în care se realizează diferitele obiective ale planului strategic. Referindu-se la necesitatea perfecționării activității de conducere, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU spune că „trebuie să pornim de la concluzia că linia generală și strategia dezvoltării sînt pe deplin juste, corespund așteptărilor obiective, legităților generale, cât și necesităților și posibilităților dezvoltării patriei noastre”. Această concluzie de ordin principial, cu valoare orientativă, mobilizatoare, se desprinde cu claritate și din documentele Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1987, care a analizat temeinic, dintr-o nouă perspectivă, procesul revoluționar din țara noastră, cu deosebire în perioada de după Congresul al IX-lea. Desigur, 23 de ani nu reprezintă o perioadă prea lungă, totuși, ea este suficientă pentru verificarea justetei hotărîrilor de însemnătate istorică pentru viitorul României, luate în vara anului 1965. Congresul al IX-lea a declarat un nou curs revoluționar, de lichidare a șablonismului și închistării dogmatice, deschizînd o nouă etapă în aplicarea creșterii a legităților obiective, a socialismului științific. Descifrînd corect dialectica relației general-particular în revoluția și construcția socialistă, P.C.R. a pus în centrul noul sale strategii dezvoltarea puternică a forțelor de producție, repartizarea lor rațională pe întregul teritoriu.

creșterea în ritm înalt a industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri de activitate, căci, cu toate realizările importante, mai ales organizarea pe baze socialiste a întregii vieți social-economice, România, la acea dată, continua să fie o

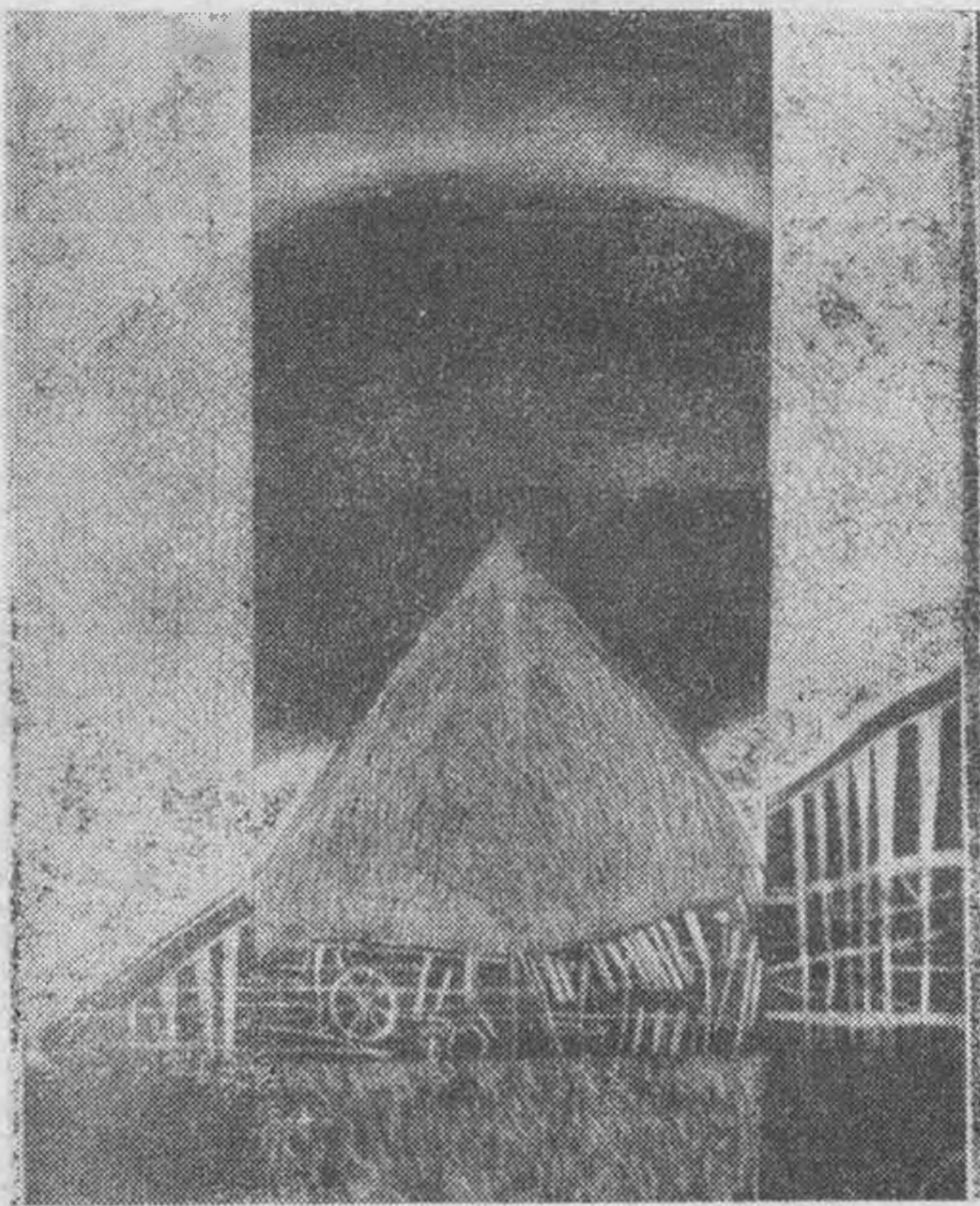
țară cu nivel slab de dezvoltare, deși procesul revoluționar se desfășura de mai bine de două decenii.

Sîntem, azi, în măsură să apreciem justetea liniei politice generale a strategiei adoptate de Congresul al IX-

lea, pornind de la importanțele realizării obținute de poporul român în perioada ce s-a scurs de atunci. Tocmai în făptuirile din ultimele două decenii au avut rolu hotărîtor în transformarea României dintr-o țară slab dezvoltată într-o țară industrial-agrară dezvoltată, ca urmare a creșterii, între 1945-1987, a producției industriale de 120 de ori, a celei agricole de aproape 9 ori, a venitului național de 34 de ori, a retribuției de 13 ori. Avuția națională a ajuns la circa 5 trilioane lei, din care fondurile fixe reprezintă 3,2 trilioane lei, consecință a alocării, în acești ani, a circa 33 la sută din venitul național pentru fondul de dezvoltare. Nimic nu poate fi mai semnificativ pentru justetea strategiei elaborate de partid acum 23 de ani decît aceste date, ce se constituie într-o elocventă expresie a creșterii puterii noastre economice, ce-a făcut posibilă asemenea grandioase lucrări ca: marile cetăți industriale din domeniul metalurgiei, chimiei, construcțiilor de mașini, energiei, canalele Dunăre - Marea Neagră și Poarta Albă - Midia - Năvodari, complexele hidroenergetice pe Dunăre, noi porturi la mare și Dunăre, Transfăgărășanul și metroul, marile lucrări de irigații, îmbunătățiri funciare și multe altele. Baza tehnico-materială construită în această perioadă

Prof. univ. dr.
Ilie LUCA

(Continuare în pag. 7)

VIOAREA COSOR: Sura.

BUCURIA RECOLTELOR

...materie de agricultură, în județul Timiș; se va vedea un palid ecou al marelui Incordate, resplădit, și eficiento — desigur, noul revoluționar agrar, mentalitatea nouă în agricultură, transformarea însăși a agriculturii agrare, în raport cu cerințele ale agriculturii moderne ce exprimă bivalența și care produce și produse ca personalitate de valori materiale, în noul revoluționar.

...rezultatele obținute și în țara noastră, în primele șase luni, în domeniul agriculturii, zootehniei, a întreprinderilor cu activități mixte sînt concludente pentru efortul susținut, pentru creșterea și stăruința cu care s-a lucrat în agricultură, în care s-au achitate sarcinile care, în definitiv, au fost asumate (pentru noi toți), în activitatea personală de atins și realizarea. Astfel, în domeniul zootehniei agricole de stat s-a realizat „zootehnic”, locul I a fost ocupat de întreprinderea de stat Liebling; locul II — I.A.S. Receaș; locul III — I.A.S. Peciu Nou — ca urmare a faptului că județul Timiș deține o mare parte din producția de carne și lapte în țară. La nivelul întreprinderii agricole de stat cu profil mixt, în Teremia Mare ocupă locul III-lea.

...toate acestea sînt dovezi ale efortului creator, dragostei și devotamentului care toți lucrătorii agricoli au avut în decizia din urmă de a realiza obiectivele revoluției agrare.

ORIZONT

Demult, pe la răsăritul adolescenței sau pe la amurgul copilăriei, firav elev la liceu teoretic din Slatina, mi s-a întâmplat — nu mai știu îndeajuns de exact cum de am intrat în starea aceea — să scriu primele versuri, care erau o tînguire după satul natal.

Evoc această naivă pagină de poveste, aparent fără vreo însemnătate, numai pentru că acel dor de casă al liceanului răătăcit într-o lume încă străină mi se pare că m-a urmărit obsesiv prin ani și că, în străfundurile ființei mele, el continuă să existe, chiar dacă între timp, am devenit, dacă pot spune așa, un cetățean. Și chiar dacă acel dor — un fel de neliniște miraculoasă — a fost reprojecțat, dacă nu convertit, în alte întrebări și-n alte iluzii cu care m-a dăruit viața.

M-aș putea interoga din nou de ce cîntecul se naște din bucurie și suferință, asemenea omului? Și dacă omul n-a trăit niciodată fără cîntec, poate oare trăi cîntecul fără

om? Iată că nu e vorba de un joc de cuvinte, ci de o înțelegere, lingvistică care putem adăuga laolaltă.

Între sentimentele eterne ale ființei umane, dragostea de mamă și de pămîntul natal

constituie din această cosmogonie a elementelor care-l compun existența, așadar din ideile și sentimentele cu care vin să-nîmpine generos timpul și oamenii.

Dar totul trebuie să-nceapă

Lumina pămîntului, floarea sau soarele

rămîne pururea nealterată, lumina nestînsă și ideal. Și poate că tot ceea ce împlinim, în cursul vieții, se regăsește în acest spațiu care ne definește esențial.

Mărturisită direct sau subiectivă, în orice caz consubstanțială, dragostea de patrie — care începe cu dragostea de mamă și de locurile copilăriei — este pentru poet însăși rațiunea sa de a fi. Căci întregul său univers referențial, aerul și limpezimea care alimmentează magia aliterară a poeziei, focul sacru ce asigură zborul ei înalt și mirific, este

în lauda limbii române, limba în care ai intrat prin jocurile și cîntecele copilăriei, prin foșnetul teribil și-al arborilor care nîclunde nu exprimă sentimentele tale așa cum le exprimă larva și arborii de-acasă. Pentru că nîclunde nu vei avea revelația că sistemul tău afectiv comuncă, în graul negrit al inimii, cu unduirea dulce a dealurilor sau cu flautele nevăzute ale cîmpiei, cutreierată de halucinațiile vîntului, în amiezile verii; cu locurile unde ai întîlnit lumina pămîntului care este numai al tău și miera glasului ne-

asemuit al mamei, cea dintîi care a numit, pentru tine, floarea sau soarele.

Istoria poeziei românești, de la rapsodul popular, care vine spre noi pe drumurile milenilor noastre, pînă la Eminescu și pînă la marii poeți contemporani, este o laudă înaltă a Limbii Române și a Patriei, cu întreaga ei zbrucimă istorie și cu prezentul ei de speranțe și vis.

În privirea ideii cu care poetul deschide pagina albă se vede țara, ca o albastră harță de riuri, o țară de cîmpii exprimînd aurul muncii, de păduri legănate în cîntec, o țară de munți albind cu fruntea în slavă, scîntînd în adîncuri de mari bogății, un pămînt cu ochii visînd pe ariile mării. Este țara Limbii Române, a jertfelor părinților noștri și a credințelor noastre, țara poeziei românești. Aici nu cred să fie poet care să nu fi cîntat, care să nu spero a găsi un sunet esențial de laudă a acestui pămînt.

Anghel DUMBRAVEANU

...între studenții săi de pian în acea seară. Aș zice un om învins, dacă beatnicul nu și-ar fi lăsat, la un moment dat, din fișorul cu care ne primise și ne înconjurase ca o gazdă impecabilă, în cea mai bună și mai nobilă tradiție literară.

Momentul acela fusese apăsător pe firul unei povestiri, cînd își amintise că se află în proces cu postul național de radio care, după ce-i transmiseseră le nenumărate ori, timp de peste două decenii, poezia „Urletul, acum l-l interzise”. Și pentru că i s-o fi parut că așa mea arată o expresie mîrșă, imi aduce, în copie xerox, un articol din „The New York Times” cu titlul (însoțit de fotografia amfizionului) „Urletul lui Allen Ginsberg într-o nouă controversă”.

Sositse un galon de vin cabornian, era tîrziu, iar eu mi-am trebuit să spun cum mă simțeam. Într-o discuție cu un bărbat din New-York-ul și brunet-am amintit de ceea ce mi-a spus Marco Polo, într-o conversație cu Marele Han Kublai, în alte depărtări. „Da, iecare dată cînd descriu un raș”, spun ceva despre Venezia”. Într-adevăr, imi era or de Timisoara.

Anghel DUMBRAVEANU

...noapte interminabilă într-o cameră vechi hotel al lumii veste o ușă neagră și de bucăți de hirtie

GURU

...dispare ce se ascund, nu eu pier, eu rămîn nei uitării mei ciorapi și clopotel

IPA YEATS

...inundă aerul cează plăcerii în camera cu covoraie re Orient reșindu-se-n urechea mea ni odihnindu-se pe saltelele strălucitoare ni pe pereți, bătrîna poezie nou, rîzînd unei statui mistice de marionetă r, pe masa albă ceaiul

...fiumi și nu ai rațiunii

...esivei lumini.

...ianciară, cu munca pe

...o legătură cu maierii.

...mintea mea.

...va pierde în bibliotecă al.

...In românește de

...DUMBRAVEANU

...și Mircea MIHAIES

...ARA, strada RODNEI 1; Manuscrisele nepublicate

...fac la P.T.T.R.

...Index: 42.907

DIN SCENARIU

agmente dintr-un jurnal", mi se pare atât de șocant, nici literare. (Nu voi face din Manolescu însuși, pară „exhaustiv”. Altfel spus, stilică de tip franțuzesc, apocritocizitatea ideii, aproape criturii, tot mai personală, mize teoretice. Iar, într-un Barthes și Eco: „o anume sinteză de idei generale” — rămătușa mea, s-a produs (lo) a scriitorului: un timbru. În cartea următoare — alizeze. Structura însăși a pare, ireversibil. Nicăieri, lita grijiă sincronizarea sec posedă și o structură apu, dacă se poate spune, a încăncime, nu înalțând Criticul se îndreaptă — în efective teoretice pure se vocată de ultima parte a „Fragmente dintr-un jurnal” fascinant.

ea ce întră, lată, în stru acest concentrat din activi ează firesc, cu o observație re a alibiului, îmi spun, anterioră; notațiile de m a valoare câtă are omul cun, cât se poate de legitimă. A e adevărat pentru limita vate ale unor mari oameni lectură, lucruri firești p

O pagină, apoi încă una. ma; Tata în spital, în stă u. Din orice fel de scenă obișnuită. O lectură care, zeva foarte grav, constă, cat, dintr-o dată, în altă sentimente, al ideii, în sursă însă la o pasivitate încordă „15 iulie. Am fost la S

terului nu se cunoaștă, cînd am ajuns la spital, fusese agitat și alurase. poate de precise, pe un ionalitate. Astfel trece a normalizare. Descoperia u, prilejul unor pagini exleate — mărturia unei l deschis, vulnerabil, în l nimic în fața derulării a agoniei se încheie așa străinătății. Și, ca într-o

le adinei, cu oamenii și lămîind câteva zile la S eună lucrurile Tatei și dăm E vorba, cum se ardiesu nou și de un puțu, fiindcă altă avere Tata am nici eu, cum n-are și Tata și cu mine avem așași lățime a umerilor și

sentimentalism ori potetia, a carte a lui Nicolae Manol și un tulburător docum

Mircea MIHĂIEȘ

Ed. Cartea Românească, 1988

ce era nou în aerul omi- umal) al epocii, vibrează ulte dintre analize o arlu- tului cu marea cultură. etutîndeni intuiția analitică, spiritului critic (cronicle în lui Alexandru George și ianu), fiierul descoperirii de lectură inedite (întră- veanu. În „Arheologii ale sadoveniene”, din 1969 — nasticul...”, în 1970 — n făcut apoi carieră în oia, poate fi detectată prin- Ńia analogică, de mare de itorial comparatisticii v. Totul e susținut nu de nea ideii, ci și a stilului, antă, echilibrată, trădeamî cînd cei mai mulți își pre- neltele critice — signașta nist.

cris probabil câteva cașt, ginj de critică”, deoarece lșul se confunda cu trăitl am pentru artiștii autentici e viață și operă e de ser, cuvinte, dintre înduri.

Adriana BABEȘ

Radu, PAGINI DE CRITICĂ, grăjită, prefată și note de hagi, Editura Dacla, 1988

Emilian Dumitru îmi spune... v-ați hotărît — ea și cum... intra în firea lucrurilor — să... spectacol și în Timișoara. De... n-ai apăru' pe o scenă din... nostru?

Șolchescu (directorul Ansamblului „Banatul”) : Un spectacol „întreg”... dat de acum un an.

Și înainte? Șolchescu : De acum doi ani. Deci, unul pe an.

Ștan : Din păcate, da. „Nesfîrșit e dorul dor” l-ați... pe un spectacol model?

Emilian Dumitru : Nu neapărat ca pe... spectacol model. Am pornit de la... constatare : altă vreme cît... „Banatul” este unul de suc-

loală țara, a fost o lipsă a noas-... programarea unor spectacole și în... țara, și în județul Timiș.

Din ce cauză s-a întîmplat acest... Șolchescu : La primul înd,...

Șolchescu : Urmează spectacolele... apoi alte turnee.

Ștan : Timișoara este „sal-... spectacole folclorice. Chiar și... „Nesfîrșit e dorul e dorul... decurs de cinci zile la Timișoara... prezentat patru spectacole fol-

clorice. Emilian Dumitru : Chiar în acest con-... am propus să pregătim — sub... „Marea lecție a folclorului...”, un ciclu de spectacole... Vrem să ne adresăm, cu... elevilor, spre o mai clară... a tot ceea ce aducem pe sce-

enind de la faptele autentice de... „15 iulie. Am fost la S... terului nu se cunoaștă, cînd am ajuns la spital, fusese agitat și alurase.

Șolchescu : În felul acesta, ne-am pu-... spectatori de mîine, specta-... înțiați.

Emilian Dumitru : Am dat deja cîteva... comentate (în deplasări) și... satat, cu satisfacție, că publicul,...

Șolchescu : Am dat deja cîteva... comentate (în deplasări) și... satat, cu satisfacție, că publicul,...

Emilian Dumitru : Am dat deja cîteva... comentate (în deplasări) și... satat, cu satisfacție, că publicul,...

Șolchescu : Am dat deja cîteva... comentate (în deplasări) și... satat, cu satisfacție, că publicul,...

Emilian Dumitru : Am dat deja cîteva... comentate (în deplasări) și... satat, cu satisfacție, că publicul,...

Șolchescu : Am dat deja cîteva... comentate (în deplasări) și... satat, cu satisfacție, că publicul,...

Emilian Dumitru : Am dat deja cîteva... comentate (în deplasări) și... satat, cu satisfacție, că publicul,...

Șolchescu : Am dat deja cîteva... comentate (în deplasări) și... satat, cu satisfacție, că publicul,...

Emilian Dumitru : Am dat deja cîteva... comentate (în deplasări) și... satat, cu satisfacție, că publicul,...

Șolchescu : Am dat deja cîteva... comentate (în deplasări) și... satat, cu satisfacție, că publicul,...

Emilian Dumitru : Am dat deja cîteva... comentate (în deplasări) și... satat, cu satisfacție, că publicul,...

Șolchescu : Am dat deja cîteva... comentate (în deplasări) și... satat, cu satisfacție, că publicul,...

Emilian Dumitru : Am dat deja cîteva... comentate (în deplasări) și... satat, cu satisfacție, că publicul,...

Șolchescu : Am dat deja cîteva... comentate (în deplasări) și... satat, cu satisfacție, că publicul,...

Emilian Dumitru : Am dat deja cîteva... comentate (în deplasări) și... satat, cu satisfacție, că publicul,...

Șolchescu : Am dat deja cîteva... comentate (în deplasări) și... satat, cu satisfacție, că publicul,...

ale poporului nostru. Acest lucru este posibil. A fost confirmat, de curînd, de un public tînăr, studențesc, iar această confirmare ne-a dat încredere în noi, în proiectele noastre de viitor. Dar, evident, nu e deloc simplu să schimbi felul în care, ani și ani de zile, publicul spectator a fost obișnuit să primească un spectacol de cîntece și dansuri populare, în primul rînd fiind atras de soliștii vocali. Pe lângă „capetele de afiș” se mai încropea ceva în aceste spectacole-concert, ceva „de umplutură”, iar „capetele de afiș” cîntau, și cîntau, și cîntau... Ce cîntau și cum cîntau unii, ar fi o altă discuție.

Masă rotundă

O REÎNTOARCERE LA OBIRȘII

Ansamblul de cîntece și dansuri „Banatul” din Timișoara (al Consiliului Județean al Sindicatelor) este unul dintre cele mai cunoscute și apreciate ansambluri profesionale din țară. A fost laureat la toate edițiile Festivalului național „Cîntarea României”, la ultimele patru obținînd Premiul I. Din anul înființării (1970), a dus mesajul spiritual al cîntecelor și dansurilor populare românești în cîteva țări ale lumii : U.R.S.S., China, Mongolia, Coreea de Nord, Iugoslavia, R.D.G., Cuba, Italia. Activitatea Ansamblului „Banatul” este relevată și de o dimensiune cantitativă : 400 de spectacole anual — în deplasări și turnee.

Spectacolul intitulat „Nesfîrșit e dorul dor”, vizionat, de curînd, în sala Teatrului Național din Timișoara, un spectacol de o excepțională ținută artistică și ideatică (coregrafia și regia : Emilian Dumitru; conducerea muzicală : Gelu Ștan) a prilejuit această discuție, avînd în vedere posibilitățile certe ca acest colectiv artistic să-și întregze întreaga activitate în cadrul viitorului Centru Județean de cultură „Cîntarea României”.

Liviu Stoichescu : Noi dorim, noi trel dorim, căci s-a întîmplat să fim destul de apropiați ca gînd și ca opinii, dorim să punem în scenă spectacole în care să promovăm nu un „joc” al vedetelor, ci un „joc” colectiv. Ansamblul „Banatul” să fie marea vedetă.

Rep. : Nu vă temeți că veți întîmpina rezistență din partea marelui public, această rezistență aducînd, după sine, pentru Ansamblu, o situație financiară precară?

Să dezvoltăm puternic și să folosim toate mijloacele de care dispunem — cluburile, căminele culturale, casele de cultură, teatrul — să le asigurăm conținutul corespunzător, cîntecele, marșurile, poeziile, piesele de teatru și tot ce este necesar pentru ca această uriașă activitate să-și îndeplinească în tot mai bune condiții rolul de însemnătate deosebită pe care îl are munca de formare a omului nou

NICOLAE CEAUȘESCU

Emilian Dumitru : Dacă, nu demult, noi am dat într-un mare oraș din Ardeal spectacole cu săli arhipline, iar un alt ansamblu profesional s-a vîndut doar 15 bilete, de ce ne-am teme? După ultimele turnee, am constatat un fapt îmbucurător : spectatorii s-au cam satsis de acele spectacole încropte pe lângă unul sau doi cîntăreși de renume. Am motive să cred că asistăm la o revenire a gustului publicului pentru punerile în scenă de calitate, gîndite, valorificînd elementele tradiționale ale folclorului nostru muzical și coregrafic.

Rep. : În acest fel, întreprindeți nu numai un act recuperator, dar și unul de anihilare a valului de muzică, l-aș zice, kitsch, în mare parte de proveniență străină, care s-a răspîndit în unele zone ale țării.

Gelu Ștan : Muzica pe care o cataloghezi drept kitsch a pătruns la noi pe diferite căi. Aș vrea să relev un aspect mai puțin discutat pînă acum : acest surogat de muzică populară a proliferat, în mare măsură, la nunți, la acele nunți care, în paranteză fie spus, au devenit niște afaceri, pierzîndu-și caracterul ritualic, evenimential, pierzîndu-și acea inefabilă întimitate a nunților tradiționale. Așa s-a ajuns, prin-

tre altele, ca aceste melodii să fie cîntate și pe scenă, fiind cerute de o anumită categorie de spectatori. În general, această muzică de import este „creația” unor compozitori. Ea sună, uneori, agreabil, însă e marcată de o supărătoare stereotipie. S-a vorbit, în legătură cu asta, despre poluarea folclorului muzical bănățean. Sint de părere că nu este vorba de o poluare în sensul propriu al cuvîntului, ci de o modă preluată.

Rep. : În alte regiuni ale țării, melodiilor în discuție li se spune „muzică de Banat”.

Liviu Stoichescu : Am văzut un afiș al unui ansamblu profesionist, care

anunța, pentru atragerea spectatorilor, următoarele : „Pe drumuri bănățene cu ultimele noutăți de pe casete”. Am luat acel afiș cu mine și l-am predat forurilor culturale din orașul nostru.

Emilian Dumitru : Goana oarbă după încasări duce, de multe ori, la o regretabilă degradare a spectacolelor prezentate de ansamblurile profesionale. Dar, apropo de muzica kitsch, aș vrea să dau un exemplu : realizînd un spectacol la Valea lui Liman, într-un punct al programului figura și un cîntăreț în

mare vogă — în vogă mai cu seamă prin „ultimele noutăți de pe casete”. Nu l-am invitat eu pe acel solist vocal, însă știind ce fel de melodii interpretează, l-am inclus în program după Grupul vocal feminin din Bătești și după Ansamblul folcloric din Brănești. Flăvenise, cu suita lui, pregătit să cînte cel puțin o jumătate de oră. Publicul l-a lăsat să cînte doar două melodii. Omul a fost extrem de nedumerit, neînțelegînd ce s-a întîmplat. Așadar principalul mijloc de a spulbera prostul gust rămîne, cred eu țările și o repet, folclorul românesc adevărat. Toate ceremonialurile, toate obiceiurile de muncă de peste an, și altele, și altele nu sînt decît niște coduri de bună-cuvîntă, cu un profund mesaj educativ. Doar că, din păcate, destul de multe spectacole ale ansamblurilor de cîntece și dansuri populare dau în vileag faptul că realizatorii lor au uitat un lucru esențial : cercetarea preliminară, în vederea transpunerii lor pe scenă, a faptelor etnofolclorice.

Rep. : Cunoște activitatea de cercetător a lui Emilian Dumitru. Dar, în compartimentul muzical al Ansamblului, care vă sînt resursele?

Gelu Ștan : Fiecare solist are obligația, obligația morală dacă nu una profesională, să întreprindă culegeri de folclor muzical. La fel și instrumentiștii.

Rep. : De ce doar o obligație morală?

Gelu Ștan : Pentru că nu a fost cazul să o impunem în alt mod. Apoi, din cînd în cînd, invităm în mijlocul nostru oameni (din mediul rural) cunoscători și interpreți ai folclorului muzical bănățean autentic. Am preluat de la aceștia o seamă de cîntece. Mai există la unii dintre membrii Ansamblului certe disponibilități pentru a crea melodii de factură populară. A fost o perioadă cînd eu, depeț al unui soi de purism, nu eram de acord ca aceste melodii să intre în repertoriul nostru. O greșeală pe care am reparat-o după un timp, alegînd tot ceea ce era valoros și nu avea nimic contrafăcut. Unele dintre aceste creații au intrat, peste cîțiva ani, într-o circulație firească, integrîndu-se în procesul de creativitate anonimă, folclorică. Tre-cute prin anumite filtre de sensibilitate, au suferit, fiecare, modificări, de cele mai multe ori modificări benefice. Intenționăm să le reincludem în repertoriu în forma lor de acum, căci au trecut, ca să zic așa, printr-un important examen.

Emilian Dumitru : Unul dintre „briurile” notate într-o culegere de folclor mai veche l-am pus în scenă cu dansatorii de la Ansamblul Casei de cultură a studenților din Timișoara. Acel briu, care avea o circulație restrînsă, a fost preluat, datorită spectacolelor date cu Ansamblul studentesc în mediul rural, în mai multe zone din Banat, lărgindu-și mult aria de circulație. După cîțiva ani, chiar în satul de unde îl culeserăm de la niște bătrîni, cineva mi l-a arătat, interpretîndu-l foarte bine. El știa nu de la „informatorii” mei, ci îl văzuse doar pe scenă. L-am întrebat cum se numește briul acela. Mi-a răspuns : „Briul studenților”... O denumire adoptată în mai multe sate.

Rep. : Să revenim la spectacolul „Nesfîrșit e dorul dor”. El reprezintă un moment de mare importanță în activitatea Ansamblului „Banatul”, cu precădere în ceea ce privește viziunea punerii în scenă, regia.

Liviu Stoichescu : De aceasta se va ocupa, în viitoarele noastre spectacole, eu și mai multă atenție, Emilian Dumitru. De fapt, ținînd cont de ceea ce ne-am propus, toți vom fi mai atenți la felul în care vom apărea pe scenă.

Rep. : Și mizați, așadar, pe o reîn-torcere la obirși?

Emilian Dumitru : Mi se pare, la ora de față, un lucru obligatoriu, deoarece, din punct de vedere coregrafic, ansamblurile mari, profesionale, au ajuns la o interpretare tehnicistă a dansurilor populare, care, pe de-o parte, a devenit parafolclorică, iar pe de alta, dansatorii nu mai au, fizic, resurse spre a o duce mai departe. E un drum înfundat.

Rep. : În finalul discuției noastre, ce mai aveți de spus?

Gelu Ștan : Chiar dacă nu dorim să încurajăm vedetismul, mă simt dator să amintesc, și cu această ocazie, numele unor oameni de vîrf ai Ansamblului : instrumentiștii Radu și Ilie Vincu, Mihai Donca și foarte tinerii Dan Galea și Valentin Căpraru. Printre soliștii instrumentiști se numără și un dansator : Aurelian Cristea. Soliștii vocali Emil Cîrț, Carmen Popovici, Filofteia Moldovan.

Emilian Dumitru : Despre dansatorii Ansamblului nostru nu pot să spun decît lucruri bune. Cei mai mulți, fiind provenienți din mediile țărănești, au adus cu ei o remarcabilă zestre coregrafică, pe care, uneori, o valorificăm scenic. Unii dintre ei au și preocupări de cercetare a folclorului coregrafic. Ca profesioniști de prima mînă, ca oameni devotați trup și suflet muncii noastre li numesc pe Brîndușa și Nicolae Stănescu, Elena Pătrașcu, Gheorghe Co-păcean.

Liviu Stoichescu : Legat de tot ceea ce am discutat înainte, nu mă sfîșec să spun că, din iubire pentru ființa mereu vie și pură a spiritualității românești, visez o acțiune conjugată pe plan național pentru a repune folclorul autentic în drepturile sale, în toate drepturile sale, pentru ca ansamblurile profesionale de cîntece și dansuri, instituțiile de artă să ofere publicului spectator numai spectacole de o înaltă ținută artistică și ideatică.

Rep. : Avînd același sentiment de adîncă prețuire pentru creația folclorică a poporului nostru, nădăjduiesc că această foarte oportună propunere nu va rămîne doar un vis.

Reporter : Iosif COSTINAȘ

Aurel Turcuș

FLOARE, ZĂRI, FERESTRE

Vecia odrăștește, mirifică, în flori —
o sfântă dăruire, tuturor;
de ofileșii petala, te-mpresori
cu năruirile de timp, strivindu-ți ora.

Zenitul își durează largi temelii
pe zări,
iar ele își cresc cerul în ferestre;
de nu te-neseninezi cu năltele chemări,
se-adună ceață, lăcrimându-ți crește.

PROLIFERARE

Lumină-riu, tu Rîule-lumină,
de prund vreau să mă scutur,
însă de praț ml-e frică.
(Versuri de demult)

M-am închinat Rîului — lumină,
în curgerea lui îmi găseam alinare;
aș fi vrut să mă fac pod peste el,
să-l apăr, călcîndu-mă lumea-n
picloare

Dar tot ogîndindu-mă-n apele sale,
tipăritu-și-a talazurile la mine
pe față —
și ce scriere! nelimitat alfabet
cerînd cerneluri stoarse din Viață!

GEAMANA

Să nu credeți
că umbra e nevinovată,
neavînd trup din carne și oase
și, mai cu seamă, sînge care-și cere
dreptul la viață.

Singura ei dorință —
fără de margini și statornică,
întînsă ca firul cu plumb —
e să ne prefacă asemenea sîșei,
cît mai degrabă.

Cu puteri fără seamăn
ne vlăgule carnea, ne macină oasele,
ne seacă sîngele, ne creează iluzia
fericirii de-a fi numai suflet
bun pentru umbră.

AMINTINDU-NE DE STEAUA ...

Se-ntimplă, uneori,
în viața fluviului
cî-l sînt secate-o parte din izvoare,
chiar ale apelor
ce curg maestuos,
prin fata noastră.

Tatiana Lucsandra

VISIND ODIHNA

Încercuțită
uit
poverile sărbătorilor tandre
Rafturile singurătății
însinuante
între o zi și o zi
un an și alt an
între nopțile clarvăzătoare
și cele sufocate
de respirația secretă a lucrurilor
uit
atotcuprinzătoarea ramă tocită
a Femeii visînd odihna.

INCHIZIND OCHII

Uneori simt
va dispărea tot
Numai lumina
surisului trist
Gura ta obosită
Numai mîinile tale
pe care nu știu
a le-atinge
Numai clipa aceasta
sufocată de spalmă
și
visul senin
al flicii mele
Marla
Numai tu

CUMPANIRE

Scorbura salciei de pe malul rîului
e culbul unui foc — din întimplare
Flacăra peste apă, victorioasă,
își crede eternă ora de viață,
cumpănind-o în curgerea veacurilor.

FACT DIVERS

Am dat un anunț
la PUBLICITATEA DE VARA:
„Schimb inima pe-o floare de tel,
care poate să trăiască în piept,
măcar un sezon estival,
duh fiindu-i mireasma”.

ÎN ALBIA VREMI

O monoxilă,
rămasă-n brațul mort al rîului,
a devenit vestigiu arheologică,
dar încă plină — cum s-ar zice —
de romantice visuri: să plutească
în gloria veacurilor îngropate-n
nisipuri.

ÎN NEMARGINIRE

Drin trunchiul hărăzit lederii Zilei
cineva-mi făuri-o monoxilă.
Ferice de luntrea aceasta, avînd
exact ce li trebuie:
Omul — singur — pe — fluviu.

ANACHARSIS

(Înțeleptul scit care nu și-a scris
filosofia)

Foaia de pergament, cît cerul antic,
o desfășor pe bolta-nchipurii, ca
reală!
pe ea nu-i nici un semn, numai
înceșoșarea
rostirii netrecute-n slova fără boală.

Discipolii s-au plămădit cu
de-amanuntul,
după înfățișarea lui cea vorbitoare,
fără să aibă harul de-a-l lăstări
cuvîntul,
iar pergamentul gol se aburea ca o
ogîndă
pusă la gura unui muribund.
Mileniile sale au prins poezia
clipei
pe care, de-o atingi, ți se topește-n
gînd ...

ÎNDREPTAR

Și iată năvala fierbinte
a ochilor
Surisul
surpare a mansardelor reci
în care nu ne-nfînim
Pereții de sticlă
ai zilelor
și inutila orbire
a gestului
Deci iată rămîne
Muzeul de lederă
— atît cît s-a păstrat
Calendarul cu ghimpi
— cite file mai are
Păstrează sub haină
această dulce mișcare
a inimii mele
tăinuțită de toți
și-un poem singuratec

Parfumul doar rămînă
Superba răsucire
de după glezni
a firului de lărbă
ori numai tresărire
înainte de a fi
fugă
memorie

Cîndva, lui Todor Băbău îi trecuse
prin minte să-l denunțe pe Tuper
Sofronie William, cum că el ar fi pro-
fanat mormîntul feciorului Leopoldinei
Folderosten, bătînd că averea ace-
stuia n-ar fi fost adusă din America,
de unde nu s-ar fi ales cu nimic, poate
doar cu pălăriile și costumele (în fond,
le putea cumpăra și de la Arad sau
Timișoara, la orice prăvălie sau casă
de mode — bani să fi avut), ci omul
ar fi furat arginți, aur, pietre nestema-
te din sicriul sau sicriile înzidite în
albia Mureșului; sicriu sau sicrie, cu
adevărât, puteau fi mai multe copri-
șeie, nu doar unul, cum și Todor Bă-
bău auzise, că le găsiseră oamenii scoa-
se din cavou, cu capacele sfărîmate de
tîrnăcop, chiar și cel cu geam de
cristal, prin care contesa privea chipul
lubitului său copil și care, îmbălsămat
cum era de către doctori pricepuți, încă
părea că doarme ca un pul, cu genele
abia lipite de ochii rotunzi, gata, gata,
să le ridice, cît o tresărire ce le lipsea,
ce miracol să le dea puterea luminii,
nu există durere mai mare decît aceea
ca părinții să-și îngroape fiul și fiicele,
fiii în război, s-ar înțelege, ei poartă
armă și riscă, dar nu fiul în vreme de
pace; fiul de conți și baroni nu merg
nici la luptă, sînt ocrotiți de zel și-l în-
deamnă la eroism pe țărani și țirgoveți,
ci mor de atîta bine și plictiseală, au
averi și bănet cît să colinde lumea și
să vadă toate splendorile ei, să se răs-
fețe la banchete și petreceri în case
regale, la vînători de prepelițe și la
îmbîlziniri de cai sălbatici, dacă vor,
chiar, dacă vor muri și pentru un moft,
pentru o femeie jucăușă, indecisă ori
necoaptă, care le poate stîrni orgoliul,
pariul, ambiția, înfrîngerea, făcîndu-i
pe unii marinari, prelați, misionari,
triumful dîndu-le altora rostul de stilp
și reper în lumea bună, consolidînd
doamnele nefericite sau domnișoarele
nelăuate, cum, tot dintre cei slabi,
afilase Todor Băbău din proprie expe-
riență, ies oamenii de treabă, adică de
batjocura altora.

Mortul celebru din istoria satului fu-
sesse un tînar voluntar, să fi avut două-
zeci de ani, cînd l-a atîns boala cea
necruțătoare a singelui Încins și a îni-
mii clocotitoare; pentru onoare s-a
duelat, pentru umilință a murit, doar
se aflase că fata discordie îl plăcea pe
rival, un domn umblat, meșter de sufle-
te crude și sîni suitori — și mulți ani,
se vorbea, nimeni nu văzuse, dintre cei
în viață, că odată pe an, cam la Sfînta
Mărie, la cripta de pe malul rîului ar
fi venit o femeie coborînd dintr-o birjă
luxoasă, apoi chiar din automobil, că
erau drumuri bune în toată țara, și
femeia, îmbrăcată în negru, ca și voa-
lul de pe față, numai că scilpea de
brilante și lanțuri și brățări, deci, fe-
meia descuia cu o cheie de argint poar-
ta cavoului, intra în prima încăpere,
cea cu îngeri din marmură și sfesnice
veșnic aprinse, Ingenunchea în drep-
tul crucii aurite pe care erau înscrise
numele și prenumele celui mort, anul
nașterii și anul morții, mult apropiate,
la ce atîta zbatere pentru un destin
curmat în zorii vieții, și nu ar fi plîns
deloc femeia stranie care ar fi ocolit
de fiecare dată castelul lui Maroși, „de
unde venea”? nu, nitarea acoperise
orice undă de adevăr.

De aci încolo, de voia, închipuindu-se
un ochi de soare, Todor Băbău s-ar fi
putut juca și i-ar fi ademenit în po-
vestea sa și pe ceilalți, cum mai fă-
cuse de atîtea ori, un strop de vis, un
strop de adevăr, să legi firul bine de
un nume, de o pățanie reală, de o nă-
lucă — și gata, femeia, așadar, ar fi
fost tocmai pricina aceluia duel fatal.

ca, apoi, copleșită de remușcări, păs-
sită de aventurier și lăsată în discrețul
celor din jur, să-și ceară cuvenita lă-
tăciune la cripta celui sacrificat pe al-
tarul minciunii, un copil ca un sfînt
de cuminte, student cu carte și viitor,
un catolic respectînd strict canoanele
religiei sale; munca, familia, onoarea;
ei, femeii tinere, văduvă fără să fi avut
parte de căsnicie, nu-i mai rămăsese
decît onoarea, adică regăsirea ei, adică
milostenia Celui de Sus, întru memo-

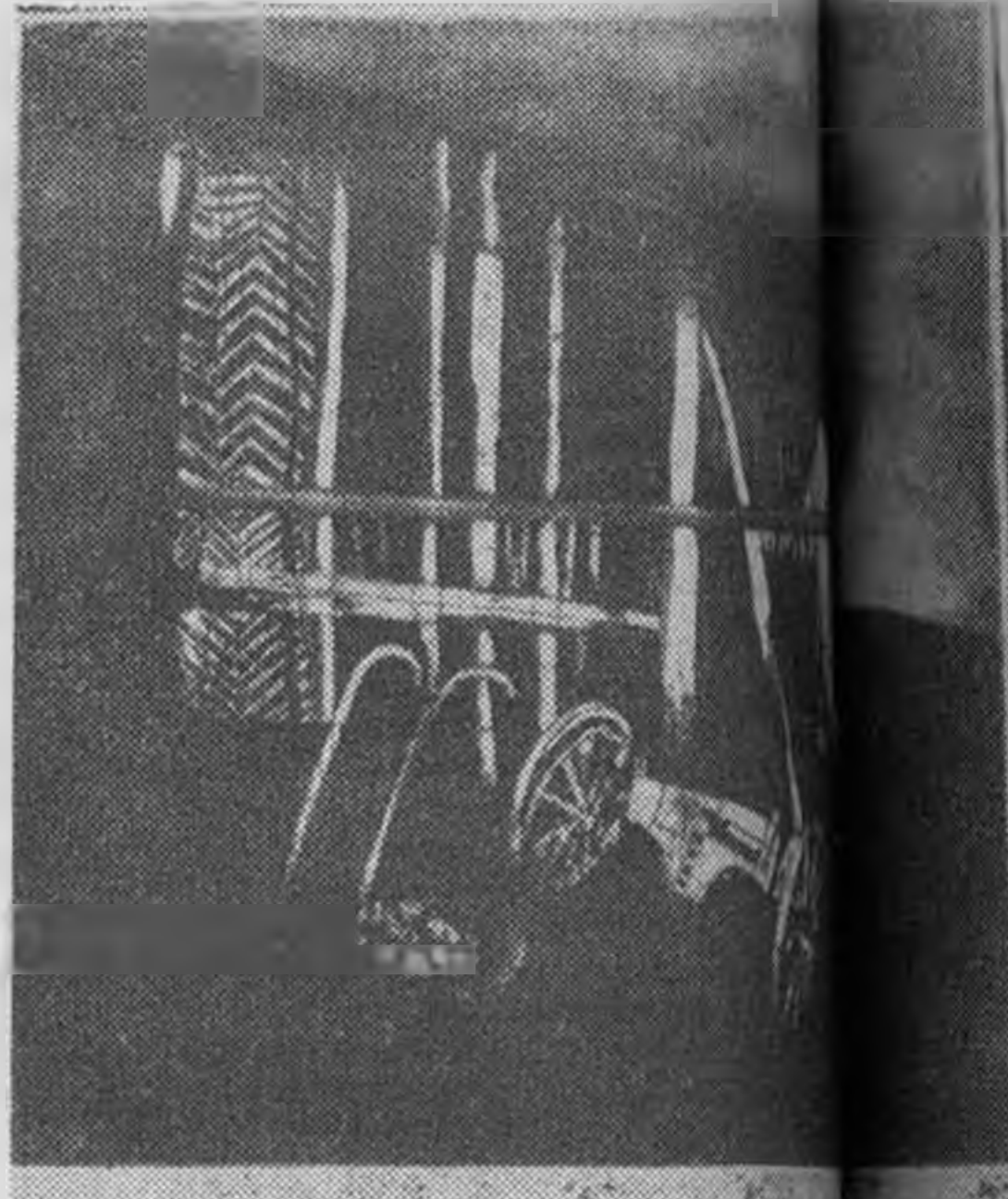
... ar fi
... din
... cînd
... bîr-
... din
... valul
... din rîb-
... să fi
... viața și
... atunci
... hă!”, și
... care nu
... e peste tot un o
... e un martor, „n
... cine?”, ca satul
... bărbatul ar fi fc
... nevasta, cu un
... de unde roi și :
... și necaz și cît
... amîndorura, ch
... mari, să-și impli
... în mireasma cr
... în bezna nopții,
... ale zilei, cînd f
... și răcoroase, îm
... omul, trezit din
... femeia ar fi în
... fericire, omul s
... cîntînd sau flu
... pe toată coama
... cripta feciorulu
... bărbatului, el, c
... lumii, după care
... cer, ar fi socot
... lucru...”, și s-a
... s-ar fi întimpla
... telilor, iar urm
... s-ar fi șters cu
... o floare de păș
... se pare că ar f
... contrazice, cuge
... cum, dacă ar f
... culoare, l-ar fi
... ronie William
... mîntul familiei
... acolo s-ar fi al
... să cumpere butc
... lanțe de pîn
... livada cu pruni
... din pădurea G
... rîștea lui Maro
... sele ascunse în
... pătruns, de unc
... cocirilor lui To
... eficite, încît p
... dovedea a fi c
... morții, un bătr
... carnea uscată p
... umblet și povai
... ar fi cărat saci
... ar fi săpat fînt
... cea mai rece ș
... astîmpere setea
... al pămîntului,
... asta, că vara t
... pus în sin, num
... țarna, de leși f
... tăciți prin troi
... fi îngheață ră
... încerci să desc
... și lacrima în c
... bine de mortul
... curge nepăsău
... întruna, ea ve
... nu-l pasă de s
... nici o durere, c
... oțat, deși e su
... Todor Băbău
... ca într-o cămă
... juită de malur
... dinăuntru, cum
... unde se ascun
... ce sînt vrteju
... ghît oameni, c
... făcute în nisip
... fîntini, cum se
... tă de nisip și
... comori ascun
... le-ar fi furat,
... le vadă prun
... vitrină de st
... („mi-ai dat de
... iar el ar fi ș
... lui; cum dau
... cripta, s-o păz
... te trecătorilor,
... taxă și, pe ba
... o clădire, o ș
... piață acoperită
... soarele, să nu
... atingă neaua.
... (Frag

Teodor

UN OCHI DRE

ria celui de Jos, îngropat la picioarele
ei. Cîți ani să fi trecut de atunci?
Două războaie, nici o viață lungă, deși
muriseră atîția nevinovați, mai toți fî-
cîi, milioane de idealuri și nădejdi,
brațe de muncă și minți scriptoare,
țărani și cărturari, niște proști că nu
s-au răzvrătit, să fi fugit în Africa sau
în America, unde n-au fost lupte, ori
să se fi împăcat cu cel de pe partea
cealaltă a frontului, și să-i pună să se
bată pe generali, în duel, la trîntă, la
șah, cum cădeau sorții, iar învingător
să fi fost nu cel care ar fi omorît mai
mulți soldați și ar fi prăpădit orașe,
sate, case, animale, ci cel mai tare în
duel, la trîntă, la șah. Și apoi să dis-
trugă armele, cizmele, uniforme, tran-
șeele, și să se pună cu toții pe muncă,
să are pămîntul, să fabrice plîne și
avioane, să facă școli și spitale, drî-
muri și chiar închisori, pentru cei ne-
trebnici și periculoși, ca acel criminal
care curmase viața frumosului adormit
în coasta Mureșului — și Todor Băbău

... de ru-
... înimă, să
... scîndali, dacă
... din curte,
... auzit ve-
... sau l-ar
... „băbău”...
... tîneri, în
... dragoste
... moale ca
... unde își
... roa di-
... cînd ziua
... sub
... le nu
... de sîngele
... împă-
... cer-
... rodind
... nu-
... l-ar fi
... picioarele
... cămașa
... și în-
... lor fa-

VIOREL COMAN

analizelor estetice gîndite de Tudor
Vianu, se poate susține că o cultură
modernă nu mai este deci o cultură
omogenă, deci că în vremea noastră
nu mai poate exista un stil unitar, pro-
ducîndu-se un amestec al tuturor stilu-

... bastioane
... aduc nou
... tîm-
... continuu
... proiect
... rezul-

Spre o arhitectură

rilor active altădată în istoria omenirii.
Din motivele enumerate mai sus,
ceea ce prezentăm în continuare
constituie o direcție posibilă, din cele
multe, care coexistă astăzi în practica
de arhitectură.
Este vorba de reintroducerea peisaj-
ului, modelat de data asta de creato-
rul de arhitectură, în produsul de ar-
hitectură.

... necesare fund:
... Dealul se ș
... și adăpostește
... din zonă. Acec
... zintă încă un
... țări în arhite
... că, și anume,
... tru realizarea
... ține am expo
... fan cel Mare”
... cu apartamen
... au fost stră
... înaintată, din
... molată, o seră
... verzi, loc de
... etc., realizată
... proprii gîndite
... Această rea
... șoara, poate f
... în ampla acți
... telor noastre.
... Prin cele de
... proiectele nc
... exemplificăm
... denumește în
... ecologistă”.

figurine

Intre poezii ultimului val, reci, ironici, Mircea Stăncel se inscrie intr-un mod aparte, scriindu-și o autobiografie lirică ardentă care, deși ordonată în cînturi, e atinsă de un flux romantic de tip vizionar, mesianic, specific ardelenească. În existența diurnă a croului liric, intră imaginea satului stenic, luminos, copilăria, părinții, imaginile rustice, amintirile unei alte vârste. Întoarcerea spre trecut e nostalgică, dar și ironică, prin distanțare, prin ochiul clinic și cuprinzător-analitic al orășeanului de azi, care își caută trecutul țărănesc, aproape uitat. Dar ceea ce este important în volumul de poeme „Neliniștea ordonată” a lui Mircea Stăncel pornește de la faptul că această autobiografie lirică se referă, filosofic vorbind, la situarea insului în lume, la rostul lui existențial, ca individ, la dialogul său cu universul inconjurător. Această

Niciodată învins

situare nu e oricum, ci e marcată de dramatismul căutării identității eoului, a locului său între ceilalți. De aici, tonalitatea acut confesivă, tonul de destăinuire dureroasă, de scoatere la lumină, parcă, a tuturor secretelor vieții și intimității eoului. Paradoxal, la această poezie, e tocmai această delimitare netă între solemnitatea acestui discurs, pe de-o parte, și amicalitatea destăinuirii, aerul ei colocvial, nostalgic-acid, sub carapacea căreia se insinuează un abur trist-metafizic, ce nu dărimă, totuși, osatura luminoasă a poemelor. Alcătuirea aceasta duală se resimte și în ordonarea clară a cînturilor, ce înseamnă tot atâtea tablouri sau momente lirice, sparte, însă, în interior, de rădăcinile adînci și dureroase, care se infig în carnea trecutului, parcă ele ar căuta însăși seva omului și a destinului său de ieri.

Este adevărat că, deși poezia aceasta explodează de viața trupului, a senzațiilor vieții, a unui flux înflăcărat al trăirii imediate sau a trăirii amintirii, uneori, aerul ei devine rarefiat și abstract, pînă la uitarea de sine a punctului de pornire, care nu mai atinge realul, sau noțiunile lui, nici elementele viului, nici febra dramatică a trăirii. Atunci, poema navighează în vid. Acolo, însă, unde poetul atinge pogeele unei mărturisiri sincere, complete, nesilite, izbucnită din adîncurile ființei, ca un strigăt existențial (vezi, în acest sens, admirabilul Cînt XVII, și alte citeva) ... O, lasă-mă, poezie, în grădina ta / în ograda ta mult păzită, / voi trebului de dimineața pînă seara / fără să-ți cer decît un somn în pădurile curții tale... ș.a.m.d.) acolo, gestul liric e profund și total.

Poet invocator și evocator, hrănit de ideile poetice în care se presimt zbuciume ale vechului, tradiționalist prin patul liric ales, instinctual sau premeditat, modern prin excesele dramatice ale trăirii exacerbate ale eului, presimțind izolarea ființei departe de matricea natală, a satului, presimțind și ruperea lui de natura mamă, de origini, și intrînd în uniformizarea spirituală, în cenușul existenței diurne, fără scăpărări de lumină ale omului natural de odinioară, Mircea Stăncel scrie o poezie în care descoperim frenezia dialogului existențial, un dialog între omul de azi și umbra lui sau umbra amintirii lui. Din acest dialog, între cel de demult și cel de azi, se înalță, pînă la noi, imaginea viguroasă a ceea ce înseamnă puritatea dinții a croului, cu „o inimă imensă” și cel de azi, un ins fragil, atacabil, friabil, meru rînit, dar niciodată învins.

Ion ARIEȘANU

* Mircea Stăncel — Neliniștea ordonată, Ed. Eminescu, 1988.

Octavian Doclin

REÎNTOARCEREA POSIBILĂ

Să privești de sus fața scrisă a folii să cazii pe neașteptate în partea nevăzută a cuvîntului cum parașutiștii în spatele frontului orgolios să te strecoară apoi în spațiul dintre cuvinte și să te crezi stăpîn peste acest teritoriu al admirației să scapi din vedere că miini obosite pot închide cu voce tare malurile cărții

trezindu-te înapoi pe copertă întors ca dintr-un vis colorat ușor bulmac

pușin infirm

Poemul visat în somn și amintit dimineața —

un trandafir bătrîn o linie frîntă.

VARSATORUL

Complicînd rolurile masca este aceeași: decolorată și inefabilă.

(precum vocația riscului)

PE MAL

De coșnița nevăzută îmi apropii urechea

Înaltea somnului înlăuntru muzicî avare țes pinze pentru captivile vise în timp ce calmă din cuvintele amuțite

tăcerea mă desparte în două ca pe o școlcă

CUM CITĂM?

În limbajul conversației culte și în limba scrisă se folosesc uneori expresii împrumutate din alte limbi, cu deosebire din latină. Unele dintre acestea au intrat de mai multă vreme în uzul general de exprimare a oamenilor instruiți, fiind luate din limbajul cotidian al romanilor. Așa sînt: ab initio „de la început”, mea culpa „(din) vina mea”, sine die „fără termen” etc. Altele sînt citate din autori cunoscuți: O tempora, o mores! „Ce vremuri, ce moravuri!” (Cicero), Mens sana in corpore sano „Minte sănătoasă în corp sănătos” (Iuvenal), Sine ira et studio „Fără mînie și părtinire” (Tacit) etc.

Există însă și formule mult mai răspîndite, curente în practica textelor scrise, mai ales, dar și în exprimarea orală. Printre acestea este și et cetera, care înseamnă, cuvînt cu cuvînt, cum toată lumea știe, „și celelalte” („altele care s-ar mai putea adăuga la acestea”). (Dacă înșirarea în continuare, la care autorul renunță, are în vedere nume de persoane masculine, ar trebui să se spună et ceteri; dacă acestea sînt de genul feminin, corect ar fi să se pronunțe et ceterae). În scris, se utilizează forma abreviată etc., alcătuită din cuvîntul latinesc et și din prima literă a cuvîntului următor cetera. În rostire însă, vorbitorii pronunță deseori ec cetera sau et cetera sau chiar ecetera, cum și scrie, de altfel, unul dintre cei mai de seamă prozatori contemporani. (Lăsăm la o parte varianta vulgară efeci). Pronunția cu ț (et țetera) nu este specifică rostirii românești a latinismelor și ar trebui evitată.

Alteori se încalcă regulile accentuării, cum se întîmplă în rostirea cunoscuței „devize” politice Divide et impera, „Dezbină și stăpînește” (variantă mai răspîndită a devizei senatului roman: Divide ut regnes „Dezbină ca să domnești”, preluată și de Machiavelli), pe care foarte mulți o reproduc pronunțînd Divide et impéra, în loc de Divide et impera, cum este corect latinește.

Nu puține sînt și greșelile întîlnite în traducerea unor maxime latinești. Într-o lucrare semnată, cu ani în urmă, de o cunoscută specialistă în literatura franceză găsim expresia Quid prodest? tradusă de autoare prin Cui folosește? În realitate, pentru a fi tradusă astfel, propoziția latinească trebuia să sune Cui prodest?, cum se spune de obicei. Qui prodest? ar fi trebuit să-și aibă corespondent obligatoriu în românește (La) ce folosește? Totuși, nu aceasta este situația în alte împrejurări, de pildă atunci cînd, într-o notă la un text, filologul care a îngrijit ediția explică sintagma latinească id est din original, mot à mot, prin „aceasta este”, cînd ea trebuia tradusă prin adverbul adică.

Surprinzător e faptul că un critic literar contemporan scrie astfel într-un articol relativ recent, intitulat Utile et dulci: „Utile et dulci, cum ziceau mai sudicii noștri strămoși”. Autorul se referă, bineînțeles, la celebrul vers al lui Horațiu: „Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci” (Ars poetica, 343). Numai că poetul latin... pune în cazul ablativ adjectivul dulcis (așadar dulci), deoarece sensul afirmației din versul citat este „...cine a îmbinat utilul cu plăcutul”. Nu se poate spune în latinește, izolat, utile et dulci, deoarece cazurile diferă, dacă vrem să exprimăm ideea de asociere („utilul împreună cu plăcutul”). Corect latinește ar fi trebuit scris, dacă autorul voia să folosească juxtapunerea, utile et dulce sau, utile cum dulci. În treacăt fie zis, nu este destul de clar de ce se atribuie maxima referitoare la arta literară strămoșilor „sudicii”, cînd locul de baștină al romanilor, chiar dacă s-au stabilit, de la o vreme, în sudul țării noastre actuale, era mai spre sud-vest, amă-nunt care nu e chiar de neglijat. Și apoi, sentința aparține unui poet și se referă la arta literară, și nu este creația anonimă a strămoșilor noștri, luați în bloc.

În sfîrșit, încă un exemplu, nu mai puțin regretabil. Într-o revistă a apărut mai demult un articol, de altfel foarte interesant, intitulat Quo vadis [] homine? Este limpede că autorul a pornit de la un citat din Biblie, răspîndit prin celebrul roman al lui Sienkiewicz Quo vadis?, unde, în text, există și varianta Quo vadis, domine? Printro analogie greșită, s-a atribuit substantivului latinesc homo, de decl. a III-a, aceeași formă de vocativ, ca și substantivului dominus, de decl. a II-a. Prin urmare, titlul articolului, dacă autorul ținea să-l reproducă în latinește, trebuia să sune Quo vadis, homo? deoarece, spre deosebire de dominus, homo are aceeași formă la nominativ și la vocativ.

Este recomandabil să se folosească cu prudență citatele latinești, fiindcă utilizarea lor eronată aruncă o lumină nedorită asupra nivelului de cultură al aceluia care se simt tentați, dintr-un motiv sau altul, să recurgă la ele. Nimeni nu ne obligă să dăm curs unor astfel de procedee dacă nu avem certitudinea că le folosim cum se cuvine.

Ștefan MUNTEANU

cute cu căruța în singurătatea văii, ba, e peste tot un ochi, e o ureche, o gură, e un martor, „mă, tu n-ai pat, ce ești cîne?”!, ca satul să fi aflat cînd că bărbatul ar fi fost cu o altă femeie, iar nevasta, cu un iubit, „care?” „cine?” „de unde roi și stup de clevețiri, sfadă și necaz și cît de frumos le-ar fi stat amîndorura, chiar cînd aveau copii mari, să-și împlinească dorul și alecanul în mirasma crudă a troscotelului, nu în bezna nopții, cît în ceasurile prime ale zilei, cînd trupurile ar fi reavane și răcoroase, imbletoare și odihnite, iar omul, trezit din beția dragostei, cînd femeia ar fi închis ochii a ușurare și fericire, omul ar fi slobozit din sine, cîntînd sau fluierînd, de s-ar fi auzit pe toată coama Mureșului, pînă și-n cripta feciorului neprihănit, triumful bărbatului, el, cel puternic, el, stăpînul lumii, după care, cu ochii la ceasul din cer, ar fi socotit: „haida, c-avem de lucru...”, și s-ar fi dus, ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic în afara rîndulelilor, iar urmele din iarba tăvălită s-ar fi șters cu prima boare de vînt, ca o floare de păpădie, uite-o, nu e, ba, se pare că ar fi fost și cine mă poate contrazice, cugeta Todor Băbău, tot așa cum, dacă ar fi avut suflet negru de culoare, l-ar fi denunțat pe Tuper Sofronie William că ar fi profanat mormîntul familiei Folderosten și că de acolo s-ar fi ales cu bănet grozav, cît să cumpere batoză, moară, tractor, mul-te lanțe de pămînt din cel mai bun și livada cu pruni din Catița și jumătate din pădurea Ghedeșului, ca și flăgăriștea lui Maroși, cu toți șerpii și ca-sele ascunse în pomii și tufele de nepătruns, de unde începea tărîmul născocirilor lui Todor Băbău, atît de în-calcite, încît primul care le credea se dovedea a fi chiar el, om în pragul morții, un bătrîn, sleit de puteri, cu carnea uscată pe oasele obosite de atîta umbriet și povară, de parcă toată viața ar fi cărat saci cu piatră de moară și ar fi săpat fîntîni adînci, să dea de apa cea mai rece și cea mai curată, să le astimpeze setea nenorociților de ocași ai pămîntului, val și-amar de viață asta, că vara te arde soarele ca focul pînă în sin, numai nădușeală și praf, iar iarna, de leși în cîmpe, ca iepurii ră-tăciți prin troiene, te cuprinde frigul, îți îngheață răsufierea și suspinul, de încerci să deschizi gura, aburește pînă și lacrima în care se scaldă ochii, mai bine de mortul cel tînăr pe lîngă care curge nepăsător Mureșul, apa trece întruna, ea vede încotro și de unde, nu-i pasă de nimic și de nimeni, n-are nici o durere, nici o amintire, nici un oftat, deși e suflet, deși e viață.

Todor Băbău ar fi intrat în Mureș, ca într-o cărare, ca într-o vale, stră-lucită de maluri dulci, să vadă ce-i pe dinăuntru, cum se mișcă peștii și racii, unde se ascund și cum se odihnesc, de ce sînt virtejurii dintr-acelea care înghit oameni, cît de mari sînt hăurile făcute în nisip, dacă rîul dă sau nu în fîntîni, cum se credea, că apa e curățată de nisip și var, ar fi căutat vase cu comori ascunse ori pierdute, nu, nu le-ar fi furat, le-ar fi dat primăriei, să le vadă pruncii și cel mari, într-o vitrină de sticlă, păzită de Văzoc („mi-ai dat de lucru cu rugîntele astea”), iar el ar fi spus că le dăruiește satului; cum dar al tuturor era însăși cripta, s-o păzească, s-o apere, s-o arate trecătorilor, ca la muzeu, să le ia taxă și, pe banii agonisțiți, ei să ridice o clădire, o școală sau un birt, ba, o piață acoperită, ca la oraș, să nu-i ardă soarele, să nu-i bată ploile, să nu-i atingă neaua.

(Fragment de roman)

necesare fundațiilor noilor blocuri. Dealul se sprijină pe punctul termic și adăpostește locul de joacă al copiilor din zonă. Această zonă de locuințe prezintă încă un deziderat al acestei orientări în arhitectură, denumită ecologică, și anume, utilizarea planșeului pentru realizarea unei sere. Această opțiune am experimentat-o în zona „Ștefan cel Mare”, executînd peste un bloc cu apartamente cu 1 cameră, în care au fost strămutate familiile în vîrstă înaintată, din zona ce urma să fie demolată, o seră ce poate adăposti spații verzi, loc de petrecere a timpului liber etc., realizată pe bază unei tehnologii proprii gîndite și elaborate la IPROTIM. Această realizare, executată în Timișoara, poate fi preluată cu mult succes în ampla acțiune de remodelare a satelor noastre.

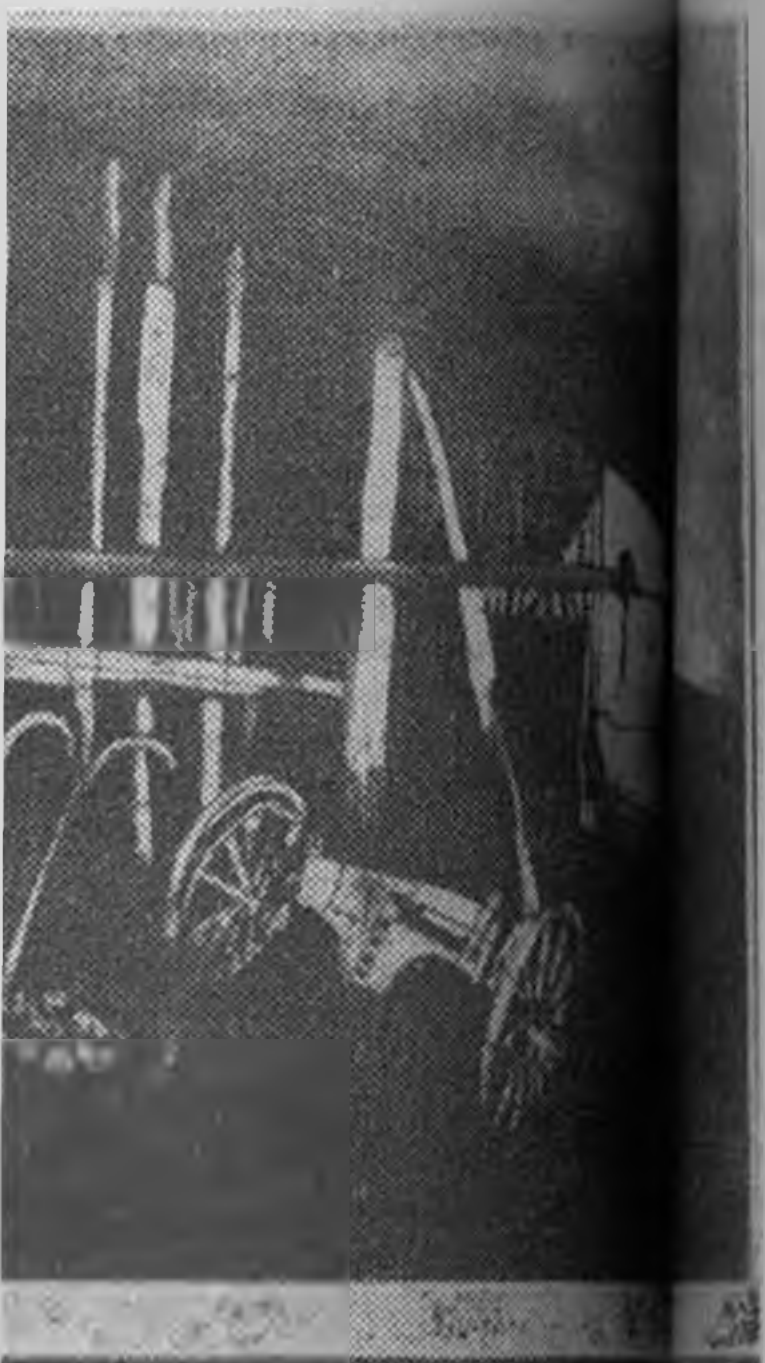
Prin cele două propuneri cuprinse în proiectele noastre, am încercat să exemplificăm o parte din ceea ce se denumește în mod curent „arhitectură ecologistă”.

arh. Radu RADOSLAV

Teodor Băbău

OCHI DE

is, îngropat la picioarele fi trecut de atunci? nici o viață lungă, deși nevinovați, mai toți flă-de idealuri și nădejdi, ră și minți scilpitoare, rari, niște proști că nu să fi fugit în Africa sau ide n-au fost lupte, ori at eu cel de pe partea tului, și să-l pună să se li, în duel, la trîntă, la au sorții, iar învingător și care ar fi omorît mai și ar fi prăpădit orașe, sale, ci cel mai tare în la șah. Și apoi să dis- zmele, uniforme, tran- jună cu toții pe muncă, și, să fabrice pline și și școli și spitale, dru- nchisori, pentru cei ne- culoși, ca acel criminal ața frumosului adormit ului — și Todor Băbău

VIOREL COSOR; Ștefan

gîndite de Tudor susține că o cultură este deci o cultură în vremea noastră i un stil unitar, prostec al tuturor stilu-

Astfel, persoane ale Timișoara au în peisajul timișe-n, se constituie de mediu arhitect realizat în real-

o arhitectură

în istoria omenirii numerate mai sus, am în continuare e posibilă, din cele astăzi în practica

tat din construcțiile construite pentru realizarea arhitecturii și de arhitectură arhitecturii.

introducerea peisajata asta de creato- în produsul de ar-

În 1987, în cursul de proiectare și execuție în cadrul crea-tionii din Timișoara

Cintarea României

SERBĂRILE VERII

Terminarea strânsului griului, operațiune ca niciodată pusă sub prelungita caniculă, prilejuește în aceste săptămâni evenimente culturale-artistice în aer liber, adevărate serbări ale sfârșitului campaniei. Cele mai bune formații din județ, laureate ale Festivalului, au fost prezente cu prilejul unei tradiționale zile dedicate mecanizatorilor, pe scenele unor numeroase localități, între care Biled, Recaş, Cenei sau Făget numărându-se printre cele care au obținut, prin mecanizatorii lor, rezultate deosebite în această campanie. În paralel, s-a desfășurat, la Valea lui Liman tradiționala sărbătoare a cîntecului și jocului popular, în amfiteatrul amplasat într-un splendid cadru natural și în prezența a mii de oameni. Alături de artiștii amatori din Pietroasa, Făget, Bătești ori Luncani, purtătorii unui folclor autentic, bine conservat, au participat și cei din cîmpie, cu folclor din zona Timișoarei, reușindu-se din nou înfruntarea unui valoros schimb de experiență între două stiluri interpretative cu personalitate distinctă. În această duminică se va celebra „Ziua minerului” și în bazinul carbonifer timișean, la Sinersig și Sacoșu Mare. Manifestare cu tradiție, la care vor participa formații artistice din Timișoara, Drăgolești și Darova, desigur, pe lângă cele locale. Această primă duminică a lui august reprezintă și „Ziua marinei R.S.R.”, oferindu-ni-se prilejul să ne îndreptăm atenția asupra marinarilor care sînt la datorie pe vapoarele și ambarcațiunile Canalului Bega, continuând o tradiție de mai bine de două secole și jumătate de cînd ancora a devenit unul dintre simbolurile profesioniștilor locuitorilor Timișoarei.

Lucian BURERIU

televiziune

DUMINICA, 7 august. 11,30 Lumea copiilor, 12,30 Viața satului, 13,00 Telex, 13,05 Album duminical, 15,00 Închiderea programului, 19,00 Telex, 19,25 Cîntarea României, 20,25 Film artistic: „Telefonistele”, 21,50 Telex, 21,55 Telex, 22,00 Telex, 22,05 Știința pentru toți, 22,55 Univers al muncii și vieții minerilor, 23,10 Tezaur folcloric, 23,40 Cu spirit revoluționar, cu înaltă răspundere patriotică, 23,50 Telex, MARTI, 9 august, 20,00 Telex, 20,25 Priorități în economie, 20,35 Teatrul TV, „Nimeni nu e singur”, 21,50 Telex, MIERCURI, 10 august, 20,00 Telex, 20,25 Priorități în economie, 20,45 Sistematizarea localităților în strategia dezvoltării economico-sociale a patriei noastre, 21,05 Partid, Incandescentul nostru crez, 21,20 Omul și sănătatea, 21,50 Telex, JOI, 11 august, 20,00 Telex, 20,25 Timp și anotimp în agricultură, 20,45 Froisim și sacrificiu pentru primăvara patriei, 21,05 Roman foileton: „Tărîmul vîlții”, 21,50 Telex, VINERI, 12 august, 20,00 Telex, 20,25 Priorități în economie, 20,45 Omul nou — rezultat și făuritor al noii societăți, 21,05 Cadran mondial, 21,20 Serial științific: „Univers, materie, viață”, 21,40 „Cîntarea României”, 21,50 Telex, SIMBĂTA, 13 august, 13,00 Telex, 13,05 La sfîrșit de săptămînă, 14,45 Săptămîna politică, 15,00 Închiderea programului, 19,00 Telex, 19,20 Telex, 19,50 Festivalul național „Cîntarea României”, 20,45 Film artistic: „Instanța amînă pronunțarea”, 22,20 Telex.

top

PANORAMIC

S-a împlinit un deceniu de la moartea poetului și cîntărețului belgian Jacques Brel. Cu acest prilej, în centrul orașului Bruges, a fost dezvelit un monument închinat memoriei artistului care a fost înmormîntat potrivit dorinței sale, în Tahiti. Statuia o înfățișează pe Marieke, o tinăra flamandă pentru care Brel nutrea alese sentimente de dragoste exteriorizate mai apoi într-un cîntec celebru. Născut în 1929 în localitatea amintită, Brel vine la Paris în 1953, unde cîntă prin cabarete. În 1957, piesa „Quand on n'a que l'amour” îl consacră. De o largă diversitate tematică, cîntecul acestuia menestrel respiră o aleasă substanță poetică pusă în valoare de intensă trăire afectivă scenică. Brel a interpretat și roluri în câteva filme. ● „Mama Africa”, Miriam Makeba, a împlinit 55 de ani. Apare în ultimul ei album, „Sangoma” (Profeta) cuprinzînd 19 piese etnografice din Africa australă, a coincis cu lansarea volumului autobiografic „Povestea mea”, în care acest artist remarcabil povestește cum s-a alăturat din primul an al carierei sale luptei împotriva politicii rasiale a guvernului din Africa de Sud. Cea care a lansat piese cunoscute azi în întreaga lume ca Pata Pata, Soweto Blues sau Click Song oferă, pe recentul LP, cîntec de ritual, cîntec de muncă și de petrecere aparținînd folclorului muzical al tribului Xhosa din care artista face parte. ● Sub auspiciile UNICEF, în localitatea suedeză Karlshamn s-a desfășurat „Baltic Music Festival” cu participarea unor formații din 11 țări riverane Mării Baltice. Urmărite de 200.000 de persoane, spectacolele de muzică ușoară, jazz și folclor s-au derulat sub deviza „Pace și înțelegere între popoarele lumii”. ● Din aniversările lunii august, 15 VIII 1969 — prima din cele „trei zile de pace și muzică” — istoricul Festival pop de la Woodstock la care a asistat o jumătate de milion de oameni. „N-am putut schimba o lume prin cîntec, dar s-a văzut că sentimentele ne pot uni” (Joe Cocker). La 20 VIII 1965 e lansat de către formația Rolling Stones superhit-ul „I Can't Get No Satisfaction”. La 26 VIII 1970, Jimi Hendrix apare pentru ultima oară în public (recitalul de la Festivalul rock Isle Of Wight). Peste cîteva luni, la 18 IX 1970, artistul se stinge din viață. La 16 VIII 1977 se stinge din viață „The King” Elvis Presley (foto).

Petru UMANSCHI

O strategie realistă

(Urmare din pag. 1)

temele dezvoltării economice și științifice și culturale generalizării învățămîntului de zece ani, iar pînă în anul cel de doisprezece la școlii de copii, avem un număr de 475 locuitori, că s-a pus un amplu program de construcții de locuințe și de servicii sociale, realizarea aproape o reconstrucție generală a orașelor țării. Strategia elaborată cu o perioadă de douăzeci de ani în urmă a transformat întregul sistem politic, determinînd schimbări fără precedent a sistemului de propulsare, afirmarea, înainte de toate, a partidului, ca și centralizarea în întregii societăți. O nouă linie politică a fost pusă în aplicare pe baza făuririi unui sistem democratic, ce a permis amplificarea gradului de participare a maselor la luarea deciziilor de stat și la activitatea economică. Egalitatea deplină în drepturile democratice, garanțiile de economie puternică vizează toate categoriile sociale în întreaga societate, caracterizată printr-un dinamism

proces de omogenizare, pe toți cetățenii, fără deosebire de naționalitate. Una din marile cuceriri ale acestei perioade o constituie și rezolvarea problemelor naționale, înfăptuirea frăției de nezdruccinat între toți cei ce construiesc socialismul și comunismul în patria noastră.

Viața internațională constituie, la rîndul ei, un domeniu ce evidențiază clarviziunea politică adoptată de P.C.R. la Congresul al IX-lea. Azi ni se dezvăluie cu claritate capacitatea partidului de a desface în ansamblul contradicțiilor din lume acele direcții care se recunosc ca o nouă gândire privind raporturile internaționale. Poziția P.C.R. în legătură cu rolul crescînd al națiunilor și a necesității respectării independenței și suveranității lor, însemnătatea tratatelor politice pentru soluționarea problemelor litigioase, în legătură cu conflictele din Orient, cu Afganistanul și Kampuchia, cu unitatea dintre partidele comuniste și muncitorești și altele, este pe deplin confirmată de viață și acceptată în prezent chiar de

către mulți din acela ce altădată aveau alte păreri.

Toate aceste prestigioase înfăptuiri, ce confirmă o linie politică justă, corespunzătoare realităților noastre concrete-istorice, nu constituie motiv de automulțumire, de trecere sub tăcere a neîmplinirilor, lipsurilor și greutăților din diferite domenii. De reținut criticile partidului privind nerealizarea, la nivelul posibilităților, a planurilor, cauzate de lipsuri în munca de conducere, de rămînera în urmă a conștiinței față de dezvoltarea economică. Marele rezerve rămase nefolosite, ca și nenumăratele măsuri aplicate cu eficiență minimă se datorează unor disfuncții ale sistemului democratic, unor practici birocratice, nefolosirii plene a științei și tehnicii în formularea deciziilor politice, menținerea unor cadre necorespunzătoare etc. Sarcinile ce ne stau în față nu sînt ușoare, dar avem toate condițiile ca, pînă în 1990, România să depășească stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare, căci încă de pe acum se află la nivelul multor țări mediu dezvoltate, iar în cîteva domenii industriale importante chiar la nivelul unor țări ce a mai mare dezvoltare.

Jordania, Maroc, Palestina, Singapore. Timișoara este prezentată de 8 șahiști care s-au alăturat echipei României. Coeficiențele ELO cele mai mari: 14 ani, băieți: G. Kamski (U.R.S.S.) — 2380; Al Modiahki Ahmed (Qatar) — 2230; fete: Zsofia Polgar — 2345;

fanion

16 ani, băieți: I. Gurevich (S.U.A.) — 2395; M. Sadler (Anglia) — 2385; fete: A. Galiamova (U.R.S.S.) — 2300. Cel mai tineri jucători al competiției sînt Farhan Nur Navroza (Bangladesh), născut în 11 iulie 1981 și Mabel Amel din Algeria, născută în 13 ianuarie 1980. „Decanul” de vîrstă al băieților este iugoslavul Ivan Markovici (18 ianuarie 1972), iar la fete supremația aparține islandezei Gretarsdottir Lilja (10 ianuarie 1972). Dintre șahiștii români cea mai bună comportare a avut-o Corina Peptan (10 ani), care,

practic, cu 8,5 puncte nu mai poate rata titlul mondial, trebuindu-i doar o remiză în ultimele două partide. ● Claudio Vasquez (Chile), înaintea primei zile a competiției, a fost suspectat de parodititate (oreion) și a fost internat la spital. Înainte însă a făcut organizațiilor o propunere care mărturisește pasiunea fără margini a micuțului Claudio pentru şah: „Nu s-ar putea, a întrebat el, să joc prima partidă la telefon?” Din fericire, diagnosticul nu s-a adeverit și C.V. a putut să joace în condiții normale. ● Tot cu o zi înainte de începerea campionatului, la aeroport, la cursa de Frankfurt, care transporta aproape numai șahiști, liderul FIDE, domnul Florencio Campomanes, nu era prezent. Motivul este foarte prozaic: domnia sa a uitat să-și facă rezervarea. ● Mexicanul Tello Cibran Culbeaux a avut și el o rundă inaugurală cu emoții. De bucurie că a câștigat prima partidă, a sărit pe scări și și-a luxat piciorul, așa că, de atunci, micuțului mexican vine la jocuri cu ambulanța.

Marcel TOLCEA

echo

Zilele cărții social-politice

Temp de o săptămînă are loc în județul nostru o suită de manifestări politico-ideologice și cultural-educative prilejuate de „Zilele cărții social-politice”. Organizatori: CJCEȘ, Inspectoratul școlar județean, Asociația scriitorilor, Consiliul județean al U.T.C., Consiliul sindicatelor și Biblioteca județeană. Spiciumul cîteva din acțiunile ce vor avea loc în următoarele zile: în 8 august, orele 14, la Institutul de Științe și Proiectare mașini de mînerit și transport, va avea loc o șezătoare literară cu participarea scriitorilor Ion Arleşanu, Aurel Turcuș, Tatiana Flondor și Corina Victoria Bădulescu; în 14 august, la secția de literatură a Bibliotecii județene are loc o șezătoare literară organizată de Inspectoratul școlar județean și de Consiliul județean al pionierilor; între 8 și 14 august la bibliotecile din Lugoj, Buziaș, Deta, Jimbolia, Slnnicolau Mare se desfașoară expoziții de carte consacrate împlinirii a 23 de ani de existență al P.C.R.; în 9 august, ora 13, are loc o șezătoare literară organizată de Biblioteca de Încălțăminte din Jimbolia o șezătoare literară cu participarea scriitorilor Ion Arleşanu, Tatiana Flondor și Corina Victoria Bădulescu și Bogdan Bădulescu; în 14 august, este planificat un recital de versuri avînd ca titlu „Nicolae Ceaușescu — viața de erou pentru partid, popor și țară”; într-o sesiune bibliotecă comunale au loc în această perioadă evenimente culturale, recitaluri de versuri etc.

I. B.

aqua-forte

- Nu-ți fie teamă că ai scăzut în ochii unora, dacă prin asta ai crescut în moralitate.
- În curînd se va înțelege că Universul mai are o dimensiune: dorința de a fi.
- Nu aspir spre calități care ar putea să devină lege pentru ceilalți, ci numai spre cele care ar putea să devină dorinți.
- Milnîndu-te amar, astăzi, că nu te înțeleg semenii, păstrezi slabe șanse ca să te înțeleagă mîine.
- Am un coleg cu suflet mare: își dăruiește mereu sîneși.
- Dezvoltarea devine progres numai dacă se produce în moralitate; în rest, înseamnă evoluție.
- O singură învingere s-au putea numi victorie: învingerea timpului; celelalte sînt succese sau mulțumiri de sine.
- E plăcut să pleci, dar nu-i minunat să te întorci?

Trăilă NICOLA

un pretext (un pretext contează este existența în reflectarea lui în cuvînt. Pe cuvîntul acesta / se vede gurile care l-a rostit / Eu / din memorie / vremea în m-al gîndit” (Semn). Acest absorbție și da abstractizării, trăirii în expresie) devine bleciul real al discursului. În doar rostirea pe care-o poartă ca pe-o cenușă-a erei în care teamă” (Vamă). Tema poeziei Rotaru, sensul lor real este

semnări

urmă, semioza artistică. În text ce are ca pretext în rsul traduce, adesea, efortul lui de a reordona universul științei tubite, el înglobează locuțiv ce mizează pe prețimentului (Umbra, lumina, etc.). Dan Rotaru cuprinde o iubire și o poezie despre Reversibilitatea celor două antice, între care se reall-oase canale de comunicare. Mie-mi să pot vedea scrier arse definitiv / în timp icerește / înutul unui nou Scrum), conferă enunțuri și profunzime.

Olimpia BERCA

ru, A IUBI, IUBIRE, EA

Compendiu

Championatul mondial de şah pentru copii se apropie de linie organizîndu-se în zile de premiere. Ideea de compendiu al competiției pare acum binevenită. În anul oficialii: directorul Gh. Candea, secretarul arbitru șef J. Kailov (Bulgaria); delegații FIDE, B. Kutin (Iugoslavia), șef comitet apel, Lim Ann (Singapore). Grupele de concurs ale participanților: 8-10 ani, fete — 8-10 concurenți; 12 ani, băieți — 8-10 concurenți, plus Ju Polgar (Ungaria); 12 ani, 12-30 concurenți; 14 ani, 12-45 de concurenți plus Polgar (Ungaria); 14 ani, fete — 24 de concurenți; 16 ani, băieți — 55 concurenți. Cele mai numeroase delegații sînt cele ale României (16 șahiști). Angliei (16 șahiști) și Ungariei (16 șahiști). Cite un singur competiționar trimis Cuba, Filipine,

active

propuse de George Ge cercetării răbdătoare a despre acei dramaturgi ai e, aici, extins, în nașilor), monografierea supra atitudinii, în conului „Aplicat, metode, din în ce privește tradi. Îndeaproape dezvoltă romăneso în deceniile Barbu se reține ca un

turi

receptiv față de valori, tiv cu experimentele, acă cu vederea faptul personală s-au acumu-mparatie din perspec- teatral se asimilează zoare. (...) Dacă regi- evizul opțiunile și mo- resie, criticul nu poate al hazardului. Criticul activ, ca orice om, dar oscilațiile gustului său ural giratorii”. Capito- a dramel” aparține reocupat să pătrundă de necunoscute pe umea piesei”, în „ten- n raporturile dintre rul „conflictului între sla călinesciană des- pe parcursul căruia, identică, în piesele i romăneso sau un- ori temele meditației (așteptarea, banii și ergiversarea; drago- ardul; acțiunea im- asca-idee și erinile siliei; apariția străi- tologice etc.). Tot înainta prin labirin- „. Înspre „substanța i „Drama fiind un osibile nu este alt- nte, o ipoteză des- dă în devenire, des- dărea ființei, între du-se adevărul și și supuneră, dra- și umilință, sin- (...). Din această a și mobilul dra- ri și sensuri pro- derider ample cătra te”.

IORDACHE

SUBIECTE TEA- ne, 1987.

din lirica lumii

Poeme de
Jan Östergren

JAN ÖSTERGREN s-a născut la Lund (Suedia) în 1940. A publicat până în prezent șapte volume de versuri la edituri suedeze, iar în 1983 prestigioasa editură americană Ohio University Press scoate de sub tipar un volum intitulat Rainmaker (Omul care aduce ploaia) — o selecție, în versiune engleză, din creația sa. Poetul desfășoară și o bogată activitate de traducător, tălmăcind în limba suedeză versurile unui însemnat număr de poeți englezi, irlandezi și americani, printre care Robert Lowell și Seamus Heaney.

Lirica lui Jan Östergren se distinge „printr-un fel de simplitate sau claritate care străbate poemele sale, dar care este înșelătoare. Limbajul este conceput într-o manieră ce contopește abstractul și concretul, așteptarea, acceptarea chiar, cu uimirea. Efectul liric este susținut și intensificat de minuțioasă mână de a sfârșitul versurilor, a pauzelor de respirație care constituie, de asemenea, etape în fluxul gândirii, producând schimbări neașteptate. Mesajul, în sensul deplin, se conturează în liniște, în acele momente cruciale dintre versuri și cuvinte; adesea, un fel de încredere emoțională străbate poemul. Jan Östergren este un poet pe care trebuie să îl și privești!” — scrie Ronald Bates în „World Literature”.

Cu ocazia Simpozionului și colochiului internațional „Poezia și pacea”, iubitorii de poezie din Capitală și de pe litoral au avut ocazia să audieze câteva din poeziile lui Jan Östergren care a vizitat țara noastră la invitația Uniunii Scriitorilor din R.S. România.

NATURE MORTE

La ce ajută ? crudul
verdelui de castravete gungurind
despre procese —
aer, întinerie, lumină

— toamna își are
propria-i revoltă,
propria-i blîndă
anarhie

precum afinele
își duc viața în beci
în borcan
toată țarna

FABULA

După masă
ne permitem
un fum

Coșofenele
se ciondănesc prin țarbă,
își ascut limbile

păsări îndărătnice,
nebune după pradă
ca și oamenii

— același
ris poleit
de coșitor forjat !

PEISAJ, TEMPERA

O pasăre de mare : total nemișcată
în briză
Căutînd un punct de sprijin și așteptînd schimbarea vîntului
să-l poarte dorința

Se-acează croncîind
Ciugulește ceva grăunțe
Face plecăciuni — și dispare
cu repezi filfiri de-aripe peste
pinza verde-a mării

DIMINEAȚA, LUMINĂ

În octombrie
maturizarea este
tandră, sfioasă

gingaș, vîntul
cerne frunzele bătrîne
pe țărîmii arămii

și spuma ploii strălucește
în spîrtura roșiatică
a ulucilor — alb

Jos, a nuanțelor
și flautul
mă copleșește !

MOTTO

— încă o dată
să punem în lumină
pictura bălăiel
tălcic agățată
în flecare om

Zile austere
mai bine simple mottouri
decît nici unul

În românește de

Hermina ANGHELESCU-

MACOVEI

Apărut sub influență franceză, el debutează în 1920 cu „Bolnavul închipuit” de Molière, în traducere vietnameză. Numele de „Kich noi” nu are nici o legătură cu noțiunea de non artă, de Kitsch, utilizată frecvent în estetica și culturologia occidentală. „Kich noi” înseamnă, pur și simplu, în vietnameză, teatru vorbit. Cum e de înțeles, acesta e un teatru asemănător cu cele din orice țară. Istoricii de teatru spun că mult timp publicul de rînd a venit cam fără entuziasm la acest gen de teatru, din cauză că era lipsit de cîntec, de dans. Cu timpul, publicul s-a obișnuit și acum „Kich noi” este genul de teatru preferat datorită marilor disponibilități de abordare a problemelor actuale. Televiziunile de la Hanoi și Ho Chi Minh transmit astfel de spectacole cel puțin unul pe săptămînă.

În anii 1983—1987 am vizionat multe astfel de spectacole, îndeosebi cu piese sovietice. De altfel, actorii și regizorii vietnamezi din generația tînără sînt pregătiți la Moscova sau în alte mari centre culturale sovietice. Sigur, se joacă și piese din patrimoniul dramaturgiei universale. Un exemplu l-a constituit, spre exemplu, montarea la Hanoi a tragediei shakespeareane „Romeo și Julieta”. Montarea acestui spectacol a fost o probă severă a maturității la care a ajuns în cîteva decenii teatrul „vorbit” vietnamez. Montarea a aparținut Teatrului tineretului, în regia tineretului Pham Thi Thanh. Era prima piesă de Shakespeare, atât de cunoscută, care se monta în Vietnam. Spectacolul a fost un mare succes. După premieră, regizoarea a declarat ziaristilor: „Shakespeare m-a făcut să înțeleg mai bine viața... Și voi continua să intru în viață parcurgînd și alte asemenea capodopere pe care doresc să le pun în scenă”.

Un spectacol grandios și profund dramatic a fost realizat la Hanoi în cinstea celei de a 30-a aniversări a victoriei de la Dien Bien Phu cu piesa „Bai Ca Dien Bien” („Cîntarea Dien Bien-ului”), a dramaturgului Tât Dat. Pe marea scenă a Teatrului Central, regizorul Duong Vief Bat a montat grandiosul spectacol la care au participat peste 200 de actori și actrițe. Pentru

prima oară a apărut într-o piesă de teatru figura proeminentă a personalității lui Hồ Chi Minh. Acest rol a fost realizat cu mare succes de celebrul actor vietnamez Manh Linh. El este bine cunoscut pentru aptitudinile deosebite de a da viață unor personaje istorice de renume. Interpretase deja rolul lui V.I. Lenin în trei piese sovietice. Piesa și spectacolul s-au dovedit

nințării perfide și periculoase ale reacțiunii, provocării acestora, activităților lor de subminare. În timp ce economia și finanțele țării erau secătuite, iar foamea făcea ravagii. Era vremea în care armatele colonialeștilor francezi, precum și oamenii lui Ciang Kal-Chek încercau să pătrundă în țară sub acoperirea unor tratate internaționale și făceau totul pentru a submina

atragă repede atenția publicului actor și să fie repede sollicitat și pe scenă din capitală. Subiectul a fost inspirat după un fapt real, pe care actorul Lun Quang Vu l-a aflat dintr-o gazetă : chirurgul Nguyen Trong Nam prin măiestria sa profesională, a realizat vederea pictorului De Duy Ung, care orbise datorită unor răni primite în război. În piesa lui Lun Quang Vu subiectul este îmbogățit cu personaje, fapte care-l conferă mult umanism, spirit de solidaritate, precum și posibilitatea de a face un înalt elogiu național spre perfecțiune a omului de artă, ca și a celui de știință. Pentru interpretarea rolului principal, a doctorului Thanh, actorul Thuong An Qui a primit medalia de aur. Așadar, colecția teatrală din Ha Bac, în regia lui Nguyen Dinh Nghi, cu colaborarea fericiților pictorului scenograf Doan Chan și a compozitorului Pho Duc Phuong a reușit cu acest spectacol să dobîndească unul dintre cele mai importante succese.

O interesantă piesă de actualitate a fost pusă în scenă la Hanoi de către regizorul Doan Hoang Giang, bunicul du-se de un imens succes de public. Se intitulează „În numele justiției”. Spectacolul pune în evidență cu acritate o serie de aspecte negative ale societății vietnameze actuale și are o tentanță funcții juridico-educative.

Teatrul vorbit vietnamez se îmbogățește permanent alături cu noi valori dramaturgiei naționale contemporane și cu lucrări din dramaturgia mondială socialistă, a altor țări ale lumii. Se adaugă, de asemenea, noi realizări în domeniul regiei, scenografiei, artei actorului etc., decurgînd din contactul oamenilor de artă vietnamezi cu teatrul european de astăzi, cu limbajul teatrului din țările socialiste și alte țări ale lumii.

Teatrul filmat, teatrul înregistrat pe benzi video din țările avansate în acest domeniu aduce, de asemenea, pe scena ecran vietnamez, contribuind la educația publicului, la sporirea interesului acestuia pentru teatrul vorbit.

Constantin POTÎNGA

ITINERAR TEATRAL VIETNAMEZ

Teatrul vorbit [KICH NOI]

de un profund realism, recreînd atmosfera și momentele cele mai palpabile ale campaniei de la Dien Bien Phu, ce avusese loc cu 30 de ani în urmă.

Un alt spectacol interesant și actual a fost cel cu piesa „Istorie și mărturie”, de Hoa Giao, realizat cu prilejul celei de a 95-a aniversări a lui Hồ Chi Minh. Piesa și spectacolul refac în ochii spectatorilor de azi Vietnamul anului 1945, al victoriei revoluției din august, al nașterii tînărului stat vietnamez independent, avîndu-l în frunte pe președintele Hồ Chi Minh, și prezentat în spectacol ca un luptător neînfricat pentru fericirea poporului, pentru pacea unită și independența poporului.

Dramaturgul Hoa Giao a pus accent pe valoarea deosebită a gândirii și soluțiilor teoretice și politice pe care le dădea, concret istoric, Hồ Chi Minh în condițiile în care țara se confrunța cu grele și dure încercări, cînd poporul vietnamez trebuia să facă față ame-

tinara Republică Democratică Vietnam. Regizorii — prof. dr. Dinh Quang și Doan Hoang Giang, precum și actorii Manh Linh, Ha Van Trong și Duc Trung și-au dăruit întreaga capacitate creatoare spre a glorifica impresionanta personalitate a lui Hồ Chi Minh.

Piesa și spectacolul s-au bucurat de un real interes, de o bună apreciere. Faptul a încurajat Centrul audio-vizual vietnamez și colectivul teatrului din Hai Phong să facă după această piesă un film pentru videocasetă, în regia lui Vu Minh și Khai Hung.

„Lumina vieții” (în original „Nguon Sang Trong Doi”), așa se intitulează piesa și spectacolul care la Festivalul național de teatru profesional desfășurat în februarie 1985 la Thanh Hoa a cucerit cele mai multe medalii de aur : pentru dramaturgie, pentru regie, pentru scenografie, precum și pentru interpretarea rolului principal.

Era firesc, desigur, ca spectacolul colectivului de teatru de la Ha Bac să

SAPTAMINAL SOCIAL-POLITIC

TEZELE P

MIEZ L

Un miez de lună te poartă pentru belșug
te muncesc cu brațele,
tuji, cu o singură deviz
strădante de a transform
înțeleptă clarviziune, cu
rul general al partidului
socialismul se construie
și pentru popor”.

Sub semnul acestei orientare programatică românească, se edifică și o lume nouă. Iar cei care oameni de pe cuprinsu acționează zi de zi, oră în instituțiile de cercetă ca numai printr-o aser abnegație, numai răspun general al partidului, deveni cu adevărat nou: Aceste gânduri ne miez de vară, cînd pop: pine sărbătorește, la 21

ADRIANA PAU

Istorie

În Cuvîntarea tovară NICOLAE CEAUȘESCU, rență la ședința Comite Politic Executiv al C.C. P.C.R., din 23 iulie, se aiază că în perioada de Congresul al IX-lea al 1 dului „am redat popo nostru sentimentul că est popor liber și indepen lam redat sentimentul riei proprii, de luptă p libertate, pentru a fi s pe destinele sale — și că aceasta reprezintă un marile realizări care au călăuzit energiile creatoa au făcut ca poporul nost urmeze cu toată forța Pa Comunist Român, ca ar al luptei pentru exis pentru asigurarea ființei re a națiunii noastre”. : larul general al part nostru are o contribuție ritoare în repunerea i reale, obiective, a pop român în drepturile sale ilme, acordîndu-i un ro

COLEGIUL DE REDACȚIE:

ION ARIEȘANU (redactor șef)
ANGHEL DUMBRĂVEANU (redactor șef adjunct)
VIOREL COLȚESCU, NICOLAE PÎRVU, CORNEL UNGUREANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : TIMIȘOARA, strada RODNEI 1
Telefoane : 3 33 90 și 3 33 76 (redactor-șef). Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Abonamentele se fac la P.T.T.R. TIPARUL, EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

Orizont 32

REVISTA LITERARĂ ȘI JURNAL SOCIAL-POLITIC ȘI LITERAR-ARTISTIC EDITAT DE UNIUNEA SCRITORILOR DIN R.S.R. ȘI COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURA ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ TIMIȘ

NR. 32 (1119) 12 AUGUST 1988 • SERIE NOUĂ, ANUL XXXIX • 8 PAG., 3 LEI

TEZELE PENTRU PLENARA C.C. AL P.C.R., PROGRAM DE ACȚIUNE AL ÎNTREGULUI POPOR

MIEZ DE AUGUST

În miez de lună fierbinte, când lupta eroică a celor de seamă pentru belșug e însoțită de efortul cotidian al celor obișnuiți, cu brațele, cu mintea, în întreprinderi și instituții, cu o singură deviză împărțită în conștiință, cu singura obligație de a transforma în faptă doveditoare cele spuse cu clarviziune, cu spirit revoluționar de către secretarul general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU: „Socialismul se construiește în România de azi „cu poporul și pentru popor“.

Sub semnul acestei devize, devenită idee forță, teză și orientare programatică în gândirea și practica revoluționară românească, se edifică sub ochii noștri, cu neprecupețit efort, o lume nouă. Iar cei care o înalță sînt oamenii ei noi. Acești oameni de pe cuprinsul țării, de pe cuprinsul Timișului, trăiesc zi de zi, oră de oră, în întreprinderi, pe ogoare, în instituțiile de cercetare și învățămînt, pe deplin conștienți că numai printr-o asemenea muncă, plină de dăruire și încredințare, numai răspunzînd sarcinilor trasate de secretarul general al partidului, viața lor, a întregului popor, poate deveni cu adevărat nouă.

Aceste gânduri ne animă cu toată ardoarea acum, în miez de vară, cînd poporul român se pregătește să-și întîmpeneze sărbătorește, la 23 August, ziua libertății sale.

— ORIZONT

ADRIANA PAIUȘAN: Natură statică.

Istorie și literatură

„Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, prezentată la ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din 23 iulie, se subliniază în perioada de după ședința al IX-lea al partidului „am redat poporului nostru sentimentul că este un popor liber și independent și că redă sentimentul istoricului nostru, de luptă pentru libertate, pentru a fi stîpînitori ai destinelor sale — și poate că această reprezentare una din cele realizări care au deslușit energiile creatoare și au dat ca poporul nostru să trăiască cu toată forța Partidului Comunist Român, ca stăpînitor al luptei pentru existență, pentru salvarea ființei libere a națiunii noastre“. Secretarul general al partidului are o contribuție hotărîtoare la repunerea istoriei noastre obiective, a poporului nostru în drepturile sale legitime, acordîndu-i un rol pri-

mordial în activitatea de educație patriotică, revoluționară a maselor. Cu clarviziunea sa revoluționară asupra cursului devenirii noastre, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a relevat, în lumina izvoarelor istorice, dimensiunile atotcuprinzătoare ale relației dialectice: trecut-prezent-viitor. Dintr-o asemenea fertilă perspectivă, putem susține, cu toată convingerea, că sentimentul istoricului nu își limitează sfera la interesul ardent pentru cunoașterea trecutului glorios al patriei, ci deschiderea acestei nobile stări sufletești se face și în orizonturile realităților prezente, ba mai mult chiar, și în conturarea viitorului. Credem că nu s-a evidențiat încă deajuns contribuția literaturii la redarea sentimentului istoricului propriu. În comentariile privind legătura dintre istorie și literatură s-au avut în vedere îndeosebi creațiile inspirate din trecutul poporului nostru, reliefîndu-se

mesajul major al unor năzuințe scumpe existenței naționale, desprins din operele respective. Dar marile, reprezentative opere literare ale scriitorilor contemporani, în care sînt abordate realitățile prezentului, au puterea de a genera în cititor o stare de spirit a actualității și implicării în contemporaneitate, a trăirii dimensiunilor complexe ale vieții sociale de azi, făcîndu-l părtaş, sufletește, la parcursul traiectelor, dificile uneori, ale istoriei în care „viețuiesc“ personajele literare. Contribuie, desigur, această trăire spirituală, generată de actul lecturii, la cristalizarea sentimentului istoricului prezente, la o mai bună înțelegere a identității proprii națiunii noastre, în marea apropiere de deveniri, potrivit modului specific al poporului nostru de a-și face și de a-și trăi istoria sa.

Aurel TURCUȘ

Accentuarea omogenizării sociale

Una dintre problemele politice, cu multiple semnificații teoretice și practice, analizată de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, în magistrala Expunere prezentată la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 29 aprilie 1988, este aceea referitoare la dinamica structurii sociale și de clasă din țara noastră, întărirea unității dintre clasa muncitoare, țărănimă și intelectualitate, accentuarea omogenizării și formarea pe această bază a poporului unic muncitor.

Naționalizarea principalelor mijloace de producție, înfăptuită în urmă cu 40 de ani, moment important al istoriei contemporane a României, a transformat radical structura socială: a fost desființată burghezia, principala clasă exploatare care se opunea adîncirii procesului revoluționar, clasa muncitoare nu numai că s-a eliberat, dar a devenit clasa conducătoare. S-a realizat, în același timp, cerința fundamentală a construcției socialiste: toți cetățenii să aibă aceeași poziție față de mijloacele de producție. Noul sistem politic a permis înlăturarea din rădăcini a relațiilor economice și sociale care generează legile inegalității și exploatare.

Dezvoltarea proprietății socialiste reprezintă o garanție sigură a înaintării pe calea făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate. Se impune însă, în continuare, studiarea atentă a evoluției relațiilor economice și sociale, a raportului dintre diferite clase și categorii sociale, pentru a se evita orice încercare de acumulare de către vreuna dintre ele pe seama alteia a

unor avantaje unilaterale, care ar putea duce la tensiune și contradicții. „Va trebui să veghem — precizează tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU — în Expunere — cu toată exigența ca, sub nici o formă, să nu existe condiții pentru exploatarea omului de către om, pentru ca nimeni să nu poată trăi fără muncă sau din munca altuia“.

Secretarul general al partidului evidențiază rolul pe care-l are modernizarea învățămîntului în ridicarea nivelului de pregătire al muncitorilor; un absolvent al învățămîntului de 12 ani care urmează și facultatea la seral are, practic, aceeași pregătire

Politica de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, dezvoltarea într-un ritm mai înalt a județelor cu un volum de activitate economică mai redus au permis dezvoltarea echilibrată evitîndu-se acele disproporții economice și contradicții grave care macină chiar și unele dintre cele mai dezvoltate țări.

Un alt factor al omogenizării este formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, însușirea principiilor materialismului dialectic și istoric, socialismului științific, politicii P.C.R.; oamenii muncii devin astfel conștienți de interesele

Patria

Și cînd voi închide ochii pe veci,

ochii prin care ț-am sorbit

frumusețea pămînturilor, a cirezilor,

vor rămîne pe buzele-mi reci

urme de cîntec, simțindu-ți, și-n lut,

veșnica incandescență a amiezilor.

Radu FELECAN

ca și un inginer; în multe sectoare ale producției sînt tot mai numeroși acești muncitori cu calificare superioară, categoriile sociale intermediare, între muncitori și intelectuali.

Realizarea omogenizării sociale și formarea poporului unic muncitor depinde în mare măsură de lichidarea deosebirilor dintre sat și oraș, dintre muncitori și țărani, atît în ceea ce privește munca, retribuția, dar și cele privind condițiile de viață și cultură. Pentru a se realiza acest obiectiv, trebuie aplicate ferm hotărîțile Conferinței Naționale a partidului referitoare la sistematizare. Sînt conturate în Expunere cîteva direcții de acțiune: delimitarea centrelor orașenești agroindustriale, reducerea numărului de sate și de comune, restrîngerea teritoriului comunelor, interzicerea construirii de noi locuințe în afara spațiului vîltoarelor centre etc. Hotărîrea privind satele ce urmează să fie dezafectate este luată pe baza studiilor resurselor economice și demografice ale acestora, prin discuții cu specialiștii și locuitorii în concordanță cu programele de dezvoltare economică-socială a întregului teritoriu.

lor fundamentale, de cerințele acțiunii ferme pentru întărirea unității întregului popor, temelia de granit pe care se făurește societatea socialistă multilateral dezvoltată.

Omogenizarea socială nu înseamnă desigur uniformizare; noua revoluție tehnico-științifică și noua revoluție agrară duc, de fapt, la o adîncire a diviziunii sociale a muncii. Omogenizarea nu trebuie simplificată; întărirea unității socialiste a poporului presupune respectarea particularităților diferitelor categorii sociale și profesii, a drepturilor și libertăților cetățenești, afirmarea democrației muncitorești revoluționare. Idealul comunist: o societate în care să nu mai existe deosebiri esențiale între clase nu se poate înlăptui decît prin conducerea de către partid pe baza științei. „Procesul de apropiere și omogenizare a claselor și categoriilor sociale va avea loc pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, tehnicii și culturii. A conlucrării tot mai strînse în procesul de producție, de ridicare a întregii societăți pe noi culmi de progres și civilizație“

Constantin STRUNGA

croncănind
ceva grăunțe
ăciuni — și dispare
filfiri de-aripe peste
de-a mării

NEAȚĂ, LUMINA

oric
ca este
ionasă

itul
zele bătrine
arămii

plii strălucește
a roșiatică
— alb

ațelor

ște!

MOTTO

fată
în lumină
ălele
ată
om

e
imple mottouri
mul

în românește de
ina ANGHELESCU-
MACOVEI

ede atenția publicului speci
fie repede solicitat și pe a
capitală. Subiectul a fost
pă un fapt real, pe care scri-
Quang Vu l-a aflat dintr-o
irurgul Nguyen Trong Nhan,
stria sa profesională, a redat
lectorului De Duy Ung, care
orită unor răni primite la
o plesa lui Lun Quang Vu,
ste îmbogățit cu personaje și
4 conferă mult umanism, spi-
daritate, precum și posibili-
face un înalt elogiu năzulu-
arfecțiune a omului de oră,
lui de știință. Pentru inter-
dului principal, a doctorulu
orul Thuong An Qui a pri-
a de aur. Așadar, colectivul
Ha Bac, în regia lui Nguyen
, cu colaborarea fericită a
scenograf Doan Chan și a
ului Pho Duc Phuong a reu-
st spectacol să dobîndească
e cele mai importante sue-

antă piesă de actualitate a
n scenă la Hanoi de către
Ioan Hoang Giang, bucurî-
in imens succes de publi-
ză „În numele justiției“,
pune în evidență cu ochi
le de aspecte negative ale
etnameze actuale și are au-
ții juridico-educative.

orbit vietnamez se îmbogă-
ment atît cu noi valori ale
și naționale contemporane,
crări din dramaturgia țării,
e, a altor țări ale lumii. Se
asemenea, noi realizări în
giei, scenografiile, artel ac-
decurgînd din contactul
de artă vietnamez cu
ocean de astăzi, cu învîr-
tral din țările socialiste, din
lumii.

Imat, teatrul înregistrat pe
din țările avansate în acest
nge, de asemenea, pe mi-
vietnamez, contribuind la
oliciului, la sporirea intere-
a pentru teatrul vorbit.

Constantin POTINGĂ

RA, strada RODNEI 1;
manuscrisele nepublicate
fac la P.T.T.R.
Index : 42.907

CONTEXTUL OPEREI

1. Citesc volumul *Insemnări și polemici* de G. Călinescu cuprins de sentimente contradictorii. Pe de o parte, admirația mea pentru editorul Andrei Rădulescu, profesionist eminent (el semnează antologia, recuperând din zădărnicele și revistele vremii o seamă de pagini memorabile), rămâne în continuare vie; pe de altă parte, mi se pare ciudată, dacă nu producătoare de deformări nedorite, retipărirea unor pagini polemice ale mai marilor literaturii interbelice în antologia de acest tip. Tineretea lui G. Călinescu a fost oscilantă și viitorul critic a căutat, în condiții complicate, un drum către definirea sa. Maloescu, Lovinescu se bazează pe sprijinul unor familii întemeiate, stipendiul pentru diversele studii venea firesc, locul lor în societatea vremii era bine înțeles și acceptat. Călinescu intră în literatură în alte condiții și multe dintre luptele sale literare și neliterare sînt marcate de condiția lui. Trebuie să citim excelenta *Cronologie comentată*, publicată, sub semnătura lui George Muntean, de *Revista de istorie și teorie literară*, pentru a observa felul în care simpatia călinescienă își schimbă direcția. Înainte de a scrie *De disparițiunile angelorum*, superb eseu pe care actuala antologie ne lasă a bănuși că iese din neant, G. Călinescu își avusese, și el, momentul lui spiritual, bine marcat de paginile publicate de *Gîndirea*, și, deosebit, de *De aparițiunile angelorum*. Gîndiriștii lui sprijină în anii 1927-28, Crainic îl laudă, Bădăuță îl ajută. Ruperea de gîndiriști e un fenomen mai complex, care ar trebui analizat în contextul literaturii române a anilor 1927-1928. Genialele pamflete publicate împotriva lui Crainic, Voiculescu și a altor gîndiriști, capodopere fără îndolală ale pamfletului românesc, nu traduc decât infierbîntarea pasională a combatanților. Cînd va alcătui *Istoria literaturii române...*, G. Călinescu va rectifica destule. A cita azi paginile pe care le scrie despre Vasile Băncilă poate fi delectabil, dar în marginea adevărului. Rîndurile pe care le scrie despre Petre Pandrea și Sorin Pavel au valabilitate pentru începutul deceniului al patrulea. G. Călinescu e un jurnalist strălucitor și hiperbolele sale aparțin stilului jurnalist, interesat precumpănitor de efecte, de zgomote, de impresia asupra publicului și mai puțin de dreapta judecată. În supărările pe care le are împotriva premilor S.S.R., G. Călinescu va emite fraze nedrepte despre premiile Societății; George Mihail Zamfirescu e un „om incult, lipsit de mijloace intelectuale cît de cît onorabile”. Așa să fie? Alt premiat, Ilarie Voronca, laureat pentru poezie, e la fel de lipsit de vocație. Poezia

lui este „o rimă lungă, scoasă proaspăt din humă și care, oricum ai tăia-o, trăiește total și parțial”. În *Fronda copiilor*, text ceva mai timpuriu, sînt scrise cuvinte grele despre Comarnescu, Noica, Sahia, autori fără îndoieli tineri, dar nu cu mult mai tineri decît G. Călinescu. „Și apoi, acțiunea unei astfel de bande este o insultă permanentă adusă tinerimii care tace, fiindcă învață. Tainicele valori de mîine n-au vreme să facă revista zilnică a valorilor și să se organizeze în exhibiții de box intelectual între indivizi necunoscuți. Este o stare incalificabilă, caracteristică presei noastre, aceea de a îngădui aventurierilor fără cultură și fără seriozitate să organizeze sub ochii noștri răbdători polemici personale fără valoare ideologică și să fure atenția opiniei publice...”. Iubindu-l pe G. Călinescu, elogiindu-l marea operă, să nu lăsăm a se crede că Noica, Sahia, Comarnescu, Pandrea, Voronca, Băncilă, Ionel Jianu erau, la începutul deceniului al patrulea, niște răufăcători culturali. Opera polemică a lui G. Călinescu trebuie tipărită împreună cu aparatul critic care să scoată la lumină și articolele preopinienților. Și el au, în cultura română, dreptul la cuvînt atunci cînd se numesc Comarnescu, Lovinescu sau Noica.

2) Altfel, Călinescu-polemistul poate fi citit cu folos. Există, de altfel, o așezare a scriitorului între marile probleme ale culturii române după apariția *Vieții lui Mihail Eminescu*, care interzice amuzamentul pamfletar, caricatura dezvoltată, comedia grotescă. Seria de articole întru apărarea lui Eminescu e memorabilă nu numai prin avîntul polemic, ci și pentru dreapta cumpănire a judecății.

Seria de articole destinate lui Octav Minar, Leca Morariu, C. Vlad țin de un proces mai amplu; acela de realizare a unei vieți culturale sănătoase, pentru înlăturarea subculturii, atât de agresive în anii creșterii puterii presei cotidiene de o anumită factură.

În rest, despre publicistica lui G. Călinescu s-a discutat mult și cu folos. Au fost analizate, pe larg, îngreșmentarea sa politică, participările la bătăliile antifasciste ale scriitorului românesc, luptele sale, în anii socialismului, pentru dreapta înțelegere a valorilor spirituale.

Postfața și bibliografia, semnate de Mircea Scarlat, ne pun încă o dată în contact cu incredibila putere de muncă a unui tînăr, atât de devreme plecat dintre noi.

Cornel UNGUREANU

* G. Călinescu, *INSEMNAȚII ȘI POLEMICI*. Antologie de Andrei Rădulescu. Postfață și bibliografie de Mircea Scarlat. Ed. Minerva, 1988.

cronica literară

GESTUL ȘI IMAGINARUL

Poezia lui Mircea Ivănescu s-a născut, asemenea Athenei Pallas, gata înarmată, din feasta paternă. O poezie pe deplin constituită, egala cu sine, fără înălțimi și fără scăderi. Încă de la primul volum. Tonalitatea, amprenta stilistică, epicitatea ei au rămas, două decenii, neschimbate. Într-o cee ce scria în 1968 Mircea Ivănescu și ceea ce scrie astăzi nu e, practic, decît deosebire de sistematizare, distribuție și raționalizare pe criterii tematice. Și de minime, aproape insesizabile, jocuri ale accentelor. Privită de la o oarecare înălțime, ea pare o nesfîrșită lînguire. Un lamento fără sentimentalism ori putetism. Convențională în cel mai înalt grad, livrescă; ea nu mizează, totuși, pe expresivitatea aluziei culturale, pe bogăția semantică a versului. Din contră, mereu întoarsă asupra realului, ea încearcă să-l descrie cu mijloace inadecvate. Senzația de artificiu, de falsitate, de luare greșită a tonului de aici provine. Sînt multe, foarte multe cuvinte în poezia lui Mircea Ivănescu. Dar sînt cuvinte moi, pe lîngă care sensul trece nepăsător. Semnificația nu face priză la aceste sunete parcă inutile, parcă de decor, ci se descoperă la urmă, prin însumare, din colectarea retrospectivă a ceea ce cuvintele omît să spună.

Nici *Versuri vechi*, nouă nu exceptează de la această regulă. Este o variantă. Încă una, a monocordiei atît de caracteristică lui Mircea Ivănescu. Poemele se înlănțuie după același algoritm, cu aceeași indiferență și, am spune, cu aceeași asumată fatalitate. Descoperim și aici ca și în celelalte cărți, un scenariu destul de coerent, un „roman” de dragoste mascat, o neistovită plăcere de a reveni, mereu și mereu, la aceleași secvențe. Temă cu variațiuni, cartea se constituie în jurul unei obsesii — nici ea inedită — a trecerii timpului și a eșecului de a cuceri inima iubitei. „Intriga” acestei povestiri nu merge, de fapt, atît de departe. Lipsel de forță a cuvintelor îi corespunde incapacitatea poetului de a trece la gesturi decisive; element mai degrabă pasiv al acestei relații, el a fost „magnezit”, sedus de o imagine, de care — în loc să atace — se apără, constrîns la zădărnicia unei defensive totale. Limbajul însuși este doar aluziv — un limbaj al tăcerilor, al fantasmelor, al șoaptelor cu gura închisă. Orice acțiune — înafara celei a cuvintelor care doar expun, fără a convinge — se blochează înainte de a începe, eșuînd ante portas.

Un „roman”, deci, al simularilor, al lui ea și cum. Cuvîntul comunică mai puțin decît pare să spună, retrăgînd ceea ce, parcă fără voie, a enunțat. Nu o intrare în dragoste descrie poezia lui Mircea Ivănescu, ci epopeea degradată a retragerii din sentiment. Prin urmare, nu un discurs îndrăgostit, ci anemiarea voinței de a exprima, de a se exprima a poetului. O dramă pe care această poezie n-o trăiește, acum, pentru prima oară. Al. Cisteleanca a demontat mecanismul poemelor anterioare ale lui M. Ivănescu, subliniind vocația pierderii, a autoanihilării, a ridicării mai multor baricade în fața propriei sensibilități. Obstacole care, în loc să protejeze și să întărească, fisurează și devastează. „Paradoxul poeticii lui Mircea Ivănescu constă în valorificarea întregii energii a acestei decepții absolute, decepții care a paralizat atît stralul limbajului, cît și pe acela al iluziei și al realului. Cuvîntul a devenit epifanie a absenței, iar construcția prin intermediul său — o pură formă a vanității”. Spectacol gratuit, adică fără cuvinte și fără decor, poemul lui Mircea Ivănescu descrie, așadar, o dramă a noncomunicării. Construcția poetică își asumă, din start, un rol care-o depășește: nu e doar poem, ci și poveste a poemului nu se mulțumește să nareze, ci se substituie actului producerii narațiunii. Acest caracter, acut metaliterar, pune în evidență și o altă latură a sa: neasumîndu-și o funcție de cunoaștere, nu poate dobîndi nici una declarativă. Textul trebuie considerat în sine, fără destinatari — un document al aventurii poetice care se contemplă în oglinda deformatoare ale realului. *Versurile* nu mai aspiră nici măcar la statutul lor livresc, la îndemînă: ele sînt, totodată, basme, fantezii ipocrite ale unui autor sedus de vitalitatea experienței sale existențiale, închipuirii gofice dar, mai ales, sfîrniri grațioase ale imaginarii lui. „așa dar, ar trebui să ne întoarcem la clipa de atunci, aceea / adevărată, dinainte ca ea să ne fi creat, acolo, în fața ei, / ridicîndu-și privirea — atunci cînd îi erau grei / ochii, coborîți însă — și să-i oprim atunci fața, în ceea // ce s-ar chema singurătatea ei — și despre acea / clipă să ne facem vorbele — adevărul / faptorii ei. / acolo să-l răstrîngem în clipa aceea cînd ei / i se încetneau gîndurile — și era // într-o lume numai a ei” [...].

Mircea MIHĂIEȘ

* Mircea Ivănescu, *VERSURI VECHE, NOUA*. Ed. Eminescu, 1988.

consemnări

Romanul lui Ion Jurca Rovina se naște din dialogul (monolog?) pe care naratorul îl poartă cu personajul Alexandru S. (în fond este ego al naratorului). Se poartă discuții, se adună se rostesc apoftegme și patetisme de tot felul, de un gust îndoielnic, dar ele nu trebuie atribuite autorului, ci personajelor respective, ele însele scumbe de roman), se fac pe alocuri comentarii în stilul lebrilor subsoluri ale lui Ion Budai-Deleanu și strînge, paralel cu redactarea romanului, pentru o piesă de teatru despre Afrodita, personaj și acțiunile se află într-o continuă stare de reevaluare, granița dintre realitatea fictivă și realitatea priu-zisă este extrem de labilă, cu numeroase schimbări dintr-o parte în cealaltă, apar nelipsite scene de dragoste. Romanul crește sub ochii cititorilor și a se sfîrși înainte de a începe.

Fotografii mișcate

Sub ochii cititorilor se perindă un întreg de povești de amor sau despre amor care se întrepun și se topeșc unele în altele, pierzîndu-și contururile clarității. Sînt ca niște fotografii făcute în condiții luminozitate excelentă, pe care un fotograf stăruie să strîcă, mișcînd, imprudent, în ultimul moment, ratal. Fotografii imprudent nu este însă, cum se poate crede, Ion Jurca Rovina, ci Alexandru S. naratorul și personajul, un fel de Bouvard și Pécuchet, să scrie o carte despre dragoste. El (ei) este (sînt) personajul (personajele) care încercă lucrurile, are fișele și produce incoerența discursului. Deși fără voia lui (lor), cei doi Alexandru S. (ego-ul și lebrul său alter) se bat cap în cap, nu știu una ce face altul, se trag la răspundere reciproc, își dau ture. Uneori, au revelația trezirii la realitate, și se scrie materii înguritate de cartea care tocmai se scrie.

Măiestria stilistică a lui Ion Jurca Rovina stă mai în echilibrul permanentă pe care o face între cele două planuri ale romanului, real-fictiv și propriu-zis și în invidiabila dexteritate de a scrie stilurile în funcție de contextul epic. Astfel, scriitorul trece în revistă o gamă foarte variată de stiluri, de cel poticnic, adesea vulgar, al străzii, pînă la cel livresc, foarte cultivat, împrăgnat cu trimiteri la rale dintre cele mai pretențioase. Trecerea de la un stil la altul se face pe nesimțite, scriitorul avînd atît de a o executa fără ostentație și fără a periclita în vreun fel echilibrul (pentru că, paradoxal, există un echilibru al dezechilibrului) compozițional.

Dacă există o miză a cărții, aceasta ar fi premata muncii imense, adesea rătăcitoare prin noime de fișe, experiențe personale, fapte de viață pe care trebuie să o depună romancierul pentru scrierea cărții — să stabilească acesta pe durata redactării. Acțiunea în treziri cărți se desfășoară, de fapt, pe un scum, la masa de lucru. Tot ce se întîmplă în *Călătoria spre dragoste* se întîmplă doar în mîntea infierbîntată a scriitorului narator. Acesta cheală multă inteligență imaginativă, vervă pentru a da viață unor personaje și unor întîmplări ce vor rămîne, însă inerte. Pentru el un „puzzle”, mai ales cînd este făcut la vedere, nu poate prinde viață. Romanul are multe elemente de parate, care pot plăcea unor cititori eterogeni, dar nu pot să-i îndepărteze definitiv. Scriind un astfel de roman, autorul își asumă toate riscurile.

Construit laborios, cu unele subtilități tehnice, dar și cu multe complicații inutile, *Călătoria spre dragoste* este un roman care nu dovedește nimic. Excepții poate înclinațiile experimentaliste, neliniștea lui Ion Jurca Rovina din care poate irumpe într-o zi scrieră menită a-i pune integral în valoare talentul, pe prezentul roman ne face să îl întrezărim.

Tudorel URIAN

* Ion Jurca Rovina, *CĂLĂTORIE SPRE DRAGOSTE*. Ed. Facla, 1988.

revista revistelor

● O binevenită propunere, de mare atractivitate publicistică și de nelndoielnică oportunitate practică și dezbateri pe tema „Ierarhia valorilor în actualitate”, în *Familia*. Și, tot acolo, un articol de amplă deschidere intelectuală, „Maximum la minima moralia”, semnat de Radu Enescu. ● De la Costinești, primim o „foaie” a *Galelor Amfiteatru*, „Spectator”: plină de vervă și de ceea ce cam lipsește publicațiilor noastre, mai mult sau mai puțin estivale: un irezistibil umor. ● În „Viața Românească” se publică, în continuare, fragmente din opera postumă a lui Constantin Noica. ● Nu ochii „Suplimentului literar-artistic al Școlii Tineretului”. În fiecare număr, un fascinant interviu cu Borges. ● O nedumerire: veșnic nemulțumitului Marin Mincu din nou în centrul atenției. E notorie intoleranța domniei sale la critică. Dar era nevoie de o întregă pagină din revista „Amfiteatru” pentru încă un episod din acest serial cărui i-a dispărut demult sarea și pipera? ● Marian Papahagi, în „Tribuna”, despre Liviu Ciocărlie: „... scrierile cărții devine, ca orice confesiune, și altceva decît document uman, recuperare a trecutului, denunțare și denunțare a unei crize, scrutare de sine, căutare de sens în vid etc.: o terapie”.

V. GANEA

Slav

Pasunea lui Slavici pentru Istoria și constantă. S. 1871, al Comisiei documentelor al vastului corpus a bier Iurmuzaki (1876—1891) *Istoria universale* (1891) numeroase studii și articole în publicațiile vremii, trage lui Eudoxiu Iurmu *mesle din istoria românilor* (1884 și al III-lea, 1900), se îngăde o informație istorică. Aceasta constituie se crește dramele și cele d. Din bătrîni istorici (1902) și Din bătrîni (1905).

Întreprinderea scriitorului de intenție, căci tocși monomia morală a unei și multe ori contestată, constă în cartilor. Convingerea autorului la verosimilitatea și este afirmată în primul și „întîmplările acestor înverederat adevărate — înclîc i-aș semnificații cititorilor în silința să-i conving prin grația după toate regulile de cartilor pedanți. Oarecîri nu poate să rămîie decît alitorilor, care n-au avut mîrea de a cunoaște din viața Bucegilor și vîile ce din ele spre șesul de la D.

Cuprînsă între secolele IX-lea, acțiunea debutează: domniei lui Iustinian „se-nălțeau cîteodată: și cu celele năvalnile (avarilor), „călare pe ca menații de care scriitorul” și trecerea prin locurile și a numeroșilor

Mulțimea invadatorilor și numeroasă populație strădă sub pavăza munților și Intuiția și fantezia acțiunii în sfera istoriei și profilul moral al „mă” și cu lă numește Slavici pe care se va păstra, în esențiale peste veacuri.

Legătura cu locurile unde supra virtute și imperativ al vremii Leca, autoritatea spirituală, le spune oamenilor în: „... aici sîntem și căm, căci aici e leagănu și aici ni-e rînduit să ne laie, aici sîntem și numai fim stăpîni noi înșine pe împregiur se schimbă și s și singuri noi stăm, creștîm”.

Vigurosul talent al se dezvoltă, mai ales, în pre de plastică a tirgului mult, motiv literar prefera (Mara, Gura satului), cons artistică a primei narați înțînire, de etalare și de pețepelii și hărniciei, loc ilar și de verificare a vi aglomerare umană și ofer prilejul să comunice senza tențice a mîntenilor.

Pașnica vecinătate cu ge naste încredere. Se încl între mînteni și gepizl (Bo toptă împreună cu slav avarilor. Din învîlmășeal.

Ser

Tara prozei lui Io pe cianțurile semete. Așezările se cheamă I de viitura schimbării, coordonatele exacte a tradiției. În urma lor povîrnite sub greutate lor prefăcute în Impu șilor. Pașii țăraniilor o cîțiva pereți spînzuraț la „Ursul vesel”, încerd cîntecul torogoaței lăcep să înmugurească copilăriei.

Sărbătoare tirzie lîngă nouri (1985) cau vele întrebări ale unt Săbătrîn este un ast

Amnări

pe care naratorul cărții... andru S. (în fond un alt... artă discuții, se adună... etismele de tot felul... ele nu trebuie atribuite... spectivelor, ele însele... urii comentarii în stilul... i Ion Budai-Deleanu... larea romanului, mat... espre Afrodita, persona... continuă stare de rever... tea fictivă și ficțiunea... vilă, cu numeroase alu... tă, apar nelipsite scri... e sub ochii cititorilor...

Slavici și străromânii

anarea lui Slavici pentru istorie a... ură și constantă. Secretar, din... al Comisiei documentelor istorice... al vastului corpus al Documen... Hurmuzaki (1876-1899), autor al... lării universale (1891) și al altor... roase studii și articole răspândite... publică în vremii, traducător al... lui Eudoxiu Hurmuzaki, Frag... din Istoria românilor. (Vol. al... al III-lea, 1900), scriitorul vă... o informație istorică impresio... Aceasta constituie seva din care... eple dramele și cele două romane... ele sale: Din bătrâni. Narați... (1902) și Din bătrâni. Manea... (1905).

atitia năvălitori, muntenii ies biruitori... tocmai prin încrederea în idealul sta... torniciei. Numeroase fapte și situații... din romane surprind caracterul pașnic... și generozitatea muntenilor, deși non-... violența, într-o epocă atât de aprigă... este greu de admis.

Este interesant modul în care Slavici... surprinde pătrunderea civilizației bi... zantine în locurile noastre, dar, mai... ales, faptul că muntenii începeau să... fie tot mai cunoscuți în Balcani. În... volumul al II-lea, prin Manea și Ana... prezența românilor din nordul Dunării... strănește interesul misionarilor creștini... din Bizanț, care, veniți la munteni, în... timpină rezistența preoților autohtoni

Direcții în literatura contemporană

O literatură în mișcare este aceea... care se desfășoară sub ochii „prezentu-... lui” (unitate de măsură relativă), pen-... tru care coordonatele nu pot fi, încă... trasate fără a cădea în considerarea... prematură și insuficientă a faptelor... Evoluția prozei și poeziei românești în... dreptăște această remarcă, dintr-un... anumit punct de vedere, atita vreme... cit, structural, nu putem vorbi de-o... unică direcție, de-o unică linie de forță... a scriiturii, în jurul căreia să se teasă... întreaga plinză a literaturii moderne și... contemporane.

Proza de după război pare a fi con-... servatoare, până spre începutul dece-... niului șapte Conservatoare, în sensul... bun al cuvântului, adică menținind epi-... citatea și dramatismul, caracteristice... romanului realist (Rebreanu, Călinescu... Z. Stancu) și analizelor psihologice sau... de structură socială din creația Hor-... tensiei Papadat-Bengescu, Camil Petres-... cu ori Anton Holban. Prima linie va fi... urmată, în literatura contemporană, de... Marin Preda, Ștefan Bănuțescu, Sorin... Titel, dar și de Ion Lăncrănjan, Con-... stantin Toiu sau Nicolae Velea. În di-... recția romanului de analiză psihologică... se înscrie creația unor Nicolae Breban... Dumitru Radu Popescu, Augustin Bu-... zura, Radu Petrescu și ceilalți colegi... ai săi din cadrul „Școlii de la Tîrgo-... viște”. Tradiția a continuat mereu să... se interpună diverselor tendințe ale... scriiturii. Ea revine sau se menține cu... o constantă. S-a spus, nu arareori, că... delimitarea tradiționalism-modernism... devine ambiguă. Conceptele își pierd... pregnanța. Marin Preda este cel mai... bun exemplu în acest sens: fondul au-... tohton, modelul predecesorilor sapă... adânc în conștiința scriitorului nou... Modernismul este, frecvent, încadrat între... tradiționalism și postmodernism, ul-... timul înțeles ca reevaluare, redimensio-... nare a destinului literaturii. Treplat... dispar subiectivismul și egocentrismul... fiind instaurate, în schimb, fragmenta-... rismul, difuzul, inconstientul, fuga, cri-... za de comunicare etc.

Momentul de amplitudine maximă și... de radicalizare a limbajului poetic este... marcat de Nichita Stănescu și de poe-... zii generației '60: de la Ștefan Aug... Doinaș, Anghel Dumbrăveanu, Petre... Stoica, Marin Sorescu la Ana Blandia-... na, Ioan Alexandru, Grigore Hagiu. Pe... de altă parte, un alt curent, premers... de Gellu Naum și Geo Dumitrescu, dar... care-i conține pe Leonid Dimov, Mircea... Ivănescu, Constanța Buzea, Șerban... Foarță, Emil Brumaru etc., face lega-... tură cu poezia generației '80. Livrescă,

liric-ironică, intelectualizată, această... poezie obligă la înțelegerea nevoii de... omogenitate, de integralitate a fazelor... Pe urmele ei, o avalanșă de tineri poeți... în frunte cu Mircea Cărtărescu, culti-... vă o poezie a concretului, coborâtă din... templele avangardiste și țintind spre... postularea evenimentului real, în apa-... rență insignifiant, a realului în totali-... tatea sa ori numai fragmentar. Sentii-... mentele sînt estompate, subcutanate;... la suprafață sălășluiesc senzațiile (văz... auz, pipăit, gust etc.).

În direcția legătură cu aceste modifi-... cări în spațiul poetic, în proza se ma-... nifestă trei tendințe: spre realism, psi-... chologism, respectiv spre documentul-ca-... ficțiune (biografii, jurnale, memorii

mișcate

perindă un întreg și de... amor care se interferează... pierzîndu-și contururile... grafii făcute în condiții... care un fotograf stîngna... t, în ultimul moment, ag... nu este însă, cum s-ar... a, ci Alexandru S. (nume... Bouvard și Pécuchet... este. El (ei) este (sînt) pa... necură lucrurile, amestec... discursului. De multe... Alexandru S. țegou-ul și ca... în cap, nu stie unul e... dere reciproc, își dau... ezirii la realitate, a im... artea care tocmai se scri... Ion Jurca Rovina stă ta... entă pe care o face lăsa... nului, real-fictiv și fic... dexteritate de a schimbi... tului epic. Astfel, scriitorul... variată de stiluri, de la... al străzii, pînă la cel... regnat cu trimiteri cului... joase. Trecerea de la un... lite, scriitorul avînd abili-... tenție și fără a pericula... ttru că, paradoxal, există... ui) compozițional.

rtii, aceasta ar fi prezen-... rălăcioare prin noianul... e, fapte de viață pe care... rul pentru scrierea cărții... țione și realitate pe care... redactării. Acțiunea în-... e fapt, pe un scaun, la... simplă în Călătorie spre... a mintea înfierbîntată... heitule multă inteligență... a viață unor personaje... e, însă inerte. Pentru că... este făcut la vedere, au... are multe elemente dis-... ititori eterogeni, dar care... v. Scriind un astfel de... e riscurile.

Tudorel URIAN

ATORIE SPRE DRA-

revistelor

e, de mare atractivi-... doienică oportunitate... na „Ierarhia valorilor... i, tot acolo, un articol... tuală. „Maximum in... Radu Enescu. • De... e” a Galeilor Amfitea-... rvă și de ceea ce cam... mai mult sau mai... umor. • În „Viața Ro-... linuare, fragmente din... în Noica. • Nu ocolii... l Școlii tineretului... t interviu cu Borges... ulțumitului Marin Min-... E. notorie intoleran-... ra nevoie de o între-... atru” pentru încă un... i-a dispărut demult... Papahagi, în „Tri-... e”: „... scrierea cărții... l altceva decît docu-... entului, denumire și... tare de sine. „Cîntec... tică”

V. GANEA

permanențe

Cert este că, pe măsură ce autorul... își poartă croii prin locuri îndepărtate... din Bizanț și Asia Mică, scrierile scad... în interes. În volumul al II-lea, vastul... material epic este, pe alocuri, insufi-... cient prelucrat, iar bogata informație... istorică apare uneori nedeplin incorpo-... rată în imaginea artistică.

Inadvertențele de ordin istoric — ne-... respectarea succesiunii migrațiilor, de-... nominarea cu termeni slavi a persona-... jelor și locurilor înainte sosirii slavi-... lor, prezentarea unor forme de orga-... nizare social-politică inexistente în pe-... rioada înfățișată — trebuie socotite li-... cențe artistice necesare evidențierii... ideilor majore ale scrierilor: autohtoni-... zmul și continuitatea românilor. Scri-... torul posedă logica istoriei autentice... deși unele detalii nu aparțin perioadei... prezentate.

Incununate cu premiul „Ion Heliade... Rădulescu” al Academiei Române, dar... și contestate violent — mai ales de... către Duiliu Zamfirescu — romanele... Din bătrâni, cu luminile și umbrele... lor, constituie începutul unui drum, pe... care Sadoveanu II va străbate cu in-... galabilă siguranță.

Ioan LERIC

ADRIANA PAIUȘAN: Mere roșii

Semnele vechimii

Caro prozei lui Ion Florian Panduru urcă de pe valea Iorgovanului plină... de vînturile semețe ale Arjanei, unde viperele își veghează singurătatea... mîinii se cheamă Pribor ori Satbătrîn, au fost durate în locuri mal ferite... a vîntura schimbărilor și, dincolo de frumusețea lor edenică, par să dea... coordonatele exacte ale centrului lumii. Oamenii însă încep să rupă cercul... mîinii în urma lor, ochiul limpede al cerului e tulburat de casele pustii... mîinii sub greutatea unui timp rămas locului, de zidurile surpate ale stîne-... prefăcute în împușinate amintiri, de bătrîni înfricoșați de absența urma-... Pașii țărănilor coboară la orbitoarele chemări ale orașului. Trăiesc între... pereți spinzurați în aer, muncesc prin fabrici și se înfîlțesc, invariabil, în... „trai vesel”, încercînd să-și steargă din memorie poveștile satelor părăsite... din datecul torogoatei tzețești în ei șarpele dorului, care li macină, rădăcinile... și înmugurească și mulți ar vrea să urce iarăși pe cărările uitate ale... stîneli.

Sărbătoare țirzie (1981), Au marit poveștile, Siminico (1983) și Calul de... (1985) caută să dea câteva răspunsuri plauzibile artistic la obsesi-... le trebării ale unui autor sensibilizat de dramaticale prefaceri ale satului... întrîn este un astfel de ultim bastion al unei mentalități arhaice, în care

accente

etc). Granițele între acestea sînt, însă... foarte fragile. Reflecția pură se menți-... ne în roman pînă la apariția genera-... ției textualiste. Acum, conștiința eului... auctorial se verifică pe calea unei me-... tarefecții. Proza aceasta cultiva, mai... presus de toate, originalitatea, prețiozi-... tatea la nivel stilistic. Personajele... construiesc o nouă sintaxă, retrăgîndu-... se din jocul acțiunii. Diegeticul e... tot mai hotărît înlăturat. Se apelează... la neutralitatea timpului și a spațiului... Subiectul are, de regulă, o sumedenie... de fețe. Toate acestea în opoziție cu... proza (și romanul) realist și cel psiho-... logic existențial, în care personajul... creează atmosfera. Pierderea sau sub-... țierea noțiunii de personaj ar duce la... diluarea atmosferei, a cadrului narativ

În cadrul acestei direcții, decisive... există două tipuri de scriitori: cei care... creează un limbaj apropiat de ceea ce... în științele exacte, se numește cod sau... algoritim, și scriitori care „vorbesc scri-... ind”. Limbajul acestora din urmă este... cel comun, prin care descifrează o în-... treagă realitate individuală sau comu-... nitară. La Marin Preda, spre exemplu... deși subtilitatea limbajului nu lipsește... (ea este conținută stilului, cuvîntului... ideii) „verbalitatea” este deschisă, ea... aparține dimensiunii denotative, obiec-... tive, directe. Acestui stil i se subordonează... la diferite nivele ale realizării... tematice, proza caracterologică și de... analiză — proza simptomatologică —... a unor D. R. Popescu, Augustin Buzura... Nicolae Breban, Paul Anghel, Sorin Ti-... tel, Ion Arieșanu, Dana Dumitriu... Gabriela Adameșteanu, Paul Eugen... Banciu, Eugen Uricaru etc., proza me-... diului, a spațiului delimitat (Ștefan... Bănuțescu, George Bălăiță, Mircea Ci-... banu, Fănuș Neagu, Florin Bănescu... Teodor Bulza etc.). La cealaltă extremă... proza creatoare de coduri artistice, care... face din convenția literară însuși pre-... textul discursului românesc: Livius... Ciocărlie, Alexandru George, Mircea... Nedelciu, Ștefan Agopian, Gheorghe... Crăciun, Daniel Vighi, pentru a nu-i... pomeni pe adevărații premergători ai... acestei direcții: Radu Petrescu, Mircea... Horia Simionescu, ori pe colegii lor... Tudor Topa și Costache Olăreanu.

Așadar, o multitudine de orientări și... direcții, care vorbesc despre complexi-... tatea peisajului nostru literar actual și... implicit, despre valoarea lui. Dar o... adevărată discuție și un program pen-... tru o nouă literatură pot începe abia... de aici.

Simona CONSTANTINOVICI

portrete

totul se orînduiește după semnele vechimii, dar impactul cu noul este dureros... prevăzîndu-i iminenta stingere. Scriitorul crede însă într-o utopică resurrecție... și mizează pe destule personaje luminoase, simbolizînd reînnoirea la codul... unei mentalități ancestrale, care i-ar putea opri sfîrșitul. Kitch-ul ea stil de... existență, frămîntările dezrădăcinaților, rezistența împotriva unui timp ce... destramă dureros o civilizație milenară sînt cîteva teme generoase, pe care... scriitorul reușește să nu le compromită. Fluiditatea narațiunii, dialogurile... alerte, scenele conduse cu destulă siguranță sînt calități evidente. Totul stă... sub tutela unor dimensiuni apăsate etice și, cînd doza lui nu este bine supra-... vegheat, prozele se înecă în valurile tezismului. După surprinzătorul eșec... adus de Unde ajung doar vulturii (1988), simplu îndreptat de vacanță pentru... copii, cartea efigie a lui Ion Florian Panduru este Sub Merii Sălbaticii (1988).... Sinteză epică, romanul este construit după rețeta sigură a clarității tradițio-... nale, cu situații acut conflictuale și personaje bine individualizate, chiar dacă... prea monocrome. Prin cărțile publicate pînă acum, Ion Florian Panduru izbu-... țește să-și creeze un spațiu epic distinct, ce dezvăluie în el un slujitor devotat... vechind la verticalitatea satului românesc.

Dorin MURARIU

Marius Stan

O BANCA ÎN PARC

ADRIANA PAUȘAN: Trandafirul roz.

După mulți ani, în centrul parcului a rămas o singură bancă.

Așezată în iarbă pentru a face loc marmurei, cărămizilor, țevilor, pentru a face loc, cum spuneam, loc pentru o fîntînă arteziană, această bancă e în suferință, așa așezată în iarbă cum este cum se află ea acolo, în miezul lucrurilor, în centrul de rotație al parcului.

Acolo s-a așezat sau poate nu s-a așezat, poate că era acolo și acum îl vedem pentru că nu mai este, se află acolo, cum spuneam, el, chiar el se află și tocmai acolo.

Părul său scurt, aspru, pleptănat cu îngrijire, un pulover călduros, larg, pantaloni gri, aproape albi, foarte aproape albi, pantofi ușori, elastici, de ce oare nu poate să o uite? De ce îl apare me-

hăituită, omul pentru care ea s-a chinat să îndure ca o femeie cum nu era cum n-are să mai fie, o imensă catedrală a frigului, un sunet profund reverberat în adîncul memoriei.

— ... și pe urmă a întrebat de tine. I-am spus că totul e-n regulă. Am mințit, nu-i așa?

Degetele ei subțiri aranjează capetele cordonului în cataramă. O cataramă din plastic, neagră. O imitație.

— O să se facă frig. Trebuie să-ți pui haina.

O gărgăriță s-a oprit pe spătarul băncii. Se rotește puțin, ezită, în sfîrșit a pornit spre stînga. Fata ridică pe genunchi o sacoașă bleumarin.

— Uite ce ț-am adus!

Scoate un pachet învelit în hîrtie

Premiul revistei „ORIZONT“ la concursul național de proză scurtă „Marin Preda“ — Teleorman, 1988

reu în vis, așa cum numai visele lui îi apar în plină zi, de ce seara se coboară în cameră aburul verzei al privirii ei. da, al privirii ei.

Vă amintiți cu toții, așa ceva nu se uită, sînt oameni care și-au amintit ziua aceea mult înainte ca ea să se întîmple, vă amintiți, cum spuneam, felul în care atingerea mîinii sale, șocul electric în urma căruia aerul a devenit de un albastru intens, momentul atingerii mîinii sale și arșița care a urmat, apa ea un metal topit, păsările care n-au mai putut să zboare, cu aripile lunecînde pe umbra încinsă a lucrurilor, acel neasemuit moment al atingerii mîinii sale și lumina rătăcită pe aleile parcului și vîntul uscat sfîrșit de plecarea ei.

Era parcă ieri cînd i-a spus:
— Pe mine mă cheamă Laura și, dacă vrei, am să te las să trăiești o zi în locul meu.

Parcă. Parcă ieri au fost toate acestea. Acea mișcare tremurată a mîinii către obrazul lui și gesturile lui calme, ca și cum ar desface o căsă pentru a scoate simburile.

Parcă. Acum e duminică. Plăcile de marmură, parcă, plăcile de marmură sînt așezate la, parcă, la împlinire, peste cărămizii și parcă, ceva nu e în regulă, trebuie să scăpăm de cuvîntul ăsta, parcă, peste cărămizii și bucăți de piatră. Așadar:

A închis ochii pentru a putea vedea parcul de la înălțime, teritoriul vast al acestor amintiri. Abia acum vede cu elaritate banca așezată în iarbă, singura bancă rămasă în centrul parcului, se vede pe sine, inexpresiv, detaliu dintr-o frescă bizantină.

Aici, la nivelul ploșilor, timpul abia că mai trece.

— Hei, ce mai faci? Ai adormit?

Cu pași rari, fata dă un ocol băncii și se așează. Un zîmbet ștrengăresc, puțin forțat. Îl împinge ușor cu degetul.

— N-azi? Cu tine vorbesc. Te-am întrebat ce mai faci!

De fapt, el a văzut-o venind, el a văzut totul de acolo, de sus, de pe acoperișul catedralei de aer. O catedrală o imagine gotică a suferinței.

A văzut-o cum dă ocol băncii, cum se așază purtînd pe chip acel sentiment din apropierea friicii, cum îl împinge ușor cu degetul fără să știe că de multă vreme el nu mai este acolo, el, așadar el, omul adus în imediata apropiere a friicii, el pentru care nu a plîns, pentru care a strîns din dinți cu răsufarea

albă. Insecta se precipită spre capătul băncii, se oprește, ezită, se întoarce și pornește grăbit.

— Nu vrei să vezi?

Insecta își ia zborul și fata îl prinde de mînă.

— Hai, te rog, deschide ochii.

Gărgărița abia se mai vede.

— Uite ce frumos e. Dacă-ai ști că l-am căutat. Spune-mi, îți place? Spune ceva!

Își retrage ușor mîna cu o mișcare nehotărîtă. Degetele au pierdut conturul. Un sentiment nesăbuit, o duioșie absolut nepermisă în fond, ce rost au toate acestea? De ce a venit ea aici, pentru ce îl caută mereu fără să-l găsească?

Ar trebui să plece chiar acum. Să nu se mai întoarcă niciodată, niciodată. Întoarcerea e numai o amîinare.

Nici măcar să plece nu poate, pentru că, vedeți, nu se poate ști cu precizie dacă cel care pleacă nu e cumva cel care a rămas.

Această zi, o bucurie simplă, albă curată, faptul că sîntem în viață, faptul că stă aici lângă el și e atât de frumoasă încît abia cuprinde să o vadă, felul în care se așează în fiecare seară dînd mai întîi un ocol băncii, felul în care i-a vorbit fără să-l cunoască și candoarea gesturilor ei, toama cu care la plecare, îi atinge umărul lăsînd în urmă o apăsare ușoară și parfumul acel parfum otrăvit pe care numai Laura îl răspîndea în încăperea prin fluturarea părului ei prin fluturarea părului ei.

— Eu acum trebuie să plec. S-a cum făcut întineric. Tu mai stai aici? Te rog răspunde-mi, mai stai?

S-a ridicat și tremură ușor cu mîinile în buzunarele pardesiului.

— Crezi că asta ajută la ceva? Dacă nu vorbești cu nimeni crezi tu că are să-ți fie mai ușor? Ai să rămîi singur, asta ai să faci? Zi, cîtă vreme crezi tu că o să mai dureze?

El a ridicat ușor privirea, deosebit de ușor, fără grabă și fără puțință de întoarcere. Cum spuneam, el a ridicat ușor privirea și cu nemăsurată dragoste s-a așternut peste cuprîul ei înfricoșat în vîpala asfințitului. Și dacă vă spun toate acestea e pentru că a trecut multă vreme de atunci și un asemenea lucru a devenit posibil.

— De ce te uiți așa la mine? Ce mai vrei de la mine? Nu, tu ai să mă înnebunești! Spune, ce mai vrei? Spune ceva!

Această fată, în înverșunarea ei îmi aduce aminte de Laura.

Cu siguranță ea nu ar fi stat acolo, în miezul adîncit al parcului, cu respirația întretăiată, cu „Spune ceva!“ și roind pe obraji sub amenințarea înserării, plîza sfîșiată a timpului.

Cu siguranță ea s-ar fi purtat cu totul altfel.

Laura trecea adesea prin gândurile lui, privirea ei vreau să spun îi aluneca ușor în afara creierului și cu cît încerca mai puternic să o rețină cu atît simțea mai mult depărtîndu-se cu acea lentoare a despărțirii care îți dă certitudinea că e definitivă.

A cunoscut-o la ziua unui prieten „Vezi, fata aceea nu are pe nimeni!“ i-au spus și el a înțeles că are să o piardă, că aceasta e o mare forță, să nu ai pe nimeni, că a nu avea este o formă a libertății. A început atunci să-i fie teama. O teamă ca un vrtej deasupra nisipului, ce nebunie și asta, să trăiești între pereții unei amintiri. Dacă această frumoasă fată ar ști cum s-au petrecut lucrurile, unele pe altele s-au petrecut așa cum în exprimarea „frumoasă fată“ cuvintele se petrec, o frumoasă fată, frumoasă ce înseamnă frumoasă?

Să urmărim: frumoasă, accentul pe u: frumoasă și iar, fără grabă: frumoasă, acel „fru“ în care sunetele se petrec, frumoasă, priviți cuvîntul acesta: frumoasă, înțelesul se pierde, frumoasă, prin repetare. Înțelesul, frumoasă, vedeți, se pierde. Acum se vede povestirea ca o repetare, ca o facere a lumii prin pierderea înțelesului.

Frumoasă, respirînd cu înspăimîntare nefericirea acestui om, labirintul răcoros al timpului și ea, frumoasă, fără să știe nimic, fără să își închipuie, vine în fiecare seară să îl audă cum tace frumoasă, să îi asculte șuleratul uscat al durerii, cum spuneam: fără să știe nimic, fără să își închipuie că în el se află pentru întotdeauna Laura, că nimeni nu o va putea înlocui în aerul de un albastru intens al aducerii aminte.

Acum s-a așezat pe bancă și tremură. S-a făcut frig. Noaptea e pe undeva prin apropiere.

— Am să rămîn cu tine aici. Da. Așa am să fac. O să stau aici, pe bancă. O să am răbdare, multă răbdare. Îmi string bine pardesiul, mîinile în buzunare. Așa O să fie cam frig da' nu-i nimic. Nimeni nu moare dintr-atît. Măcar... măcar de n-ar ploua. Și plină la urmă chiar dacă plouă o să fie mai cald, nu-i așa, măcar să plouă...

E tîrziu, cu siguranță e prea tîrziu. El a închis ochii și vede acum o apă limpede, undeva într-o margine de pădure, o vede pe Laura înotînd și pierzîndu-se în depărtare.

E acum mai liniștit, mult mai liniștit. O amorteală plăcută îi umple venele. Lîngă el, fata asta care nu știe nimic, habar n-are de nimic, a început să plîngă. Laura n-ai fi plîns niciodată. Ea ar fi rămas mîndră, cu pumnii strînși, așa, ca în noaptea aceea cînd a fugit din spital pentru ea, cu operația aproape deschisă, și roind de sudoare și sînge, noaptea în care a găsit-o goală cu ochii plînd în alcool, aburul verzei al privirii ei, era ea, mîndră, cu pumnii strînși, într-un pat scund și murdar, era ea, înțelegeți?

O aceeași amorteală l-a cuprins și atunci. Același liniște, parcă, i-a acoperit trupul. Un echilibru mai înalt dintr-o rupere de echilibru. A umblat atunci pe străzi, nu chiar așa mult pe cît s-ar crede cu imaginea ei adîncită pe chip. L-au găsit spre dimineață. Au găsit acest om care seamănă atât de mult cu el.

Faptul că nu a mai vorbit cu nimeni s-ar putea crede că este un semn de însingurare, o față nevăzută a spaimii. De fapt aici se ascunde o povestire. O repetare. O facere a lumii plină la pierderea înțelesului.

Acum e adevărat că în fața lui se află o prea frumoasă fată. E adevărat că a văzut-o venind și dînd ocol băncii și uezîndu-se lîngă el pentru a deveni și mai frumoasă.

E adevărat iarăși că tăcerea lui a chemat-o în fiecare seară și că într-un fel îi e drag. Mai ales acum cînd ochii îi joacă în lacrimi, felul în care respiră sacadat, firele de păr lipite de obraz, ducerea mîinii ei către frunte, batista pe care nu o mai găsește, izbucnirea unui sentiment din apropierea friicii precum a înflorit a doua oară merii. El a închis iarăși ochii și, de la înălțimea catedralei de aer, vede o femeie venind pe alee. O femeie cu pas grăbit, sperlată, o vede clar cum încearcă să o convingă să plece și tîrziu e noapte, e frig, hai, fetito, ce rost are să mai stai aici, înțelege că ai să te îmbolnăvești uite, o să plouă, hai, Laura, vino, ori-cum n-are să te recunoască.

Arthur ALBUM LI Porumb

IN PATRIA FERICITĂ

Embrionul în pacea fierbîntă, neatîns de electricitatea timpului, desfășînd simburul luminii și consumîndu-l miezul datelor. Fericit acolo, atîngînd cu pînă rîmurișul roșu, fierbînt și... și fortificîndu-și degetele în lichidul amniotic; poate visează mușii ce-l... și boabe de griu ce-l vor... și-n Patria Fericiților tînar să fie mereu, și purpura zîmbetului într-o necurmată lumină

VOI CARE VENIȚI

Voi care veniți și culegeți... nu descoperiți liniile fulgerului ce m-au cutrelerat! Voi învățați lecția bucuriei, pe cînd eu știu: totul s-a născut din durere... Acum, în moale lumină... și gîndul meu la ce-ar vorbi! Nimeni nu-ntreabă cît s-a... să lumineze masa bucuriei.

STARE

Soarele și vîntul nu se mai uitau la mine! Pomii uitaseră să-și desăvîrșească fructele; surisul iubitei se crispa și-o undă de aer îl transforma-n cloburi mîndre. Dacă v-aș spune că eram... m-ați crede e?

Emil Șain

LUMINA ACESTUI PĂMÎNT

Iubim cu un dor nemăsurat lumina acestui pămînt, iubim pacea și o păstrăm în iubirea noastră dinții. Ne iubim leagănul copilăriei, ne iubim zarea albastră, înălțimile, ne iubim graul nemuritor, cel ce navigăm spre milenii

Întregul

Pentru literatură, întregul... mărunișuri. Mai mult încă... neînsemnate din jurul nostru... interbelice se revendică din... întreg universul operelor lui... au un timbru exotic și misterios... plutește dincolo de fapte. Ident... supra (sau dedesubtul) istoriilor... liber, înanalizabil aproape. Cete... solid și bine încheiat eple se... lunete-mozaic sticle colorate... perspective diferite, alunecoasă... superbe în libertatea lor abstr... proza unuta ca și în a celulei... dezabuzării moderne, a plăc... matul unor stări intraductibile... rează în literatura noastră, ch... încă din vremea începutului... major“ și al întîmplărilor „cu...

Parcă bate
Strigă paș
Bătătura e
Și la poar
Și în veșn
Clipele de
Spațiu, ca
Fimpul nu
Fiecare ve
Cu suflere
Eu trecem
Pe culmile
Tu, în eșă
Mă priveai
Din geana
Și zilele-n
Fulgurat-a
Cînd mai
Peste frun
Azi și-ade
Te-ai rup
cu gîndul
cu-arterele
de stelele-
Te-ai rupt
ca ramură
din brațul
din colțul
Te-ai rup
să ne zidi
doar noi -
ca zeii în
Stau pe
Care-ni r
întrebînd
Pentru ci
nile tem
clabilă a
plăcută și
în proza
gurile ol
la noi di
tematică
subtilă.
Faptul a
situate ca
prezente
portame
În a
porțile t
misterul
în accep
mului și
ceva ina
clipel an
Și p
căutate
filnd „n
vieții și
cu pers
verde, n

Arthur SUTUM LIRIC

Porumbol

IN PATRIA FERICIȚOR

brionul în pacea fierbinte,
atins de electricitatea timpului
sfăcând simburul luminii
consumându-i miezul dulce
ricit acolo, atingând cu năpâ
nurlul roșu, fierbinte și

fortificându-și degetele
lichidul amniotic;
te visează munții ce-l vor
boabe de griu ce-l vor

Patru Fericiților
ar să fie mereu,
purpura zimbetului
o necurmată lumină

REMEMBER

Parcă bate cineva-n cuvinte
Strigă pași afundați prin lunci
Bătătura e pustie-acuma
Și la poartă plîngi dacă te duci!

Și în veșnicie bate cineva
Clipele devoră în tăcere
Spațiul, care se desiră-ntruna,
Timpul nu mă țară și mă cere!

Fiecare venea dintr-o toamnă a lui
Cu suflutele desfăcute-n stele
Eu treceam cu viața s-o sui
Pe culmile viselor mele.

Tu, în eșarfa tăcerii de cristal,
Mă priveai rar prin lacrima fierbinte
Din geana ochiului oval
Și zilele-nfloreau-nainte!

Fulgerat-a cerul o credință-a
noastră
Cind mai auzeam glasul luminii.
Peste fruntea lui, albastră,
Azi și-adorme luna sinii!

DOUA DESTINE

Te-ai rupt din timp spre mine
cu gîndul dăruirii,
cu-arterele prea pline
de stelele-amintirii

Te-ai rupt din spuma mării,
ca ramură de cer,
din brațele uitării
din colțul tău stingher.

Te-ai rupt din timp spre mine,
să ne zidim în timp
doar noi — două destine —
ca zcii în Olimp!

PENTRU

Stau pe geana unei lacrimi
Care-mi ride pe obraz
Intrebîndu-mă în șoaptă
Pentru cine mai stau treaz,

Pentru steaua de pe cer,
Pentru timpul care vine,
Pentru frumusețea clipei
Ce te-a logodit cu mine?

Pentru roua de pe greieri,
Pentru floarea de pe coastă,
Pentru stîlpul casei noastre
Și lumina din fereastră?

Pentru cîntul rîndunicii,
Ce la streșină stă trează,
Pentru țara-mi de pe frunte
Și frumoasă și vitează!

Miron Țic

PATRIA ÎMI ESTE LUMINA

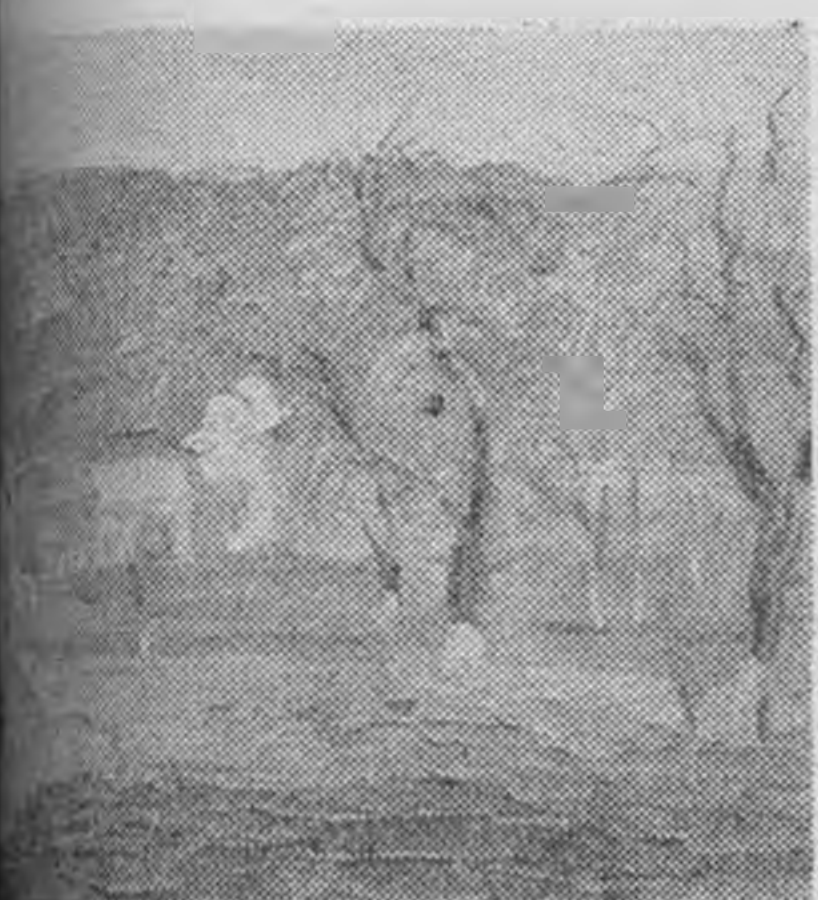
E atît de mult cer.
Ochii privesc lemnul
porților, ninse de florile
zilei.
Ochii rămîn lingă timpla
Patriei
Aici, unde gîndurile sînt mereu
Treze,
Aici, lingă ramul unde rodește
Fructul, cu miez dulce,
Fructul, aburit de cuvintele
Limbii române...
Umbra se pierde
Depărtîndu-se.
Pasărea își deschide aripile.
Zmeura din grădină
Prinde culoare și tu pleci
Pe drumurile patriei,
Cu floarea de dor și de bucurie.
Patria îți este lumina cea mai
Apropiată.

ȚI SCRIU

Ți scriu rînd din rînd
Tu-mi ești bucuria din gînd,
Ți scriu și Ți mai scriu
Dintr-un tîrziu în alt tîrziu
Atît de mult mi-aș fi dorit
Să rîmină tîmpu-n noi
Mereu trezit,
Te iubesc și e firesc
Acest poem să Ți-l dăruiesc
Te cheamă Ana Maria
Ce nume sfînt
Frumoasa mea de pe pămînt
Zorii ne cuprind în șoaptă
Gura ta; zmeură-n amiază coaptă
Ți scriu rînd din rînd
Privirea ta primăvară flind.

AȘTEPTĂM

Așteptăm ca vremea din urmă
să iasă din noi
Așteptăm în fața ierbii inundate
de emoții
Așteptăm scrisorile din armată
ale fiilor noștri
Așteptăm să ni se facă sete
Să bem din apa fîntinii
satului
Așteptăm și anii se adună
ciorchine la timplă
Și lumea ne poartă în mare grabă
Prin ploii pe care orașul
nu le mai poate păstra
Așteptăm să ne întîlnim
și să vedem ce mai urmează
Ochiul rămîne deschis într-un
povîrniș.

MIHAIL PARUȘAN: La bunici.

Emil Șain

MINA ACESTUI PĂMÎNT

cu un dor nemărginit
a acestui pămînt,
pacea și o păstrăm
drea noastră dinții.
bim leagănul copilăriei,
sim zarea albastră,
nile,
sim graiul nemuritor, noi,
navigăm spre milenii

Intregul

u literatură, întregul...
iri Mal mult încă i lumen...
ate din jurul nostru. Ad...
ne că o parte însemnată a...
e se revendică din acest...
tuversul operelor lui Matei...
abru exotice și misterioase...
Incolo de fapte. Identitate...
u dedesubtul istoriilor...
alizabil aproape. Ceea ce...
une încheie epic se deta...
zaic — stele colorate ord...
e diferite, alunecoase, rela...
n libertatea lor absolută...
ta ca și în a celuilalt...
li moderne, a picturii...
stări intraductibile. S...
literatura noastră, chiar...
nemea începutului de...
al întâmplărilor „cu m...
optiu-

nile tematice ale povestirilor de început sadoventene, ca și într-o parte apreciabilă a prozelor sămănătoriste. Modificarea, lipsită de o ideologie poetică implicită și clar asumată, nu fusese, atunci, una de adnecime. Înnoirea atinse în proza aceea doar decorurile și figurația exterioară. Interesul pentru tîrgurile obscure și pentru lumea funcționarilor de provincie pare să fi venit la noi dintr-o tradiție a prozelor ruse. Spre deosebire însă de aceasta, deplasarea tematică din literatura noastră nu a antrenat cu sine și o problematică mai subtilă. Oricum, importanța primenților acestora rămîne ca utare în doventrea prozelor noastre interbelice, alimentînd experiențe ulterioare calitativ mai bune. Faptul aduce în peisajul prozelor dintre cele două războaie o binevenită diversitate care alături realismului balzacian, introspecției și proustianismului, prezente la marii scriitori, o poetică a plictisului, a exotismului ocult și a comportamentului absurd.

În această multitudine artistică, proza lui M. Blecher deschide, la rîndu-i, porțile teritoriului fertil și fundamental modern a ceea ce s-ar putea numi misterul banalității cotidiene. Precizăm că termenul de mister nu se opune, în accepțiunea de față, prozelor fantastice și senzaționale, ci acelela a realismului sistematic balzacian, cărula îi contrapune o tensiune hiperrealistă, un ceva înanalizabil, ascuns în adîncul vellei obișnuite. O formă de metafizică a clipei anodine.

Și poate că, din aceste motive, esențele inalterabile ale existenței sînt căutate de M. Blecher mai ales în lucrurile considerate în mod obișnuit ca fiind „nesemnificative” literar. Pentru autorul nostru, marile adevăruri ale vellei sînt de căutat fie într-o „cărțică banală”, fie într-o „fotografie veche cu personajle fragile și inactuale”, fie într-o „tandă scrumieră de falanșă verde, modelată ca o frunză de stejar, veșnic mirosind a cenușă”.

Daniel VIGHI

Interval

limbă română

Cuvîntul din titlul acestor însemnări este un neologism latino-romanic împrumutat destul de tîrziu din franceză (Intervalle, cf. it. Intervallo, lat. Intervallum), pe care dicționarele îl definesc în felul următor: 1. Distanță în timp între două fenomene, între două perioade, între două evenimente consecutive. 2. Distanță în spațiu între două puncte, între două lucruri. Posibilitatea de a denumi prin același termen o relație spațială și una temporală dovedește, cu argumente lingvistice, cît de strînsă este, în conștiința vorbitorilor, legătura între aceste două concepte fundamentale: spațiul și timpul. Dicționarele înșiră, în continuare, sensurile speciale, „profesionale” pe care interval le dezvoltă în matematică și în muzică.

Cu înțelesul său temporal, neologismul nostru revine adesea în presă, mai ales la rubricile meteorologice. În numărul 23/1988, pe ultima pagină (24) a revistei „Flacăra”, ni se oferă „Date climatice pentru intervalul 9—15 VI”. Citim, în cadrul rubricii, că „Spre sfîrșitul intervalului, instabilitatea atmosferică se va accentua în regiunile nordice”.

Expresia interval de conversație — care, în D-ale carnavalului, cade de pe buzele „Catindatului” — face parte din recuzita mijloacelor lingvistice folosite de Caragiale pentru „autocaracterizarea” (și... ridiculizarea) personajului. Să nu uităm că, în aceeași replică, el spune De par exemplu și... subfrug pentru subchirurg: „Vezi d-ta, pesemne, nu știu cum devine care va să zică de este al naturii lucru ceva, că maseaua, în interval de conversație, de frică trece”.

Înainte de pătrunderea, tîrzie, a neologismului interval, sensul temporal al acestuia fusese, lungă vreme, exprimat prin mult mai vechiul sinonim parțial răstimp. George Topîrcănu, Plouă: „Există și răstimpuri cînd se moaie, / Cînd cerul nu mai toarnă-așa, de sus, / Și cerul cîte-oleacă, spre apus, / Se luminează puțintel — a ploaie”. Nicolae Labiș: „Somnul meu laș e de-acum amintire urtă / Care-n răstimpuri mă întărită”.

Cu sensul său spațial, interval intră în sinonimie cu „distanță”, cum se vede lesne dintr-o propoziție ca aceasta: „Pe intervalul Lugoj — Timișoara trenurile circulă cu viteză sportivă”.

De altfel, acest din urmă înțeles a fost cel primordial — în ciuda dicționarelor — așa cum ne-o dovedește atît logica (spațiul este mai... „concret” decît timpul) cît și etimologia. Într-adevăr, ce înseamnă, dintr-o atare perspectivă, latinescul intervallum? Prepoziția-prefix inter-, bine cunoscută, nu mai are nevoie de comentarii, iar vallum denumește, în limba strămoșilor noștri, o întăritură, o palisadă, un fel de dig de apărare. În terminologia militară, intervallum este, etimologic, „spațiul” dintre două asemenea fortificații, dintre două valla. Spune, desigur, ceva cugetului și simțirii noastre amănuntul că, pe linia ferată Medgidia — Constanța, penultima stație se cheamă, veșnicind o treaptă a istoriei, Valul lui Traian.

G.I. TOHANEANU

figurine

„Leagănul părintesc”

Aurel D. Cămpeanu merge, în lirica scrisă pînă acum, în spiritul și linia tradiției poeziei ardelenesti. Universul inspirației sale este marcat de trecutul și prezentul trăirilor personale: satul, casa părintească, peisajul rustic natal, locurile și întâmplările impregnate în memoria afectivă a orășanului de azi. El cîntă, în acest sens, natura transilvană, sentimentele definitorii legate de ea, dar și focul iubirii de tărîmul natal. Acest cînt, cu o anume retorică și recuzită specifică ardelenesti, aflate și la Goga, și la St. O. Iosif, și la Giurgiuca, și la Copilu Cheatră, este transpus conform sensibilității noastre moderne și neliniștii eului contemporan. Deși versul lui Cămpeanu, ca al înaintașilor săi, e unul limpid, muzical și nu se desprinde din patul tradițional al nostalgiei fiului de țărani, îndepărtat de țarina părintească, în linia știută a barzilor transilvani, acest vers conține nu numai încercătura nostalgică tipică aceluia, dar și o înflăcărare nouă, stenică, specifică timpului trăit azi de poet, prin care el își răscumpără, parcă, tristețea milenară a fiului de țărani, într-un cînt, totuși, luminos și recuperator, în care domnește nu numai revolta mesianică a înaintașilor și zbu-ciumul lor pentru pămînt, dar și încrederea în noul destin al patriei. O stare, deci, a unei nostalghii luminoase, care nu mai atinge rădăcinile ancestrale de revoltă și ură, ci doar momente și tristeți trecătoare, deprimări fugitive, o anume instrăinare firească a omului modern și citadin, de lucruri, oameni, peisaje, trecute și ireversibile. (Vezi, în acest sens, Din țara de peste păduri; de unde „Primesc tot mai rar cîte-o carte / Cu doruri din munții mei suri / Și riuri de care-s departe”).

Recuperînd lirica aceasta a înaintașilor săi, urmînd-o cu pietate filială, Aurel D. Cămpeanu scrie, pe urmele lor, o poezie pămînteană, elogiînd valorile statornice ale satului românesc, „leagănul părintesc, bătrîna casă”, muncile cîmpului, matorii copilăriei, moara, casa, holdele, culesul, cîmpul, arborii, păsările, vîntul și, mai cu seamă, părinții, care: „Nu m-așteaptă tata și nici mama / Dorm în dealul lor cu meri domnești. / Alîrnata-n grindă stă marama / Cu-ncrustări de vise tinerești”, adevărate borne de hotar care (în treze sentimentele poetului față de valorile unui trecut ce poate fecunda, spiritual, prezentul său de azi și de care el se simte legat pentru vecie, așa cum o și spune: „Testamentul meu acum se scrie: / Mă voi contopi cu-aceste locuri / Într-o zi de toamnă brumă”).

Ion ARIȘANU

* Aurel D. Cămpeanu — Umbre pe argilă, Ed. Eminescu, 1988.

Identitate și diferențiere spirituală in strategia matrimonială (II)

Strategia succesorală a generat modificări în dreptul canonic matrimonial al șvabilor. Cu dispensă s-au căsătorit și rudenii de gradul trei, iar în registrul catolic am întâlnit dispensă pentru gradul I între afini. Din aceleași considerente, șvabii nu au avut rudenii spirituală. Din motive economice, ei au fost cei care au introdus „legea celor doi copii”, reglementând nașterile în acord cu dorința de a nu-și diviza prea mult proprietatea. Reglementând prin acte oficiale atât zestrea cât și moștenirea, șvabii au eliminat tensiunile interne, familiale. Norma căsătoriei a fost foarte strictă, iar departajarea socială foarte exactă, încât tinerii nici nu și-au permis să-și aleagă nevestă din altă categorie socială decât a lor. Diferențierile cunosc cazuri când în aceeași comunitate germană au avut loc două „chirvaiuri” — unul al bogățiilor și altul al săracilor. Mișcările de bunuri imobile au fost ample, dat fiind avantajele economice și sociale de care au beneficiat încă de la colonizare. Șvabii, când și-au căsătorit copiii, le-au creat fiecare o rezidență uxorială. Ca principiu de bază, fiul cel mare pleca din casă, iar cel mic rămânea împreună cu soția în vatra părintească. În timp, s-a constatat și un alt mijloc de divizare a proprietății. Dacă o familie avea doi copii, proprietatea acestuia se împărțea în trei părți egale. Copilul care își va îngriji părinții, va primi la moartea acestora și proprietatea lor. Este un mod oficial de apărare a familiilor părintești vis-à-vis de exogamie, dar și de constrângere a copiilor să-și îngrijească

Din analiza căsătoriilor, constatăm un pronunțat conservatorism al comunității șvabești. Enclavele nu s-au amestecat cu alte naționalități sau confesiuni, chiar cu riscul unor degenerări genetice. Se constată o închidere maximă a comunității, vizibilă la nivelul familiei, limbii, obiceiurilor și reglementărilor successorale. În acest context, elementul confesional, aservit politicii și socialului, a fost respectat cu strictețe, fapt care dacă ar fi perpetuat, comunităților mici de slavi catolici le-ar fi fost fatal. Astfel, carașovenii s-au deschis matrimonial spre români, bulgarii s-au deschis tirziu înspre ungurii catolici sosiți în Banat după crearea dualismului austro-ungar, boemii „pemi” s-au căsătorit cu șvabii colonizați în zona montanică bănățeană și din secolul XX și cu românii. Slovaci, croații și slovenii, o comunitate redusă în dimensiuni din preajma Recașului, s-au căsătorit doar inițial între ei, conservându-și astfel enclava slavă. Șvabii catolici din apropiere nu l-au acceptat, chiar dacă aveau aceeași confesiune. Treptat, au acceptat și căsătorii interetnice, cu românii din zonă. S-au depășit, astfel, granițele religioase și etnice. Tot la căsătorii mixte au recurs și rutenii de lângă Caransebeș. Ei s-au căsătorit inițial numai între ei, apoi cu românii, pentru că în final să nu mai țină cont de etnie și religie. Iată, acolo unde a existat un nivel economic și social identic între două etnii diferite, forța centripetă a unei nu a colcășit cu cea de respingere a altuia. Una din comunități se deschide spre cealaltă, depășind granițele etnice și confesionale, asimilând comunitatea alogenă.

Din eșantionizarea efectuată se desprind următoarele constatări: românii s-au căsătorit întotdeauna între ei. Familia românească se caracterizează prin endogamie locală și endogamie în zona proximală cu preferințe pentru anumite localități — Igrăș, Saravale, Secusigiu, Slnicolau. Din secolul al XIX-lea, se constată și căsătorii mixte interetnice (români — sârbi) Avantajele politico-economice, precum și limba, atunci când băiatul vine ginere, au determinat apariția familiilor srbizate. Numele de familie confirmă identitatea etnică inițială — Ardeleanu, Belințeanu, Nevrencean, Pelean, Șepetean. Comunitatea srbescă cunoaște trei etape succesive în strategia matrimonială: a) căsătorii

numai între sârbi, endogame și endogame în zonă învecinată cu preferințe pentru Slnpetru Mare, Varias, Satu Mare (Arad); b) căsătorii cu băieții români și apariția familiilor cu nume românești, dar vorbitoare de limbă srbă; c) familiile srbesti renunță la endogamie și devin exogame, căsătorindu-se numai între ei, prin ieșiri și intrări de fete din satele unde s-au stabilit sârbi sau din Voivodina. Exogamia reflectă năzuința internă a familiilor srbesti de a nu accepta căsătoriile mixte și se caracterizează prin endogamia locală până la gradul II. Căsătoriile se contractează interetnic, căutându-se parteneri din toate satele unde au fost colonizați, ca atare exogamia explică neacceptarea altor etnii în strategia lor matrimonială.

Odată cu desființarea proprietății private și a structurilor sociale departajate economic, inovațiile și mutațiile născute din modernizare, din mișcarea interumană rapidă, accesul liber la cul-

etnologie

tură și studii, în general întreaga gamă a fenomenului de aculturație, se constată apariția frecvent ridicată a căsătoriilor mixte etnic, confesionalul cade în desuetudine, iar „granițele” impuse comunităților, odinioară atât de închise, au intrat în soluție. Se observă, la nivelul familiei contemporane, înlocuirea „strategiei moștenirii” în căsătorii cu „strategia profesiilor”.

În concluzie, putem spune că forme ale organizării familiale tradiționale de tip „nuclear” la români, „zadruga” la sârbi și de tip „lărgit” la șvabi se perpetuează până în zilele noastre. Structurile tradiționale sînt susținute prin normele tradiționale care se selectează național în acest context, familia lărgită germanică se perpetuează prin tipul de diviziune a moștenirii, familia zadruga prin conviețuirea în comun a tuturor membrilor sub conducerea părinților până la dobîndirea mijloacelor economice care să permită ieșirea pe rînd a cuplurilor tinere din comunitatea familială, iar familia nucleară patrilineară românească se menține pînă astăzi prin sistemul de partaj al moștenirii, prin rămînea fiului cel mic în casa părintească, prin perpetuarea înruderii spirituale (nășia merge pe neam și se transmite pe generații), prin prezența, alături de nume și prenume, a poreclor de sat, ceea ce definește apartenența la o spiță de neam și exclude, totodată, confuziile de nume între generații. Paradoxul, acela că românii nu s-au căsătorit cu sârbi, cu toate că au fost de aceeași confesiune sau că șvabil nu s-au căsătorit cu bulgarii, croații, carașovenii sau boemii de aceeași religie catolică, cu toate că au trăit același spațiu și totuși separat, este doar aparent. El se datorează confuziei dintre etnic și confesional. Conservarea structurilor familiale tradiționale, pînă în zilele noastre, confirmă identitatea națională a etniilor analizate, iar diferențierea confesională nu se suprapune semantic pe diferențierea națională. Relațiile sociale, economice, politice, culturale și confesionale interetnice influențează diferențiat și operează selectiv în procesul de identificare națională. Pe calea firească a evoluției istorice specifice întregii Europe, de la etnia la apartenență de neam, de la conștiință națională la filnță națională.

Lidia GAGA

• În prima parte a articolului, apărut în numărul precedent, la rîndul 16 în loc de „reacceptarea mutațiilor” a se citi, „neacceptarea mutațiilor”.

Un pictor al spațiului cărașan

Cel care am scris pînă acum despre Iulian Cojocariu au fost unanim de acord că este un artist plastic cu o înzestrare nativă deosebită. Este născut în 1939, la poalele Muntelui Mic, la Vir-eilorova. Copilăria și-o petrece în zona Lugoș Făget, face școala la Orșova și Caransebeș, după care a mează facultatea de arte plastice din Timișoara. Debută ca pictor într-o expoziție tirziu, în 1974 dar în continuare participă frecvent la saloane, expoziții personale și colective din București, Băile Herculane, Caransebeș, Drobeta Turnu Severin, Pancevo (R.S.F. Iugoslavia), Reșița, Timișoara și la mult multe expoziții republicane. Este unul din principalii animatori ai taberelor de creație ale Cenaclului Unirii Artiștilor Plastici din Caraș-Severin, fiind în același timp un membru activ al acestuia.

Preocupările sa de artist plastic sînt multiple, de la medali sportive, coperte de cărți, afișe, tapiserie, grafică, la pictura de șevalet, frescă și chiar decorațiuni interioare (acestea din urmă realizate la unitățile UJECOOP din Caraș-Severin. Între care cea de la Mehădia, amplă, surprinde în frescă mitologia locului, dar și deschide o „fereastră” către orașul de mîine). De-a lungul anilor, a realizat o gamă de portrete ale unor istorici și oameni de cultură: Nicolae Bălărescu, Eftimie Murgu, Marin Preda (de un rar dramatism). Nichita Stănescu, precum și ale unor oameni de-al locului: Tata Oancea, A'lon etc., cărora le-a surprins trăsăturile

esențiale. Relativ recent, de la expoziția ce a avut-o împreună cu olarul Ionuț Stepan (1986), introduce un element nou în naturile sale statice și anume, ceramica de Biniș. Aceasta a devenit aproape o permanentă, mai ales în ultima expoziție personală (aprilie, galeria „Agora”. Reșița). Ocurtile roșcate de

plastică

aceste lucrări sînt sprijinite de alina delicate sau de accente fine de culori reci. Și aici se simt legăturile sale rituale cu Banatul.

La Iulian Cojocariu, culorile pe suprafața pînzei sînt măcinată, trunchiate, patinate, dar niciodată obafite. Ușurința cu care domină suprafețele începînd cu cele mari și terminînd cu filigranările din ciclul de peisaje (de la recenta expoziție), dovedesc o adevărată afectivitate cu care autorul își absoarbe subiectele.

Tematica abordată de artist este, în general, inspirată din mediul înconjurător, pe care, de-a lungul vieții sale, adună în sine. Alături de obiecte ceramice, elemente de folclor muzical, literar și coregrafic —, obiecte care resimt în căutările sale recente

Titus CRÎȘCIU

Fenomenul cameral la Brașov

Într-un Brașov cotropit de canicula, chemînd mîngietor rîvnita adiere a brazilor, stăpînînd aici toate vecinătățile, s-a desfășurat de curînd a XIX-a ediție a Zilelor muzicii de cameră. Nu spun o noutate afirmînd că fenomenul cameral se bucură de mare audiență aici; reuniunile camerale, definind personalitatea artistică a orașului au o solida tradiție și confirmă că Brașovul, intrat în istoria muzicii noastre ca „leagăn al teatrului liric” își binemerită faima. Sub egida Filarmonicii Gh. Dima și a efervescentel reviste Astra, această a XIX-a ediție avînd drept gazd Casa Armatei, Muzeul de Artă,

cameră a Filarmonicii Brașov. Și, la sfîrșit, foarte elegantul program, prevăzut cu un index de repertoriu și lucrări și o mică Antologie „Astra”, revocînd păreriile — încredințate tiparului — unor prestigioși participanți, trecut de-a lungul timpului prin Brașovul muzical, gazdă întotdeauna ospitalieră.

Cum în fiecare an orașul de sub Tîmpa devine — pentru o săptămînă — capitala muzicii de cameră, mereu reînnoște că această ultimă întîlnire, reînnoște în grupajul concertistic interpretat și formații cu impresionantă cârți de vizită s-a ridicat la înălțimea așteptărilor, oferînd pagini muzicale de calitate și vibrație

Adrian Dinu RACHIERU

muzică

Biblioteca județeană (pentru un Simpozion cu tema „Aspecte ale continuității și unității culturale muzicale românești”) și Bastionul țesătorilor a convocat la start formații prestigioase. Semnalăm astfel prezența cvartetului Transilvania din Cluj-Napoca și a timișorenilor de la Trio Contraste (Sorin Petrescu — pian; Emil Șain — clarinet, saxofon; Dan Suciu — percuție), a cvartetului Concordia și a cvartetului Serioso (ambele din București), a brașovenilor de la Cantus Serenus și a clujenilor din cvartetul Pro Camera (moment de explozie a profesionalismului). Adăugăm că la Casa Armatei s-a desfășurat concertul formațiilor laureate ale concursului de interpretare, în paralel desfășurîndu-se un concurs de interpretare pentru cvartetele studențești, veritabilă pepinieră pentru „vocile” de mîine. Să mai spunem că gongul final a chemat la rampă pe tinerii brașoveni laureat (duminică, 10 iulie a.c.), înscriînd în program — ca epilog — un recital instrumental cu participarea orchestrei de

ADRIANA PAIUȘAN: La Monografia

M-am căutat și m-ai găsit
acoperit de cuvinte;
Ai simțit imensitatea
colorilor
și aflați cine sînt,
Mi-ai mutat inima în păsări,
în cînte —
și zborul să-mi bată în piept;
Mi-ai legat aripi
din flori de dreptate;
Mi-ai dat lumea
prin care să trec —
și nu oricum —
deținuși al neamului meu!

ZIMBET

Embetul tău mi batea în
poartă
cîmpul ti se înveșmînta,
înghetat
cu și cum la un pol al lumii
zăpezile te-ar fi învîntat

Surina-ți m-a descuns
în dreptul
în gînd
și mi s-a prelinș din el inima
afară cu totul,
ca și cum ar fi deschis

o cămară
cu minz apăsînd zăvorul cu
hotul

Sub generosul generiu al
rînd prin fapte de exemplară
măbătorească 23 August, se
județul Timiș numeroase acți
întîlnirile unor scriitori timișo
întreprinderi și instituții. La
Teodorescu și Aurel Turcuș s
fructuos dialog, cu oameni ai
plină desfășurare, în numeroa
le cărți social-politice”. Org
ului județean de cultură și e
nții de carte, dezbateri liter
menite să intensifice la cote
cu caracter formativ prin int
creație științifică. Teremia M

pano

din cele mai active centre de
interesat de investigarea nouă
aci o tabără de creație științ
propune să investigheze din p
sonic și social următoarea tem
simlegia actuală și de perspect
La acest studiu participă spe
lăpoca și, firește, Timișoara.
ve la fel de pregnant sînt o:
din satul Sălbăgel (Comuna C
hab. localități au loc cercetări
eficiența asupra cărora vom
A apărut o „Istorie a stilisticii
„Alte și enciclopedică), lucrări
lăpocșean Ileana Oancea. ●
abilită de „Facla” este lucră
lexicologie și toponimie româ
reși (la editura „Kriterion”) —
Marin, micromonografia consi
lent al mișcării muncitorești
libriei.

DE

Deoarece în cronica I
1988, pag. 14. (Orizont ară
siuni, rog cititorii să ope
1) Începînd cu rîndul
următor:

Cartea face un exam
fictivității fenomenului litera
vest „dintr-o perioadă asti
spirituale, din pricina ocu

2) La sfîrșitul celui c
faza următoare i „Virgil A
tîl toate publicațiile din B
a reținut și a valorificat
problema în discuție”, se
„De aceea textele lui Virg
referință, care nu mai po
se mai poate frece cînd se
Banat pînă la Marea Unire

Vicente Aleixandre: intilniri admirabile

Vicente Aleixandre (1898-1984) aparține splendidei generații poetice spaniole de la '27 care include nume ilustre precum cele ale lui Federico Garcia Lorca, Rafael Alberti, Dámaso Alonso, Pedro Salinas, Gerardo Diego, Luis Cernuda, Emilio Prados, Jorge Guillén, Manuel Altolaguirre ș.a.

El este autorul a douăsprezece volume de poezii apărute între anii 1928-1970. Amintim între altele: "Ambito incintă" (1928), reunind poezii de debut publicate în mare parte în celebra revistă a lui Ortega y Gasset "Revista de Occidente"; "Espadas como abalos" (Spade ca buze, 1932); "Sombra del Paraíso" (Umbra Paradisului, 1944); "Nacimiento último" (Nașterea ultimă, 1953). Incepând cu "Sombra del Paraíso", influența lui Vicente Aleixandre asupra poeziei spaniole postbelice și chiar asupra celei hispano-americane a fost din ce în ce mai pronunțată. Aceasta a constituit un motiv în plus pentru Real Academia Española să-l aleagă printre membrii săi, for în care, în 1949, poetul își rostea discursul de investitură intitu-

lat Viața poetului: Dragostea și Poezia. În 1977 poetului i-a fost acordat premiul Nobel pentru literatură, gest prin care, pe lângă recunoașterea universalității unei creații individuale, a fost apreciată și opera în ansamblu a unui remarcabil grup literar interbelic.

Vicente Aleixandre este cunoscut cititorilor români mai ales ca poet. El este însă și autorul unui volum interesant, "Los encuentros (Intilnirile)", apărut într-o primă ediție în 1958, augmentată apoi în edițiile ulterioare. Cartea, care este una despre "intilnirile admirabile", oscilează între schița biografică și eseu și evocă într-o manieră sui generis personalitățile culturale hispanice cunoscute direct. Ele se numesc: Dámaso Alonso, Federico Garcia Lorca, Rafael Alberti, Pablo Neruda, Miguel Hernández etc. Prezentăm cititorilor o evocare a lui Federico Garcia Lorca, poetul venerat al întregii "generații de la '27", ultimul portret cunoscut înainte de asasinarea autorului poemului "Llanto por Ignacio Sánchez Mejías" (Bocet pentru Ignacio Sánchez Mejías)

stincă; în clipele pornirilor sale cele mai năvalnice era furtunos și tainic, precum o pădure tropicală. Flecarea îl vedea altfel. Noi, cei care l-am iubit și am trăit alături de el, l-am văzut mereu la fel, — pentru noi a fost întotdeauna unic, deși se schimba necontenit, se schimba ca natura însăși. De dimineață rîdea altfel de vesel, altfel de sonor și altfel de neîntrerupt ca susurul unui pîru de munte — ca și cum și-ar fi spălat fața în apa lui rece. În timpul zilei aducea a lanuri proaspete, a păduri înverzite, a stepe nesfîrșite, a șuieratul măslinilor cenușii de pe pămîntul uscat, — imagini din peisajul spaniol — care își schimbă mereu înfățișarea în raport cu perioada zilei, ceea ce depinde de dispoziția, de lumina ce i se trezea în ochi, probabil și de omul cu care tocmai se înîlnea [...]

Nimeni n-ar putea să-l definească. Prezența lui, comparabilă — eventual doar cu un taifun care distruge totul stîrnea mereu sentimentul unei simplități elementare. Era sensibil și fragil ca o scoică scosă la mal de valurile mării. Risul său ascuns răsună ca șuieratul coroanei unui copac la adierea vîntului. Era întransigent în dorință, ca un om care s-a născut pentru libertate. Avea un extraordinar reflex de apărare: ceea ce s-a manifestat ulterior în întreaga sa operă literară; nu pot să nu-l compar în această ordine de idei cu un alt geniu: cu Goethe. Cu o singură deosebire. Federico nu era în stare de un raționament rece, la fel ca acel Jupiter care reușea să-și frîneze complicatul mecanism al propriilor instincte și patimi, cum acesta reușea să-și potrivească rotațiile zim-

țate în folosul propriei creații artistice. În cazul lui Federico, baza tuturor realizărilor sale era inspirația — altfel în viață, cît și în operă, iar în ambele triumfa libertatea; între viața și opera literară a lui Federico domnea un contact continuu atît de pronunțat, pătimaș și bogat între spiritualitate și timp, încît cele două componente au devenit părți inseparabile. Prin toate acestea, ca și prin multe altele, el îmi aminteste de Lope de Vega.

Uneori vreau să-mi aduc aminte de un altfel de Federico, pătruns de tristețe, de omul singurătății și al patimii, cum în anumite clipe ale vieții sale puțini l-au putut cunoaște. Am amintit deja cum noaptea, lumina lunii, prin strălucirea sa, îi inunda fața care i se colora în galben ca o stîncă și se împietrea de o veche durere. "Ce te doare, băiete?", de parcă l-ar fi întrebat luna. "Mă doare pămîntul, pămîntul și oamenii, trupul și sufletul, sufletul meu și al altora de care sînt legat

Noaptea tîrziu, printre umbrele oamenilor cînd își petreceau timpul cu discuții în oraș sau în "circumioară", cum singur se exprima, ori în sala de mese cu careva dintre prieteni, Federico se întorcea din bucurie ca dintr-o țară îndepărtată în cruda realitate, pe un pămînt vizibil, într-o durere intensă. Poetul este o creatură care nu cunoaște granițe fizice.

Nu. inima lui nu era veselă. Deși era capabil de toate bucuriile lumii, în esența sa cea mai profundă nu era un om vesel. Cel care credeau că el zboară prin viață ca o pasăre pestriț colorată, nu-l cunoșteau bine. Însă avea o ini-

mă plină de patimă cum puțini oameni aveau. Și în viața lui nobilă era zi de zi de înnoibilată de însușirea sa extraordinară de a juca și a suferi. Era în stare să se bească foarte mult, deși observatori superficiali nu gău această însușire. Și era rea din cauza dragostei, despre care, probabil, nimeni nu știa nimic. Nu voi uita odată cum, înaintea plecării din Granada, mi-a citit ultima operă, care — din păcate — n-a mai fost terminată. Mi-a citit "Sonete despre iubire și tuncelă", un adevărat manifest al patimii, entuziasmul, rîcirii, suferinței, un moment pur și cald dedicat dragostei, făurit din mîdura sa și sufletul poetului, moment pe care a reușit să-l descrie în ultimul ceas înainte de moarte. Eu însumi am tot de mirat, înțit am reușit să exclam: "Federico! Da, tu ai o inimă de aur! Și că s-a puternic a trebuit să iubească ea, și că de mult a trebuit să sufere!" S-a uitat la mine și mi-a zîmbit ca un copil. Probabil i s-a părut că așa cum nu pot să-i spun toată mîndria. Dacă opera aceea nu s-a găsit undeva, dacă versurile respective se mai află undeva, este o cinste pentru literatură spaniolă, este un noroc pentru generațiile următoare, pînă la supraviețuiri și pînă la limba spaniolă; cîți ar putea — prin intermediul unor versuri — să afle, să înțeleagă atîtea lucruri, ar putea să facă cunoștință cu însușirile de excepție, cu profunzimea și incomparabila capacitate a inimii poetului care le-a crea-

Prezentare și traducere de Pavel ROZKOSZ și Dumitru VLĂDUȚ

Protestari din toate țările uni

SAPTAMINAL SOCIAL-POLITIC

PATRIA, PA

În simetria arcului de timp — 23 August 1944 — 23 August 1988 — istoria patriei noastre a consemnat desfășurarea vasului proces revoluționar de înlăturare a elementelor vechi și primare care frînau progresul social și de creare a unor noi și inestimabile valori de ordin economic, social și spiritual. Au fost lichidate dictatura fascistă și orînduirea burghezo-moștereaască, împărțită în clase antagonice, în bogăți și săraci, în exploatarea și asupriți. Români a de pașit înapoierea în care s-a afla datorită politicii claselor exploatare și dominație imperialiste, devenind o țară industrial-agrară, cu o industrie modernă, puternică, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale tehnicii și științei contemporane, cu o agricultură socialistă în plin progres, cu o puternică dezvoltare a științei, învățămîntului, culturii, bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor.

Timișoara, su

În comparație cu istoria milenară a poporului, patrie de ani înseamnă puțin, foarte puțin, o cîțime de vreme, ne semnificativă. Dar dacă ar sta să privim în filul adevărat al lucrurilor ce au însemnat acești ani în sensul dezvoltării noastre, al înțelesului istoric, vom pricepe faptele dimensiunea cu care ne putem mîndri pe deplin. 1944-1988, anul naționalizării în fapt al pîetrel de temelie a construcției socialiste a patriei noastre, momentul fu-

În nemu

În nemurirea clipcii, în zborul de lumină îți este demnităta și strălucеști tu, țară

În purpura din verii Rostid de înțeleptul îți este vrednicia în Tărîm de împlinire.

În arderea solară, c Prin care ne îndruim Spre porțile de aur îți împlinеști înțita

În rădăcini cu care E pulsul nemuririi Prin care, Române! Spre comunism, spri

colocvii internaționale

Istorie de mare notorietate, Georges Duby este, în momentul de față, unul dintre cei mai cîtiți autori francezi. Interesul crescînd pentru opera sa se datorează, firește, înfii de toate, viziunii asupra istoriei (cu precădere cea medievală). Alături de Braudel, de Goff, Chauvin, Le Roy Ladurie, Delumeau (istoric traduci în ultima vreme și în limba română), Georges Duby ilustrează cu har tradiția școlii de la "Annales". Teoretician și practician al istoriei mentalităților, Duby este, între altele, coordonatorul masivei "Istoria a Franței" (3 volume), al lucrării colective dedicată familiei și înrudirilor în occident, precum și al unor opere individuale de mare succes: "L'Art et la société (930-1420)", "Le chevalier, la femme et la prêtre, Guillaume le Marechal, le meilleur chevalier du monde". Dar marca audienței la public se datorează deopotrivă și talentului literar al istoricului. Prezentăm în continuare fragmente dintr-un interviu acordat de Georges Duby revistei "Lire".

Cu Georges Duby

— Sinteți istoric prin vocație?

— Nu și nu mi-e rușine s-o mărturisesc. Am fost mai înfii geograf. Unul dintre profesorii mei de la facultate mi-a stîrnit entuziasmul pentru istoria medievală, pe care o preda. Mi-am dat doctoratul cu o teză despre societatea feudală din Cluny. Postul de asistent la Universitate mi-a permis să îmbin în scurtă vreme învățămîntul și cercetarea, două activități, după mine, de nedisociat. Desigur că s-a schimbat ceva anume din momentul în care un editor pe care nu-l cunoșteam, Albert Skira, mi-a propus, într-o bună zi să scriu o serie de trei cărți despre raportul dintre

organizarea societății medievale și creația artistică, problema care mă pasiona de multă vreme. Așa s-a născut "Timpul catedrațelor", operă care mi-a facilitat accesul spre un public mai larg și care mi-a satisfăcut dorința de a scrie cărțile de istorie ca pe niște cărți de literatură. Există în Franța un asemenea interes pentru istorie, înfii datorită istoricilor de profesie este să fie și scriitori adevărați. Nu cred că așa fi ajuns unde am ajuns dacă nu aș fi păstrat în tot cursul vieții o legătură strînsă cu cărțile (romanele în special), dacă nu aș fi avut pur și simplu gustul scrisului, plăcere atît de dureroasă și, deopotrivă, încercînt de răsplată.

— Care sînt scriitorii care au contat cel mai mult pentru dvs.?

— Un întreg evantai. Ar putea începe cu Stendhal, a cărui "Mănăstire din Parma" am citit-o de șapte ori și s-ar încheia, de pildă, cu Giono; sau de la Montaigne la Chateaubriand, trecînd prin Laoclos și Saint-Simon, dar și prin Dickens, Tolstoi.

— În acest panteon nu prea se află mulți scriitori contemporani.

— La drept vorbind, așa e; mă cam doare lucrul acesta, mai ales cînd e vorba de roman. Din fericire, mai putem citi romane din Europa Centrală, din America Latină, dar și acolo vîna pare cam istovită, dacă nu chiar secată.

— Sinteți, în timpul liber pictor și un mare amator de artă.

— Cum să nu iubești arta? Am, de foarte multă vreme, prieteni artiști, cei mai mulți pictori, cum ar fi Soulages, Zao Wou-ki. Am scris texte pentru Vieira da Silva, Alechinsky sau André Masson. Toate fac parte din viața, dar și din meseria mea, deoarece istoria nu este numai o știință, ci și o artă. A încerca să transmii o emoție în fața urmelor trecutului e cu siguranță ceva ce ține de artă. Istoria cere limpezime, luciditate, răbdare, dar și un stil, o imaginație. De fapt, lirism. Deserori mi-am spus că nu cred în obiectivitatea istoricului. El trebuie să fie un om pasionat, gata oricînd să se implice în epoca despre care scrie, spre a o face mai bine înțeleasă.

— Ați spus: "urma unui vis nu e cu nimic mai puțin reală decît cea a unui pas". Tot așa

visează și istoricul?

— Da, el visează, chiar dacă e vorba despre o imaginație controlată.

— Cum vi se pare entuziasmul actual pentru Evul Mediu?

— Oamenii practică din ce în ce mai mult un turism inteligent și faptul că mii de vizitatori intră zilnic în catedrala din Chartres sau în abația de la Pontevrault nu e probabil cu totul străin de acest fenomen. Și apoi, Evul Mediu este o lume minunată, e westernul nostru, răspunzînd prin însuși acest fapt nevoii crescînde de evadare și exotism a contemporanilor. În fine, e o epocă slab cunoscută, puțîn studiată în școală.

— Sinteți modest, deoarece treceți sub tăcere tot ceea ce dvs., împreună cu ceilalți savanți de la Noua Istorie, ați făcut pentru o mai bună cunoaștere a prezentului din perspectiva acestui trecut.

— S-ar putea ca, a priori, să fie și azi mai ușor de detectat influența mișcării muncitorești din secolul al XIX-lea asupra epocii noastre decît cea a cavalerilor medievali. Dar e un adevăr incontestabil: criza actuală a căsătoriei ne trimite cu gîndul la istoria acestui act și la explicația organizării sale ca instituție în Evul Mediu. Succesul total al Noii Istorie se datorează faptului că respectiva disciplină a trebuit și a știut să răspundă provocărilor succesive ale științelor umaniste: antropologia, sociologia și chiar psihanaliza. Tocmai pentru că a știut să asimileze aportul acestor noi cercetări, istoria a devenit altfel de importantă în ce mă privește.

le datorez mult lui Fernand Braudel, desigur, maestrul meu, și altor savanți, precum Georges Dumézil, Claude Lévi-Strauss sau Michel Foucault pe care l-am prețuit în mod deosebit. Cred că, în momentul de față, forța istoriei ca știință provine din voința sa declarată de a relaționa totul, de a deveni o știință a sintezelor. Doriți de real ai fi succesul Noii Istorie, să nu exagerăm. Ceea ce noi facem azi, Michellet prevestea deja că ar fi necesar să se facă

— Care e modul dvs. personal de a interveni în viața cetății?

— Dacă istoricul mai are încă un rol în lumea noastră cred că acesta e de a perpetua în concetățenii săi simțul civismului și spiritul critic. Tocmai de aceea lupt pentru locul meritat al istoriei în învățămînt. Istoricul trebuie să limpezescă realitatea lucrurilor, dincolo de toate aparențele înșelătoare și de mărturiile contradictorii. Într-un univers al excesului informațional, cum e cel contemporan, în care creierul trebuie să facă față mereu unui bombardament de imagini și cuvinte, de fapte și comentarii, această funcție îmi pare fundamentală.

— Ascultîndu-vă și constatînd importanța dobîndită de istorie în ultimii ani, al sentimentul că istoricul e pe cale să devină figura centrală a intelectualului contemporan. Ce părere aveți?

— Nu, nu cred. Pentru mine, această figura continuă să rămîină filosoful.

Prezentare și traducere de I. PANTEA

COLEGIUL DE REDACȚIE:

ION ARIEȘANU (redactor șef)
ANGHEL DUMBRĂVEANU (redactor șef adjunct)
VIOREL COLTESCU, NICOLAE PÎRVU, CORNEL UNGUREANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: TIMIȘOARA, strada RODNEI 11
Telefoane: 3 33 90 și 3 33 76 (redactor-șef). Manuscrisele nepublicate

nu se înapoiază. Abonamentele se fac la P.T.F.R.
TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index: 42 907

și demnității patriei!

...din toate țările uniți-vă!

Orizont 33

JURNAL SOCIAL-POLITIC ȘI LITERAR ARTISTIC EDITAT DE UNIUNEA SCRITORILOR DIN R.S.R. ȘI COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ TIMIȘ

NR. 33 (1120) 19 AUGUST 1988 • SERIE NOUĂ, ANUL XXXIX • 8 PAG., 3 LEI

TRIA, PARTIDUL, CONDUCĂTORUL

...metria arcului de timp
 August 1944 — 23 August
 — istoria patriei noastre
 desemnat desfășurarea vas-
 proces revoluționar de
 a elementelor vechi
 care frâna pro-
 social și de creare a
 noi și inestimabile valori
 din economic, social și
 Au fost lichidate dic-
 fascistă și orfîndirea
 moșierească, împăr-
 clase antagoniste, în
 și săraci, în exploata-
 asupriți. Români a de-
 napoleonea în care se
 datorită politicii claselor
 și dominației
 socialiste, devenind o țară
 industrial-agrară, cu o indus-
 modernă, puternică, or-
 pe baza celor mai noi
 ale tehnicii și științei
 contemporane, cu o agricultură
 în plin progres, cu
 dezvoltare a știin-
 și tehnologiei, culturii, a
 materiale și spiri-
 în întregului nostru po-

por. Pentru înfăptuirea ace-
 stui proces revoluționar, meri-
 tul istoric revine Partidului
 Comunist Român, în a cărui
 concepție, construirea societă-
 ții socialiste implică transfor-
 mări de esență în ansamblul
 structurilor social-economice,
 ceea ce impune aplicarea legi-
 tăților obiective, a principil-
 lor generale ale socialismului
 la realitățile fiecărei țări, pro-
 movarea unor forme și meto-
 de de acțiune adecvate acestor
 realități, avîndu-se în vedere,
 în același timp, experiența
 făuririi socialismului în alte
 țări. În general cunoașterea și
 practica dezvoltării pe plan
 universal. În această viziune,
 partidul nostru a stabilit stra-
 tegia dezvoltării, care, în pe-
 rioada de după Congresul al
 IX-lea, a fost fundamentată
 pe definirea și aplicarea în
 viață a conceptului de socie-
 tate socialistă multilateral de-
 voltată — expresie vie a cer-
 rințelor obiective ce definesc
 esența însăși a societății ro-

mânești, stadiul, resursele, mo-
 dalitățile de acțiune și pers-
 pectivele progresului neîntre-
 rupt al patriei noastre.
 Pornind de la faptul că
 România era în trecut o țară
 slab dezvoltată, cu o industrie
 și agricultură înapoiate, parti-
 dul nostru a conferit indus-
 trializării socialiste rolul de
 factor fundamental al dezvoltării
 forțelor productive și al
 progresului social-economic. În
 prezent, industria realizează o
 producție de peste 120 de ori
 mai mare comparativ cu aceea
 din anul 1945, ocupă peste
 37% din populația activă a
 țării, creează 66% din venitul
 național, avînd o contribuție
 hotărîtoare la înfăptuirea re-
 producției largite, la satisfac-
 cerea tuturor necesităților eco-
 nomice naționale și la moder-

23 AUGUST — eveniment epocal în istoria contemporană a României!

Au trecut de atunci doar
 44 de ani și, pentru cel care
 sîntem în viață, — participanți
 ori contemporani cu el — eve-
 nimentul este încă proaspăt în
 memoria noastră. În viața fie-
 cărui popor, mare sau mic,
 există evenimente și eveni-
 mente, unele de importanță
 mai restrînsă, altele de impor-
 tanță majoră, capitală. August
 '44 a constituit un eveniment
 de răscruce, cu bătaie lungă,
 așa zice, înfinită pentru desti-
 nul istoric al poporului român.

ntre Hitler și Antonescu de
 a se trece la mobilizarea ge-
 nerală și totală în vederea
 stăvilirii armatelor sovietice —
 Carpații reprezentînd un obstacol
 strategic hotărîtor în
 planurile Wehrmachtului ger-
 man — exista perspectiva
 transformării patriei noastre
 într-un teatru de război pusti-
 țor și, drept consecință, într-o
 iminentă catastrofă națională.
 Poporul român a avut însă
 în partidul comunistilor acea
 forță politică lucidă și îndrăz-

Amisoara, sub semnul fecund al împlinirii

...comparație cu istoria mi-
 nistrului a poporului, patruzeci
 și înseamnă puțin, foarte
 o clipă de vreme, ne-
 munității. Dar dacă am
 să luăm în țelul adevă-
 tății lucrurilor ce au însem-
 nateși ant în sensul dezvoltării
 noastre, al înțeleșului
 și, vom pricepe faptele
 și înțelegem cu care ne pu-
 țăm mîndri pe deplin. 1948,
 anul II, actul naționalizării
 și al pietrei de temelie
 construcției socialiste în
 patrie noastră, momentul fun-

damental al opțiunii responsa-
 bile, revoluționare, de a de-
 veni stăpîniți propriilor noastre
 destine, să dăm cuvîntului
 muncitor sensul profund al
 calității ample de proprietar,
 producător și beneficiar al
 propriilor noastre munci. A con-
 verti sudoarea în izbîndă, a
 hotărîi destinul de azi și de
 mâine al pămîntului românesc,
 a te integra cu totul, cu în-
 tregă ta suflare rostului isto-
 riei, a scrie, în fapt, cu fie-
 care gest, cu fiecare respira-
 ție, noua istorie a patriei, lată

ce înseamnă azi a fi om al
 muncii în România socialistă
 într-un singur cuvînt, „Da”
 s-au adunat atunci toată bucu-
 ria, covîrșitoarea hotărîre de
 a rostui alte vremuri, în ha-
 lele îmbesite de fum și nă-
 dușeală ale fabricurilor timi-
 șorene. Le puteai număra, ci-
 teva, cu nime pompoase și
 stăpîni acuti, o lume truditoa-
 re deșteptîndu-se deodată în
 lumină. Cuvîntul partidului
 verbul de foc al speranței și
 al certitudinii fazei, au des-
 felenit conștiințe umlitate de
 veacuri, le-au așezat pe făga-
 șul cel drept al muncii crea-
 toare. Și, salt în timp, în cele
 doar patru decenii cîte s-au
 scurs de atunci, azi, industria
 timișoreană s-a întrupat în
 propria ei vîre, a înflorit
 asemenea cîmpilor de primă-
 vară, a crescut din tulpina vi-
 guroasă a destoiniciei munci-
 torești hrănită spornic de con-
 știința saurilor demni de re-
 numele profesionalismului și
 al vrerii lor revoluționare.

Electromotoarele timișorene
 se află azi pretutindeni în
 lume. Dar nu extinderea lor
 geografică, sugestiv mențio-
 nată de o hartă cu linii ce
 împlinesc mapamondul, este
 adevărul izbîndii muncitorești,
 ci însăși sămintă renumelui
 de acum bine cunoscut, al în-
 treprinderii. Într-același spațiu

Desen de DORINA ITUL CRANG

Atunci, România se afla într-o
 situație dramatică: potenția-
 lului său material era zdruncinat
 la maximum, datorită prezen-
 ței trupelor hitleriste și
 horthyste pe teritoriul româ-
 nesc, cum și datorită războiului
 antisovietic în care, după
 cum bine se știe, România a
 fost atrasă, împotriva senti-
 mentelor ei de bună vecinătate,
 iar cel uman așijderea.
 După înțelegerea intervenției

neată, responsabilă, care a
 știut să descifreze tabloul atît
 de aglomerat al situației date
 și să formuleze calea salvării
 naționale: insurecția armată
 națională — gîndire românească,
 variantă proprie, originală.
 Pregătirea acestei acțiuni sal-

Prof. univ. dr. Traian BUNESCU

(Continuare în pag. 8)

În nemurirea clipei

În nemurirea clipei, inserisă în drapce,
 În zborul de lumină, de mîndru porumbel,
 Îți este demnitătea cu oglindiri de stele
 Și strălucești tu, țară, spre comunistul țel.

În purpura din verbul de pace și țările,
 Rostit de înțeleptul Cîrmacl brulor,
 Îți este vrednicia inserisă-n veșnicie,
 Tărîm de împlinire, spre comunistul zbor.

În arderea solară, din gestul bărbăției,
 Prin care ne îndrumă Eroul temerar,
 Spre porțile de aur și ale omeniei
 Îți împlinești ființa, tu, țară, gînd stelar.

În rădăcini cu care ne rostim cuvîntul
 E pulsul nemuririi al marelui Bărbat,
 Prin care, Românie, îți nemurești avîntul
 Spre comunism, spre pliscul senin, adevărat.

Leca CRIȘOVAN

Vasile BOGDAN

(Continuare în pag. 8)

Prezentare și traducere de

Pavel ROZKOȘ și Dumitru VLADU

datorez mult lui Fernand

udel, desigur, maestrul

u, și altor savanți, precum

orges Dumézil, Claude Lévi-

auss sau Michel Foucault

care l-am prețuit în mod

soabl. Cred că, în momentul

față, forța istoriei ca știință

vine din voința sa declara-

ri de a relaționa totul, de a

eni o știință a sintezei. Dar

ît de real ai fi succesul și

istoriei, să nu exagerăm!

a ce noi facem azi. Miche-

prevestea dela că ar fi ne-

ir să se facă

care e modul dvs. per-

al de a interveni în viața

ții?

Dacă istoricul mai are

un rol în lumea noastră

! că acesta e de a perpe-

nten concetătenii săi simțu-

mului și spiritul eritic

nai de aceea lupt pentru

l meritat al istoriei în în-

mînt. Istoricul trebuie să

rezească realitatea lucruri-

dincolo de toate aparen-

țelnelatoare și de mărtu-

ri contradictorii. Într-un

ers al excesului informa-

al, cum e cel contempo-

in care creierul trebuie

ocu față mereu unui bom-

ament de imagini și cu-

a, de fapte și comentarii,

stă funcție îmi pare fun-

damentală.

Ascultîndu-vă și consta-

importanța dobîndită de

ie în ultimii ani, al sen-

ntul că istoricul e pe cale

levină figura centrală a

ectualului contemporan.

Ărere aveți?

Nu, nu cred. Pentru mi-

ceastă figură continuă să

nă filosoful.

Prezentare și traducere de

I. PANTEA

ARA, strada RODNEI 1;

Manuscrisele nepublicate

fac la P.T.P.R.

Index: 42 907

1. Există în literatura română de azi o imagine a războiului pe care o datorăm prozei generației '60. Sau, continuând ideea: există în proza românească de azi o imagine a războiului pe care o datorăm povestirilor lui D.R. Popescu. În câteva dintre textele celebre, adolescenții sau copiii care descopereau universul mutilant al crimei deveneau, ei înșiși, emblemele suferinței fără sfârșit ale unui timp; ale unei istorii. În Vinătoarea regală, în primele romane ale seriei Viața și opera lui Thon B. virsta sacrificiilor e alta, uncoi pe prim plan trec eroii unei istorii. Scriitorul utilizează, cu nicio dată, documente menite a aduce la zi cercetările istoriografulor. Preocuparea pentru „nord”, pentru orașele sau satele ardelenene e vie nu doar în aceste romane, ci și într-un sir de piese (mai cunoscută cititorului și spectatorului de teatru e Mormântul călărețului avar) în care verva pamfletară a naratorului se conjugă cu patetica pledoarie pentru tradiție.

Aș spune că marile metafore ale „războiului și ale păcii” au fost mereu prezente în opera lui Dumitru Radu Popescu. Scriitor al destinului național, descoperindu-și în tradiție nu doar un reper, ci principalul argument al demersului scriitoricesc, autorul Vinătoarii regale a găsit mereu un topos al marilor idei, al temelor culturale care să-l lege de marile mituri ale umanității. În Orașul ingerilor, pașiunea construcției e mai vie decât în oricare dintre romanele lui Dumitru Radu Popescu.

Scrișul capătă o nouă densitate, obținută nu prin prelungirea frazelor, ci printr-un fel de scrutare agresivă a realității imediate; printr-o solicitare violentă a simbolurilor. Niciunde în romanul românesc nu apar, cred, atât de multe imagini ale timpului tragic. În fiecare pagină putem descoperi o explozie a violenței. Să ne oprim asupra uneia, descoperită fără efort:

„Preotul polonez chiar nimerise peste o iapă înghețată, din care ieșeau picioarele unui îns degerat... Vântul... începu să răscolească zăpada, ca într-o poveste, umplându-l pe toți de frig și de lacrimi, înghețate. Printr-o piclă vinție, soarele aluneca somnoros, plin de albeață, spre marginea dinspre noaptea a zilei. Sub cerul înecat, amurgit, preotul polonez privind cadavrele ale căror ochi păreau de sticlă, se închină cu evlavie, așteptând să se deschidă văzduhul și un miros de busuioac, de glicină și de trandafiri înfloriți să alunge demonii. Armata înghețată sta întinsă sub nea, la adăpost, de parcă misiunea ei sacră era de a aștepta lângă biserica înneagră de fum trîmbițele ce aveau să anunțe învierea din morți”.

Aceste mari peisaje simbolice, aceste „armate moarte” nu sînt noi în scrisul lui D. R. Popescu. Înghețul care opre-

cronica literară

urgerea, care întorcea către mineral tot ceea ce aparținea viului, coborîrea în infernul pietrei și al nemisărării venea, și în alte cărți, pe drumurile regale ale tradiției ardelenene, din paginile știute ale lui Agrbiceanu sau ale lui Aron Cotruș. Nouă ar fi angajarea în competiția „est-europeană” a literaturii de război. Grotescul lui Gombrowicz

dial. Transilvania de Nord, în anii ce urmează odiosului Diktat, devine subiectul unei cercetări românești făcute atât cu mijloacele prozatorului, cât și cu mijloacele istoricului, cu instrumentele exacte ale omului de știință, dar și prin lentilele pe care le are la dispoziție artistul. Fiecare capitol are o seamă de „centri nervoși” care pot di-

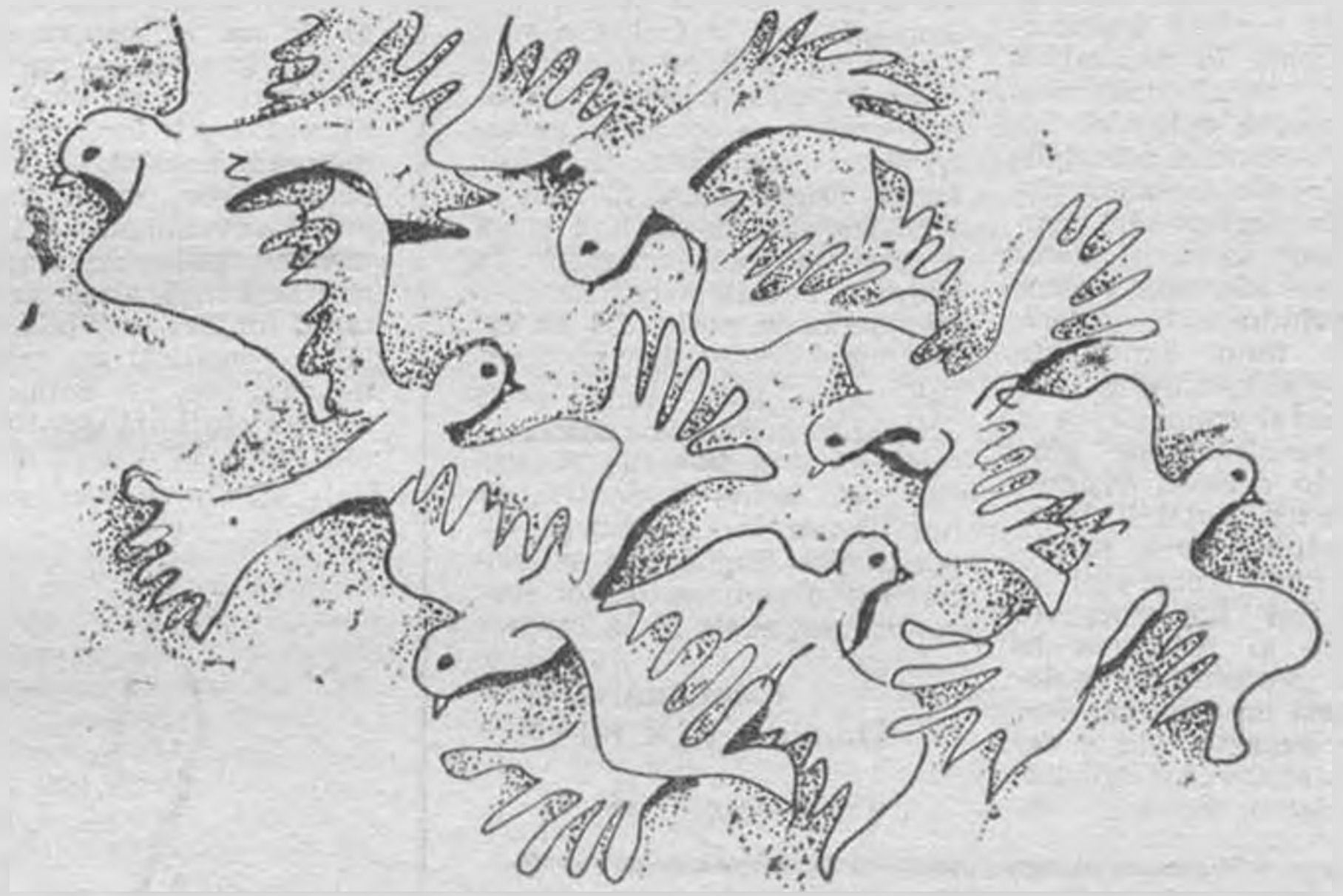
ORAȘELE RĂZBOIULUI ȘI ALE PĂCII

sau al lui Kadare pot deveni termeni de comparație în acest roman al „orașului Ingerilor”; în această carte a rezesiunii către inocență și, mai departe, a mumificărilor, a mortificărilor. A apocalipticului.

2. Există, în ultimul roman al lui Dumitru Radu Popescu, un sentiment al înaltului care pune în relație vechile simboluri ale scriitorului cu altele nu mai puțin „actuale”. Statutul ascensional al unora este subliniat cu vehemența celui ce vrea să descopere, plină în ultimele lui consecințe, statutul unui timp înfam. Romanul propune universul concentraționar al unui spațiu ase-

recționat. Fiecare subcapitol păstrează o seamă de asemenea „centri nervoși” — rețele simbolice menite a sugera forța angajării auctoriale.

Evidențind statutul ascensional al unor simboluri, să arătăm că în Orașul Ingerilor Dumitru Radu Popescu scrie despre un spațiu al constrîngerilor. Vocației ascensionale îi corespunde una a adîncurilor involburate, a străfundurilor în care clocotesc magmele fierbinți ale neașezării. Orașului „celest” îi corespund zonele infernale. În ultimul său roman, Dumitru Radu Popescu este un mare poet al apocalipticului. Înzeștriat cu o forță de a detesta rar în-

Raporturile literaturii cu societatea au fost văzute exclusivistice, fie neglijându-se autonomia literaturii, înțeleasă ca reflectare absolută și exclusivă a societății, fie acceptînd faptul literar ca pură fantazie, un delir gratuit rupînd actul creator de determinările lui sociale obiective. De fapt, nu există literatură și societate ca entități; iluzia unei totale independențe este, în consecință, refuzată. Ieșînd din starea unei activități nediferențiate, literatura — aparținînd întotdeauna unei anumite societăți — este o variabilă dependentă, deopotrivă invenție (creativitate) și reflex al unei realități date, vocație personală și cerință socială.

Fragment al unui timp istoric și spiritual, expresia literară a societății nu este nici completă nici exactă. Produsă în societate și influențată de aceasta, opera reflectă (într-un raport nereciprocul) socialul, îndeplinind anumite funcții și finalități sociale, dar nu-l reproduce, fiind mai degrabă o refracție a societății. Înclt, observînd modificarea formelor literare și „întrebuintării” literaturii, F. Baldensperger era îndreptățit să constate că „expresia a societății este mai ales aprecierea pe care o face ea însăși asupra literaturii sale”. Categorie specială de „serviciu social” (Traian Herseni), literatura — ea emișteră simbolică a existenței umane — este o modalitate prin care societatea își cunoaște și ea însăși. Legătura cu spațiul social (cadrul ei genetic) a fost recunoscută de timpuriu în critica noastră; Chereea nota că opera poartă pecetea timpului în care s-a alcătuit, a societății în care s-a produs.

Dar pulsația oricărei spiritualități se „încarcă” cu somațiile realului și poartă — în același timp — ereditatea culturală; cea obsesivă a realismului de care vorbea Călinescu în cadrele litera-

turii noastre nu înseamnă o actualitate factice, un tribut conjunctural achitat „fotografic” în oglinda unei pagini pornind de la constatarea că scriitorul este debitor realității social-istorice. Cum spuneam, reflecția culturală în sens larg hrănește, la rîndu-i, literatura; ea este, s-a observat, „un schimb de replici” oferindu-se unei permanente rescieri. Provocarea realului și somația textului sînt poli între care „curge” literatura; literatura se naște (și) din

na” a fenomenului; după o via realistului îmbujorat și sterilizant, de urgență propagandistică, vehiculînd o „tipicitate pres-risă” sub umbrela tematismului s-a insinuat gestul reevaluativ, cultura noastră recucerîndu-și identitatea. „Literatură deceniului unu” (a demonstrat Cornel Ungureanu în impozantul său volum, „Proza românească de azi”) îmbrățișa un program pedagogic, propunea modele vizînd procesul de „reeducare” al intelectualilor;

LITERATURA ȘI SOCIETATE:

MEMORIA VALORILOR

literatură, activînd instrumentarul cultural, dar această rădăcină livrescă (fără a eclipsa oferta realului), nu presupune evaziune, „defensivă imaginară” ci, neapărat, implicare, militantism critic, cum ar spune Adrian Marino. În pofida exceselor și deformărilor pe care le-a cunoscut în anumite perioade (devenind filtru sociologizant), determinismul social al literaturii rămîne un concept necesar și operațional; doar că, nuanțînd relația societate — literatură, ne despărțim de teza univocității. Spectaculoasele transformări sociale au necesarmente un reflex literar, dar faptele socio-istorice și fenomenele culturale sînt scrii în diacronie. Un examen istoric al tabloului literaturii postbelice ar dezvălui „dialectica inter-

tempuriile noi cereau angajare totală, deplină, solicitau superlative strategice, impuneau sincronizarea. „An de graniță”, 1965 a însemnat o renaștere, un suflu literar nou nesufocat de subloane și corsetul prescripțiilor, eliberînd teribile energii creatoare în regimul diversității. Desfășurarea organică a unei literaturii — pornind de la această normalizare culturală — înseamnă și reasuzarea valorilor; dincolo de polemismul intrinsec al operațiunii, dislocarea unor ierarhii, restructurarea tablei valorilor pregătise tradiția viitoare, protejînd continuitatea fenomenului creator.

Asemenea periodice reprimeniri (pom-pînd în arbele literaturii sînge tînăr) reprezintă, negreșit, un semn de vitalitate. Fără a confunda neapărat nouta-

tețită în literatura română. Căci spectacolul popular atât de îndrăgît de romancier pune în mișcare, în viața nitalea degradată a unui timp. Valorile moștenite din veacuri în demența unei epoci sunt crime fără de margini.

Așa cum, pe de o parte, o imagine imaginii ale ascensionalului pe valoarea florile binelui (Dumitru Radu Popescu fiind un romanier al „morale”) o lungă serie de imagini de violență își păstrează intactă de avertizare. Estera, Noc, Eldar, Ioniță, ei ca și alții aduc în mizeria mituri străvechi, contemporane „istorii”, vorbesc despre prezentului.

Capitolele nu mai au autenticitatea romanelor de pină acum ale lui D. R. pescu. Și nici personajele. Se construiește altfel, cu o grije pentru centru. Pentru concen-

mijloacelor narative. Cinepa, care deschide romanul, reface cu personaje mai vechi, o actualizînd un spațiu al poveștii, fiecare dintre capitolele încheiate ale romanului lui D.R. Popescu cabilă (explozivă) e densitate și tînuș; plin de sugestii pentru cercetarea textului e titlul capitolului rețeaua lui simbolică. Într-un fel, fulger, capitolul următor, este Esterei și din nou trebuie să se forța cu care prozatorul transmite (dă sens „actual”) un mit. Tot și tîmplă aici, ca în alte mari romane de războiului și ale păcii, ale omului în secolul XX, într-un închisoare-ospiciu („Un spital debilizant, pentru răniți, o gară abandonată, câteva aproape douăzeci de case înconjurat un gard de sîrmă — un loc al lui nezeu uitat de lume și chiar de Dumnezeu, rămas în afara istoriei, fără o importanță, și împărați nebuni imperii și fără importanță, ca acum valsa în sala de mese cu patru și cu Penelope, cu Mona Lisa”.

Spațiu privilegiat al secolului care și-a depozitat aici obsesivele parabole, închisoarea-ospiciu-spital vine, în Orașul Ingerilor, o mare asupra retragerii.

Ultimele capitole, — și mai ales titlul, Florile binelui reprezintă o replică la adresa literaturii de războiului și a păcii, scrisă de un zator, unii contemporani lui D.R. pescu. Imaginea finală, a Florilor noștinței, încheie un roman puternic actual, una dintre operele de referință ale unui scriitor reprezentativ al umanismului românesc.

Cornel UNGUREANU

* D. R. Popescu — ORAȘUL INGERILOR, Editura Cartea Românească.

Din perspectiva largă pe care o are activitatea lui în cadrul societății socialiste marșul NICOLAE CEAUȘESCU partidului, în expunerile centrale documente prezente a acestui an, se științelor sociale, la conștientizarea în procesul conștientizării sociale.

Subliniind rolul științelor politice și în cultură, în Expunerea dir probleme ale conducerii, ale muncii ideo precum și ale situației, asupra „necesității pe bază mai bună a pre-

trebuie să asigure în cunoașterea temelnică problemelor construcției lor problemelor de

Analizînd cauzele educative de a rămîne formările care au avut producție, tovarășul Expunerea din lunie activității organizatorice, în vederea creșterii partidului în întreaga v. că se impune să trage acțiunăm hotărîți în v. tîlîi în toate sectoarele nării cercetării și activității și socialismuștiințelor și istoric, științele geografie, sociologia, ped și literaturii etc., al cătue diferite aspecte al prin însăși natura lor Rămînera în urmă a tează negativ activitatorează și unor diflcu tendința de prezentare probleme concrete, s doglice, inclusiv a d metodologică precum cuparea insuficiență exagerarea aspectelor detrimental celor teor problematizării. Pentru optime rolul lor educația de a se raporta litico-ideologică, de atodele pornind de la fundamentale ale poliț In prim planul a

În cei 23 de ani IX-lea Congres al P. o dezvoltare armonioasă, cît și din punct de optimizare a Inv din tradițiile sale pr mulată, dar mai ales dului de organizare i caracter de stat, dezv se procedează, de alt vieții sociale — se l atît o coordonare di sineronică, fiind posi ților și atribuțiilor acestui sistem, învăț nobilă de a educa tî muncă necesară pent vieții sociale și, de producția industrială

Analizînd științ și celelalte laturi al politice și economice și indicații extre NICOLAE CEAUȘES tîdului, s-a preocupat românești, pentru ce factor de cultură și de Toate instituțiile de de cultură generală, de maștri, instituții beneficiat de substa fel o puternică bază numărul de elevi și școlară depășînd în populație.

Perfecționarea și temeiul principiului cercetarea și produc NICOLAE CEAUȘES Inestimabilă valoare înțelegerea perspect și educației, funcție deținînd rolul soci integrată cu produc priver la unele pre economico-sociale, educative, precum și varășul NICOLAE treaga dezvoltare poate realiza decît ale științei și tehri general, a legării și cu producția, a cunoștințe tehnico- nilor muncii”. Ară

Adrian Dinu RACHIERU

Pentru formarea conștiinței patriotice

Potențialul educativ al științelor sociale

pregătirea economică, îndeosebi pentru cadrele de conducere din întreprinderi. Teme prioritare precum: eficiența, rentabilitatea, productivitatea, costuri și prețuri, acumulare, consum, retribuție, trebuie prezentate clar prin exemple concrete, astfel încât studiul și însușirea unor probleme precum eficiența și rentabilitatea să ducă în practică la creșterea eficienței și rentabilității în întreprinderea unde lucrează cursantul. Socialismul științific, teoria revoluționară a clasei muncitoare privind construcția unei noi societăți, se impune ca nucleu al conștiinței politice. Educația politică nu se reduce la enumerarea principiilor generale, ci presu-

INNOIREA ȘCOLII ROMĂNEȘTI

Tendința socială a învățămîntului

profesional, incult și ignorant n-are cum să înțeleagă sensul evenimentelor, fiind mai întotdeauna dominat de bigotism, misticism și tot felul de prejudecăți. Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU precizează că „Numai un om educat și stăpîn pe cele mai înalte cunoștințe din toate domeniile poate înțelege legile obiective, cerințele dezvoltării economico-sociale, poate sesiza la timp schimbările care au loc în societate, poate sesiza ce este vechi și nu mai corespunde noii etape a progresului, poate sesiza noul care se va dezvolta și care reprezintă viitorul. Numai un asemenea om, în înțelesul științific, poate fi cu adevărat liber”.

Integrarea fermă a învățămîntului cu cercetarea și producția s-a realizat prin transformări de ordin calitativ. S-a înfăptuit, astfel, în numai cîteva decenii, politehnizarea învățămîntului, adică trecerea de la școala tradițională (orientată mai mult spre științele umaniste) la un învățămînt predominant tehnic. Peste 90% din numărul elevilor din învățămîntul liceal se pregătesc în licee industriale, agroindustriale și silvice. Alți în licee, cît și în facultăți, tinerii se pregătesc teoretic și practic, în conformitate cu cerințele pe care le ridică economia noastră, aflată în plin proces de modernizare. Ținînd seama de mutațiile rapide care intervin în unele ramuri ale producției (automatizare, cibernetizare, robotizare), dar și de unele deficiențe în selecția și orientarea profesională și,

pune analiza modului cum au fost aplicate aceste principii în țara noastră, cum au fost definite în diferite etape ale revoluției și construcției socialiste. Comunismul științific nu este o dogmă, construcția socialistă nu se poate realiza pe bază de modele, rețete și șabloane; obiceiul de a susține teze care nu pot fi verificate sau pe care practica le infirmă devine anacronic. Formarea politică începe, desigur, prin prezentarea simplă, precisă, sistematică a ideilor și tezelor documentelor de partid. Obiectul principal al activității educative este însă înțelegerea, stabilirea legăturii dintre ideile și tezele politice generale și realitățile nemijlocite, desprinderea sensului acțiunilor sociale în vederea formării unei atitudini revoluționare, a unui comportament înaintat. Socialismul științific se afirmă de asemenea prin cerința de a studia multilateral noile realități; principiile politice pot fi susținute nu numai de argumente, ci și de cercetarea concretă a fenomenelor sociale, impunîndu-se astfel o reorganizare și o îmbunătățire a activității de cercetare sociologică.

În Expunerea din lunie, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, evidențiind legătura dintre conștiința politică, științele sociale și conducerea societății socialiste formulează teza că activitatea politică de cunoaștere și educație reprezintă o latură hotărîtoare pentru creșterea rolului conducător al partidului. În adevăr, partidul comunist conduce societatea elaborînd, la nivel național, linia politică generală, stabilind obiective fundamentale materializate în documente de partid, rapoarte la congrese și conferințe. În concordanță cu linia politică generală, la nivelul organizației de bază sînt elaborate hotărîri, planuri de măsuri; în esență, și linia politică generală reprezintă o structură de hotărîri care se referă însă la întreaga dezvoltare a țării. Valoarea de conducere a unei hotărîri, deciziilor depinde de volumul și calitatea informațiilor pe care se întemeiază; justetea liniei politice depinde, deci, de profunzimea cunoașterii sociale și în această legătură semnificația teoretică și științifică a societății socialiste, formulată de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU.

Pentru a-și îndeplini rolul important pe care-l are în formarea omului nou, constructor al socialismului, științele sociale au obligația de a depăși mentalitatea tradițională despre educația ca simplă transmitere de informații. Educația politică înseamnă, în același timp, informare și formare, cunoaștere și acțiune, înțelegere și efort permanent, conștient în vederea transpunerii în viață a politicii Partidului Comunist Român.

Constantin STRUNGĂ

mai ales, în repartiția în producție a absolvenților, se prevede ca în licee elevii să fie pregătiți în mai multe meserii și specialități, pentru a putea trece mai ușor, în caz de nevoie, de la un sector de activitate la altul.

Integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția impune, pe de o parte, sarcini specifice demersului didactic și pedagogic, care nu pot fi rezolvate eficient decît de factorii de conducere din școli și instituții de învățămînt, de specialiști. Selecția informațiilor științifice și tehnice, adică diferențierea celor esențiale, fundamentale, de cele secundare, deosebirea dintre cunoștințele actuale, noi, necesare, de cele vechi, perimate, selecția informațiilor care pot fi aplicate în practică, identificarea cunoștințelor care se pot asimila mai ușor, clasificarea informațiilor în funcție de necesitățile practice și mai ales de rezultatele care se pot obține prin aplicarea lor practică, traducerea informațiilor necesare în practică, dar greu de asimilat, de înțeles, în informații simple și clare, sintetizarea informațiilor în sisteme raționale, stabilirea corelațiilor dintre cunoștințe, priceperi și deprinderi etc. Pe de altă parte, ținînd seama de complexitatea activității educative, pentru a se asigura succesul, este necesară acțiunea convergentă a tuturor factorilor educativi: familia, școala, organizațiile de copii și tineret, instituțiile juridice și administrative, cluburile sportive și, nu în ultimul rînd, instituțiile culturale: teatrul, filarmonica, opera, săzămintele de cultură.

Învățămîntul românesc contemporan se caracterizează prin cea mai autentică democrație. Este legiferat și aplicat întocmai dreptul egal la învățatură pentru toți fiii țării, indiferent de limba maternă, sex și religie; în numeroase localități funcționează școli cu limba de predare maghiară, germană, sîrbă etc. Învățămîntul este gratuit, în sensul că nu se percep taxe școlare, mai mult chiar, un număr mare de elevi și studenți primesc burse, sînt cazați în cămine, iau masa la cantine, bucurîndu-se în același timp și de alte facilități.

Răspunzînd încrederii de care se bucură din partea partidului și poporului, a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, elevii, studenții, toți tinerii din patria noastră se străduiesc să-și însușească cunoștințele, priceperile și deprinderile necesare profesiilor pentru care se pregătesc, să participe cu entuziasm pe șantierul național al tineretului, să se integreze rapid în producție și în viața socială și să contribuie nemijlocit la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

S. CONSTANTIN

Din perspectiva largă a importanței tot mai mari pe care o are activitatea politico-ideologică în societățile socialiste multilaterale dezvoltate, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretarul general al partidului, în expunerile din aprilie și lunie, magistrale documente programatice din prima jumătate a acestui an, se referă și la perfecționarea științelor sociale, la contribuția pe care o pot aduce acestea în procesul complex de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste.

Subliniind rolul științelor sociale în educația politică și în cultură, secretarul general al partidului, în Expunerea din aprilie cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative precum și ale situației internaționale, atrage atenția asupra „necesității perfecționării și așezării pe o bază mai bună a predării științelor sociale, care trebuie să asigure în întregul nostru învățămînt cunoașterea temeinică a politicii partidului, a problemelor construcției socialismului, dar și a tuturor problemelor dezvoltării economico-sociale”.

Analizînd cauzele tendinței activității politico-educative de a rămîne în urmă în raport cu transformările care au avut loc în domeniul forțelor de producție, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, în Expunerea din lunie cu privire la perfecționarea activității organizatorice, ideologice și politico-educative, în vederea creșterii rolului conducător al partidului în întreaga viață economico-socială, arată că se impune să tragem toate învățămîntele și să acționăm hotărît în vederea îmbunătățirii activității în toate sectoarele, științelor sociale, perfecționării cercetării și activității educative. Științele sociale, socialismul științific, materialismul dialectic și istoric, științele economice și politice, istoria, geografia, sociologia, pedagogia, estetica, teoria artei și literaturii etc., al căror obiect de studiu îl constituie diferite aspecte ale relațiilor dintre oameni au prin însăși natura lor multiple valențe formative. Rămînera în urmă a acestor discipline, care afectează negativ activitatea politico-educativă, se datorează și unor dificultăți interne; limbajul greoi, tendința de prezentare abstractă a unor termeni și probleme concrete, subaprecierea aspectelor metodologice, inclusiv a disciplinelor cu mare valoare metodologică precum sociologia și pedagogia, preocuparea insuficientă pentru interdisciplinaritate, managerarea aspectelor descriptiv-enumeralive în detrimentul celor teoretice-explicative, dialogului și problematizării. Pentru a-și îndeplini în condiții optime rolul lor educativ, științele sociale au obligația de a se raporta permanent la activitatea politico-ideologică, de a-și structura conceptele și metodele pornind de la principiile, tezele și direcțiile fundamentale ale politicii P.C.R.

În prim planul activității educative se află și

În cei 23 de ani care au trecut de la cel de al IX-lea Congres al P.C.R., învățămîntul a cunoscut o dezvoltare armonioasă, atît sub aspect instituțional, cît și din punct de vedere al calității. Forța de optimizare a învățămîntului românesc rezultă din tradițiile sale progresiste, din experiența acumulată, dar mai ales din natura socialistă a modelului de organizare a societății noastre. Avînd un caracter de stat, dezvoltarea învățămîntului — cum se procedează, de altfel, și în celelalte sectoare ale vieții sociale — se face planificat. Se realizează atît o coordonare diacronică (în timp), cît și una sincronică, fiind posibilă delimitarea clară a funcțiilor și atribuțiilor diferitelor domenii; în cadrul acestui sistem, învățămîntului îi revine misiunea nobilă de a educa tineretul, de a pregăti forța de muncă necesară pentru toate celelalte sectoare ale vieții sociale și, desigur, în primul rînd, pentru producția industrială și agricolă.

Analizînd științific raportul dintre învățămînt și celelalte laturi ale societății, utilizînd măsuri politice și economice adecvate, ferme, prin hotărîri și indicații extrem de prețioase, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretarul general al partidului, s-a preocupat permanent de innoirea școlii românești, pentru ca aceasta să devină principalul factor de cultură și educație din societatea noastră. Foarte instituțiile de învățămînt în grădinițele, școlile de cultură generală, liceele, școlile profesionale și de maștri, instituțiile de învățămînt superior au beneficiat de substanțiale investiții, creîndu-se astfel o puternică bază materială. An de an, a crescut numărul de elevi și de cadre didactice, populația școlară depășind în 1987 un sfert din întreaga populație.

Perfecționarea școlii românești s-a realizat în cadrul principiului integrării învățămîntului cu cercetarea și producția, elaborat de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, contribuție originală de o inestimabilă valoare teoretică și practică, pentru înțelegerea perspectivei de dezvoltare a instrucției și educației, funcției sociale a învățămîntului. Evidențiînd rolul social tot mai important al școlii integrate cu producția, în Expunerea din aprilie cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU subliniază că „întreaga dezvoltare și construcție socialistă nu se poate realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general, a legărilor strînse a științei cu învățămîntul și cu producția, a ridicării continue a nivelului de cunoștințe tehnico-profesionale ale tuturor oamenilor muncii”. Arătînd că un individ slab pregătît

literatura română. Carnavaul popular atît de îndrăgît și pune în mișcare, aici, se gradată a unui timp înfăptuit moștenite din veac se așază a unei epoci capabile de a de margini.

n, pe de o parte, o sumă de ale ascensionalului pun în loriele binelui (Dumitru Roda fiind un romancier al mizei lungă serie de imagini ale își păstrează intactă funcția are. Estera, Noe, Eldar, Frank, ea și alții aduc în actualitate „vechi, contemporanează vorbesc despre „adîncimile”

le nu mai au autonomia din de pînă acum ale lui D.R. Poniți personajele. Scriitorul te altfel, cu o grijă mai mare entru. Pentru concentrarea r narrative. Cînepa, secțiunea ide romanul, reface legătura aje mai vechi, o Agnes deen- pitolul următor, este Carlea din nou, trebuie să subliniem are prozatorului transfigurează actual”) un mit. Totul se la- , ca în alte mari romane ale și ale păcii, ale condiției secolului XX, într-un spital- ospiciu („Un spital pentru all, pentru răniți, o biserică, bandonată, cîteva magazi, uăzeci de case înconjurate de sîrmă — un loc al lui Dume- t de lume și chiar de Dumas în afara istoriei, fără nîc iță, și împărății nebuni, fără fără importanță, care chiar u în sala de mese cu Cleo- Penelope, cu Mona Lisa...”), rivilegiat al secolului XX, lepozitat aici obsedantele- nchisoarea-ospitului-șpital- de- rașul Ingerilor, o meditație agerii.

capitole, — și mai ales ale- le binelui reprezintă, poate, adresa literaturii române a și a păcii, scrisă de alți pro- contemporani lui D.R. Po- linea finală, a Florilor reu- nchele un roman puternic, dintre operele de referință scriitor reprezentativ al literaturii române.

Cornel UNGUREANU

pescu — ORAȘUL INNOIREA Cartea Românească.

area, fără a expedia litera- ară sub eticheta vetusteji, ațișa o unică formulă (dog- i refuzînd alți vectori care ul literar), fără a aproba nfatică (generațiile, totuși, idili”) vom sublinia că a- or factorilor e convergență (pe un teren seismic) în li Tradiția se verifică în valori reordonîndu-se con-

factorilor perturbatori, șal- literaturii n-a putut fi opilăria literaturii postbe- ivit de mult, ea e capabilă și planta propriile repere, atică, frisonul recuperări- irea din epoca bibliotecilor clasiceilor puși la index) toamă cerința continuită- memoria valorilor.

mun ne spune că istoria ste istoria culturii sale. Ne el prin cultură. Constații- tei (vitregă în atîtea im- gîndu-ne la „sarcina în- obliția de a depăși e- stic, de a crea darabil, ania clipei. De a produ- ră care să intereseze și zînd competitiv în școl- onorîndu-ne condiția de opind atîtea influențe și tea valori, fertilizînd hu- cultural. Categorie, rup- ității — inclusiv modifi- ităților — se desășoară e continuitate; lanțul tra- e cunoscut; lanțul tra- Blaga, e îndreptată spre e trecut, datorită noastră ce interior și de o im-

CREAȚII ALE UNUI TIMP ISTORIC ROMÂNESC

Interludiu
cu un inventator

Nu știu dacă toți inventatorii sînt punctuali, dar dr. Ing. Alexandru Puhala are și o astfel de calitate. Pentru ca să scriu acest „interludiu”, am stabilit, de comun acord, o întîlnire, la ora 17. La ora 17 fix și-a făcut apariția. Alură de mare jucător (nordic) de tenis. 37 de ani. Dezinvolt. Se exprimă foarte coerent și lejer, de parcă ar fi conferențiat, ani de zile, în fața unui auditoriu pretențios. Timișorean. Este, după cum spunea, într-un interviu, directorul Gheorghe Tirpe, unul dintre cei mai valoroși specialiști ai întreprinderii de aparate electrice de măsurat, avînd „o conștiință profesională elevată, mari resurse spre înnoire și o contribuție însemnată la progresul societății”. Absolvind, în prima promoție, secția de „Electronică aplicată” a Facultății de electrotehnică din Timișoara a fost repartizat la „Electromagnetica”. După un an, a venit la, pe atunci, F.A.E.M. — fabrică tînără, care avea nevoie de tineri specialiști. În timpul studenției, profesorul Eugen Pop — preocupat de domeniul aparatelor de măsură —, i-a recomandat această fabrică, căreia îi întrezărise perspective de dezvoltare. La „Electromagnetica”, Alexandru Puhala a avut șansa de a construi, „de la A la Z”, un aparat: un cronometru, extrem de util, pentru măsurarea timpului de comutare la releu (de telecomunicații, pentru centrale telefonice, pentru uz feroviar etc.). Belșugul de piese care exista la acea întreprindere bucureșteană, deja cu tradiție în industria românească, a fost, pentru el, „ceva nemaipomenit”. Ideea aceluia cronometru a fructificat-o, apoi, și la I.A.E.M. Apropo de idei, îmi spune că, student fiind, a activat în cercurile științifice studențești, unde s-a născut o mișcare de idei, a participat la sesiunile anuale de comunicări, a fost și premiat de cîteva ori, dar, precum un scriitor consacrat, care dorește să fie date uitării primele sale încercări literare, acele lucrări pentru care a obținut premii nu le mai consideră, azi, deloc importante. E de înțeles, dacă ne gîndim că, spre pildă, Alexandru Puhala a contribuit direct la realizarea contorului electronic de clasă 0,2 — o minidrie a fabricii timișorene, o minidrie îndreptățită, fiindcă niciieri în lume nu se produce un contor de mai mare precizie.

A venit la Secția de proiectări auto-

utilare. S-au adunat aici un grup de foști colegi de promoție de la „Electronică aplicată”. El erau primii electroniști încadrați la F.A.E.M., într-o perioadă cînd profilul fabricii nu avea, încă, tangențe cu aparatele electronice de măsură. Tinerii „elitiști” electroniști n-au prea fost luați, la început, în serios. În fabrică domnea, atunci, zeul electromecanicii. S-au produs, însă, primele lor „aventuri” în materie de electronică: repararea unor utilaje de fabricație străină, cu componente electronice, pe care nu avea cine să le repare. Asta le-a adus o oarecare reputație profesională. Dar zeul electromecanicii nu aștepta, în continuare, mare lucru de la ei. I-a cam ignorat, i-a cam lăsat în pace. Starea aceea de pace ei au folosit-o din plin, proiectînd și realizînd două familii mari de produse, care se fabrică și acum, cu foarte puține modificări intervenite între timp. În echipa de electroniști s-a instituit, chiar de la primul start, „un stil foarte necruțător” — nimeni nu trecea cu vederea erorile celorlalți, ceea ce a dus la realizarea unor proiecte la care s-au făcut, apoi, puține schimbări, mai mult de ordin formal. Lucrînd în acest grup, afirmîndu-se în acest grup, lucurile au mers, pentru multiplul inventator Alexandru Puhala, firesc. I se pare, de asemenea, foarte firesc să ai idei, să propui soluții noi, originale. Insist asupra „mecanismului” din mintea omenească care generează idei. O ia mai de departe: „După o vreme, a început să ni se ceară să rezolvăm, din punct de vedere electronic, cite ceva. Totul depindea de noi pe ce căi vom ajunge la rezultatul dorit. Eu am preferat drumurile mai puțin cunoscute, sau chiar necunoscute. Constatasem că, în unele situații, se pierdea foarte mult timp, se irsea forțat de muncă, materiale. N-am dorit niciodată să copiez o soluție existentă în străinătate, în primul rînd pentru că nu aveam componentele necesare. Și-apoi, întotdeauna mi s-a părut o rezolvare care duce la ceva mediocre. Despre „mecanismul” respectiv, ce sîi vă spun?... Unele gînduri te urmăresc, te tot urmăresc pînă cînd, la un moment dat, în cine știe ce împrejurare, apare ideea, ideea bună, o simți că e cea potrivită, cea care te va călăuzi acolo unde trebuie...” Elaborîndu-și teza de doctorat („Posibilități de creștere a preciziei de măsurare a puterii și energiei electrice”) i-au venit alte idei. Ideile îi vin cînd muncești. Asta e sigur.

Iosif COSTINAȘ

Un harnic colectiv
și directorul său

În privința dinamicii edificării Uzinelor Mecanice din Timișoara sînt grăitoare o seamă de date statistice, oferite de directorul acestei unități industriale, inginerul Gheorghe Flucșă, ele denotînd o dezvoltare într-un ritm susținut, îndeosebi în EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU, fapt datorîndu-se sprijinului statornic al conducerii partidului nostru, personal al secretarului său general. Valoarea fondurilor fixe, în anul 1965, era de 188 milioane lei, iar astăzi ea este de peste 2 miliarde lei. În 1965, valoarea producției era de 270 milioane lei pe an, iar acum aceasta este de peste 3 miliarde de lei pe an. O deosebită atenție se acordă încorporării rezultatelor cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, în activitatea productivă, ceea ce determină ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea costurilor de producție, sporirea productivității muncii. În acest sens, la U.M.T. este o mare emulație muncitorească, reflectată și în angajarea ca fiecare cadru tehnico-ingineresc să se înscrie în mișcarea de inovații și invenții. Cu cîva timp înainte inginerul Valer Pop, responsabil al compartimentului tehnic de invenții și inovații, mi-a vorbit despre creația tehnico-științifică de aici. Informîndu-mă despre propunerile mai importante, care, prin aplicarea lor în producție, contribuie la sporirea productivității muncii, reducerea consumurilor energetice, reducerea materialelor deficitare — bronz, aluminiu, oțeluri aliate — și la modernizarea proceselor tehnologice. În decursul acestui an au fost depuse 11 propuneri de invenții și 72 propuneri de inovații, numărul lor situîndu-se de pe acum la nivelul anului 1987. Însuși directorul U.M.T.-ului, ing. Gheorghe Flucșă, este în fruntea unui colectiv de autori al unei propuneri de invenție, cu o eficiență de 500 000 lei pe an.

În temeiul progresului tehnico de aici, în anul 1988 creșterea productivității muncii este de peste 4,4 ori mai mare decît în anul 1965. Prin grija ce s-a acordat și se acordă în permanență acestei unități din partea partidului, personal din partea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — subliniază directorul Uzinelor Mecanice, inginerul Gheorghe Flucșă — aici există o dotare modernă, mașini-unelte,

Aurel TURCUȘ

agregate și instalații ale tehnologiei virf. Totodată, în uzină, în foarte multe colective de muncă s-a dezvoltat gostea de a îmbogăți și ridica la parametri noi această tehnică, așa încît se poată realiza orice în domeniul construcțiilor de mașini care se produc pe tîrzi pe plan mondial. De pildă, ca colectiv de oameni ai muncii de la U.M.T., de la Institutul de profil de această platformă industrială, în colaborare cu Institutul Politehnic „Traian Vuia”, din Timișoara, a conceput și executat o linie automată robotizată de mare capacitate, pentru antrenarea, controlarea și stocarea produselor prelucrate, lucrare care, datorită importanței sale științifice, tehnice și economice, a fost propusă pentru premiul Academiei R.S.R.

Uzinele Mecanice întrețin relații comerciale cu firme din multe țări, precum R.D. Germană, R.P. Chineză, U.R.S.S., R.S. Cehoslovacia, Turcia, Filipine, Nigeria, Republica Arabă Egipt, Iran, Pakistan, Japonia, Italia ș.a. De curînd, delegați din S.U.A., din Canada și din alte țări ale lumii și-au manifestat interesul de a contracta utilaj-minier (echipamente complexe în subterane).

Desigur că utilajul minier constituie o realizare remarcabilă a U.M.T.-ului. Aceasta am dedus și din plăcerea cu care-mi vorbea interlocutorul despre cele trei variante de excavatoare, cu roată port cupe și mașinile de lucru la depozite de cărbune (pentru carierele de la suprafață) care pot manipula cărbunul în cantități de la 600 tone pe oră la 6 000 tone pe oră, specificînd că acestea cîntăresc pînă la 850 t și că încorporează în ele mai mult de 15 000 de repere — fiind adevărate „uzine păștoare”, care își aduc o contribuție însemnată la realizarea programului energetic al țării noastre.

Mare parte din cele expuse de directorul inginer Gheorghe Flucșă se referă la aprecierea harnicilor și priceputelor colective de muncă din unitățile pe care o conduce, menționînd adeseori că oamenii de aici înseamnă totul pentru dînsul, întrucît de activitatea lor depinde nivelul producției, calitativ și cantitativ. Mi-a relatat, cu emoție, cîteva fapte de eroism exemplar, muncitoresc, revoluționar.

INA IN AUGUST

de la calea
de la de-a fi.
preț și jalea
românii Românil.

de la libera țară
de la
— lăună clară —
românesc.

pe omul drept
și bun,
și înțelept
după gorun.

mește, crește
în derivă
popor sporește
diopotrivă...

Radu FELECAN

DE MINUNATA...

minută, tu.

de riu, că mă lași
să trecu.

deșii tu.

de alabastru

— eu, un anonim tîu.

minută tu.

de cer

să sper și să visez.

Mircea POP

IN AUGUST

de vară

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

O schiță inedită
de Dimitrie Stelaru

Descoperită în arhiva autorului, schița de față a fost extrasă dintr-o proză de mari proporții. Fișele poartă „antet”-ul E.S.P.E.A. Așadar, provine dintr-o lucrare depusă la această editură, dar din care anume? Oricum, nici o proză tipărită nu conține acest text. Noi presupunem s fi aparținut romanului autobiografic Zeii prînd soarele, din care arhiva mai păstrează pasaje nepublicate.

Altă ipoteză: fragmentul ar fi fost încorporat într-o presupusă carte de proză — Dol lei planetă. Despre aceasta, fiul scriitorului afirmă, a fost predată de tata la o editură, pare-se la Cartea Românească — Posibil, dar noi n-am făcut investigații și acolo. Între celelalte texte stelariene, există o pagină cu titlul în discuție, dar de ce nu și altele aferente? Nu cumva, o altă ipoteză, Dol lei planeta va fi fost titlul inițial al romanului Zeii prînd soarele? Cînd a fost scrisă? Probabil, prin anii '53-'60; poate și mai tîrziu, poate mai devreme. Indiferent că aceste presupuneri sînt reale sau nu, pentru atmosfera ce-o evocă, schița merită a fi publicată.

Victor CORCHES

Soarele arzător învîlute culmile
domoale ale dealurilor grele de vod.
Vrăbile și grauri roșee în cîrduri
peste vîlle pîrguite. Recolta puflă,
undute nestrînsă, în lumina stătută.

Pustiu. Nici o suflare omenească;
numai bufniturile de tun se aud
prelung în golul albastru al zărilor.
Ecoul lor depărtat și pilcurile de
avioane pun o notă discordantă peste
întînderea de pămînt amorțit

Înfășurați în praful, de undeva, apar
convocatele de soldați în retragere.
Au trecut prin satele pustii din
drum. N-au găsit decît bătrîne surde
și moșnegi cu capetele colții, pi-
sici cu ochi sticloși, cîini sălbăticiți
învîțași la hoituri; erau stîngurele
vîetăși care întîmplau trupele obo-
sita, fugărite. Duhoarea putredă de
mortăciune îi urmărește; se desprin-
de din hainele lor îmbrăcate ori e
adusă de rafalele neașteptate de vînt.

Vin de departe, din inima răsă-
ritului. Pe fețele bărboase, ca niște
ochiuri de mlaștină sînt înscrise a-

mintirile tadului trădit. În fundul or-
bitelor se zbuciumă groaza. Au stat
luni și ani alături de găurile morții,
s-au țîrit pe burtă în păienjenșiul

Liniste
și pradă

de sîrniță ghimpată, au alergat orbi
la atac de batonată, au plesnit în
aer ca niște pureci pe cîmpurile mi-
nate, mereu minăți din coastă ca o
turmă huldită, de bicul focului.

te întînderea albastră a vî-
clădirile cioprite de pe
deau știrb în soarele a
lmente gurt căscaie spre

Constanțenii priveau ne-
spre cer; ciuleau urechile
jase armistitiul de la 23
coloanele care se retrăgea
țîrșit, erau dovezi pentru
derea oamenilor neuraste
așteptare. Întîrziu în
șrăzi. Figurile trupelor al-
pătaseră deodată alte trî-
umerii căzuți, mereu se se
străzile principale, din to-
rele, ca niște șobolani ca
joc. În urma lor începu
pentru jaful magaziiilor d
Femei elegante, domni,
trese strălucitoare, se băi
gîntimea săracă din Anac
din plața Chitiei, să-și în-
o dată miinile cu pradă. I
la genunchi în grămecile

CÎNTĂ PATRIA, PARTIDUL ȘI CONDUCĂTORUL

AUGUST

SLAVITA ZI DE AUGUST

Nu-s cîntece și versuri să-neunune,
O zi din care drumuri se deschid.
Nici tulnice prin munți ca să răsunе,
Ca dragostea de țară și partid.

O zi din August, Izvorind senină,
Din umilinți, din trudă și din chin.
Ea ne-a adus în case ani lumină
Și ne-a schimbat al vremilor destin.

Cînd străzile, ca fluvii Inspumate,
Au rechemat la luptă muncitorii.
Cînd lacăte căzute-au sfărîmate
Și s-au aprins pe boltă roșii zorii.

Cînd talpa țării s-a trezit la viață
Și-o altă brazdă-i trasă după plug.
Cînd satele s-au scuturat de ceață
Și cîmpul ride-n soare de belșug.

Măreață zi de August, slavă ție!
Un neam întreg prinos ți-aduce-n dar,
Credința în izbînză și vrednicie,
Ca cel mai rar și scump mărgăritar.
Constantin SALCIA

DE LUMINOASA NOASTRĂ VREME

Trăim această luminoasă vreme
cu dragoste de patria-n avînt
și dăm contur de visuri mîndrei steine
prin marea faptă și prin dens cuvînt.

Ne este pacea torță-aprinsă-n lume,
purtată de-un partid de biruinți,
sub tricolorul falnic, de renume
pe un pămînt al bunilor părinți.

Întinerim o zestre de meleaguri,
prin dărulirea noastră, ceas de ceas
și-l umplem țării anii, ca pe faguri,
în drum spre țeluri nu avem popas.

Ideea socialistă ne animă,
avem partidul către culmi strateg
și-neconjurat cu o fierbinte stimă,
îl laudă în cînt poporu-ntreg.
Ion SOCOL

DORESC SĂ TE INVOC...

Aer al pămîntului mloritic
ce înfloresți liniștea în
durerile lumii, în iubiri...
Aer ce duce clopotele Marii
Uniri — pe rîul ce curge-n
eternitate.
Numai din Tine poate cobori
sfiliciunea aceasta,
în cuvintele-n care respir
acum cînd doresc să te invoc,
Patrie!...

Dinu MATEI

NOI IZVOARE

Privirea-n necuprinsul zării,
mingiitoare și lucidă,
cuprinde țara-n nimb de sărbătoare,
iluminînd contur nestrămutat —
o vatră-n care noi
fi sintem temelie.
Ne-a dat aripi,
s-ajungem la obirșii,
să deschidem izvoare noi.
Dirz, îngemănînd uniri,
urmînd năzuințe străbune,
urcă pe culmi
poporul român.

Ioan SABĂU

INIMA VEȘNICĂ

Unde o pasăre de aur și-a întins
ca ofrandă,
Pe talgere de soare, puii cu aripa
nemuritoare,
Și s-a retras sub țarbă reinviind
în nimb
Din propria-i bogăție ca un anolimp,

Unde în munții necăleați de pas
necuvîntat
Se rotesc în lumină calendarele rare,
fără de vină,
Prevestind binecuvîntarea doar pentru
cel

Cu singele din Izvoare,
Înconjurate de stîlpii aprinși în
craterile lunii
Unde se retrăgeau în tăcerea statului,
preabunii.

Și se întorceau pe vulturii sufletului
Și trezeau cîntecul lupului
Spulberînd magma încinsă a furtunii...
Unde fiecare copac e un trup
de voievod

Nicolae NICOARĂ

Cu flori — cercuri — merce crescînd
în țării,
Unde fiecare rîu e soția nerăpusă
a volevodului plecat
Și purtat în sulii, dar nefgenunchiat..

Unde pădurea era masă și casă
și putere,
Unde se făureau pe creste-n tăcere
vîltoarele ere,
Unde stejarul e semnul că cremenea
și lasca nasc amnarul
A cărui scîlpire se întinde-n

nemărginire,
Unde gorunul cîntă prin veacuri
cu frunza preasfîntă,
Unde pășesc acum cu pasul zeie
simțînd cum cresc
Spre veșnicul semn cerece,
Unde fiecare piatră îmi e vatră.

Unde zăpada curge lină pe semeția
alpină,
Unde cerbil cheamă făcut în picioare
Răsăritul continuu de soare,
Mă aplec și sărut ca pe un dulce și
fierbinte scut
Veșnica inimă a patriei.

George SURU

LUMINA LUI AUGUST

Se cerne lumina lui August, albastră,
Pe chipul de aur al patriei, sfînt;
Istoria țării columnă-i, a noastră,
Clădită-n milenii pe rodnic pămînt.

Și caldă lumina de raze se cerne
Din Augustul roșu: prag vremilor noi.
Viteji străbuni sint vilie semne:
Din neam de eroi — se vor naște eroii!

Iar ziua de azi se înalță deplină —
Cristal intrupat din belșug de Izvor —
Și trainic ne-mbracă-a lui August
lumină
În sorți de izbîndă, sub înaltul tricolor.

Lumina lui August, văpaie cu har,
Ne e peste veacuri statornicul far!
Petru Vasile TOMOIOAGĂ

PRECUM LUMINA...

Precum Lumina
fără vîrstă
ești, patrie!
Asemenea ei
propagîndu-te
doar în linia dreaptă
dintre Viață
și moarte.
Ca Apa
de pe buzele curcubeului
bolnav
de prea multa iubire
de sinea
sfîntii...
Nașterea Poemului
e aducerea aminte
a
numelui
Tău...

Nicolae NICOARĂ

AUGUST

... din cele expuse de di-
... er Gheorghe Flucă se
... lerea harnicelor și price-
... re de muncă din unita-
... onduce, menționînd ade-
... li de aici înseamnă totul
... ntrucît de activitatea lor
... producției, calitativ și
... relatat, cu emoție, cite-
... sism exemplar, munci-
... mar.

St. STAN

Aurel TURCUȘ

... zahăr, își infundau buzunarele cu
... bancnote, se luptau cu baloturi grele
... de sofe. Polițiștii trăgeau zadarnic
... în vînt ori în gloata înnebunită de
... jaf. Femeile își smulgeau părul, își
... sfîșiau rochiile subțiri, se scutpau
... încălecate pe maldărele de bunătăți.
... Ofițerii se zborșeau cu militărească
... demnitate la săracii care se infrup-
... taseră din averile părăsite, se repe-
... zeau la copiii zdrențăroși care-și fă-
... ceau loc cu coatele prin mulțime, și
... nîndu-și strîns la piept pachetele,
... se împiedicau de cei mici — fîncii
... mahalalei — mînjiți de ciocolată pe
... bot, cu buzunarele pline de bom-
... boane. Pumnii, haine rupte, din cînd
... în cînd focuri de arme, hulduteii —
... gloata hămesită pornită pe jaf, ase-
... dia hambarele militare încărcate cu
... zahăr, conserve, sofe și alte provi-
... zii, puzite nu de mult de santinelele
... fanțose. Orașul ar fi fost hrănit un
... an întreg, din belșug, numai din
... ce mai rămăsese. Cei ce se făceau
... departe de jaf, priveau kolbași la
... boagițele strînse acolo.

Laudă omului figurine

Fiecare oraș, chiar
dacă nu e privit de sus,
este o planetă. O mică
planetă a omului. Tot
astfel socotesc că este și
orașul nostru, Timișoa-
ra, trecut prin istoria
multiseculară și Timi-
șoara acestor superbe
decenii de socialism ro-
mănesc. Ea este o plane-
tă a omului care gravi-
tează, alături de celelal-
te, în strălucitoarea pla-
netă a patriei române
contemporane.

Cel care va pătrunde,
azi, în amplele amfi-
teatre ale muncii, în mo-
dernele noastre între-
prinderi, bastioane ale
construcțiilor de mașini,
ale electronicii și elec-
trotehnicii, ale chimiei
și industriei ușoare, va
întîlni omul muncii,

creatorul marilor valori
materiale, aplecat peste
unelte creației sale de
fiecare zi în Calea Bu-
ziașului, în Calea Șagu-
lui, la Pădurea Verde
sau în Circumvalașului,
pretutîndeni, aceste bas-
toane ale industriei mo-
derne sînt insuflete, în
varii domenii, de rodul
mîinii și rodul minții
omului muncitor.

Ne vom înălța, cu toa-
tă această planetă a
noastră, să zărim cim-
piile și pămînturile ba-
natice, surprinse în ano-
timpul ternii și al în-
colțirii sămînței sau în
anotimpul coacerii? Și
ce vom vedea acolo, pe
ele, dacă nu aceeași uni-
că imagine, a omului
muncitor, a țăranelui
român, de milenii legat

de glia lui, unde el și-a
durat casa, grădina și
temelia vieții lui de zi
cu zi, în trecerea ano-
timpurilor, și în stator-
nicia lui față de pămînt-
ul matern.

Să ne aruncăm privi-
rea prin amplele și lu-
minoasele săli ale știin-
ței, prin laboratoarele
strălucitoare. Ce vom
descoperi acolo, dacă nu
pe același om trudit,
făptură a meditației ști-
ințifice și tehnice, dă-
ruitul înaltelor idei, pe
care se bazează înaintarea
științei și a tehnicii
noastre? Omul creator,

Ion ARIȘANU

(Continuare în pag. 7)

In procesul de formare și educare a omului societății noastre, în spiritul obiectivelor epocii, teatrului îi revine un rol de prim ordin, o aleasă menire, subtilitate, nu o dată, în documentele de partid, în cuvântările și expunerile secretarului general al partidului nostru, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, cit și cu prilejul întâlnirilor cu oamenii de cultură — momente importante, însuflețitoare, pentru dezvoltarea culturii socialiste și pentru reliefarea perspectivelor acestei dezvoltări. În acest context, ideile conținute în Expunerea din 29 aprilie — și care animă în continuare dezbaterile culturale, ale diverselor reviste, ca și ancheta publicistică de față, la care răspund directorii teatrelor timișorene — constituie, pentru întreaga spiritualitate românească, un autentic program de gândire și de acțiune. Capabile să reflecte — prin, chiar, diversitatea unghiurilor de abordare a problematicii — climatul social și politic, în care își desfășoară activitatea instituțiile noastre de cultură, aceste dezbateri pun în evidență cerințele actualității românești, participarea creatorului, cit și a factorilor răspunzători, din sfera culturii, la edificarea noii conștiințe, la ridicarea omului de azi pe o treaptă calitativ superioară de cunoaștere și de înțelegere.

Valența implicării responsabile în actualitate este una dintre trăsăturile care dau, mai ales în ultimele două decenii, impulsul fertil vieții teatrale, în toate compartimentele sale. Au fost scrise — și au văzut lumina rampelor în spectacole de referință — piese valoroase, impunând autorii prestigioși, s-au afirmat — în scena premierelor cu texte românești noi — regizori, scenografi, actori de anvergură, s-a produs — sub acolada reuniunilor profesionale diversificate tematic și ca profil, așezate, pe harta fenomenului, sub generoasa egidă a Cîntării României — o democratizare a vieții teatrale, conducând la revitalizarea unor instituții, la împropăzierea mijloacelor artistice, ale creatorilor de spectacol, de pe tot cuprinsul țării.

Datoria instituțiilor teatrale — de a promova dramaturgia românească de valoare — reprezintă, din cite o demonstrează și experiența anilor din urmă, o șansă înaltă. Îndemnul conținute în documentele de partid, adresate teatrelor, de a valorifica patrimoniul dramaturgic original, clasic și contemporan, exprimat, în acest sens, o necesitate ce se așază în consensul ideilor care deschid programul teatrelor spre, tocmai, menirea lor, de a fi autentice focare de cultură socialistă. În calitatea opțiunilor repertoriale și a spectacolelor consacrate piesei românești se recunoaște valența unui program teatral, ce trebuie, asemeni tuturor celorlalte programe de activitate culturală, să răspundă, prin mijloace specifice, dinamismului societății românești, în plin proces de dezvoltare materială și spirituală.

Teatrul și vocația sa educativă

Inercarea de evaluare a trăsăturilor definitorii ale activității Teatrului Național din Timișoara credem că este firesc să pornească de la aprecierea că ultima perioadă de timp a fost una dominată de un climat de autentic efort creator, edificat pe un program cultural bine clarificat, însumind, în cadrul unei strategii globale, pe de o parte o politică repertorială și o producție artistică, realizate în deplinul respect al ideii de valoare, de prevalență a calității ideologice și estetice, pe de altă parte, o relație dinamică între teatru și publicul său. Realizarea acestor parametri a condus, firesc, la o creștere, în ansamblu, a calității spectacolelor, a fluxului de spectatori și, implicit, a eficienței educative a ofertei culturale a teatrului. Revenind la factorii de rezistență al politicii noastre repertoriale, este oportunitate să menționăm faptul că promovarea repertoriului românesc și, mai ales, a celui de actualitate, a reprezentat și reprezintă un act de direcție al întregii noastre activități artistice. În contextul preocupărilor permanente ale T.N.T., de a deveni și de a acționa ca un autentic focar de cultură națională, trebuie privită și organizarea, aici, la Timișoara, a Galei dramaturgiei românești actuale — manifestare competitivă națională, ce-și propune stimularea creației dramatice originale. Există la noi o veche și permanentă preocupare pentru formarea unui public avizat, preocupare ce a rezultat din convingerea noastră că, pentru a educa și forma spectatorul prin teatru, este obligatoriu ca, în prealabil, să-l formezi pentru teatru, să faci, adică, din spectatorul curent, un receptor sensibil, instruit și deschis la mesajul pe care îl transmite spectacolul. Teatrul Național din Timișoara și-a format, în această idee, de-a lungul timpului, un sistem bine articulată de modalități de atragere și formare a publicului. Prezența permanentă, a teatrului, pe platforme industriale, în școli, institute de învățământ superior, în alte medii de muncă, o colaborare extrem de fructuoasă cu Inspectoratul școlar, cu întreprinderile sau cu Centrul universitar, instruirea de către cadrele artistice profesioniste a formațiilor de amatori, toate acestea sînt pentru noi formele unei relații culturale formative, extinse și diversificate. Confiruntările naționale au confirmat, de altfel, și au validat — prin valoarea distincțiilor obținute de regizori, scenografi și actori — finalitatea artistică a eforturilor artistice; credem că și pe linia educării și formării publicului am acumulat o experiență serioasă și fertilă. Ambițiile Teatrului Național din Timișoara, parte realizate, parte jalonind activitatea noastră viitoare, se află în deplin consens cu dinamismul prezentului României socialiste. În deplin consens cu sarcinile ce revin întregului front ideologic, sarcini cuprinse în cuvântările și expu-

nerile secretarului general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU. Teatrul Național din Timișoara va continua să-și centreze activitatea artistică spre a se constitui într-un veritabil focar de cultură națională, confirmînd, astfel, vocația educativă, constructivă, a teatrului românesc.

Lucia NICOARA,
director al Teatrului Național

ancheta „ORIZONT”

**Valențe
ale spiritului
revoluționar
în politica
repertorială (I)**

**Temelul opțiunii repertoriale —
calitatea ideologică a textului**

Colectivul nostru a răspuns întotdeauna cerinței, îndreptățite, de a promova dramaturgia autohtonă de actualitate, astfel că, o serie de scriitori de teatru, în limbile română și maghiară, au debutat pe scena Teatrului maghiar de stat din Timișoara. În opțiunile noastre repertoriale, temelul l-a constituit, de fiecare dată, documentul de partid programatic, ce ne recomandă să ținem seama, în selectarea textelor, de calitățile ideologice, etice și estetice ale mesajului transmis. Sintem, cum bine se știe, o instituție menită să transpună în viață programul ideologic al partidului, prin mijloacele specifice artei pe care o slujim, iar actorului îi revine datoria de a participa, asemeni tuturor oamenilor muncii, la realizarea obiectivelor sociale ale timpului nostru, considerînd acest lucru drept o îndatorire de onoare. Ne-am străduit să ofe-

rim publicului, în fiecare stagiune, un afiș diversificat. Cînd a fost posibil, am lucrat direct cu autorii, această colaborare dovedindu-se benefică, precum în cazul recentei montări, cu „Examen difil”, de Emil Gherasim. Sondajele de opinie efectuate de-a lungul anilor ne-au fost de un real folos, ajutîndu-ne să detectăm preferințele spectatorilor noștri și să încercăm o selecție repertorială care să-i mulțumească pe cei ce ne intră în sală. Urmare a unor asemenea sondaje de opinie sînt: spectacolul literar-artistice „Kaleidoscop”, Studioul pe pantomimă, ciclul „Școala poveștilor”, care se bucură de audiență. Diversitatea de genuri, pe care am mizat, se dovedește o experiență de bun augur, pe care o vom menține și, în măsura posibilităților, o vom extinde, cu atât mai mult cu cît aceste spectacole diversificate în funcție de categoriile de vîrstă și preferințele publicului ne ajută efectiv și ne stimulează profesional. Tîndem către actorul total, afirmația nu trebuie luată drept lipsă de modestie, ci, mai degrabă, ca o aspirație firească, a unui colectiv care năzuiește ca valoarea muncii sale să fie cotată la cel mai înalți parametri ai calității artistice.

Sinka KAROLY
director al Teatrului
maghiar de stat

**Un repertoriu de reală consistență
politică și etică**

În cei 33 de ani de activitate, Teatrul german de stat a avut ca preocupare constantă promovarea unui repertoriu cît mai bogat, de dramaturgie clasică și contemporană, un reper-

săm acest apel, prin intermediul revistei „Orizont” — plesse noi, ale tinerilor tineri, consacrate problemei tineretului, aceasta cu atât mai mult cît avem un colectiv tînr (media de vîrstă nu depășește 25 de ani) pe Studiul teatral ce s-a impus, în această perioadă, prin pasiunea și ambiția profesională a tinerilor noștri interpreți. Spectacolele noastre de actualitate aplicate în fierbîntea contemporaneității au găsit ecou favorabil în rîndul publicului, constituind și pentru creșterea spectacolului prilejuri de afirmare. Să cum menționăm la început, Teatrul german de stat din Timișoara rotunde anul acesta 35 de ani de activitate, eveniment pe care dorim să-l sărbătorim printr-o săptămîină consacrată, recităm pe afiș spectacole de aleasă înțelegere artistică, reprezentanții care să demonstreze că deviza colectivului nostru teatral este: Calitate, angajare, simț și spirit de echipă.

Hidico JARCSEK-ZAMFIRESCU
director al Teatrului german de stat

Să educăm prin artă

Ne prezentăm, în fiecare stagiune, cel puțin o piesă nouă, aparținînd autor contemporan. Anul trecut, „Pitecul urias” a constituit-o lucrarea lui H. Händoreanu, tînr autor din Sibiu, „Pitecul urias”. Poate că e nimerit să facem aici o paranteză; se impun, ca unele precizări legate de specificul instituției noastre. Se știe că, la această oră, dramaturgia teatrelor populare este, încă, deficitară. Unele lezăm caută să cunoască autori noi, să lucreze direct cu aceștia, așa cum am făcut noi — mă gîndesc la întîlnirea cu Ștefan Foașă, deosebit de interesantă și fructuoasă, atunci cînd l-am văzut prima lui piesă scrisă pentru copii, „Povestea cucului din ceas”. Cîntarea educațională este fundamentală, în cadrul platformei fiecărui teatru; cu atât mai mult în cazul în care ai parte de un public mai tînr și receptiv public — copii. Să educăm prin artă este preocuparea noastră devenită de credință; să le sădăm copiilor în suflete sentimente de dragoste pentru patrie, pentru părintele natal, admirația față de eroii eroice, discernerea dintre bine și rău sînt doar cîteva din reperele ce ne stau în atenție atunci cînd alcătuim repertoriul unei stagiuni. Și, revenind acum — din numărul premierelor actuale — un spectacol va reprezenta, timp de pîrat, o premieră absolută; un spectacol va aparține literaturii universale în regulă, un basm, prelucrat pentru teatrul de păpuși, deci o dramaturgie românească; celelalte titluri vor aparține repertoriului clasic național. De un real succes în rîndul micilor noștri spectatori se bucură adaptările montate în ultima vreme, dintre care amintim: „Povestirile de buzunar”, după Emil Gârleanu, fapt ce ne încurajează să continuăm, pe această linie. Pregătindu-ne la această oră, un spectacol de poezie („Legenda lui Ștefan” — un florilesc poetic Dimitrie Bolintineanu) și ne gîndim de pe acum la evenimentele anului viitor, un an dublu-aniversar. Eșecul nostru — Creangă, an în care vom realiza integral ciclul spectacolelor noastre, după Ion Creangă, prezentînd și o premieră. „Harap Alb”, în adaptarea Nelu Stroeșcu. Lucrăm, de asemenea, la o adaptare datorată tînrului nostru coleg, Nelson Dimitriu, după „Amorul” lui H. C. Andersen.

Ilie GYURCSIK
directorul Teatrului de păpuși

**Anchetă organizată de
Dana DINU-GHEORGHIU**

area structurii acestora. Să se realizeze optimizarea corelației industrie-agricultură, care corespunde tendințele subiective în funcționării eficiente a ansamblului economiei naționale, mecanismului economic-financiar. De aceea, au fost înălțate tendințele subiective în subapreciere a rolului agriculturii, obținîndu-se o redare a decalajului dintre nivelurile productivității muncii în industrie și agricultură de 1:1 în 1965, la 4 : 1 în prezent. Corectarea științifică și tehnologică a devenit în anii șaptezecii un fapt deosebit de important. Îndeosebi, după Congresul al IX-lea al partidului, o veritabilă forță productivă a societății, ca urmare a creșterii considerabile a volumului investițiilor din acest domeniu și a sporirii numărului de cercetători (de la circa 4000 de oameni în anul 1963 la 265 000 în prezent), și a integrării organice a cercetării științifice cu producția de avîntămînt. Au fost elaborate programe speciale în vederea creșterii aportului științific și tehnologic în accentuarea caracterului preponderant tehnosocial al economiei naționale, o căror înfăptuire s-a concretizat în crearea și aplicarea noilor tehnologii, echipamente, instalații, materiale și baze de larg consum. Numărul în perioada 1977—1986, bun exemplu, au fost realizate 289 tipuri de mașini, utilaje, instalații complexe și echipamente și modernizate, s-au aplicat 16 670 tehnologii noi modernizate, s-au creat 10 800 noi materiale și bunuri de consum.

Profilul teritorial a constat, de asemenea, o coordonare

Cu ocazia Zilei presei sînt deschise două expoziții de publicistică și carte științifică și artistică, organizată de Biblioteca Județeană și deschisă în spațiul Clubului ziarilor și o a doua, de cartofii privind genericul „Presă, ecologie, tipar în cariera poeziei literare”. Aceasta din urmă aparținînd colecției prof. univ. dr. Ion Iliescu, poate fi vizionată la Casa de cultură a studenților. ● 23 August — începutul unei noi ere în istoria poporului român, în deplină libertate patriei noastre pe care a independentei și progresului — a fost genericul un recent simpozion găzduit de Complexul muzeal Timiș. Și-a adus contribuția cercetărilor științifice din domeniul istoriei, precum și veterani ai războiului antifascist. ● Tot aceste zile, în întreprinderi, instituții, au loc mese rotunde de discuții, dezbateri, vizionări de filme, simpozioane, recitaluri de poezie patriotică, montaj

Laud:

(Urmare din pag. 5)

din ateliere, din sălile curs, din laboratoarele fascinante, din halele fremătătoare, este, ca și omul creator al artei și literaturii, un hîrțit a deschide pîrții de la rînd spre înaintarea țării, spre progres, spre înălțare. La masa de scris, unde literatul rămi cu sine însuși, spre a zămi opera pe care o va dărui un altăii sale, oamenilor săi, atelierele plastice, în fața pîrții pe care penelul aleargă spre a împrăști forme și culori, în sălile de concerte și pe scene, în luminile ramp

Intre politica internă și politica externă a țării noastre există o strânsă legătură dialectică, o interacțiune și condiționare reciprocă. Marile succese obținute în dezvoltarea generală a patriei noastre și-au găsit reflectarea și într-o strălucită activitate pe plan internațional în vederea realizării unui climat de pace și securitate propice afirmării spiritului creator al tuturor popoarelor lumii. Implicată tot mai activ în soluționarea problemelor contemporaneității, țara noastră a devenit, începând după Congresul al IX-lea, unul din factorii cei mai activi în lupta pentru soluționarea problemelor fundamentale a zilelor noastre: prevenirea războiului și salvarea păcii mondiale. România socialistă, prezidinta ei, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU și-au câștigat un binecunoscut prestigiu internațional pe toate meridianele globului pentru poziția principială și profund constructivă în problemele păcii și securității internaționale. În numeroasele întâlniri și convorbiri ale tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU cu conducătorii de state și guverne, cu alți reprezentanți ai vieții politice, cu oameni de știință și cultură, în numeroasele documente semnate la cel mai înalt nivel cu țări de pe toate continentele și aparținând unor sisteme social-politice diferite, tema abordată prioritar a fost făurirea unei lumi a păcii, ferită de spectrul unei conflagrații mondiale.

Primul și cel mai de preț drept al popoarelor în ansamblul lor și al fiecărui individ în parte îl constituie, în concepția partidului și statului nostru, dreptul la existență, dreptul la pace. „Nu există problemă mai importantă în momentul de față, arăta tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, decât aceea a dezarmării generale, a asigurării păcii, a dreptului suprem al popoa-

relor, al oamenilor la existență, la libertate și independență, la pace”. Premisa fundamentală pentru asigurarea unei păci adevărate, a unei securități reale o constituie dezarmarea generală și în primul rând dezarmarea nucleară. Pentru înfăptuirea acestui deziderat este necesară lupta comună a tuturor forțelor social-politice interesate, de diverse orientări politico-ideologice, filozofice, sau religioase.

ROMÂNIA mesager al păcii in lume

La Organizația Națiunilor Unite, la Conferința de dezarmare de la Geneva și la alte forumuri internaționale, România a avansat numeroase propuneri și inițiative, dintre care unele de o importanță excepțională. Astfel, în 1970, cu ocazia participării tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la sesiunea ce marca 25 de ani de la crearea Organizației Națiunilor Unite, țara noastră a inițiat înscrierea pe ordinea de zi a punctului intitulat „Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și efectele sale profund dăunătoare asupra păcii și securității în lume”. Pe baza acestei inițiative un grup de experți O.N.U. a întocmit succesiv în anii care au urmat rapoarte ce redau dimensiunile profund îngrijorătoare ale cursei înarmărilor și care fao-

apeluri insistente către toate statele de a depune eforturi pentru încetarea cursei înarmărilor și reducerea bugetelor militare.

Tot la O.N.U., în 1975, România a prezentat documentul „Poziția României în problemele dezarmării, în primul rând ale dezarmării nucleare și la instaurarea unei păci trainice

in lume”. Printre propunerile prezentate cu această ocazie a fost și cea privind organizarea unei sesiuni speciale a Adunării Generale consacrată dezarmării, propunere realizată în vara anului 1978. La Se-

siunile speciale care au urmat, reprezentanții popoarelor lumii au prezentat numeroase propuneri în vederea încetării efective a cursei înarmărilor. De altfel, însăși semnarea între Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii, a primului tratat de eliminare a rachetelor cu rază medie și mai scurtă de acțiune este și rezultatul nemijlocit al intensificării luptei pentru pace a forțelor realiste de pretutindeni, a popoarelor din întreaga lume. Din păcate sesiunea specială O.N.U. consacrată dezarmării și încheiată în iunie 1988, nu a adoptat nici o hotărâre, datorită opoziției citorva țări și în primul rând a Statelor Unite ale Americii.

Prin votul său unanim de la 23 noiembrie 1986, prin care s-a hotărât reducerea cu 5 la sută a efectivelor, armamentelor și cheltuielilor militare, poporul român a demonstrat întregii lumi hotărârea sa fermă de a lupta pentru pace, pentru dezarmare. România este prima țară din cele două blocuri militare care a trecut la înfăptuirea practică a pozițiilor afirmate în problemele dezarmării, inițiativa sa având un imens ecou internațional.

Pe arena vieții internaționale România socialistă, prezidinta ei, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, nu s-a limitat la a acționa post factum, ci a întreprins numeroase acțiuni de prevenire a crizelor în relațiile interstatale, iar acolo unde acestea au izbucnit, au acționat, ca mesageri ai păcii, pentru încetarea conflictelor armate și pentru soluționarea diferendelor pe calea negocierilor, în spiritul principiilor dreptului internațional.

Maria TOADERE

23 AUGUST — eveniment epocal

(Urmare din pag. 1)

vatoare nu a fost deloc ușoară. Ea a fost pusă la punct în cele mai adânci taine. Organizarea formațiunilor de luptă patriotice, legăturile și colaborarea cu înalți demnitari ai armatei noastre, atragerea cercurilor influente ale palatului regal de partea idelii necesității răsturnării dictaturii militar-fasciste antonesciene, a leșrii României din războiul antisovietic și întocmirea armelor împotriva Germaniei hitleriste și a Ungariei horthyste — iată doar câteva din marile probleme cu conținut strategic care cereau rezolvarea într-o modalitate exemplară. În cele din urmă, evenimentul salvator s-a produs potrivit concepției și planului de acțiune ale P.C.R. La 23 August 1944 a izbucnit — întocmai unui vulcan — insurjecția armată națională, care a marcat începutul revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă. Guvernul de dictatură militar-fascistă a fost înlăturat, armata română a ieșit din războiul antisovietic și — de la soldat la general, caz unic în analele războaielor — a întors armele împotriva adevăraților noștri dușmani și al tuturor popoarelor, Germania hitleristă și Ungaria horthystă. Nu întâmplător, documentele vremii consemnau: „La chemarea înflăcărată a Partidului comunist, întregul popor s-a angajat cu entuziasm și spirit de jertfă în luptă pentru victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. Întreaga armată a țării, ca un singur om, de la soldat la general, a

întors armele împotriva hitleristilor; la desfășurarea luptei de eliberare au contribuit din plin și celelalte instituții statale”. Starea de spirit anti-hitleristă și antihorthystă a întregului nostru popor, a armatei române, era atât de puternică încât după eliberarea părții de nord a Transilvaniei, răpita mișcase prin Dictatul fascist de la Viena din 30 august 1940, România a continuat lupta cu întregul său potențial — uman și material — aducându-și o contribuție de mare însemnătate la înfrângerea definitivă a Germaniei hitleriste. Jertfa de sânge a fost imensă. Numai în luptele pentru eliberarea Ungariei, armata română a pierdut peste 42.000 de oameni, cum și răniți ori dispăruți. Reprezintă un motiv de mândrie internaționalistă pentru noi, pentru viitoarele generații, faptul că participarea României la războiul antihitlerist a scurtat durata acestuia cu mai bine de șase luni. De aici rezultă și semnificația internațională a actului atât de curajos de la 23 August 1944. În acest sens, delegatul Uniunii Sovietice la Conferința de Pace de la Paris, a arătat că „La 23 August, când nu erau încă evidente perspectivele desfășurării viitoare a evenimentelor militare și când soarta Germaniei era departe de a fi clară, politica externă a României a luat o întorsătură hotărâtoare”. Iar, prin caracterul efortului făcut, care a fost total și național, România a fost considerată a patra putere militară antihitleristă.

August biruitor a creat condiții pentru ca poporul nostru să opteze pentru o dezvoltare

liberă și independentă, pentru socialism. Între timp, România și-a schimbat radical înfățișarea. Sub conducerea Partidului Comunist Român — arhitect cetezător — poporul nostru și-a pus în valoare capacitatea sa creatoare, înălțând fabrici și uzine, smulgând recolte tot mai bogate, lucrând cu spor în laboratoare de cercetare, dezvoltând știința, învățământul, arta și cultura — factori hotărâtori în ascensiunea României spre culmi de civilizație tot mai înalte. În acest sens, atât de vizibil, Congresul al IX-lea al P.C.R. — considerat pe bună dreptate Congresul devenirii noastre istorice, socialistă — a jucat un rol decisiv. Cel 23 de ani care s-au scurs de atunci, așa cum arată secretarul general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, „au pus capăt în mod radical vechii înapoieri și au asigurat ridicarea patriei noastre la un nou stadiu de dezvoltare.

transformarea ei într-o țară industrial-agrară. Într-o perioadă așa de scurtă, sînt puține țări care au obținut asemenea realizări — și dacă luăm numai acest lucru în considerare și tot putem afirma cu îndreptățită mândrie că partidul nostru și-a demonstrat forța și capacitatea sa de a conduce destinele României spre socialism și comunism”.

Programul de dezvoltare economico-socială până în anul 1990 și orientările de perspectivă până în anul 2000 — stabilite de Congresul al XIII-lea și Conferința Națională ale partidului — au un caracter științific, realist. Poporul nostru este hotărât să le dea viață, avînd convingerea că numai astfel va cinsti epocalul eveniment de la 23 August 1944

Timișoara

(Urmare din pag. 1)

de odinioară, redută muncitorească din prăjma porții feroviară a orașului, motorul electric a devenit mereu mai complex, și-a adunat din dăruirea oamenilor noi embleme ale cinstei, s-a înnoit mereu, devenind ceea ce este astăzi, o efigie a Timișoarei industriale. Unul din secretele sale se numește tradiția muncitorească, streașca devenire din generație în generație a zecii de familii în trupul uzinei. Oamenii ce-și împart între bunic, tată și fiu, între bunică, mamă și fiică, soți și soții aceleași preocupări pentru mai spornică creștere a producției, înobilarea calității motoarelor, nevoia de a ști mai mult și mai bine pentru a dăruit muncă întregii lor capacitate de creație și sensibilitate

La „Industria Linii” devenirea se numără în stivul de fesișuri ce nu mai conținește din războaiele de jertfă. Mîini harnice mîngie suprafața materialului, ca într-o nouă generație, trupul încordat se identifice cu mașina ce combină fantast strele în nemaivăzute modele cercetînd clipa de neatenție, greșeala, lucrul neîmplinit. O stare de veghe permanentă, ostrăie în întemeierea lucrului bine făcut, argument pentru „marca fabricii” care, neîntrerupt, de 40 de ani, urcă mereu pe podiumul de onoare al calității.

Or, „Solventul”, cu istoria sa ce se pierde în pereții de cărămidă calcinată ai unei modeste fabricuțe de spirt, azi citadela a chimiei românești, unitate etalon a gândirii și puterii creatoare, ce desfructe o

dimensiune esențială a Timișoarei industriale...

Sau vechiul „Tehnologia” azi întreprindere de autoindustrială, sau „Electrobană”, mîna de referință pentru purile de iluminat pe care produce, sau...

De la simplu, foarte simplu, la complex, foarte complex, aceasta este, pe scurt, istoria industrială a celor patru mîini de necontenită, sporadică edificare socialistă la Timișoara.

Esențiali și cu adesea uriași au fost anii care au marcat de la Congresul al IX-lea al partidului, timp de dincoace mutații revoluționare pe care îi numim, în semn de laudă, cinstire și profundă noiștință, într-un glas cu toții. „Eposa Nicolae Ceaușescu” Aceste două decenii au marcat perioada unor creșteri triviale fără precedent, au cucerit un nou nivel de dezvoltare, au format revoluționare schimbări de perspectivă, peisaj oferind noi și fundamentale perspective edificării socialismului multilateral dezvoltat în patria noastră.

Patruzeci de ani, un timp metaforă în istoria românească, au dăruit în esigla Timișoarei profiluri de neșters. În anii unui uriaș elan constructiv, de temeinicie și mîndrie de dăruire și patos revoluționar ce deschid vremurile, vor veni noi urcușuri, ale victoriei viitoare. Să prindă siguranță la timpul ce a jertfit să învîdăm că rostul acestui încrustat în noi certitudinilor unor forțe pe măsura adevărată a puterilor noastre și știm că victoriile așteptate și emblematice fapte ale nărilor.

SAPTAMINAL SOCIAL-POLITIC

Există, iată, aceste rădăcini cărora se care n-au pregetat săgestul suprem. Cu pierii, pentru memoria semn privirii spre tot patru decenii și jumăt nouă în fapt și gînd, geografie românească fășișare cu orașe înalte, cu sate noi, cu cu mănoase ogoare dă tului cum nu s-au cu acestea, o nouă spiritul muncii, al datoriei în destinele sale, al unei forțe conduse de parți și asumate credințe i echitate între toți sem

Din gîndul suprei suveranitate al unui pe înspre mai bine, de o faptă, pornite dintr-un mînt mănos și darnic, chip și o nouă istorie seamă în ultimele două cunoscută din lume i dezvoltare, pentru inf

T
in să

conjugat al întregului (șă de pace și prosperi ză toate celelalte popo

Trăim o istorie n stă în brațele care-l f făgașul desfășurării v faptă se răzbate în gra bine, știind că noi, cei arbore românesc din viltoare sub crezul ce Sintem trunchiul ce d mint, pentru care s-a trebuie să fie la rînd pezi și mai bune. Erc sint pîlde vii de lingă gînduri de înaltă sin națiunii noastre. Cu e durile pentru a zăgăz a înălța citadela indus ori a mingia creștetel generație după genera capătului de istorie n fost acel August 1944, abnegația de fiecare 2 noastre istorii, prin i puterea copiilor noștri idealurile, ne înscriem al jertfiiților pentru ac

Există un sentiment sufletele tuturor celor la fiecare împlinire a recolte mănoase, la b marșete Congrese ale P prin glasul celui ce și de aur în istoria „EPOCA NICOLAE C participantului la plăn sentimentul ce ne arc unitatea de granți și bine a unui popor ce său în marea istorie a

Pe trunchiul acest lele de aur ale deceni rul August 1944, se ri cu oamenii săi cel no tului statornic, demn a fost dintotdeauna al cele mai înalte năzuin fapta în dreptul marii

COLEGIUL DE REDACȚIE:

ION ARIEȘANU (redactor șef)
ANGHEL DUMBRĂVEANU (redactor șef adjunct)
VIOREL COLȚESCU, NICOLAE PÎRVU, CORNEL UNGUREANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: TIMIȘOARA, strada RODNEI
Telefoane: 3 33 90 și 3 33 76 (redactor-șef). Manuscrisele nepublicate

nu se înapoiază. Abonamentele se fac la P.T.T.R.
TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index: 42 907

ORIZONT 34

BIAMINAL SOCIAL-POLITIC ȘI LITERAR-ARTISTIC EDITAT DE UNIUNEA SCRITORILOR DIN R.S.R. ȘI COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ TIMIȘ

NR. 34 (1121) 26 AUGUST 1988 • SERIE NOUĂ, ANUL XXXIX • 16 PAG., 3 LEI

le care au urmat, re-
popoarelor lumii au
meroașe propuneri în
tării efective a curselor
De altfel, însăși sem-
Uniunea Sovietică și
ale Americii, a primu-
eliminarea a rachetelor
e și mai scurtă de ac-
rezultatul nemijlocit al
luptei pentru pace a
ste de pretutindeni, a
n întreaga lume. Din
inea specială O.N.U.,
zământului și încheiată în
a a adoptat nici o ho-
și opoziției citorva țări
rind a Statelor Unite

său unanim de la 23
1966, prin care s-a hotărât
cu 5 la sută a efecti-
entelor și cheltuielilor
porul român a de-
egii lumii hotărârea sa
apta pentru pace, pen-
e. România este prima
două blocuri militare
la înfăptuirea practică
firmate în problemele
dilatativa sa avind un
ternațional.

vieții internaționale
allstă, președintele el.
COLAE CEAUȘESCU.
tat la a acționa post
întreprinderi numeroase
evenire a crizelor în
statale, iar acolo unde
puent, au acționat, ca
văcii, pentru încetarea
mate și pentru solu-
endelor pe calea ne-
spriritul principilor
național.

Maria TOADERE

ara

menstuna esențială a Fi-
arel industriale...
Sau vechitul „Technometal”,
l întreprindere de autoturbi-
s, sau „Electrobanat”, un-
le de referință pentru cor-
rile de iluminat pe care le
oduce, sau...

Da la simplu, foarte simplu.
complex, foarte complex.
easta este, pe scurt, istoria
lustrală a celor patru decen-
de necontenită, sporadic
ificare socialistă la Timi-
tra.

esențială și cu adevărat
ași au fost anti care au tre-
de la Congresul al IX-lea
partidului, timp de dincoace
mutații revoluționare pe
e și numim, în semn de a-
să cinstire și profundă re-
știință, într-un glas cu țara,
oana Nicolae Ceaușescu”,
esta două decenți au marcat
londa unor creșteri înca-
e fără precedent, au cata-
it inovator energic, au trans-
mat revoluționar întregul
saș oferind noi și funda-
ntale perspective edificării
talismanului multilateral de-
tat în patria noastră.

patruzeci de ani, un timp
aforă în istoria românească,
dăltuit în esigla Timisoara
profiluri de neșters. Și
t unu! uriaș elan constitu-
de temelnice și minerie,
dăruite și patos revoluțio-
ce deschid vremurilor ce
vent noi urcușuri, ale unor
torii viitoare. Să privim cu
uranță la timpul ce a fost,
învădăm că rostul acestuia
crustat în noi certitudinea
ir forțe pe măsura adevă-
l a puterilor noastre și
n că viitorul așteaptă noi
blematica fapte ale țării.

IRA, strada RODNEI 1;
lanuscritele republicate
fac la P.T.T.R.

Index 42 907

Există, iată, aceste mari sărbători ale unui popor,
la rădăcina căroră se află jertfa înaintașilor, a celor
care n-au pregetat să-și apere glia strămoșească prin
gestul suprem. Cu pios gând facem gestul dăruirii flo-
cilor, pentru memoria lor, deschizând cu celălalt braț
semn privirii spre tot ceea ce s-a durat, în aproape
patru decenii și jumătate de către urmașii lor. O lume
nouă în fapt și gând, cum nici nu o visaseră încă, o
geografie românească inconfundabilă, în noua sa în-
făptuire cu orașe înălțate peste vechi figuri patriar-
chale, cu sate noi, cu cetăți ale Industriei și științei,
cu mănoase ogoare dățătoare de producții ale pămî-
nului cum nu s-au cunoscut pînă acum. Și, odată cu
acestea, o nouă spiritualitate umană, pusă sub semnul
muncii, al datoriei împlinite față de țară, popor și
destinele sale, al unei încrederi ferme în propriile
forțe conduse de partidul comunist, al unei profunde
și asumate credințe în demnitate, egalitate, etică și
echitate între toți semenii.

Din gândul suprem al jertfei pentru libertate și
suveranitate al unui popor s-a dăltuit voința statornică
înspre mai bine, de civilizație și progres. Gîndul și
fapta, pornite dintr-unul și același suflet al unui pămî-
nt mănos și darnic, au făptuit în ani puțini un nou
chip și o nouă istorie României, ajunsă astăzi, mai cu
seamă în ultimele două decenii, una dintre cele mai
cunoscută din lume pentru ritmurile sale înalte de
dezvoltare, pentru înfăptuirile dobîndite prin efortul

Țara in sărbătoare

conjugat al întregului popor, pentru neclintita sa voin-
ță de pace și prosperitate generală cu care îmbrățișea-
ză toate celelalte popoare de pe pămînt.

Trăim o istorie nouă într-o lume nouă. Destinul
nostru în brațele care-l făuresc și-n mințile ce-i dezleagă
lăgașul desfășurării viitoare. Drumul dintre gînd și
faptă se răzbate în graba voinței de înaintare spre mai
bine, știind că noi, cei de azi, sîntem tulpina marelui
arbore românesc din care se plămădesc generațiile
citoare sub crezul comunist, demn, liber și suveran.
Slatem trunchiul ce dimpreună cu milenarul său pămî-
nt, pentru care s-au jertfit generații de înaintași,
trebuie să fie la rîndu-l rădăcina unei lumi mai lim-
pezii și mai bune. Eroi acestei lupte de istorie nouă
sînt pilde vii de lingă noi, împărțînd alături aceleași
gînduri de înaltă simțire și dăruire pentru viitorul
nașunii noastre. Cu ei ne împreună brațele și gin-
durile pentru a zăgăzui apele să dea lumină, pentru a
înălța citadele industriale, pentru a plămădi pîinea,
ori a mîngîia creștelele copiilor înainte de a le spune,
generație după generație, povestea începuturilor și a
populului de istorie nouă a poporului român, care a
fost acel August 1944. Prin tot ce s-a înfăptuit, prin
abnegația de fiecare zi în asumarea conștiință a noii
noastre istorii, prin încrederea pe care o investim în
puterea copiilor noștri, pentru a ne duce mai departe
idealurile, ne înscriem statornic numele alături de cel
al jertfiților pentru această eră nouă.

Există un sentiment al sărbătorii, ce străbate prin
sullele tuturor celor de pe această glie românească,
la fiecare împlinire a unui gînd, la capăt de an cu
recolte mănoase, la bilanțierele cincinale marcate de
mărețe Congrese ale Partidului Comunist Român, cînd
prin glasul celui ce și-a inseris gîndul și fapta cu litere
de aur în istoria națională sub numele de
„EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU” trăim revirimentul
participativ al plămădirea istoriei de azi a țării. E
sentimentul ce ne arată nouă înșine și lumii întregi
unitatea de granți și voință de înaintare într-o mai
bine a unui popor ce și-a cîștigat pe deplin sensul
său în marea istorie a umanității.

Pe trunchiul acestei istorii noi, numărate în inele-
le de aur ale deceniilor ce s-au scurs din nemuritorul
August 1944, se ridică trunchiul de miine al țării,
cu oamenii săi cel noi, plămădiți din crezurile sufle-
tului statornic, demn și iubitor de libertate, acela ce
a fost dintotdeauna al nostru, cu mintea deschisă spre
cele mai înalte năzuinți, pentru a-și insera gîndul și
fapta în dreptul mării epocii comuniste.

ORIZONT

TEZELE PENTRU PLENARA C.C. AL P.C.R., PROGRAM DE ACȚIUNE AL ÎNTREGULUI POPOR ECONOMIA ȘI ȘTIINȚA

Pe plan economic, România
se găsește în etapa realizării
dezvoltării interne. Caracteris-
tica esențială a acestui tip de
dezvoltare o constituie rolul
determinant al științei ca factor
al creșterii economice. Creșterea
economică bazată pe știință
presupune modernizarea
structurilor de producție
mai ales la nivelul subramu-
rilor industriale, al grupelor
de produse și produselor, valo-
rificarea superioară a mate-
riilor prime, combustibililor și
energiei, ridicarea nivelului
tehnic și calitativ al produ-
selor, adîncirea speciali-
zării și integrării producției
în vederea utilizării cu maxim
de randament a capacităților
de producție, recuperarea și
refolosirea resurselor rezultate
din procesele de producție și
consum, creșterea productivi-
tății muncii, creșterea puterni-
că a eficienței economice în
toate sectoarele vieții econo-
mice sociale.

Rolul fundamental al știin-
ței în economie se realizează
atît direct cît și prin interme-
diul tehnicii și tehnologiei
care sînt forme obiectuale ale
acesteia. Dacă este un adevăr
al zilelor noastre că tehnolo-
gia se bazează pe știință și
este rezultatul ei, economia și
dezvoltarea ei nu se pot ma-
nifesta din plin decît pe

baza aplicării practice a ce-
lor mai noi tehnologii. Încă
în prima parte a deceniului
actual, secretarul general al
partidului nostru, tovarășul
NICOLAE CEAUȘESCU, evi-
dentiind desfășurarea unei noi
revoluții tehnico-științifice pe
plan mondial, arăta că aceas-
ta „produce profunde transfor-
mări în structura industrială
și economică a statelor, în
dezvoltarea societății omenesti
— și deci trebuie să se refle-
cte în mod corespunzător și în
dezvoltarea societății socialis-
te românești”. De aici și rolul
de seamă ce revine oamenilor
de știință din țara noastră, tu-
turor oamenilor muncii, în
promovarea tehnicilor și te-
nologizilor bazate pe cele mai
noi cercetări ale științei care
să asigure o producție mate-
rială eficientă și de nivel
calitativ ridicat, capabilă să
concureze cu producția celor
mai avansate țări ale lumii.
În acest sistem de idei sînt de
subliniat sarcinile importante
ce revin cercetării științifice
în analiza proceselor economi-
ce și sociale, inclusiv a celor
care se manifestă pe plan
mondial, în elaborarea celor
mai eficiente soluții de mo-
dernizare a economiei națio-
nale, de perfecționare a rela-
țiilor de producție, a organi-
zării societății corespunzător
condițiilor istorice și necesită-

ților progresului României.
Cercetarea în domeniul știin-
țelor economice și sociale este
chemată, în acest context al
corelației economic-științifice, să
conceapă și să prevadă noi di-
recții de dezvoltare.

Dezvoltarea economiei pe
baza științei și condiționată de
aceasta presupune, la rîndul
ei, să ofere cadrul și condiția
materială a propășirii științei,
a conectării ei la marea pro-
ces de creație tehnico-științifi-
că de pe plan mondial. Știința
prin natura ei produce
deschideri, inovație, este îm-
potrivă autarhiei și amplifică
cu atît mai mult cu cît se în-
serie în marile circulații ale
omnirii. Știința este un re-
zultat al unei munci concrete
asidue al multor truditari care
și cheltuiesc energia nu după
un anumit orar, ci permanent
alimentîndu-se din fluxul ge-
neral de informații științifice
și producînd la rîndul lor alte
informații științifice — deveni-
te surse esențiale ale progre-
sului economico-social con-
temporan al fiecărei țări. Tot-
odată, trebuie avut în vedere
faptul că relația știință-econo-
mie se realizează mijlocit de
politica economică. Evoluția
de pînă acum a relației știință
— economie impune o gîndire
dinamică, inovatoare, bazată la
rîndul ei pe știință.

În strategia dezvoltării știin-
ței și tehnicii din țara noastră,
în anii care au trecut de
la Congresul al IX-lea, s-a
acordat o atenție deosebită
creării unei baze tehnico-ma-
teriale puternice, dîndu-se
prioritate dotării cu echipa-
mente, aparatură și instalații
experimentale de înaltă tehni-
citate; au crescut an de an
cheltuielile cu cercetarea știin-
țifică, dezvoltarea tehnolo-
gică și introducerea progresu-
lui tehnic; s-a dezvoltat po-
tențialul de cadre din acest
domeniu.

Pe măsura creării celor mai
adevrate condiții pe tărîmul
muncii și afirmării științifice,
prin contribuția nemijlocită a
tovarășei academician doctor
ingineri ELENA CEAUȘESCU
s-a ajuns ca principala ce-
rîntă să fie aceea de a
se asigura mobilizarea ple-
nară a tuturor forțelor de
cercetare pentru îndeplinirea
exemplară a sarcinilor ridi-
cate prin programele și planu-
rile de cercetare științifi-
că și dezvoltare tehnologi-
că. „În întreaga activitate
științifică — sublinia tovarășul
NICOLAE CEAUȘESCU —
trebuie să se manifeste cu
putere spiritul revoluționar în
abordarea cu îndrăzneală a
marilor probleme, să se acțio-
neze permanent pentru desco-
perirea a noi și noi talne ale
naturii și universului”

DORINA TUTU-CRÂNG: Sfîrșit de vară.

Conf. univ. dr.
Grigore SILAȘI

Importanța strategică și militară a insurecției românești din august 1944 în scurtarea războiului antihitlerist, cu cel puțin 6 luni de zile, nu și-a găsit încă locul cuvenit în istoriografia străină, iar acele opinii care se bazează pe adevărul obiectiv, fiind în deplin consens cu punctul de vedere al istoriografiei românești, sînt destul de puține. Trecerea sub tăcere sau prezentarea simplistă a evenimentelor de la București din august 1944 s-au datorat faptului că eliberarea Parisului a avut loc în aceeași perioadă, determinînd o atracție mult mai mare decît Bucureștiul, deși evenimentele din Capitala României față de cele de la Paris aveau să fie mult mai importante pentru desfășurarea războiului antihitlerist. Explicația faptului că nici după terminarea războiului împotriva Germaniei hitleriste, evenimentele de la București nu au stat, în măsura cuvenită, în atenția specialiștilor, constă în aceea că României nu i s-a acordat statutul de țară cobeligerantă, deși îi merita din plin. Pentru ca dimensiunile reale ale valorii strategice și militare ale insurecției românești din august 1944 să fie înțelese corect, se impune a se reține că România a trecut de partea Alianților cînd sorții de izbîndă asupra Germaniei hitleriste nu fuseseră încă hotărîți, cînd cel de al treilea Reich era departe de a fi învins. Această trăsătură definitorie a intrării României în războiul antihitlerist este susținută de mărturiile contemporane de o mare valoare istorică. În Decretul Prezidiului Sovietului Suprem al Uniunii Sovietice, dat cu ocazia decorării șefului statului român cu cea mai înaltă distincție sovietică de război, ordinul „Victoria”, se face precizarea că România a trecut de partea aliaților, „în clipa cînd încă nu se precizase clar înfrîngerea Germaniei”. În intervenția sa, făcută la Conferința păcii de la Paris (1946), V. M. Molotov arăta că „la 23 august cînd încă nu erau evidente perspectivele desfășurării viitoare a evenimentelor militare și cînd soarta Germaniei era departe de a fi clară, politica externă a României a luat o întorsătură hotărîtoare”.

Victoria insurecției și trecerea României de partea aliaților au determinat, ca o primă consecință pentru evoluția războiului antihitlerist, prăbușirea defensivei germane la aripa de sud a frontului sovieto-german, deoarece trupele române ce trebuiau să se replieze pe aliniamentul fortificat: Focșani-Nămoloasa-Brăila, împreună cu armata VIII-a germană, au primit ordin să se retragă în zona de armistițiu, zona fortificată fiind degajată. În felul acesta, trupelor sovietice li s-au creat condiții de a înainta, începînd cu 27 august 1944, spre adîncimea Cîmpiei române. Importanța anulării liniei fortificate constă în aceea că comandamentul sovietic n-a mai fost nevoit să organizeze o nouă ofensivă pentru depășirea acestei zone fortificate. Strategii români au ajuns la concluzia, bazată pe un riguros calcul, că timpul necesar organizării și desfășurării unei asemenea ofensive ar fi fost de 50—55 zile, ceea ce în ansamblul războiului nu a însemnat deloc puțin pe planul pierderilor

IMPORTANȚA INSURECȚIEI DIN AUGUST 1944 ÎN SCURTAREA RĂZBOIULUI ANTIHITLERIST

umane și materiale. Mai mult decît atât, anularea liniei fortificate și replierea armatei române în zona Ploiești-București a permis armatei sovietice să înainteze rapid spre granițele de sud și de vest ale țării noastre. Ca dovadă, la 6 septembrie 1944, unități ale armatei sovietice, în cooperare cu unități militare române, se aflau deja la Kladovo (R.S.F.T.), parcurgînd între 23 august — 6 septembrie 1944 o distanță de 620 km. Această înaintare rapidă a trupelor sovietice s-a datorat forțelor insurecționale românești care eliberaseră ulterior acest teritoriu, iar prin rapiditatea execuției păstraseră intacte căile de comunicație din acest spațiu. Dacă acest spațiu ar fi trebuit parcurs prin lupte cu inamicul timpul mediu ar fi fost de cel puțin 3 luni de zile, ceea ce ar fi însemnat un real câștig pentru Germania hitleristă. Un prim efect, de mare importanță pentru aliați, pe care l-a avut eliminarea Wehrmachtului din zonele de sud ale României de către forțele insurecționale a fost ieșirea Bulgariei din alianța cu Germania hitleristă (6 septembrie 1944) și prăbușirea frontului hitlerist în Balcani.

Paralel cu prăbușirea bazei strategice din sud-vestul țării noastre, Germania hitleristă a pierdut întreg sistemul defensiv de pe teritoriul patriei noastre. Numai cine cunoaște bine relieful țării noastre poate să-și dea seama de valoarea strategică a Carpaților românești, trecerea lor necesitînd în partea aliaților sacrificii foarte mari. În oameni și material de război. Aflarea lor în stăpînirea armatei române, priva Germania hitleristă nu numai de șansa organizării unei puternice acțiuni defensive cu caracter mai îndelungat ci oferea în același timp forțelor aliate posibilitatea de a folosi podișul transilvan și cîmpia de vest drept „cap de pod” pentru lansarea unei ofensive cu direcția spre granițele de sud ale celui de al treilea Reich. Deci Carpații românești au intrat, prin insurecție, în „zestrea” Națiunilor Unite, contribuind în felul acesta la scurtarea războiului antihitlerist cu cel puțin 6 luni de zile. Importanța privării Germaniei hitleriste de barajul montan românesc a fost subliniată, la 24 august 1944, de postul de radio Londra, care spunea: „prin poarta Carpaților deschisă de români, rușii vor putea ajunge la München și înainta spre Berlin”. Aceeași importanță o acorda și ziarul argentinian „La Prensa”, din 25 august 1944. „Bariera dificilă a Carpaților — sublinia ziarul — dispăre în mod practic, iar rușilor le este deschisă cîmpia vastă a Dunării care duce la Belgrad, Budapesta,

Viena și chiar spre Germania”. Dacă la timpul mediu de 50—55 de zile necesar trupelor sovietice pentru a parcurge prin luptă cei 620 km ce însumau distanța pînă la granița de sud-vest al țării noastre adăugăm și cele 135—145 de zile pentru depășirea barajului carpatin românesc, atunci se poate concluziona, fără tendințe de exagerare, că victoria insurecției românești din august 1944 și intrarea României în războiul antihitlerist a scurtat războiul european cu cel puțin 6 luni de zile. Acest adevăr istoric este recunoscut și de istoricii și experții militari străini. „România — spune Pierre Durand — a adus prin contribuția ei o scurtare a războiului de cel puțin 6 luni”. Această scurtare de timp a privat Germania hitleristă de posibilitatea de a face „operațiunile noile arme care se aflau într-un stadiu avansat al procesului de cercetare-proiectare și executare, și pe care Hitler dorea să le introducă în luptă în primăvara anului 1945”. Scurtarea războiului antihitlerist cu aproape 6 luni de zile a determinat ca aceste importante realizări ale tehnicii de război hitleriste să rămînă în stadiul de proiect sau de producție la scară redusă. Punerea lor în funcțiune la timpul dorit de Hitler ar fi dus la prelungirea războiului cu pierderi incalculabile pentru aliați.

La aceeași cotă a valorilor istorice se ridică și pierderile pe care Wehrmachtul le-a avut în urma luptelor insurecționale din România. Peste 61 500 de militari germani au fost făcuți prizonieri sau ucși în luptele care s-au dat între 23—31 august 1944, dintre care 14 generali și 1 421 de ofițeri. Dacă luăm în calcul media pe zi (1 230 militari) a pierderilor suferite de Wehrmacht în Polonia, în perioada 1 septembrie — 6 octombrie 1939, și le comparăm cu media pe zi (7 600 militari) a pierderilor suferite în România, în perioada 23—31 august 1944, atunci valoarea strategică și militară a insurecției românești în scurtarea duratei războiului antihitlerist apare și mai pregnant. Dacă la

aceste pierderi adăugăm și cele ale diviziilor românești care s-au aliat, atunci imaginea este completă. Nu lipsit de semnificație este și un alt fapt: teritoriul eliberat de forțele insurecționale românești în partea ocupată de trupele hitleriste și porțiunea centrală și nordică a țării unde se desfășurau operațiunile militare Iași-Chișinău) era în timp de 150 000 km², echivalentă cu teritoriul Belgiei, Danemarcei, Olanda și Elveției, luate împreună. La aceste valori istorice ale insurecției românești din august 1944 trebuie adăugată subliniată și aceea a prăbușirii strategice, militare și economice a Germaniei hitleriste o avea în Balcani. Pentru că importanța acestei prăbușiri să fie înțeleasă la adevărata ei mărime în scurtarea războiului antihitlerist este necesar să facem cunoscută menținerea Balcanilor în zona influenței Germaniei hitleriste era apreciată în Berlin drept șansa de bază a costurii războiului. Or, prin pierderea Balcanilor, Germania hitleristă pierdea nu numai o bază strategică-militară de mare bit de importanță, ci pierdea și o portanță cantitativă de materii prime energetice. Documentele vremii consemnează că, numai în anii 1943—1944 Germania hitleristă importa din teritoriul balcanic 50 la sută din producția de petrol a Europei, sută la sută din producția de crom, 60 la sută din producția de antimoniu și 21 la sută din producția de bauxită, 29 la sută din producția de cupru. În concluzie, prăbușirea insurecției românești din august 1944, organizată și condusă de P.C., durată războiului antihitlerist a scurtat războiul cu cel puțin 6 luni de zile, ceea ce a avut inevitabile consecințe privind „economisirea” de vieți omenești și bunuri materiale”. Iată se poate impune istoriograful străine să acorde insurecției românești, din august 1944, mai multă atenție și de o prezentă în lumina adevăratului ei importanță strategice și militare, a rolului pe care l-a avut în scurtarea războiului antihitlerist. De asemenea, se impune a se medita cu mai multă atenție asupra dreptului pe care România are de a i se acorda statutul de țară beligerantă. (La baza redactării acestui articol a stat lucrarea „200 de zile de devreme — rolul României în scurtarea celui de-al doilea război mondial” de Ilie Ceaușescu, Florin Constantinescu și Mihail Ionescu).

Conf. univ. dr.
Gh. I. OANCEA

NORA NOVAC: Singurătate.

Cele mai numeroase așezări sînt cele daco-romane databile în veacurile III—IV. Arealul lor se întinde de obicei pe o suprafață relativ mare, de câteva sute de metri. În unele cazuri cum ar fi la Satchinez-Baltă, Iecea Mică, Jimbolia-sud bogăția materialului ceramic scos la iveală de arături dovedește faptul că există complexe de locuit (locuințe-bordel, sau semibordel) care aparțin unei populații rurale stabile ocupată cu agricultura și creșterea vitelor. În cursul cercetărilor de teren au apărut mai multe fragmente de rîșnițe daco-romane, dovadă a prelucrării în gospodăria proprie a cerealelor pentru nevoile familiei. În unele cazuri am găsit și fragmente de amfore romane folosite la transportul vinului și uleiului, mici fragmente de vase de lux numite „terra sigillata”, toate stau mărturie a relațiilor comerciale dintre așezările dacice și cele romane din teritoriul de sud-vest al Daciei.

O serie de așezări prefeudale și necropole databile în veacurile VIII—X și apoi, în X—XII au apărut la: Iecea

Mică (2), Satchinez (3), Jimbolia-Toager (2), Foeni (1). Descoperirile arheologice a județului nostru cu o serie de puncte noi care au făcut să se pară „petele așa-zise albe” în cunoașterea istoriei acestor locuri. Urmărirea atenție și celelalte zone aflate în vîlvitate ale Schelei de Extracție și arheologii au efectuat cercetări în localităților: Pordeanu, Teremia Toager, Grăniceri, Foeni, Șandra-Rădăuș, Cărpiniș, Iecea Mică, Jimbolia.

Statistic vorbind numărul așezărilor descoperite poate să nu impresioneze dar pentru istoria acestor microzone a vestului României în general înseamnă enorm. De fapt acum putem să spunem că adevărata dimensiune a așezărilor și a culturii materiale și spirituale, care s-a dezvoltat pe teritoriul acesta. Cartarea tuturor descoperirilor arheologice, cercetarea lor săpături de salvare vor oferi în timp an un bagaj informațional valoros pentru istoria veche a României.

Dr. Doina BENEA

Cercetări arheologice în cîmpia timișeană

Pastrarea trecutului istoric al unui popor este obligația morală și sacră a tuturor celor ce locuiesc pe vatra sa strămoșească. În decursul veacurilor, pămîntul României a dat la iveală valori inestimabile ale civilizației materiale și spirituale. Uneori ele au apărut sub spațiul atent al arheologilor, alteori ele au fost scoase din cupa excavatoarelor, de lama buldozerelor ori de plugurile tractoarelor.

Dezvoltarea impetuoaasă a economiei naționale românești a determinat schimbări și permutări importante în peisajul cotidian. Lucrările de construcție desfășurate pe întreg teritoriul patriei și implicit și în județul nostru au impus necesitatea supravegherii atente a acestor lucrări. Întreaga acțiune de deplatare, cartare, salvare a unor monumente și situri arheologice a impus cercetarea complexă de către specialiștii Complexului Muzeal Timiș a zonelor afectate de lucrările de investiții. În acest sens se cuvine remarcată colaborarea fructuoasă cu Schele de Extracție și Foraj Șandra, colaborare intrată deja în al treilea an de activitate.

Înțelegerea importanței cercetării arheologice în zona de activitate a Schelei de către Conducerea acestei întreprinderi, modalitățile de colaborare directă pe teren în zona sondelor aflate în foraj în cursul cercetărilor efectuate la: Pordeanu Iecea Mică, Jimbolia etc. au contribuit la realizarea rapidă a unor investigații de teren care au scos la iveală un număr de 88 de așezări. Cercetările arheologice înmagazinează un volum mare de muncă de câteva luni, în care arheologii și restauratorii muzeului au „bătut” cu piciorul fiecare palmă de teren, pentru a avea o imagine clară și concretă. În cursul cercetărilor arheologice fie numai pe traseul impus de lucrările de investigații, fie cuprinzînd arealul unei localități, cum a fost Satchinez au ieșit la iveală 46 de așezări care încep în neolitic (mileniul III î.e.n.) și continuă pînă în feudalismul dezvoltat (sec. XIV—XVI). În multe cazuri, s-au descoperit așezări care se suprapuneau. S-a constatat, astfel, că așezările erau amplasate în locurile cele mai propice, mici promontorii protejate de vînturi și ferite de inundații.

cu NICOLAE BOBOC

— Cum priviți din
sintezi un pasionat al
ultimii 20—25 de ani de r

— Ancorînd în atonal
începînd cu cel de-al do
nostru — prin Arnold S
săi din Școala vieneză —
organizare a materialului
și riguroase, elaborate m
cît practic. Eliberarea d
făți nu a dus, cum se
bertate, ci, dimpotrivă,
de constrîngere, caracte
supraorganizarea prezent
Febra căutărilor avea l
originalului. Dacă, pe d
o organizare totală, pe d
la aleatorism, la hazard,
cările de realizare a cor
treme, oferit de probabil
gitatea se aplică grupulu
al acestuia. Matematica
mult în domeniul muzicii
ca humana, muzica mun
său în marele univers,
rînd, pe calea gîndirii,
abstractă, departe de înț
larg, a cărui adeziune n
că. Cred că aceasta este
asistăm în ultima vreme
muzicii, în sensul de-apr
tatea umană. Post-modern
pășire a experimentalism
tr-o revenire la virtuți p
este vorba de o revenire
al spiralei, prin integrare
de natură tehnică, ale p
zînd într-o măsură aprec
cesibilitate. Înțeleasă ca o
talismul, caracteristic u
ca repetitivă, arhetipală,
aspecte post-modernism

— Fîind compozitor și
cretizat adeziunea dum
post-modernistă?

— Tripticul hunedore
avînd la bază colinde ar
muzică ce apelează la ar
tura motivelor este rigur
muzicală nu putea fi re
mulă repetitive. Este o
nunțat caracter modal, at
cît și prin armonie și p
suprapuneri și structuri
însă de la elemente simp
reu identitate, fără ca p
presia simplismului.

— În concepția dumne
după cite înțeleg, înseam
perfecțiune, acea optiun
asuma, mărturisind cu
cerc a desena precum un
la antipodul simplismulu
esențialitate, cu superficial
tot mai des, cu kitsch-ul.
al creatorului a devenit
cînd, prima dintre calit
profesia de dirijor v-a p
post-modernistă. Referiți
lucrate.

— În calitate de dirij
pregătesc, pentru o înre
certul pentru clarinet și
povici, avîndu-l ca solist
tot o lucrare pentru clar
nel Rotaru-Nemțeanu, p
nîndu-i lui Emil Șain. În
rea Doinei Rotaru-Nemț
faptul că a fost mult a
leta ei sonoră este deose
zifoarea dovedind și un

— Îmi pare bine că
coloristică. Psihologia su
sensurile lor interne în
cu asocierea diferită a ar
lorificarea armonicelor.
lectura planurilor sint, p
de ultimă oră. Solutia
majoritatea compozitoril
fiind, la noi, Corneliu Ce
preocupare pentru culoa
limbrală a produs și ur
de cameră.

— Problema culorii

— Chiar dacă ne-am refer

„modern”, tot ar trebui

pînă spre începutul seco

la impresionismului din

CU NICOLAE BOBOC

— Cum priviți dumneavoastră, știind că sunteți un pasionat al muzicii secolului XX.

— Ancofnd în atonalism, muzica a încercat, începând cu cel de-al doilea pătrar al secolului nostru — prin Arnold Schönberg și discipolii săi din Școala vieneză — o altă modalitate de organizare a materialului sonor, după criterii noi și riguroase, elaborate mai degrabă teoretic decât practic. Eliberarea de sub „tirană” tonalității nu a dus, cum se spera, la mai multă libertate, ci, dimpotrivă, la un grad mai mare de constringere, caracteristica principală fiind reorganizarea prezentă în serialismul total. Căutările au avea la bază obsesia noului, a originalului. Dacă, pe de-o parte, s-a ajuns la o organizare totală, pe de alta — la opusul ei — aleatorism, la hazard. N-au lipsit nici încercările de realizare a compromisului dintre ex-

— Aspectul ce mi se pare a fi cel mai caracteristic post-modernismului este revenirea la unele virtuți ale muzicii tradiționale, fapt care i-a determinat pe mulți comentatori să se refere la apariția unui neo-romantism. Mie termenul îmi pare ambiguu, pentru că el se mai aplică și muzicii lui Richard Strauss și a emulilor săi, reprezentanți ai unei orientări muzicale din prima jumătate a secolului. Actualul neo-romantism reprezintă desigur o reacție împotriva experimentalismului. La acest termen s-a ajuns însă și prin includerea publicului receptor între factorii fără de care actul artistic nu se poate constitui.

— Această inovație a ultimilor 20—25 de ani se îndreaptă și spre o re-constituire a bazelor arhetipale ale muzicii. Contactul și interesul tot mai mare acordat folclorului a atras atenția și spre formele „primitive” de organizare a materialului muzical. Repetiția are un rol important în re-constituirea culturii.

— Repetiția, da, însă nu aidoma (Non bis in idem). Cât despre repetitivism, care, desigur, stă în strinsă legătură cu primarul, cu arhetipul, aș propune să-l considerăm un simplu procedeu.

— Vă sînt cunoscute preocupările în ceea ce privește studiul arhetipurilor în colindele românești. Cartea dumneavoastră, „Motivul premioritic în lumea colindelor”, Ed. Facla, 1985, înconunată cu Premiul Uniunii compozitorilor și muzicologilor, nu este totuși o lucrare exclusiv muzicală. Muzica se înserează doar ca un argument în ceea ce privește încercarea de a găsi originea colindelor și de a stabili, pe cât posibil, timpul cînd acestea ar fi putut să apară.

— Am ajuns să scriu această carte ca urmare a faptului că, fiind preocupat de colindele noastre arhaice, mi-am dat seama de două adevăruri: în primul rînd, de originalitatea lor în ceea ce privește muzica; în al doilea rînd, de faptul că atestă o serie de aspecte ale vechii noastre spiritualități, adesea în mod înclfrat.

— Vă rog să relevați cîteva dintre aceste aspecte, tratate, de altfel, pe larg și cu competență în cartea dumneavoastră; cîteva pe care le-ați considera mai importante pentru cititor.

— În colindele „preioritice” (în care nu apare onia năzdrăvană), moartea nu este văzută ca o crimă, ca urmare a unui conflict. Din perspectiva mentalității arhaice, totul devine mult mai de înțeles, dacă se acceptă ideea morții ritualice. În acest caz, ne găsim în fața unei jertfe către Terra Mater. Tînărul păcurar nu este un condamnat, ci un ales.

O altă sugestie, venită tot din partea acestor texte, este aceea a unei posibile morți inițiatice (simbolice), ea fiind una din probele destul de bine cunoscute în procesul de inițiere a tinerilor, caracteristic societăților arhaice.

Toate acestea situează originea motivului într-un trecut foarte îndepărtat, fapt confirmat și de muzica pe care se cîntă colinda. Ea aparține, este adevărat, nu în exclusivitate, gîsto silabului. Vechimea muzicii colindelor trimite, deci, într-un timp cînd se vorbea, probabil, și la noi o limbă cantitativă. Constatarea m-a îndreptățit să atribui limbii geto-dacice acest lucru. Desigur, este vorba de o ipoteză.

— De ce considerați că variantele „colindă” reprezintă stadiul arhaic, pe cînd variantele „baladă” ar fi mai apropiate de noi?

— Colindele sînt de ritualitate, ceea ce nu numai că le îndepărtează mult în timp, dar le asigură și un grad mare de stabilitate. Datorită acesteia, ele s-au putut păstra multă vreme fără a suferi prea mari modificări. Le-a mai favorizat și faptul că au fost performate întotdeauna în grup și numai o singură dată pe an, la solștițiul de iarnă. Baladele, dimpotrivă, fiind performate individual și în diferite ocazii, au fost mult mai expuse schimbărilor datorate tendinței de continuitate contemporaneitate, caracteristică folclorului.

— Ce așteptați de la muzica timpului nostru?

— Ce aștept? O mare personalitate care să realizeze sinteza necesară, așa cum au făcut-o, la vremea lor, un Johann Sebastian Bach sau un Palestrina. Vom avea oare un astfel de noroc?

— Fîind compozitor și dirijor, în ce s-a conștientizat adeziunea dumneavoastră la muzica post-modernistă?

— Tripticul hunedorean, compus în 1980, are la bază colinde arhaice, este ipso facto o muzică ce apelează la arhetip. Pentru că structura motivelor este riguros păstrată, construcția muzicală nu putea fi realizată decît prin acuități repetitive. Este o compoziție cu un program caracter modal, atît prin natura temelor, cît și prin armonie și polifonie. Se ajunge la apropierea și structuri complexe, pornindu-se de la elemente simple, ce își păstrează meandritatea, fără ca prin aceasta să lase impresia simplismului.

— În concepția dumneavoastră, simplitatea, după cîte înțeleg, înseamnă calea regală spre perfecțiune, cea opțiune pe care Picasso și-o mînturise cu genială candoare: „În artă, a desena precum un copil”. O alegere aflată în antipodul simplității, identice cu lipsa de originalitate, cu superficialitatea și, din păcate, și mai des, cu kitsch-ul. Discernămintul artistic al creatorului a devenit astăzi, mai mult ca orînd, prima dintre calitățile sale. Desigur că în procesul de dirijor v-a pus în contact cu muzica post-modernistă. Referiți-vă la ultimele partituri dirijate.

— În calitate de dirijor, am avut ocazia să pregătesc, pentru o înregistrare la Radio, Concertul pentru clarinet și orchestră de Fred Pordeanu, avîndu-l ca solist pe Leontin Boanță și pe o lucrare pentru clarinet și orchestră a Doinei Rotaru-Nemțeanu, partitura solistică revădită lui Emil Șain. În ceea ce privește lucrarea Doinei Rotaru-Nemțeanu, țin să menționez faptul că a fost mult apreciată de public. Paleta ei sonoră este deosebit de colorată, compoziția dovedind și un profund lirism.

— Îmi pare bine că ați amintit de paleta coloristică. Psihologia sunetelor (coloritul sonor), aspectele lor interne în muzică ar corespunde unei asocieri diferite la armonicele. De fapt, varietatea armonicilor, alchimia culorii, arhetipul planurilor sînt, printre altele, preocupări în ultimă oră. Soluția armonicilor interesează în special compozitorii, „profetul” teoretic fiind, la noi, Corneliu Cezar. Și, cred eu, această preocupare pentru culoare, nuanță, varietate armonică a produs și un reviriment în muzica de cameră.

— Problema culorii în muzică are istorie. Chiar dacă ne-am referi numai la aspectul ei „modern”, tot ar trebui să împingem cercetarea și spre începutul secolului, cînd, sub influența impresionismului din pictură, petele de cu-

convorbiri

toare își găsească loc și în muzica unui Debussy, în creația reprezentanților Școlii vieneză de compoziție, datorită cărora apare conceptul de „melodie din culori de sunete”, adică de timbruri: Klangfarbenmelodie. Instrumentele de percuție își găsească un loc tot mai important în orchestra simfonică prin creația unui Orff, Varese ș.a. Astăzi avem ansambluri alcătuite numai din astfel de instrumente. Post-moderniștii acordă și ei un loc privilegiat culorii, dar nu trebuie să vedem în aceasta o noutate, ci o continuare și o dezvoltare a unei deja devenite tradiții.

Cînd afirmați că varietatea timbrală a produs un reviriment în muzica de cameră, formulați un adevăr evident. Numai în Timișoara există la ora actuală vreo patru formații de cameră, între care aș aminti un trio pentru clarinet, pian și percuție, cvintet-ul de suflători „Tibicines temesienses”, ceea ce nu mi se pare puțin.

— Un aspect al post-modernismului, deci, l-ar constitui muzica repetitivă, arhetipală, minimală. Referiți-vă la o altă modalitate de manifestare.

— Aspectul ce mi se pare a fi cel mai caracteristic post-modernismului este revenirea la unele virtuți ale muzicii tradiționale, fapt care i-a determinat pe mulți comentatori să se refere la apariția unui neo-romantism. Mie termenul îmi pare ambiguu, pentru că el se mai aplică și muzicii lui Richard Strauss și a emulilor săi, reprezentanți ai unei orientări muzicale din prima jumătate a secolului. Actualul neo-romantism reprezintă desigur o reacție împotriva experimentalismului. La acest termen s-a ajuns însă și prin includerea publicului receptor între factorii fără de care actul artistic nu se poate constitui.

— Această inovație a ultimilor 20—25 de ani se îndreaptă și spre o re-constituire a bazelor arhetipale ale muzicii. Contactul și interesul tot mai mare acordat folclorului a atras atenția și spre formele „primitive” de organizare a materialului muzical. Repetiția are un rol important în re-constituirea culturii.

— Repetiția, da, însă nu aidoma (Non bis in idem). Cît despre repetitivism, care, desigur, stă în strînsă legătură cu primarul, cu arhetipul, aș propune să-l considerăm un simplu procedeu.

— Vă sînt cunoscute preocupările în ceea ce privește studiul arhetipurilor în colindele românești. Cartea dumneavoastră, „Motivul premioritic în lumea colindelor”, Ed. Facla, 1985, înconunată cu Premiul Uniunii compozitorilor și muzicologilor, nu este totuși o lucrare exclusiv muzicală. Muzica se înserează doar ca un argument în ceea ce privește încercarea de a găsi originea colindelor și de a stabili, pe cât posibil, timpul cînd acestea ar fi putut să apară.

— Am ajuns să scriu această carte ca urmare a faptului că, fiind preocupat de colindele noastre arhaice, mi-am dat seama de două adevăruri: în primul rînd, de originalitatea lor în ceea ce privește muzica; în al doilea rînd, de faptul că atestă o serie de aspecte ale vechii noastre spiritualități, adesea în mod înclfrat.

— Vă rog să relevați cîteva dintre aceste aspecte, tratate, de altfel, pe larg și cu competență în cartea dumneavoastră; cîteva pe care le-ați considera mai importante pentru cititor.

— În colindele „preioritice” (în care nu apare onia năzdrăvană), moartea nu este văzută ca o crimă, ca urmare a unui conflict. Din perspectiva mentalității arhaice, totul devine mult mai de înțeles, dacă se acceptă ideea morții ritualice. În acest caz, ne găsim în fața unei jertfe către Terra Mater. Tînărul păcurar nu este un condamnat, ci un ales.

O altă sugestie, venită tot din partea acestor texte, este aceea a unei posibile morți inițiatice (simbolice), ea fiind una din probele destul de bine cunoscute în procesul de inițiere a tinerilor, caracteristic societăților arhaice.

Toate acestea situează originea motivului într-un trecut foarte îndepărtat, fapt confirmat și de muzica pe care se cîntă colinda. Ea aparține, este adevărat, nu în exclusivitate, gîsto silabului. Vechimea muzicii colindelor trimite, deci, într-un timp cînd se vorbea, probabil, și la noi o limbă cantitativă. Constatarea m-a îndreptățit să atribui limbii geto-dacice acest lucru. Desigur, este vorba de o ipoteză.

— De ce considerați că variantele „colindă” reprezintă stadiul arhaic, pe cînd variantele „baladă” ar fi mai apropiate de noi?

— Colindele sînt de ritualitate, ceea ce nu numai că le îndepărtează mult în timp, dar le asigură și un grad mare de stabilitate. Datorită acesteia, ele s-au putut păstra multă vreme fără a suferi prea mari modificări. Le-a mai favorizat și faptul că au fost performate întotdeauna în grup și numai o singură dată pe an, la solștițiul de iarnă. Baladele, dimpotrivă, fiind performate individual și în diferite ocazii, au fost mult mai expuse schimbărilor datorate tendinței de continuitate contemporaneitate, caracteristică folclorului.

— Ce așteptați de la muzica timpului nostru?

— Ce aștept? O mare personalitate care să realizeze sinteza necesară, așa cum au făcut-o, la vremea lor, un Johann Sebastian Bach sau un Palestrina. Vom avea oare un astfel de noroc?

Carmen UȚANU

ÎN TRE FIGURAȚIE ȘI DECOR

Prototipul concret a ceea ce s-ar denumi mister al vieții banale poate fi Tonio Kröger, artistul din nuvela cu același nume a lui Thomas Mann — scriitorul model al lui M. Bhecher. Pentru ca să ajungă să percapă „straniețata” vieții obișnuite a trebuit să se rupă de ea, să intre într-un conflict de gînd și simțire cu implacabilul ei pe care să-l depășească mai apoi într-o asemenea măsură încît să dorească să revină la starea dinții. Conștiința tragică a personajului apare în chiar acest moment, deoarece, în cel-l privește, revenirea nu mai este posibilă datorită chiar rupturii. Orice diferență, discontinuitate și alteritate în relația noastră cu lumea este o formă a crizei, adică a gîndului viu. Prin el, Tonio Kröger a ajuns la inevitabilul constatării singurătății fundamentale a omului. Meditația izolează și instrăinează omul de semenii săi pentru a-i reda arestuia în esențialitatea lor. Reflexul înalt și înțelept al acestui traect interior este, după Thomas Mann, un vacuum indistinct și odihnitor, un amestec de plăcere și suferință eliberată de patetism. O ataraxie dobîndită nu în singurătatea contemplației romantice a universalilor lumii, ci în viermulala omească a holurilor de hoteluri și în plasma inevitabilă a unor evenimente fără istorie.

Insetat, prin urmare, de idealurile vieții obișnuite, Tonio se mulțumește să rătăcească fără șintă prin fostul oraș al copilăriei pe care-l revede după treisprezece ani, aparent pasiv și, într-un fel, „indiferent”.

marginalii

Imagina seninătății înfrînte și conștiente că nu poate cunoaște misterul incomunicabil al vieții apare în scena în care Tonio îl vede pe doi foarte apropiați prieteni de școală din ungherul unei săli de bal într-un hotel în care a nimerit întimplător. Nerecunoscut de prietenii săi, și nedorînd așa ceva, Kröger se lasă învățat într-o reverie indistinctă. Efectul adînc și tulburător al nucelei nu vine, aici, din epicul — oricum sumar —, ci din ceea care pare să se întîmple dincolo de personaj. Acesta, de altfel, nu face mai nimic. Întîmplările adevărate ale călătoriei sale sînt, de fapt, o succesiune de stări pe care eroul și le provoacă prin fapte oarecare: plimbări singuratică pe malul mării, o vizită discretă în casa părinților săi devenită bibliotecă publică, cîteva după-amieze pustii petrecute pe dealurile din apropierea orașului la umbra vreunui stejar. Faptul neașteptat este însă că nefăcînd „nimic”, mulțumindu-se să contemple și să întirzie indecis printre obiecte și oameni, ezitînd în fața acțiunii, a evenimentului și a faptelor „clarificatoare”, eroul lui Thomas Mann dezvoltă existența cotidiană în fulgurația ei veșnică într-un fel decisiv și mult peste alte atîtea subiecte cu miză gravă și implicate în iluziile atîtor teme declisive.

Sintem, prin acest mod de a vedea relația prozei cu realitatea, la capătul opus al unei ecuații poetice de profunzime. La un pol al ei esențială este evenimentalitatea atipică și, în unele genuri prozastice, senzațională. În acest caz, narațiunea întîmplărilor cotidiene este doar o figurație de fundal, în timp ce descrierea, o formă a decorului. Alci realitatea cotidiană pendulează între figurație și decor în funcție de necesitățile arhitecturii epice.

Modelul poetic opus explorează realul în el însuși cu o asemenea intensitate încît dobîndește adesea efecte extrem de moderne. Într-un asemenea model de tehnică poetică se înscrie, în literatura noastră, M. Bhecher și, în actualitate, o parte din povestirile lui Marin Preda, jurnalele lui Radu Petrescu, ciclul românesc al lui Sorin Titel, ultima carte a lui Livius Ciocărlie, ca și cîteva dintre prozele tinerilor ultimului val. În fiecare dintre cel mai sus pomeniți există un anumit mod original de a relaționa figurația (ca întîmplare anonimă) și decorul (ca vizualizare prin descriere) cu o „miză” care, paradoxal, se vedește a fi în multe cazuri apăsător existențială, fără ca, inițial, scriitorul în cauză să-și dorească altceva decît să privească de aproape banalitatea cotidiană.

Daniel VIGHI

Conf. univ. dr.
Gh. I. OANCEA

atchinez (3). Jimbolia (1). Foeni (1). Descoperiri din n-au completat harta județului nostru cu o serie de noi care au făcut să se așeze albe în cunoștințele acestor locuri. Urmărind aceste zone aflate în stăhele de Extracție Sud, efectuat cercetări în vînt Pordeanu, Teremia Mică, iceri, Foeni, Șandru-Bilău, Mică, Jimbolia. rbind numărul așezarilor, toate să nu impresioneze, foria acestor microzone și mîniei în general înseamnă fapt acum putem să înțelegem dimensiunea bogăției a culturii materiale și te s-a dezvoltat pe teritoriul Cartarea tuturor despropoziției, cercetarea lor prin alvare vor oferi în cîteva informațional valoros pentru a României.

Dr. Doina BENEĂ

LITERATURA FAȚĂ CU PROVINCIA

Conceptul de „geografie literară”, propus spre discuție de către revista **Orizont**, prezintă avantajul unei polyvalențe. Se poate vorbi, în raze sa, de o întrepătrundere între mediu și creație, înțelesă îngust, larg, sau mediu, în chip aparent ori abscons, impunând o perspectivă mecanicistă ori una metafizică, o tonalitate înaltă ori una peiorativă etc. Ar fi ca un sac fără fund, în care se poate introduce o cantitate oit de mare de aprecieri, cu sentimentul final al tratării insuficiente a chestiunii. Specificul național localismul creator, subconștientul colectiv, matricea stilistică, marile determinisme ca și micile veleități ale cutărui topos perfect banal se pot întîlni în aceeași mașină de mixat concepte mai mărunte în beneficiul celui principal. Cu umor, un participant la dezbatere (Daniel Vighi) a apelat la conotații imprevizibile, precum „geografiile insondabile ale experienței eului” ori „geografia” întrebărilor ce și le adresează ființa umană. Altul (Ion Bogdan Lefter), adîncind aparent calea grav-tradițională a problemei, afirmă cu nu mai puțin umor că „vom putea pretinde că avem o geografie literară românească numai cînd fiecare pîrlu își va avea sonetul (sau rondelul ?) său, fiecare șa de munte balada cuvenită, fiecare podiș — nuvela meritată”. După cum vedem, odată ațîțat, apetitul cartografierii ficțiunilor se dezlănțule pînă la absurd, un absurd, trebuie neapărat să precizăm, tonic, întrucît evidențiază raționalitatea precară a jalonărilor convenționale ale domeniului. Punîndu-le sub semnul întrebării, relevăm necesitatea unei raționalități mai adînci. Deoarece ambiguitatea noțiunii de „geografie literară” este incompatibilă (din ferici-re!) cu o exploatare exhaustivă, criteriile unei atări rațiuni nu pot opera decît pe parcelele unor abordări parțiale, în numele unor sisteme, experiențe, puncte de vedere sau pur și simplu umori determinate. Să ne resemnăm la gîndul unor variante personale, cu șansa reimperspătarii. Înșă, drept unică modalitate de alcătuire a acestei geografii sul generis. În ce ne privește, ne luăm îngăduința a ne referi, în rîndurile de față, firește, pe scurt, la o geografie a mentalităților, întemeiată pe tensiunea, în chip subiectiv dar și obiectiv existentă, între termenii metropolă și provincie. Spre a simplifica lucrurile (și a liniști, astfel, conștiințele), vom lăsa la o parte, pentru moment, cel dinlîci termen, reamintind doar relativitatea lui (care, în consecință, e și a celui de-al doilea): țările continentale, înșă și provinciile, județele pot aspira la sugestiile metropolitane, mai mult ori mai puțin intense după circumstanțele reflectării lor psihosociale. Ne va interesa exclusiv provincia, factor funcțional, evident, dar care, în clipa cînd s-a oprit jocul raportărilor alternativ măritoare ori micșorătoare, poate fi analizat sub unghiul unei substanțe intrinseci. Pentru a înălțura orice neînțelegeri, să menționăm din capul locului procesul istoric în curs, al emancipării provinciei, al apropierii ei de centrul sau de centrele țării, vizibil din punct de vedere economic, urbanistic, social, cultural. Sub raportul cultural care ne interesează aci, o seamă de capitale județene au beneficiat de instituțiile corespunzătoare (reviste, edituri, teatre, filarmonici institute de învățămînt superior), ce le amplifică vocea, le integrează unui ansamblu național de strădăni creatori. E un fapt incontestabil. În ultimele două-trei decenii mai cu seamă, prăgînd o omogenizare posibilă a geografiei spirituale (deziderat nefindios al civilizației moderne). Deocamdată însă polaritatea metropolă — provincie persistă, în vocabularul ea și în starea de spirit, declanșînd perioade mărturie investigații, luări de atitudine. Pe cadrulul moral al celor ce se pronunță, acul oscilează puternic de la euforie la sarcasm. Statutul de provincial pe care, într-un fel sau altul, și l-a asumat deseori scriitorul român, se cerc lămurit într-o măsură direct proporțională cu profundele sale implicații în concepția, ca și în viața curentă a acestuia. Este acest statut avantajos forma mentis specifice sau e un neutru sau frustrant? Răspunde unei veli existențial fără consecințe? E un instrument de damnare ori unul de beatificare? Se răsfrînge în creație, ca o urmare a legăturii dintre mediu și spirit, ori este o temă aleatorie? Eventuala sa fecunditate e indisolubil legată de un substrat dramatic? E o stare normală sau una impusă, precum un sîrghiun? Are un caracter pasager sau unul definitiv, echivalent al destinului? Iată cîteva din întrebările ce apar în mod firesc în conștiința scriitorului rezident în provincie. În unele cazuri, analiza lucidă risipește dubiile, curmă

dramatizările informale, ducînd la concluzii limpezi, tranșante. În altele, înșă persistă cețurile afective, degajările unei experiențe ce întîrzie a se decanta (ori nici nu dorește a se decanta), ducînd fie la accentele patetice ale unui complex de inferioritate, care poate anuța ratarea fie la exultanțele puerile ale unui complex de superioritate, care poate favoriza vegetația falsului. Pentru a înălțura perpetua alarmă, reprezentînd pericolul unei fundături, al unei inhibiții a personalității, ca și jubilația factice, neconvinsă și nereconvingătoare, precum un decor de carton vopsit în culori stridente, bizuîti. În genere, pe produse mediocre ori submediocre, se cade a scoate în relief cîteva din trăsăturile obiective ale provinciei (adică ale localităților mai mici, cu o viață culturală mai puțin densă). Prima consecință a plasării unui crea-

sporese dificultățile adaptării la exterior. Grație acestei circumstanțe capătă mari posibilități de elaborare o poetică lipsită de convenționalism, de redundanță, orientată spre esențial, ocolînd grandilocvența uzuală, spre a exploata elementul părelnic anodin. Are loc o concentrare pe detaliul investit cu funcții simbolice, ca și o densificare a expresiei supravegheate dinăuntru, deoarece reacția auditoriului imediat nu se produce. „Elementul banal, în altă parte, în proporții gigantice, devine interesant, afirma G. Călinescu. Într-o conferință ținută la Brăila, cu ocazia unei campanii electorale. Se produce un elefantiasis epic, o tumefiere a cotidianului, căreia îi corespunde în ordinea subiectivă setea de a percepe. Căci, invers decît v-ați putea închipui, un oraș de provincie nu trăiește în toropeală a simțurilor. Cu cît materia

șchițată acum. Scriitorul își dezvoltă acele calități care îi pot asigura viațuirea în substanțialitate, lansînd reducerea unor facilități atenționale, a unor avantaje externe, anume austeritate a sa răspunsivității de identificare cu sine, posedă deoarece nu dispune de capacități de verificare cotidiană, prin interesul conștiințelor congenere cu care comunica nemijlocit în solitudine, simțămîntul de răspundere, de rare gravă a actului de creație, lația fiind abstractă, se dispoaze ușor de acele impurități morale și comportamentale care, cu sau fără voia noastră, se ivesc în planșele tărilor umane directe. Pe de altă parte, moralitatea acestui tip de autor necesară apărării sale împotriva vincialismului. Căci dacă din provincia de un caracter aprig, nător marelui efort intelectual, cîind-o drept un mediu ca oricare altul, caracterizat de o fenomenologie parțială” (dacă nu, prin unele particularități, chiar paradoxal preluată de creație, presupunînd că se a ales-o în virtutea unor înclinașeramentale), nu putem a nu lăsa na perseverența unei mentalități vinciiale obtuze, tendențioase, imreprobabile. Provincialismul e omura provinciei, umbra sa grotesc un condei amuzat, G. Călinescu semna indiscreția provincialului nuanță negativă, care e departe fi aspectul său cel mai jenant: „șele noastre sunt încă prea provinciale, nu pot respecta reculegere a zilor. Reține-te într-un ținut care-ți iese în cale îți este un dîm în sensul tău, fiindcă îți dă buze și pune întrebări, ori cel puțin le vește de la cap la picioare”. Dar este, în fond, provincialismul în presus de toate, o confuzie a exprimată în tendința de a se suspecta pe cele autentice, asocia tendința supralicitării celor din perimetrul local. Legea pe care ve n-are sens în privirea acest vincial, care socotește că o moră apropiere e mai mare decît un îndepărtat. Un fanatism al proșterii îi însuflă judecăți greșite. Lă cultura, de har, de discernămintele sale distinctive. Se recunoștele ca atare? Dacă nu avem năvna a crede așa ceva, să observăm rea, oarecum logică, de care vedă în acțiuni, și ele, în rîndu compensatoare, sub semnul re dințe. Birfa, calomnia, intriga, cte singulare ori ce emanate a coterii (de regulă sub acestă eficace, formă a concreșentei e runte interese), sînt armele pte ale provincialismului. Credem că mai e nevoie a insista asupra ca aceasta marchează o categorie, ferent de domiciliul indivizilor intivi, un profil psihologic pe care îl întîlni oriunde. Neputînd crea nentul provincialismului și creația, adesea pe calea unei de activități diletante, neputînd pe adevăratul om de creație, l beșe-n roate, îi otrăvește atun doar-doar îl va demobiliza. Ave face, așadar, cu o periferie intell și etică, nocivă prin acțiunea turbantă, în majoritatea situațiilor sidioasă, înșă și de-a dreptul agresivă. Agresivă, am zis? Dacă am exemplul de „provincial” în caronase (unul dintre cei pe care pre i-am cunoscut în orașele în care fost dat să trăim ca și la Bucure un neprevenit s-ar putea îndoi de vărul spuselor noastre, reținînd fața blajină, îndatoritoare, și oare pe care și-o compune impochementul său moral este disimularea se se și invidia sint bine doște. Eșimentul lucrează pe dedesubt, du-se instinctiv de ochii lumii. De de momentul în care iese la iveală o ferocitate care te cruță cu at puțin, cu cît ești mai abstras, mofensiv! Masea adularii, protocolmenelii sînt bruscate la o parie gumentăția, oricît de sofistică, a turată, pentru a se manifesta raptea și brutalitatea, în toată sfină golicione! Din cine știe ce str duri obscure, pe cine știe ce căi tocheate, reinvie multiplicat dăbă. Dinu Păturică Cu toate progresă cute, să recunoștem deschis că v vinciua nu a putut încă elimina această tară a sa care este provinismul. Bătînd în unele privite retragere, el e departe de a fi lălat S-o ajutăm măcar prin îndre exactă a fenomenului, mai grav pare la prima vedere, formă a cu un termen marxist, se numește narea umanului.

În nici una dintre acti...
ple umane psihologia n...
foat implicată și nu s-a în...
est cu mai multă consecv...
decît în cea de instruire...
educare. Marile progrese...
aceste domenii au fost co...
ționate și marcate de apc...
psihologiei experimentale...
la constituirea sa ca știi...
psihologia a manifestat...
altecțe pentru școală și i...
tru activitățile ei. Acțio...
asupra omului în formare

Implicar în

Vocația națională a literaturii

tor în climatul său este un grad de izolare față de colegii de breaslă, de mediul maxim rezonant, inezestrat cu cele mai perfecționate instrumente ale informației (să subliniem, din nou, că excludem din discuție „provinciile” cele mai evolute, mici metropole, precum Clujul, Iașiul). Imprejurare stînjitoare, orice s-ar spune, producătoare de nostalgii, pe care confrății din București nu le au (deși ne încredințează că au altele). Înșă, în chip de compensație, se manifestă cu mai multă putere la acest autor însingurat trăsăturile vieții lăuntrice. Pe diferite trepte ale talentului, bineînțeles, el e mai înclinat spre „seriozitate”, spre „profunzime”. Capacitatea sa de absorbție contemplativă a lumii sporește, „caci singurătatea, după cum arată Heidegger, explicîndu-se pentru refuzul său de a pleca de la Freiburg la Berlin, unde i s-a oferit o tentantă catedră universitară, are puterea absolut originală de a nu ne izola ci din contră de a arunca existența în ampla proximitate a esenței tuturor lucrurilor”. Se produce o mobilizare a resurselor ființei atente supără-și, adaptîndu-se la sine, cu atît mai mare fidelitate cu cît

percepută e mai mică, cu atît coeficientul subiectiv care intră în crearea noțiunii de realitate e mai mare”. De la Bacovia la Petre Stoica și Emil Brumaru, o astfel de observație își găsește o confirmare elocventă (faptul că biografia acestor provinciali, ca și a altora, consemnează migrarea lor spre „centre”, alcătuește o altă poveste!). Și încă o consecință consolatoare a lipsei aglomerării de scriitori pe kilometru pătrat. Apare o privire ageră neînfeudată prejudecăților, neîntimidată de eventualele întîlniri personale, o privire asupra vieții literare complementară „acusticii orașelor” pe care autorul **Bietului Ioanide** o socotea favorabilă formării marilor vocații muzicale. Distanța fizică limpezește, prin forța lucrurilor, perspectiva intelectuală, o curăță de zgura conjuncturilor. Dacă **Divinul Critic** și-a permis aserțiunea că „provincialul e mai inteligent decît metropolitanul”, sîntem ispitiți a adăuga în umbra hiperbolei sale o alta: provincialul are un mai accentuat simț etic. Evident, este o exagerare speculativă, pe care înșă cred că o putem tolera în contextul portretului generic care e „fiziologia”

EXISTĂ O GEOGRAFIE LITERARĂ ?

Nu cred că termenul de geografie literară va face o carieră strălucită în critică așa cum s-a întîmplat cu conceptul de „anatomie a criticii” sau cu cel de „morfologie a culturii”. Sigur, termenul a sîrînit dintotdeauna interes, dar parcă sub alte forme, mai fericite deși, din păcate, prea reducibile. Preocupările mai vechi au fost, în un moment dat, sintetizate de Mme de Staël, care a decretat influența moravurilor, a legilor sociale și a climatului asupra literaturii, făcînd la început o distincție utilă între poezia Nordului (Ossian) și cea a Sudului (Homer) iar mai apoi între poezia clasică și cea romantică. Ideea a fost preluată și „Ingrosată” de H. Taine în sistemul său determinist cu privire la influența rasei, a mediului și a momentului, pentru a se ajunge, astăzi, după reasezarea literaturilor moderne pe făgașul specificului național, la interdeterminarea reciprocă a autorului și receptorului din cadrul esteticii receptării. Greutatea alcătuirii unei „hărți” a literaturii momentului provine și din faptul că ar necesita o suprapunere permanentă a planurilor, a „orizonturilor” specifice sau, în concepția lui D. Caracostea, „secțiunea sincronică operată în producția literară a unui moment istoric implică în mod necesar alte secțiuni. În anterioaritatea și posterioritatea diacronică” Tudor Vianu a realizat o imagine foarte vie, dinamică, a integrării momentului Eminescu în geografia spirituală a secolului, cînd a spus că genul său a acționat ca o adevărată „cumpănă a apelor” în peisajul și în structura culturii românești. Într-un fel a arătat literatura română înainte de Eminescu, altfel după apariția sa. Cu tot sublimul ei, afirmația lui Vianu a necesitat nuanțările de rigoare.

Iată de ce elaborarea unui instrumentar al tectonicii speciilor literare care au modificat peisajul se impune cu necesitate imediat ce au fost stabilite punctele de hotar ale unui curent sau ale unei generații. Cu atît mai mult cu cît există, mai nou, o preocupare constantă a scriitorului contemporan de a-și „taxa” cititorul, de a-l plasa în orizontul propriei așteptări.

Așa cum sculptorul își plasează opera într-un anumit environment năzuind să schimbe fața lumii, tot așa și scriitorul acționează în mod subtil asupra sensibilității receptoare printr-un anumit cod, care, ca în cazul lui Creangă, să zicem, poate accede la universal. Ființa românească și-a găsit o matrice stilistică în arheii lui Eminescu, în „plaiul miortic” sau în perspectiva adîncă a închiderii care se deschide. Pentru a putea deveni o ființă purtătoare de „orizont și stil”, scriitorul va da la o parte obstacolele ce protejează acel spațiu interior al rostirii esențiale: „Un cuvînt bine roștit — spunea Noica — poate reducea lumea”.

Procedînd acum la o succintă privire — prin oceantul întors al criticii — a spațiului și zăcămintelor autohtone vom desluși în literatura Aradului semne innoitoare, specifice zonei de trecere. Dacă Florin Bănescu și Gheorghe Schwartz au venit din Banat aducînd cu ei peceata, unul a povestirii netărmurite, celălalt a povestirii în serie. Vasile Dan aduce din Ardealul natal solemnitatea bocetului transilvan, trecut în poeme crepusculare. Sînt cîteva exemple care dovedesc, dacă mai era nevoie, ex-orbitanța unui anumit spațiu care își regîndește limitele.

Există o geografie literară? Nu cred că termenul de geografie literară va face o carieră strălucită în critică așa cum s-a întîmplat cu conceptul de „anatomie a criticii” sau cu cel de „morfologie a culturii”. Sigur, termenul a sîrînit dintotdeauna interes, dar parcă sub alte forme, mai fericite deși, din păcate, prea reducibile. Preocupările mai vechi au fost, în un moment dat, sintetizate de Mme de Staël, care a decretat influența moravurilor, a legilor sociale și a climatului asupra literaturii, făcînd la început o distincție utilă între poezia Nordului (Ossian) și cea a Sudului (Homer) iar mai apoi între poezia clasică și cea romantică. Ideea a fost preluată și „Ingrosată” de H. Taine în sistemul său determinist cu privire la influența rasei, a mediului și a momentului, pentru a se ajunge, astăzi, după reasezarea literaturilor moderne pe făgașul specificului național, la interdeterminarea reciprocă a autorului și receptorului din cadrul esteticii receptării. Greutatea alcătuirii unei „hărți” a literaturii momentului provine și din faptul că ar necesita o suprapunere permanentă a planurilor, a „orizonturilor” specifice sau, în concepția lui D. Caracostea, „secțiunea sincronică operată în producția literară a unui moment istoric implică în mod necesar alte secțiuni. În anterioaritatea și posterioritatea diacronică” Tudor Vianu a realizat o imagine foarte vie, dinamică, a integrării momentului Eminescu în geografia spirituală a secolului, cînd a spus că genul său a acționat ca o adevărată „cumpănă a apelor” în peisajul și în structura culturii românești. Într-un fel a arătat literatura română înainte de Eminescu, altfel după apariția sa. Cu tot sublimul ei, afirmația lui Vianu a necesitat nuanțările de rigoare.

Iată de ce elaborarea unui instrumentar al tectonicii speciilor literare care au modificat peisajul se impune cu necesitate imediat ce au fost stabilite punctele de hotar ale unui curent sau ale unei generații. Cu atît mai mult cu cît există, mai nou, o preocupare constantă a scriitorului contemporan de a-și „taxa” cititorul, de a-l plasa în orizontul propriei așteptări.

Așa cum sculptorul își plasează opera într-un anumit environment năzuind să schimbe fața lumii, tot așa și scriitorul acționează în mod subtil asupra sensibilității receptoare printr-un anumit cod, care, ca în cazul lui Creangă, să zicem, poate accede la universal. Ființa românească și-a găsit o matrice stilistică în arheii lui Eminescu, în „plaiul miortic” sau în perspectiva adîncă a închiderii care se deschide. Pentru a putea deveni o ființă purtătoare de „orizont și stil”, scriitorul va da la o parte obstacolele ce protejează acel spațiu interior al rostirii esențiale: „Un cuvînt bine roștit — spunea Noica — poate reducea lumea”.

Procedînd acum la o succintă privire — prin oceantul întors al criticii — a spațiului și zăcămintelor autohtone vom desluși în literatura Aradului semne innoitoare, specifice zonei de trecere. Dacă Florin Bănescu și Gheorghe Schwartz au venit din Banat aducînd cu ei peceata, unul a povestirii netărmurite, celălalt a povestirii în serie. Vasile Dan aduce din Ardealul natal solemnitatea bocetului transilvan, trecut în poeme crepusculare. Sînt cîteva exemple care dovedesc, dacă mai era nevoie, ex-orbitanța unui anumit spațiu care își regîndește limitele.

Gh. MOCUȚA

Gheorghe GRIGURCU

copilul — educatorii au sî...
nevoia descifrării obiectiv...
neșii lor, iar procesul a...
tri descifrării presupunea...
necesita cunoștințe de psih...
gie (genetică, a copilului, e...
lescentului etc.). Așa se...
plică faptul că primele înv...
lugații ale psihologiei s-au...
dreptat spre lumea copil...
școlari (mai ales din trea...
nții de școlarizare). Și i...
cele probe (teste) tot în a...
domeniu au fost aplicate (V...
în acest sens „Scara metă...
a inteligentei” 1906). Dar...
numai copilul trebuia stud...
ei și procesul (activitatea)...
învățare și educare trebu...
realizate după criteriul și...
rute științifice. Și astfel...
constituit o nouă ramură...
psihologiei: psihologia pe...
gică sau psihologia edu...
țională, cum i se mai sp...
în literatura de limbă engl...
De fapt, psihologia genetică...
cea pedagogică s-au înge...
nat atît de puternic, încît s...
unificat sub denumirea...
psihologie școlară, discipl...
care se predă în facultățile...
școlii didactice și în liceele...
Bucureștie.

În lumea școlii circula...
nile concepte insuficient c...

Bucuriile

(Urmare din pag. 9)

ter prin perloșii, căci b...
cicte le se deteriorază, și...
ajung cu bine la Novaci, a...
la Polovragi, la Baia de b...
și, în fine, în comuna nat...
Bengești, la casa părintea...
Traseul dorit era dus la în...
placire. Călătoria era termi...
la La întorcere, ei străba...
oșă rută, pe la Tirgu Jiu...
Castova — Severin — Car...
Lugoj — Timișoa...
cui urmau să treacă și p...
localitatea de bastină a p...
tenului Victor Bălușă, a p...
Oșu de Sus, spre a fi m...
tri, amîndoi, că și-au revă...
mănuile părintești. După 1...
de kilometri, după 9 zile...
drum, cei doi tineri călăt...
reacneau la familiile lor dre...
Care îi așteptau cu temera...
lor Drumul dinții însemna...
prima lor victorie, în lupta...
distanțele, cu timpul, cu gre...
cu pedicelle. În anii următo...
în 1987, apoi, în acest an...
1988, cei doi au căutat a...
trasec. În 1987, ei străbăte...
drumul Timișoara — Conște...
fo — Mangalia și retur...
peste 2 000 de kilometri, iar...
acest an, prin munții Banat...
lui, prin peisajul mitific...

TENDINȚA REVERSIVĂ A IMAGINARULUI

Proza eminesciană își însușește, din noianul manifestărilor imaginarului, pe acelea care, de pe poziții filosofice sau magic-folclorice, afirmă impactul cu realul, năzuința spre ordine și echilibru. Rămâne o căutare în limitele unui fantastic aplicat principiilor teoretice.

Tendința reversivă a imaginarului, capacitatea de a prolifera cazuistica dublului: om — umbră, realitate (trezile) — vis, dau glas simbolului romantic, simbol mobil, polisemantic, alipit unor „fragmente” din aceeași realitate psihică sau mai mult stări diferite. Simbolul umbrei apare frecvent în nuvelele eminesciene. Soră bună cu iluzia, visul și visul, umbra va renunța la atributele materialității, preluând caracteristicile corpului uman: umbrel, privire, zimbet etc. Materialitatea scabrel se conturează stilistic la nivelul verbelor și denumesc acțiuni specifice funcțiilor umane psihologice. Iată câteva exemple din Sărmanul Dionis (exemple cărora le putem adăuga pe cele din Iconostas și fragmentarium sau Avatarul demonului Tîb), în care simbolistica umbrei verifică existența, cea a călugărului Dan (alias Dionis), „tragică” de inserția în real a metamorfozelor: „Umbra eroului nostru dispărea prin șiroaiele tăbalei...”; „Adesea și-o închipuia pe acea umbră zâmbind cu fața albă și păr de aur...”; „... umbra surdea că-i surde din cadrul ei de lemn —”; „Umbra lui îl șoptea în gânduri lungi tocmai ceea ce omul el să i se răspundă”. Dialogul cu propria umbră (propriile gânduri) satisface un retorism al frunzei (eului) cu ființa (sinele). Autointerogarea scabrel se desprinde, luând forma simbolului. G. Călinescu observa, în Universul poeziei: „simbolul arelă structura reală a unui lucru, locul lui în ordinea spirituală”. Or, simbolul umbrei surprinde omul dacă prin prisma fantasticului „o realitate scapă”, după expresia lui Roger Caillois, în ordine spirituală, interioritatea ființei, valențele ei conotative, de hybris. Este vorba de anastaza structurii amorfe a conștiinței individului, de dinamismul intrinsec al materialității ce tinde spre organizare. Umbra poate fi considerată una din treptele prin care vocile tutelare ale realității sint înțelate în imaginar și, adesea, drumul de la acest imaginar la abis și minim.

„Punerea în abis mimetică” (așa cum o definea criticul Ciocărlie) rezumă, reduce la esență specificul romanticismului. Într-o altă accepțiune a termenului, mimesis ar fi o posibilă mutație în „lumea adevăratelor pure” (lumea lui dincolo, diferită de cea a noastră și desemnificată lume a lui aici). Simbolul devine un liant între două înscenări: cea pură și cea mimetică. În plus, intervine „ambianța”, acele câteva care aparțin echivocului, înconstanței, neprevăzutului: imaginea și ideea, dubla sau multipla existență, potențare.

Archaeus este atât idee, cât și imagine a unui om care-și neagă identitatea, apartenența la o realitate anume. Se pierde ca imagine, câtă vreme există în mai multe locuri deodată ca idee. El este ubicu, deoarece conduce la o idee atotcuprinzătoare, cheia, enigma vieții: „Cine și ce este acel eu sau eu care-n toate schimbările din lume ar trebui să rămie tot el? Acesta este poate tot misterul, toată enigma vieții”, și: „... Archaeus este sugura realitate pe lume, toate celelalte sînt iluzorii — Archaeus este tot” (Archaeus). Archaeus se pierde ca idee în momentul în care e proiectat într-o imagine. Contradicția dintre imagine și idee probează un adevăr al prozelor romantice eminesciene: paradoxul. Fantasticul nu rezistă decât în contradicțiile realului, singurul apt de a cunoaște realitatea constanței și a contrariilor (vezi dihotomia și, dată, analogia la nivelul unu — multiplu).

Realul este redimensionat, modificat deci. Ordine se interupe prin inserția elementului imaginar (simbolul umbrei, al oglinzii, motivul privirii, tema miracolului, dublului etc.). S-ar putea spune că fan-

tasticul aparține haosului (pierderea ordinii originare, instaurarea unei tensiuni divergente). Paradoxul (contradicția) constă în existența, în ciuda haoticului, a unei armonii în sinul fantasticului eminescian. Armonie conferită de prezența, alături de imaginație, a rațiunii. La nivelul acesteia există o stare de mimesis, după cum există și la nivelul rațiunii, ceea ce garantează existența unui revers al imaginarului.

Realismul (de tip Kafka sau Thomas Mann) și, mai apoi, existențialismul (Sartre, Eliade) vor marca tocmai impactul cu absurdul, cu paradoxul, cu limita. În fuga de sine, în căutare, autodistrugere — stări proprii literaturii amintite, absurdul ține locul și întregeste perspectiva imaginarului. Dacă există afinități între nuvelistica romantică eminesciană și cea realist-existențialistă, ele se verifică la nivelul posibilității de înțelegere a imaginarului prin nota sa de absurd și a absurdului prin negarea ordinii reale, pasibilă, însă, de a fi, comutată, paradoxal, cu o altă ordine: armonia fantasticului

Simona CONSTANTINOVICI

eminesciana

EMINESCU

LA SINNICOLAU-MARE

Vom intra foarte curînd în anul centenar al morții lui Mihai Eminescu. Evenimentul prilejuește o seamă de rememorări privitoare la viața și opera marelui nostru poet.

Rîndurile de mai jos își propun să înfățișeze împrejurările în care a fost ridicat la Sinnicolau Mare un monument lui Eminescu, în anul ce au urmat Unirii de la Alba Iulia.

Prețuirea pe care i-au acordat-o încă acum 62 de ani înaintașii noștri s-a concretizat printre altele și în acest monument al lui Eminescu, ridicat la Sinnicolau Mare, primul în țara de dincoace de Carpați, Luceafărului poeziei românești.

Un foarte mare rol în această acțiune l-a avut directorul gimnaziului, Teodor Bucurescu, ajutat de colectivul didactic ce-l conducea și de alte forțe pe care a știut să le descopere și să le folosească

Teodor Bucurescu a rămas în amintirea celor care l-au cunoscut ca un patriot înflăcărat, un harnic animator al mulțimii, într-un teritoriu aflat atita vreme în condiții vitrege, locuit de oameni cărora le-a fost refuzată pînă și naționalitatea.

În numărul din 24 iulie 1921, revista „Primăvara”, scoasă și condusă de Bucurescu, publică un „Apel pentru ridicarea unui monument în capitală poetului Mihai Eminescu”, al Ministerului Cultelor și Artelor, condus pe atunci de către Octavian Goga. După ce evidențiază importanța lui Eminescu, a aceluia „care, prin opera lui i-a dat (poporului) cel mai frumos titlu de glorie, i-a inspirat încredere și avînt...”, Ministerul arată necesitatea unui monument pentru a fixa memoria lui, deschizînd lista de subscripție.

În vara anului 1925, Ministerul Cultelor, la cererea lui Bucurescu, acordă acțiunii închinată lui Eminescu 10.000 lei. Apelul către „Studentimea Română” — apărut în 12 VII 1925 — are ecou în sufletul tineretului ce-și petrece vacanța în satele din Banat și Crișana. Aceștia, organizați și însuflețiți de cauza frumoasă ce o serveau, au trecut la treabă. S-au organizat colecte umblînd din casă-n casă, s-au pregătit programe artistice, coruri, piese de teatru, recitări, dansuri. Este o frămîntare peste tot, care face ca de la începutul lunii septembrie 1925 suma să se ridice la 40.025 lei.

Trebuia acum să se facă pregătirile pentru sărbătoarea dezvelirii. Compozitorul Sabin Drăgoi, directorul Conservatorului de muzică din Timișoara, acceptă să scrie muzica pentru poezia: „Doina”, a lui Eminescu. Cîntecul este terminat în câteva săptămîni și dat spre a fi învățat de 6 coruri, totalizînd peste 500 de elevi. Compozitorul țăran Nistor Miclea din Mercina pune pe note poeziile „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie”, de Mihai Eminescu, și „Plugarii”, de Octavian Goga. Se pun în vinzare insigne, cărți, ilustrate cu evenimentul anunțat, pentru ziua de 11 octombrie 1925.

Ziarul „Primăvara” lansează invitația cu programul amănunțit, amintind și participarea unor personalități de seamă ale culturii românești: Octavian Goga, membru al Academiei Române, Vasile Goldiș, președintele „Aștrei”, Ion Minulescu, director al Artelor în Ministerul Cultelor și Artelor, Liviu Rebreanu, președintele Societății Scriitorilor Români.

Ziarele și revistele din Timișoara, Arad, București, Oradea, scriu despre evenimentul ce va avea loc în Sinnicolau Mare, trimițîndu-și în același timp și reprezentanții. În sfîrșit, ziua mult așteptată a sosit: 11 octombrie 1925.

Această zi va rămîne pentru Sinnicolau Mare și împrejurimi o dată memorabilă.

Oamenii distinși ai vieții noastre românești, cadrul deosebit al serbărilor, mulțimea oaspeților și a poporului, însuflețirea, cultul pentru cel sărbătorit au asigurat zilei caracterul unui praznic național.

După ce vîlul căzuse de pe chipul turnat în bronz al marelui înaintaș, îi este adus omagiul de către Octavian Goga, el însuși interpret al „cîntării pămîntului nostru”. Goga laudă osîrda bănățenilor care, cei dintîi în această parte a țării, au cinștit memoria lui Eminescu. Cuvinte calde îi închină celui sărbătorit.

Ion Minulescu, poetul „romanțelor pentru mai tîrziu”, reprezentant al Ministerului Cultelor, va fixa importanța gestului făcut de bănățeni, prin ridicarea acestui monument.

Cu același prilej un alt poet, Aron Cotruș, trimis al revistei „Tribuna Nouă” din Arad, închina versuri înflăcărute lui Eminescu.

Sărbătoarea de la Sinnicolau Mare a fost nu numai un semn al prețuirii de care se bucură Eminescu, cel mai mare poet al poporului nostru, ci și al unității de simțire și acțiune a oamenilor din acest colț de țară.

Eminescu a reușit să-l unească pe toți truditorii acestor meleaguri, indiferent de limba ce-o vorbesc pentru că marele poet nu e numai al nostru. Prin adîncimea sentimentelor, prin înălțimea cugetării prin frumusețea cîntecului său, el aparține lumii întregi.

De atunci, de-a lungul anilor ce s-au scurs chipul lui Eminescu s-a integrat peisajului acestor locuri. Generații de oameni au găsit nu o dată prilejul să-i aducă prinosul dragostei, admirației și recunoștinței lor.

Savu VOICHIȚA

O supărare a lui E. Lovinescu...

Să ne oprim cîteva clipe la viața intimă a lui Eminescu — din care toată lumea cunoaște, cu mai multă sau mai puțină aproximație, legătura cu Veronica Micle. Nu ne mînă în această direcție o înclinare totdeauna reprobabilă de a scormoni secretele oamenilor, fie că sînt sau nu scriitori — ci mai ales dorința de a configura cu mai puțină aproximație realitatea psihologică a unei personalități creatoare. S-a vorbit și s-a scris îndeajuns despre erotismul eminescian. Tot G. Călinescu are în această privință paginile cele mai subtile... Dar este necesar poate să îndepărtăm vîlul nepotrivit de idealism pe care posteritatea s-a grăbit să-l întindă peste raporturile dintre sprintena soție a profesorului țesean și adîncul Mihai Eminescu. Nu e vorba să stabilim, după altăia ani, vini sau răspunderi. Dar cercetînd izvoarele atît cît orice om de carte de la noi le-a cercetat, ne-am văzut în situația de a constata că din nici un punct de vedere ambele valori nu erau fungibile. Bineînțeles, în viață afinitățile electice sînt mai profunde sau mai paradoxale decît le poate stabili logica. Un lucru este clar: nu e cazul a aminti nici pe Heloiza, nici pe Izolda și nici măcar pe Manon — cînd mediocritatea de suflet nu are nici, măcar scuza emoției. Vă sfătuiesc să citiți în acest sens un fermecător roman scris de criticul E. Lovinescu, roman intitulat Bălăuca, și în care Veronica Micle — în ciuda lui Caragiale — mai păstrează o oarecare poezie... Nu mai puțin

valoros ca literatură, însă complet nepotrivit ca realități psihologice, este romanul următor al aceluiași, roman intitulat Mite. Eugen Lovinescu ne-a împărțit la cîteva săptămîni după ce-i apăruse cartea, profunda lui supărare față de ceea ce el numea purtarea lui I. Torouțiu. Acest cunoscut istoriograf literar, făcuse să apară de cîteva zile jurnalul intim al lui Titu Maiorescu. Din cuprinsul lui criticul senin, olimpic, impasibil — apărea într-o surprinzătoare și neașteptată postură. Se bănuia pînă la acea dată că Maiorescu avea o afecțiune deosebită pentru cumnata lui (Mite), soția doctorului Kremnitz, dar nimeni n-ar fi presupus că legătura a fost atît de serioasă, atît de durabilă. La un moment dat, șeful partidului conservator, conducătorul Junimii, membru al Academiei Române, profesorul universitar de logică și în general omul cel mai puțin romantic din cîți se puteau imagina, judecîndu-l după înfățișarea lui publică, notează în jurnalul lui intim — tentativa de a părăsi totul și de a fugi cu ea în America, „unde să înceapă o nouă viață”!

Supărarea lui Lovinescu provenea din faptul că Torouțiu, deși cunoștea manuscrisul lui Maiorescu, în calitate de editor, deși știa că Lovinescu lucrează la un roman cu privire la legăturile dintre Mite și Eminescu, nu l-a comunicat textele decisive. Din această cauză, psihologia personajelor și perspectiva evenimentelor din Mite este complet falsă. Fiindcă romanul nu este un roman cu cheie, ci o biografie romanțată în care personajele principale apar cu numele lor real și cu atitudini și comportări presupuse reale. Or, lucrurile în substanța lor, s-au petrecut invers, așa cum jurnalul lui Maiorescu mărturisea cu emoție reținută, dar cu neîndoiebnică veracitate.

N. CARANDINO

a devreme,
tîrziu

Alexandru George se întitu-
l-a apărut romanul Dimi-
m așezate alături, „în rimă”,
ite, nu doar prin titluri, ci
e, inteligente, expresive
onciu. Poate tocmai de aici,
eu, de la acest prim contact
unei cărți care e coperta
ite de lectură pe contu-
Incepută uneori lectura. În
te succesive ale lui Alexan-
mult ca sigur, citite astfel
n copil „în poză” de pre-
tografic de epocă, sepiu)
otul (ținut strîns, cu amli-
xpresie în priviri, din sim-
s-a voalat. În locul ei, o
nbur, semn al intrării în
sment al plonjării în ima-
aintează” parcă amenințato-
ia, invadînd coperta: ilus-
ibil roman senzațional, lec-
și adolescenței. Iar seara
unei case vechi din Bucu-
otografia unui matur care
i; profil complet alb, fără
arterial, albastru (de apă?
lul însuși. Aceleași corpuri
elași subțitlu — „roman”,
i, contracoperta conține un
George: „Autorul și-a citit
„acest roman, anume în
istanța” față de el a ajuns
iri cu ochi de străin”.
npede. Ce se întîmplă înăi
se ascunde între o dimi-
și o seară tîrzie? În acest
i (tipografic) deopotrivă —

nnări

e consumată printre cărți
mplă zi. Ci viața singura,
te și scrie. Iar între scri-
devreme pînă seara tîr-
de o viață ajunsă la ma-
e adică în textele tipărite
: „simple întîmplări”, fie
gînd și spații”, spre a
într-o lectură, între două

ne, niște Bildungsromane
tîntă și voie de la orice
man tradițional. Strategii
ja folosite. În Dimineața
ferare de proze fragmen-
in volum compact, cu un
ic text, cel al copilăriei,
în acest roman pot fi re-
volum ale lui Alexandru
pentru senzațional, pen-
Clepsidra cu venin sau
la urmă. În rememorările
ndul și inducții sentimen-
un jurnal, un fals jurnal.
ea unui roman. Dar con-
tocmai acest jurnal
ul roman, care s-ar dori
stil confesiv”, elaborată
„un roman „consistent”,
n final el se descoperă
um. O alcătuire „frîntă”,
ilă, pentru că e, fără să
ce fac, pentru lecturile
așa mea”. Problema to-
ă în cauză fusese deja
ntru...

at cu benevolență asupra
ite de Alexandru George
ate fi răsplătit, la sfir-
descoperiri. În interstii-
Interval dintre o dimi-
nținut un „roman” mult
argă respirație, articulat
ă propriile-i legi, așa
să-l scrie.
nd în bibliotecă trebuie
lampă de veghe, spre a
atre închipuire și reali-
easă ardoare, un bărbat
fturi, urcat pe un scaun,
te?); el își dezvoltă
și scrie: „... m-am
e am scris cîteva pagini
ai citesc ceva, dar am
i mea posibilitate mo-
sigur și nu-mi fac nici
te întrucîtva neantului.
osît, dar după termina-
oate de aceea să scriu
fel de spaime, sub un
ar aut”.

Adriana BABEȘ

Cobora spre țarm. Sandalele ușoare îi înghițeau pașii, i se păru că străzile sînt pustii, că oamenii au plecat undeva uitînd să încule ușile și să închidă ferestrele. Mirosul mării îl lovi puternic în nări. Înainte de a zări linia dreaptă a debarcaderului care se întindea ca o sabie în mare. Se opri o clipă, să rețină zumzetul cunoscut al valurilor care veneau de departe din largul mării, spumegau și se spărgeau la mal. Briza îi gîdila plăcut gîtul, urechile. Descălțîndu-se de sandale, merse de-a lungul plajei curate pe nisipul căreia se distingeau liniile nesigure ale greblei. Nu era obișnuit să umble desculț, cloburile de scoică îl înțepau supărător și el pășea cu grijă, alegîndu-și locul unde va călca. Își scoase cămașa și pantalonii scurți și se opri lângă niște pietroale, aruncate anapoda, unul

— Să ghicim cine va fi primul care va vedea răsăritul soarelui.
— De ce?
— Privea, tulburat de apropierea ei. Șopti ceva, doar ca să spună o vorbă.
— Acum!
— Nu.
— Acolo, departe se înălța văpaia Talezurilor se învolburau, parcă amestecate cu sînge.
— Acum!
— Te-ai grăbit!
— Fata tresări ca varga și tinărul îi îmbrățișă minile și umerii. O sărută pe gît, ușor.
— Iată-l, strigă victorios fata, ridicîndu-se în vrful picioarelor, de parcă ar fi dorit să scoată din mare crișca galbenă a soarelui.
— Privește! Privește! Spuse grăbit și se desprînze din îmbrățișare, își luă

și întinse minile.
— N-am făcut cunoștință...
— Să-mi spu! Amazona!
— Eu sînt...
— Omul alb Așa te voi chema în gîndurile mele, zise fata și se îndepărtă pe cărarea ce urca spre șosea.
Tinărul făcu câțiva pași, dar se opri. Ceva îl împiedică, o forță neobișnuită îl ținutia locului, și nu-l îngăduia să alerge după ea. Fata se ducea irevocabil, mișcîndu-și lin coapsele și umerii. O urmări cu privirea pînă cînd trecu de locul unde începe șoseaua și primele blocuri. Își zise: „Uite, ea se duce, poate pentru totdeauna, iar eu stau aici, nu fac nimic. De ce? Poate n-o s-o mai văd niciodată”. Simți un imens gol în suflet, îi veni să plîngă, să urle; toșuși, nu se mișcă din loc.
Cînd ajunse sus, fata se opri din mers. Își făcu palma streșină la ochi și se uita spre mare. La ce se gîndea? Ce a vrut? Pe cine privea? Făcu un gest cu mîna și dispăru în șuvoiul străzii.

NEBOIȘA POPOVICI

Vara, marea...

peste altul, spărgînd monotonia plajei. Simți o boare rece și începu să-și miște minile și picioarele ca să se încălzească.
— E cineva aici? auzi deodată o voce de femeie.
Își întrerupse exercițiul, dar nu văzu pe nimeni. Continuă să-și îndoaie corpul, să întindă minile, pînă cînd desluși vocea, acum își dădu seama din ce direcție venise.
— Cît ești de alb! A coborît de undeva omul alb, auzi același glas, de data aceasta foarte aproape.
De dincolo de pietroalele acelea apăru o fată. Pășea ușor și elegant, chiar pe mal, încît valurile îi atingeau picioarele. Costumul verde de baie îi prindea bine corpul puternic și bronzat. „Parcă a leșit de-a dreptul din mare” se gîndi o clipă, deși știa că e imposibil. Părul de culoarea grîului copt îi flutura vîlvol.

avînt, se uzvirii în mare și dispăru în apă.
„Ce s-a întîmplat?” tinărul se sperie văzînd că fata întîrzie să iasă la suprafață.
Deodată, ea se înalță din apă, dreaptă ca lumina, din nou se scufundă și din nou capul apăru deasupra valurilor. Îi chemă!

Sosi de cu noaptea. Pășea fără grabă prin străzile adormite, se opri în fața unei case scunde, ascunse în verdeață. Intrînd în grădina întunecată în fața casei, se gîndi că cineva-l poate lua drept hoț. În coridor nu era nimeni și el se îndreptă spre camera unde obișnuia să tragă. Mașinal găsi întrerupătorul și recunoscu mobila veche. Pe masă era o foale de hîrtie pe care scria: „Bine ați venit, odihnă plăcută!”
Își scoase pijama, se dezbracă și se culcă. Auzi greierii care-i amintiră de sat și-l făcu să se bucure. Hotărî să doarmă vreo trei ore și în zori să plece la plajă. Își aminti de cuvintele fetel: „Vara viitoare, în aceeași zi, la aceeași oră”. În încăperea era cald, în urechi îi răsunau încă roțile trenului. Din cînd în cînd auzea zgomotul îndepărtat al valurilor. Nu putea să adoarmă. De cum s-a ridicat noaptea, se îmbracă ușor și părăsi casa — „Oare va veni.

NORA NOVAC: În depărtare, orașul.

— O amazoană...
Fata rise zgomotos, arătîndu-și dinții sclipitor de albi. Întrebă:
— Cum de-ai venit așa devreme?
Tinărul ridică din umeri.
Și de ce toamai aici? Fata îl privi lung, iscoditor.
— Marca e a tuturor...
— Să știți că acest colțisor — fata se întoarce și arată cu ochii — este al meu. Numai al meu! Aici numai eu vin. Și totul, acum, voi lua cu mine. Totul: valurile, țarmul, bucata asta de cer.
Tinărul rise. Nu înțelegese cuvintele, „totul voi lua cu mine”.
— Am venit să-mi înu rămas bun de la mare. Mai am trei ore pînă la plecarea trenului.
— Aha!
— Cum adică „aha”...
— Ajunge pentru eternitate, spuse tinărul, zîmbînd enigmată.
Fata îl privi lung. I se păru că ea îl citește de mult. Involuntar tresări — Omule, ți-e frig? Nu-i așa? Aide, ajunge-mă!

— Vino!
Milioanele de ace de ghiță îi înțepau corpul pînă cînd se obișnuie cu apa rece. Îi orbi soarele, dar el vedea capul ei înnotă rapid. O îmbrățișă și o sărută năvalnic neauzînd rîsul ei estompat de vuietul mării. Îi răspunse cu un sărut lung și el reținu gustul sărat al buzelor ei. Inotau spre larg, se întorceau spre mal, se scufundau, se hirjoneau sub ploaia soarelui, sub țipetele păsărilor albe. Nu se știe cîtă vreme au petrecut așa în mare. Deodată, fata tresări, privi spre soare și grabnic inotă spre mal.
— Gata! zise. S-a terminat! Își înclină capul și începu să-și stoarcă părul. Repede își trase rochia.
— Trebuie să plec, i se adresă tinărului cu ochii triști, o față cu totul schimbată.
— Mai rămii...
— Eu n-auri, sau se făcu că nu-l mai aude. Mai trebuia luă lucrurile ei, pe urmă se ridică, făcu un gest teatral și zise!
— Ea revedere, mare! Ea revedere soare, cer, pescăruși! Poate ne vom vedea vara viitoare în aceeași zi, în aceeași oră!...

oare va veni?” se întrebă înfrigorat. Pășea agale și îi părea rău că din cauza examenelor nu reușise să se bronzeze — „Omul alb” îl străfulgerară cuvintele fetel. „Poate că totul era un vis” se gîndi și-l păru rău.
Ca și anul trecut, plaja era pustie și lăsa sacoașă lângă pietroale. Nu era rece. Marca se întindea la nesfîrșit și parcă ascundea o taină. O taină pe care numai el o știa. Se plimba pe mal, așteptînd să audă glasul dori. Departe, departe, în largul mării, începu să se aprindă incendiul soarelui. Privea spre debarcader, dacă vine de acolo cineva, se uita dincolo de pietroale, așteptînd să apară fata, ca atunci cînd i s-a părut că s-a ivit din valurile mării.
Iată, răsare soarele mareț și strălucitor. Își aminti de jocul acela nevinovent al fetel. Fără să vrea își spuse: „Acum!”, dar val a întîrziat, o secundă, două, ca atunci cînd s-a grăbit Soarele deja se scaldă în mare.
Îi copleși oboseala și, pentru o clipă, parcă nu văzu nimic.
Se întoarce în orașul trezit, încet și trist, ascultînd murmurul surd al talezurilor și țipetele stîmpe ale pescărușilor.

Tatiana Flonda
Arieșanu

PE CHEILE GALBENILOR

Văile se înalțau la cîntul
Pe piei mițoase de noapte
„Nu știu steaua-a răsărit,
Ori mîndra s-a logodit?
Lebadale dumbai, lebadale
Tu cîntai, mamă, și luna s-a răsărit
Să te asculte.
Ifrim, ciobanul, i-a adas
Și, cînd a întins mina către lună,
Galbenul de tutun de pe dealul
Eu nu știu cît am ațipit
Brazil, caprele negre cîntau:
„Nu știu steaua-a noaptea,
Ori mîndra s-a măritat?
Lebadale dumbai, lebadale
Tu ai înaintat pe chei, cu mîna
La ete-o cotitură, a unui
Unde credeam că te zăreai,
In chip de ferestre.
Și cu alte, și cu alte depărtări
Lebadale dumbai, lebadale...

ȘI TOT DEPARTINDU-SE

Intr-o rochie înalbită de vară,
Să păzim ciuta de sălbătici
Rideam și rugam ulii
Să vorbească deodată cu noi.
Un ecou clopen ciulin și cîntă:
„Băcițele lui Comănic
Sînt la Poiană, nu aici...
Fă-te, cîntec, roată-roată
Și adu-mi pe mîndra-n poartă
Și ne-am dus pe lăsători la
Ca să nu aud și alte chulituri,
Tu m-ai trimis după floarea de
Stînea și-a întors fața și mi-a
Am așternut peșchir cu ronă,
Cît mai era lună plină, am
Mamă, de ce nu mă recunoșteai
pădurea, fluierul și pulbera
Cînd voiam să le întreb de
Știi, eu mi-am uitat numele-n
Mai repetă-mi-l o dată.

album liric

ECUȘ...
Trei dealuri
Prin vămi d
Curge-o lum
Chiar dac-a
Pe
T
Andronic
Sint încearc
ea în iarnă
pe care zăp
tăcerii se-a
Supus imi
așteptind r
ca pe o că
Pină atunci
pină atunci
pină atunci
Sint în cur
Fintină din
Și ciutura l
Izvorul vie
și nu mai
Singurătate
singurătate
cînd nici
spre buza
pe limpezi
Răcoarea c
Doar ecou
Ană, zidită
Ca-ntr-o r
Sint în cu
Cum din fi
Izvor nese
și eu, sint
sărut genu
rotunjit să
Sint în cu
între iubir
între viață
Sint în cu
fintina de
răbufnind
PREMI
LITER
să vezi cit
pe ziua co
ți-ai luat
bunicule
și dacă ai
și dacă fi
în mine z
și tu ceri
bunicule c
atîta lărbă
nu ai ven
să îi fim
numai pr
toată gră

Vas

bunicule dar boabele de griu pe
le-al semănat ce s-a-ntîmplat
răsar băiatul meu răsar
se duc în cer și zeli le coc și le
bunicula acolo peste dealuri
soarele are cu oamenii casă
și dacă e singur cine îl vinde
și de ce nu se schimbă cînd
n-are casă
n-are taină
n-are cutăr
pentru haine

limba
română

Cescuț

Este știut că diminutivele constituie, în sistemul derivării românești, un capitol pasionant, iar bogăția și felurimea sufixelor diminutive vorbesc, parcă de la sine, despre disponibilitățile formative ale limbii noastre, dar și despre sensibilitatea vorbitorilor ei. Lingviști de seamă — în frunte cu Sextil Pușcariu și Iorgu Iordan — au acordat, în studiile lor, importanța cuvenită acestui capitol fundamental privind îmbogățirea vocabularului. Pe de altă parte, în operele lor literare, Eminescu, Creangă, Sadoveanu, Agribiceanu au valorificat artistic diminutivele, în directă legătură cu cerințele conținutului. Poezia populară, la rîndu-i, uzează și abuzează de diminutive, dar nu numai pentru că ele facilitează, datorită identității sufixului, obținerea unor rime comode. Versuri ca următoarele nu se uită ușor: „De pe deal, de pe culmiță, / Ridică-te, neguriță”. Eu însumi, în cadrul acestei rubrici, am luat în discuție, de-a lungul anilor, peste 20 de formații diminutive, cărora le voi adăuga, astăzi, încă una, anume cea din titlul acestor însemnări. Ea apare în Țiganiada lui I. Budai-Deleanu, într-un răstimp cînd tabăra țiganilor poposește la mijloc de codru, ca să se hodiească (v. 4693 și urm.): „Nu trecusă-un ceas și jumătate / De cînd tabăra-în somn apucasă, / Cînd iacă vin din părțile toate / Vaiete, strigări cu larmă groasă / Și tocna-în cescuțurile scumpe / Prelina păusare le rumpe”.

Cescuțurile este, evident, forma articulată de plural pentru cescuț, diminutiv... „dublu” al lui ceas, făcut, prin urmare, cu ajutorul a două sufixe, căci forma originală a derivatului cătă să fi fost cescuț, alterată și scurtată, ulterior, prin sincopa lui -u- neaccentuat. Altfel -uc cît și -uț sînt sufixe diminutive productive, pe care le cunoaștem ca atare din derivate ca: năsuc, pătuc, sătuc; căluț, focuț, moșneguț.

Chiar dacă nu e plasat într-o „replică”, ci în stratul narativ, cescuț reprezintă punctul de vedere al... țiganilor: dornici nu numai de mîncare și de băutură, ci și de odihnă. Ei simt nevoia să răsfete, să alinte „Prelina păusare” a nopții, dulcele răgaz al somnului. Păusare, la rîndu-i, este un latinism învechit: infinitivul lung, devenit substantiv, al verbului păusa „a se odihni”, împrumutat din lat. *pausare* „a înceta”, pe care alte limbi romanice l-au păstrat, cu sensibile mutații semantice. Astfel, în franceză, *pausare* este etimon pentru foarte cunoscutul verb *poser* „a așeza, a pune”.

În sfîrșit, înainte de a încheia, se impune o observație privitoare la rima scumpe/rumpe, din amintitele versuri ale Țiganiadei, a cărei „paternitate” nu aparține, așa cum se crede indeobște, lui Eminescu, ci lui I. Budai-Deleanu. Într-ocît, însă, se pare că Eminescu nu a avut cum să cunoască Țiganiada, este vorba, probabil, de o inovație paralelă. Oricum, după Eminescu, rimele scump/rump, scumpă/rumpă, scumpe/rumpe etc., au devenit tradiționale în poezia noastră. Tocmai de aceea, fără a-l prejudicia cu nimic pe Poetul național, cătă să-l facem dreptate marelui său înaintaș necunoscut.

G. I. TOHANEANU

figurine

Bucuriile călătoriei

Bucuriile călătoriei țin de însăși structura simței noastre, de dorința unor peisaje noi, de înfruntarea unor întâmplări neprevăzute, de lupta cu natura și îneditul ei. A călători, azi, cu trenul sau mașina, cu avionul sau vaporul, cu pasul sau bicicleta, țată tot atâtea ipostaze ale dorinței omului modern de a țeși din sine și de la locul său, prestabilit, și de a intra în teritorii și ipostaze noi.

Acum doi ani, în vara lui 1986, cînd tinărul Ion Bistreanu se gîndea la o călătorie cu bicicleta, în care să străbată locuri, orașe, peisaje noi, ale reliefului țării, el nu se gîndea și la nenumăratele obstacole sau la greutatea însăși a proiectatelor sale călătorii. Vola să străbată, din Banat, din Timișoara, locuri și geografii necunoscute, să treacă munții și să ajungă tocmai în Gorjului natal, la casa părintească din Benghești. Și-a căutat un însoțitor la drum și l-a aflat în tinărul Victor Băluță din Dolj. Amîndoi aveau, ca vîrstă, 33 de ani. Viguroși, plini de o voce bună a tineretii, dornici de aventura unei călătorii unice, gata să înfrunte greul și neprevăzutul acelei călătorii, ei s-au decîs să plece la drum. Aveau fiecare familie, soții, copii, de care nu se despărțeau

ușor, dar, în zorii zilei de 1 august 1986, la ora 4, ei urcau pe biciclete și începeau să rulaze, în prima lor călătorie necunoscută prin țară. Ei pedaleau cu vigoare. Și nu făceau pauze lungi. Dovada că erau zile în care nu coborau stacșeta sub 200 de kilometri parcursi. În drum, ei dorm sub arbori sau în lanuri de porumb, mîncînd din straiță sau pe la restaurante turistice, au întîlniri neprevăzute și peripeții, îi prînd ploaie torențiale și călduri caniculare, dar nu se abat din drumul fixat. Se opresc, fac popasuri, dorm adînc, recuperază oboseala, se spală în riuri reci și pornesc din nou la drum. Fac popasuri în orașe, necunoscute pentru ei: Deva, Orăștie, Sebiș, Sibiu, Blăj, Alba vizitează locuri istorice, puncte specifice, străbat peisaje nemuritoare, ca celebra Vale a Frumoaselor, aprînd focuri, fac clorbe gustoase la ccaun, cad pe gînduri în liniștea marilor păduri și încep să urce Carpații, pe la Parîng, spre a-i străbate și a ajunge în Gorj. În ascensiunea lor montană, cu bicicleta pe umeri, urcă grei kilometri, între prăpăstii și zidul muntos. Opresc ciobani solitari, de la care cer șfaturi. Urcă mereu. Pentru a ajunge, după multe ceasuri de zdrobă și chin, pe vîrfurile pietros al Păpușii, la peste 2.000 de metri, în vîntul înălțimilor. De acolo, de sub cer, ei coboară spre Rîncea și Novaci,

Ion ARIEȘANU

(Continuare în pag. 5)

Album liric

ARBORE

Precum arborilor
anii-mi cresc cercuri...
Îmi cresc cercuri în jurul inimii,
cercuri din ce în ce mai mici...
și inima se mișcă tot mai greu
în această strînsoare...

PIRAMIDA

De m-ați rupt dintre voi
vinzîndu-mă piatră de temelii —
n-ați bănuț că peste veacuri
veea durere se va-nălța
piramidă-n pustii...

Petru Vasile
Tomoiagă

RAM

Sînt încercat de cuvinte
ca în iarnă un ram
pe care zăpada
tăcerii se-așterne...

Supus îmi port taina
așteptînd rostirea
ca pe o cămașă de sărbătoare...

Pînă atunci albul,
pînă atunci liniștea,
pînă atunci tăcerea...

FINTINĂ

Sînt în cumpănă —
Fintină din marginea de dru...!
Și clutura inimii te-a încăput
Izvorul vieții curge dinspre tine
și nu mai vine nici o muritoare...
Singurătate sub văpala lunii,
singurătate în vîltoarea soarelui,
cînd nici un dor nu se mai apleacă
spre buza mea să-și ogîndească
dragostea

Răcoarea din adîncuri e aproape
înă...
Doar ecoul dinspre tine singurează
Ană, zidită în trupul meu,
Ca-atr-o mănăstire cu turla
intoarsă...

Sînt în cumpănă!
Cum din fintina sleită e apa mai
bună,
Izvor nesecat e iubirea,
și eu, fintina de la marginea
de drum,
sărut genunchiul tău,
rotunjit să mă soarbă...

Sînt în cumpănă,
între iubire și ne iubire,
între viață și moarte...
Sînt în cumpănă,
fintina de la marginea de drum,
răbufnind a răcoare...

Aurel

D. Câmpeanu

TE UIȚI LA STELE

Te uiți la stele!... Sînt mici
Și-s departe!
Ochii iubiți sînt aici
Fără moarte!

Te uiți la stele!... Sînt mici!

FRUMOASA-I PADUREA
ACUM

Frumoasă-i pădurea acum
Cînd iar a venit primăvara!
Natura-i scaldată în mări de parfum
Și-și leagănă vîntul vioara!...

Frumoasă-i pădurea acum!...

OCHII MÎNDREI

Ochii mindrei nu se schimbă
După jalnică trufie!
Cînd destinele se plimbă
Îmbrăcate-n poezie!...

Ochii mindrei nu se schimbă!...

DESCHIDE OCHII

Deschide ochii, mugurul plesnește,
Covor de flori e reavîntul zăvoi!...
Închide ochii, dragă, și privește
Cum dragostea înmugurește-n noi...
Deschide ochii, mugurul plesnește!...

PREMIUL REVISTEI „ORIZONT”, LA CONCURSUL
LITERAR „POESIS” — CONSTANȚA — MAI 1988

să vezi cît sînt de supărat
pe ziua care vine

(ți-ai luat destulă viață de merinde
bunicule să nu te duel oricum

și dacă anti-acolo sînt mai rezezi
și dacă ți se termină pe drum

în mine zorile se rup
și tu ceri altora de mas

bunicule de ce (ți-ai tras
atîta iarbă peste trup

nu ai venit ounicule de sărbători
să îi fim zăpezii consăteni
numai primăvara-mi scrii cu flori
toată grădina de la Coruțeni

cheile-s la tine și mă (ți închis
în copilăria care mi-e stăpînă

nu ai vrut pe-acolo să te caut
nu-ți era cu mine îndemnă

bunicule am vrut cînd ai plecat
să știu că nu mă minți și nu e
în zadar
pînă la tine drumul să-l străbat

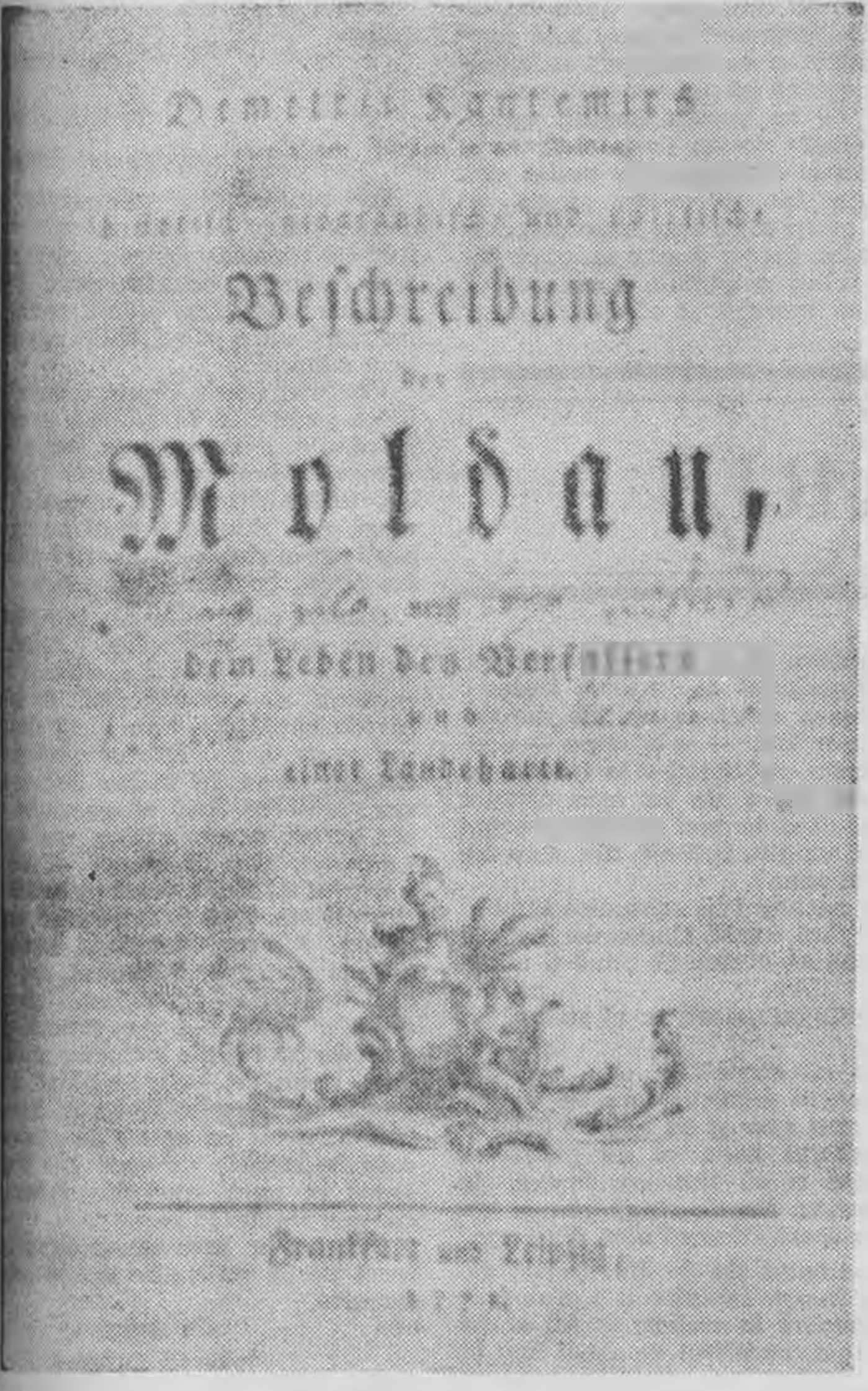
te aștept a înflorit brîdușă
care (ți-am ascuns-o-n buzunar

(ți-am adus bunicule o haină
și-o secure pentru lupi și porci
tare singur o să fii la iarnă

poate spargi tăcerea și te-ntoreci

Vasile

d Leipzig, 1771, pe care ai...
mi-l semnalez în perioada...
r întreprinse la Alba-Iulia...
rește asupra unui fapt esențial...
are a însemnărilor cuprinse...
olumului și nu numai astfel...
receptarea ei în mediile...
omânești și maghiare, ne...
lată interesul de care se buca...
prințului moldav în Transilvania...
cului al XVIII-lea. Una dintre...
ur pomeniște numele lui...
unul și același cu lumina...
rusese mistuna de a...
ul la Viena: „Inscriptia...
libror Josephi Mehesi”....
ua, este o referință, tot...
XVIII-lea, la Horányi...
t în greaca veche și în...
ologică, luminist, profesor...
arist din Cluj: „De Actio...
Memoriae Hungarorum. Part...
77”. Să revenim însă la Mehesi...
lustra tendința intelectuală...
Fiu de preot din Măulț...
al Cancelariei aulice din...
Mehesi a contribuit direct...
ea actului politic fundamen...
nli române. Indelunga pre...
memoriului a necesitat un...
t al multor cărți istorice...
context în care emine...
transcarpatinului putea fi...
it încurajatoare, puteau să...
ne într-un argument de...
în însăși definirea noțiunii...
română. Cu certitudine, Mehesi...
pe Cantemir în anul în care...
tea să participe la redactarea...
a Supplex-ului, alături de...
a, Samuil Micu, Petru Măg...
arabant, Ioan Piuariu Molnar...
Șincai. Evident, spectacolul...
herită a fi cunoscut pe tot...
șadar te rog să încerci să...
șinarea celor arătate în...
nduri.

Cantemir, Beschreibung der Moldau, Frankfurt und Leipzig, 1771.

Observațiile tale, bazate...
e o atență verificare a...
strimomiu mă duc, o dată...
gindul la faptul că spațiul...
tra carpatic a înregistrat...
lu și în epoca modernă, de...
te ori, circulația și prezența...
or românești în diferite medii...
In jurul cărora s-a constatat...
ai multe ori, o originală...
de intelectuală. Purtătoare...
perene, cum au fost române...
orului și latinitatea limbii...
el, continuitatea neîntreruptă...
or lui Decebal și Traian în...
stei Dacii, cărțile române...
altfel expresii particulare...
utohtone, ocupă un loc...
colecția Bibliotecii Balti...
Alba Iulia chiar dca, sub...
meric, nu se ridică la...
e (comparativ cu Biblioteca...
din Sibiu, unde se află...
atelor oferite de Constantin...
exemplare), căci n-au fost...
e până acum, prin demerite...
soarei Cristina Lucia Bica...
de exemplare, multe dintre...
nânești ale Bibliotecii Bal...
constituie adevărate monu...
artei tipografice naționale...
ele sînt valoroase și prin...
ual propus, grație idelilor pe...
răspîndit în decursul timpului...
diferite categorii de lectură...
consemnat, nu de puține ori...
și prețuirea lor și a semnific...
cărților, oferindu-ne informa...
ite constituind în totalitate...
a scrisă prin cei mici —...
e se exprima N. Ionescu Prin...
rile românești vechi, demna...
intit: *Palia de la Orăștie*,...
ment de limbă, prima...
ânească a Vechiului...
din exemplare rare...
strează astăzi; Noul...
Bălgrad, 1648, venerabil...
latură osirdiei cărțurului...
fan, de a cărui Predoslovie...
ori își amintesc cu plăcere...
lubitilor istorici naționali...
nurile lansate la unitate...
i-vis de sugestiva compozi...
culația banilor și răspîndi...
lor; Chiriacodromion, Bal...
etc. Și tot la Alba-Iulia...
teva dintre scrierile frun...
Ardelene, Gheorghe Șincai...
r, Ioan Molnar Piuariu, și...
la aceste exemple.

...suația nu este diferită în re...
în vestul țării, chiar dacă fe...
culturale, identice în genere...
o haină proprie. Climatul de...
se va resimți în mediile...
de greco-catolice și ortodoxe pe...
ai multe ori, o originală...
de intelectuală. Purtătoare...
de mijloc la acela modern...
părțile ungurene, semnifică...
1790—1840, un spațiu în...
prezentanții clerului și profeso...
or aduce o „materie dotată cu...
o dragoste pentru înțelepciun...
duce soluții care vor dicta...
de modificări. Bibliotecile de la...
sint puse în serviciul Lumini...
episcopatele lui Ignatie Dam...
(1788—1805) și Samuil Vulcan...
) tind să împlinescă un...
ministrativ și politic, de ne...
inafara unui sistem de pro...
idelilor reformiste. La sud de...
arta este achiziționată de in...
de ofițerii regimentului gră...
de viitorii profesori ai Prepa...
ardene, de cărțurarii ce acum...
relațiile cu țările române;...
tună cultă care avea să-și tri...
iliorii și oamenii de idei la...
sau Karlowitz și care se...
na prin creații proprii sub...
Aufklärung-ului, după cum și...
șanța Istoriografiilor naționale...
șopă. Aș îndrăzni să spun, știind...
că nu greșesc cu nimic, Ba...
ez, prin excelență, o regiune...
abile schimburi de valori și...
al XVIII-lea — al XIX-lea...
medenile de dovezi incontest...
despre o *Erweiterung des Be...*
Intelectualitatea citește ve...
românești. Își procură ma...
tipografică a Rimn...
In acest sens, I. B. Mure...
Cartea veche bisericească în...
șoara, 1985), întreține legă...
stituțiile de profil ale Blaju...
na transilvană fiind adeseori...
de solicitările bănaștenilor...
lamba română, la fel ca aceea...
de germană, franceză, maghia...
venea și dinspre Viena ori...
stau în acest sens căr...
itate azi în Biblioteca Mitro...
Banatului din Timișoara, în...
Județeană Timiș, precum și...
le bibliofililor particulari. O...
și mai largă o putem avea

prin intervenția colegului Mihail Gherman.

M.G.: Am intrat în contact cu cartea românească veche fortuit, odată cu angajarea mea la bibliotecă; literatura veche mă interesase și înainte foarte mult, citisem *Istoria literaturii române vechi* a lui N. Cartojan, mă entuziasmasem, alături de Ștefan Ciobanu, de vastele conexiuni ale culturii noastre vechi, zimbisen pentru naivitatea exprimării din textele vechi, alături de G. Călinescu. Dar credeam cu fermitate că toate drumurile literaturii noastre vechi sînt cunoscute, că rămîn doar unghere, în nici un caz semnificative, de cercetat. Experiența a douăzeci de ani de lucru cu cartea veche în Cluj (care, prin excepționalele colecții ale Bibliotecii Centrale Universitare, a Bibliotecii Filialei Academiei, a celor ale Institutului de Lingvistică sau a Muzeului de istorie a Transilvaniei, este al doilea centru de păstrare a cărților vechi românești din țară) m-a învățat să înțeleg că greșisem; greșisem profund atît sub aspectul metodei științifice, cit și al atitudinii față de acest teritoriu cultural, cu nimic inferior celui oferit de literatura modernă. Am înțeles că orice carte veche trebuie privită în individualitatea ei, în primul rînd în contextul cultural, social și politic care a determinat-o. Avem cîteva exemple frapante și. În bună măsură, cunoscute: tipăriturile slavone ale lui Macarie (1510—1512) destinate susținerii ortodoxiei (în situația în care, după căderea Constantinopolului, domniii români și-au angajat, pentru un timp, titlul de campioni ai lumii Europei de răsărit) se păstrează în mult mai multe exemplare în sudul Dunării sau în Transilvania, decît în Țara Românească; tipăriturile grecești din timpul lui Constantin Brîncoveanu sînt dedicate nu atîta diasporei grecești aflate în principate, ci, alături de multe donații și ajutoare, lumii grecești din sudul Balcanilor. Le putem adăuga soarta *Cărții românești de învățătură* (Iași, 1643) a mitropolitului Varlaam (a cărei circulație în Transilvania a fost exemplar studiată de Florian Dudaș) și care, după numărul mare de exemplare păstrate în spațiul intracarpatic, a fost dedicată în special românilor de aici în contextul presiunilor de calvinizare. Am mai

putea aminti tipărirea *Mărgăritarelor* lui Ioan Hrisostomul (Snagov, 1691), a acestei cărți profund antiaristocratice, în momentul în care domnitorul Țării Românești, Constantin Brîncoveanu, în timpina în încercările sale de a centraliza statul, opoziția mării boierimi.

V.N.: Să încercăm să mergem mai departe. Intelectualii au profitat de reușite; ei vor crea o conștiință a elitei de care nu va fi străin nici un reprezentant de seamă. Fapt este că biblioteca are un profil enciclopedist și că din bogăția sa spirituală se vor hrăni toți acei dornici într-o inițiere în tainele lumii, se va obține o cunoaștere a propriei dăinuirii etnice, a propriei istorii, după cum va fi provocată o curiozitate față de orice alter ego. O strălucită pildă o oferă aventura culturală a luminiștilor, precum și a liberalilor romantici: Gheorghe Șincai, Budai-Deleanu, George Barițiu, Timotei Cipariu, Kazinczi Ferenc, Anton Kurz, C. D. Rosenthal, ceea ce am relevat în cîteva din studiile privitoare la mijloacele de comunicare și apropiere între popoarele din răsăritul continentului. Cartea nu are granițe. La Biblioteca Județeană din Arad de exemplu, se conservă una dintre splendidele colecții (fondul Csáky) venite dinspre Apus în chiar anii manifestărilor de vîrf ale generației luminiștilor; spiritul Franței își face cunoscută prezența, măcar și prin ajutorul său psihologic, deîndată ce asistăm, e drept, în cazuri izolate, la implementarea în mediile aulice est-centrale europene pînă și a unui *Novum Sans Souci receptaculum philosophi, liberarum artis, solitudinis, pacis et libertatis amatoris*. Aceeași circulație de valori bibliofile o reflectă și fondul A.D. Xenopol, conservat de instituția amintită.

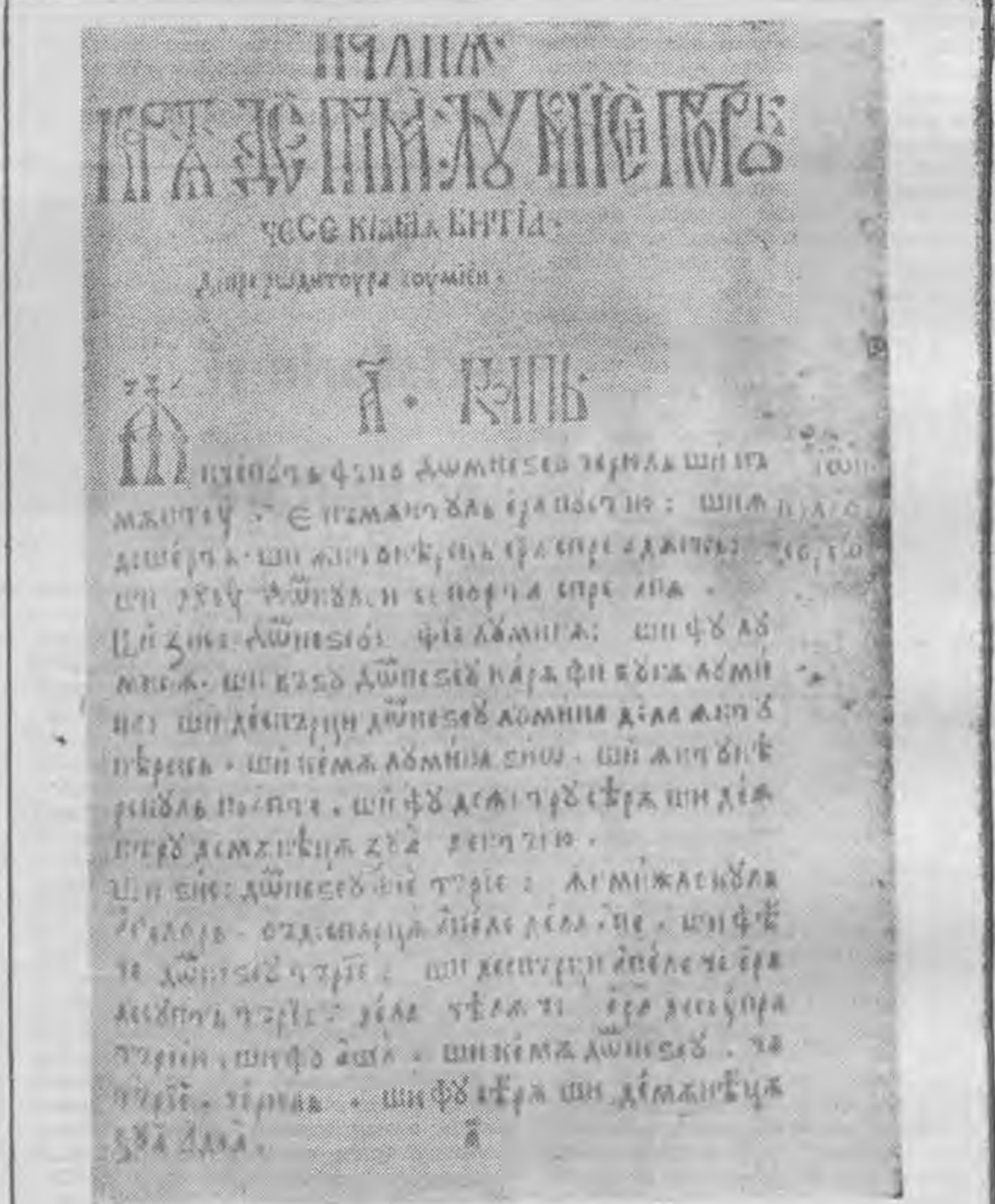
I.M.: Desigur, analiza interferențelor pe plan național și european ocupă un loc de seamă în istoria culturii. Un factor de larg interes îl constituie, după opinia mea, prezența cărții vechi în diferite biblioteci europene, dovadă a contactelor permanente între țările române și Occident. Alături de operele clasice literaturii române din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și de la începutul secolului nostru, în bibliotecile intelectualilor europeni interesați de țările române se găsesc volume reprezentative din literatura juridică, istorică, religioasă etc., ilustrînd Umanismul sau Luminismul. În inventarul

bibliotecii contelui vienez Vinciguerra de Collalto am descoperit înregistrarea unui exemplar din lucrarea lui Dimitrie Cantemir, *Geschichte des osmanischen Reichs*, Hamburg, 1745. În colecția lui Christophor Migazzi (cardinal de Viena la sfîrșitul secolului al XVIII-lea) figurau 7 exemplare din producția tipografică românească (cf. Eva Mărza). Atrag atenția asupra următoarelor: *Mărgăritare*, București, 1691; *Psaltire*, București, 1694; Alexandru Mavrocordat, *Istoria sfîntă*, București, 1716; *Despre datorii*, București, 1719 ș.a. Este epoca în care cartea tipărită a îndeplinit un rol de necontestat în realizarea și menținerea dialogului cu lumea intelectuală a continentului.

M.G.: Studiul cărții vechi trebuie înțeles atît în cadrele generale naționale, cit și în limitele regionale, acestea oferind note specifice. Căci, comunitatea românească din Transilvania, din Banat și Crișana a trăit implicată în realitățile politice, în continuu dialog cu sașii, șvabii, ungurii sau sîrbii, într-un permanent schimb de valori cu aceștia. Cunoașterea acestor relații poate fi obținută atît prin cercetarea contextului tipăriturii unei cărți, cit și prin interpretarea circulației diferitelor exemplare. Acest din urmă aspect nu trebuie uitat cînd se va în considerare păstrarea unor tipărituri de propagandă sau de esență reformată (*Catehismul calvinec*, de exemplu) doar în bibliotecile maghiare, reformate din Transilvania, ele fiind distruse voluntar sau neavînd circulație în bibliotecile românești din mediul ortodox; la fel, ediția cu observații negative a lui Eder a *Supplex-ului* (Cluj, 1791) se găsește în mult mai multe exemplare în bibliotecile românești din Blaj sau Brașov, decît în bibliotecile maghiare sau săsești. Însemnările de proprietate, ca și celelalte însemnări, lărgesc imaginea noastră asupra comunicării interculturale „internaționale” din acest spațiu.

Dialogul acesta ne oferă ocazia unei ultime observații: cercetarea, studiul cărții vechi, odată scoase din tiparele unei simple activități de înregistrare, oferă substanța și posibilitatea unei generalizări inedite de primă importanță pentru înțelegerea vechii culturi; de aceea, consider că responsabilitatea cu care trebuie abordată este o necesitate stringentă.

Masă rotundă realizată de Victor NEUMANN

Pagină din *Palia de la Orăștie* — 1582.

Intre cele două războaie, întâlneau adesea numele lui Ovid Caledoniu în paginile prestigioaselor reviste **Gândirea**, **Curentul literar**, **Vremea**, precum și în alte publicații. Volumul său de versuri **Endymion**, apărut la Editura librăriei Pavel Suru din București, în condiții grafice deosebite, a fost primit cu interes de presa literară. (Aceeași editură a tipărit în 1933 cartea poetului bănățean Mihai Novac cu titlul **An din patru primăveri**). Aria preocupărilor poetului era destul de întinsă după cum reiese și dintr-o notă a revistei **Vremea** din 24 oct. 1943.

Prietenia noastră a fost luminată de Luceafărul poeziei românești. Ne-am întâlnit, într-o toamnă, la Iași, la Festivalul Mihai Eminescu, la care participam în mod regulat împreună cu poetul Anghel Dumbrăveanu. Ovid Caledoniu își începe colaborarea la **Orizont** cu poezia **Toamnele, fecundele**, apărută în nr. 12 din anul 1968. Continuă să colaboreze cu versuri și după ce revista devine săptăminală, cum se poate remarca din frumoasele lui epistole. În scrisoarea din 26 sept. 1972 mă anunță că are programat pentru 1973 un volum la **Junimea**. Cartea a fost tipărită în toamna lui 1973. Pe prima filă a **Pașerilor de foc** îmi scrie dedicația: „Prietenului și poetului Al. Jebeleanu, pentru universul său deosebit în care am poposit de-atâtea ori, zborul acestei păsări de foc, împreună cu dragostea și prețuirea ce i-o poartă al său Ovid Caledoniu, 7 oct. 1973”. În scrisori insistă mereu să-i fac o vizită la Tecuci; unde era profesor. Îmi propunea să susținem împreună o sesiune literară. Dar n-am ajuns niciodată să ne strângem mâinile în vechiul oraș moldovean, așa cum nădăjduiam amândoi. O telegramă laconică m-a cutremurat: „Ovid Caledoniu decedat. Înormintarea simbată la Tecuci. Fam. Georgescu”. (Poetul își acoperise numele prea comun de Georgescu cu un pseudonim exotic). Epistolele ce le publicăm mai jos constituie mărturia unei impresionante conștiințe literare.

AL. JEBELEANU

Tecuci, 21 oct. 1970

Dragă tovarășe Jebeleanu,

Mi-a părut și mie rău că n-am putut fi împreună la Festival, unde am fost

invitat. Am răcit cu câteva zile înainte și pe de-asupra am avut un astm care m-a supărat mult. Două săptămâni încheiate, am tot stat la pat și apoi drum-meș împrejurul odăii. Doream, de asemenea, cum bine ai spus, să mai schimbăm cuvinte, să ne stringem mâinile și toți laolaltă să simțim săptămâna care s-ar fi așternut și pentru mine, ca o paște, ca un drum ce trece prin atâtea inimii. Am urmărit, însă, la TV și într-un fel mi s-a părut că sintem pentru citva timp împreună. Te-am ascultat recitând poezia în Piața Unirii; ea aducea vibrația sinceră și adâncă a

Tecuci, 6 noiembrie 1971
Iubite tovarășe Jebeleanu,
Această bucurie mi-a făcut și scrisoarea D-tale; îți mulțumesc încă odată pentru grija frățescă pe care o ai pentru mine: Sint și eu mulțumit sufletește că am putut să te impresionez — cum spui — cu poezia Poetul, închinată scumpului nostru frate mai mare, Lucian Blaga. Am stat, de multe ori, în preajma lui și m-am simțit în Olimp, ca mulți alții. Îmi fac o mândrie de-a fi crezut, într-o vreme nu prea îndepărtată, când o parte-l denigrau, că este cel mai mare poet al nostru după

Te rog transmite toate cele bune în varășului Dumbrăveanu; îi urez un mare succes.

La fel de prietenește îți string și mâna

Ovid Caledoniu

Tecuci, 26 sept. 1971

Iubite tovarășe Jebeleanu,

Îți mulțumesc, din suflet, pentru amabilitatea pe care ai avut-o, trimțându-mi nr. din **Orizont** cu poezia **Maie de mult**, revista venea și pe alți mai ales când era lunară; acum răsăritu nu mai vine. Ce-i sufletul de poet? Poate rămâne!

Volumul **D-tale** transparent este un birou; aici vin, în schimb, aproape toate cărțile, chiar cele în traie mică, neînțelese dacă apuci să le fel. Cum ai am liberă intrare în magazia librăriei mari, mai dau, din când în când, și cărți care, după ce au fost expuse puțin timp, își iau calea în ea.

Ultima carte este un salt înalt — cu piese antologice. Rainer Maria Rilke e un poem de o reală toamnă, încărcat de semnificații, în intensul căruia cuvintele s-au făcut de la bunput muzică, vibrație ascunsă. L-am bichis în mine. Îți alătur pentru D-ta un respondentul liric al poemului, o muzică scrisă acum câțiva ani în timpul Despedei din Rarogne — morțușii poetului: „Aici e totul cîntec. Nici un fle nu vin / să turbure când piare un nume. / Vine obstacol și trandafir ascuns veni — / fîntînă, salt din mîile în luma. // Vîbrația și-altă în spațiile trezite / de calmeele bălău mai vor să fie ele / Cuvînt și dezvăluit, bun venit e, — / grădina aprinsă, punte către stele. // Și moartea e cași ca orele ce sînt / de cămașă-rate în stepele de-azur / o simțim joacă în gură, amărute, / trecînd în oameni în cîntec pur. /”

P.S. Mi-ar face deosebită plăcere să trecl pe la mine; te aștept oricînd în bucurie,

Cu dragoste

Ovid Caledoniu

Am programat pentru 1973 un volum la **Junimea**. Altul îl voi prezenta sper — în toamna asta Cărții românești. Cel de la **JUNIMEA** trebuia să apară mai de mult.

EPISTOLARIU

sufletului d-tale înzestrat cu atâtea virtuți pe care știu să-l prețuiesc. Îți mulțumesc încă odată pentru atenția și amabilitatea d-tale cu care mă inconjură. Îți mulțumesc, mai ales, pentru căldura cu care te apropii de mine, de poezia și sufletul meu. Lucrul acesta l-am simțit din plin. Cum oare aș putea să-ți întorc înzecit gestul d-tale atât de prietenește? Știu! Urîndu-ți, din suflet, sănătate pentru a putea crea mai departe mult și frumos.

Mîine plec pentru câteva zile la Iași și în compania prietenilor de acolo vom reactualiza peisajul din săptămîna Festivalului, care a devenit o tradiție în lumea noastră literară. Acum doi ani — vara — cînd de față cu mine se schița cu D. Ignea planul unei reuniuni — nu bănuiam că va lua aspectul acesta. Trebuie să ne bucurăm, din plin, lucrul acesta. Poezia să fie întotdeauna și în tot locul singele care cotește în organismul timpului.

Te rog, de asemenea, dragă poete, să transmiți prietenului D-tale, Anghel Dumbrăveanu, toate cele convenite din partea mea.

Pentru dumneata, aceeași frățescă îmbrățisare din partea lui

Ovid Caledoniu

cel din Ipotești și că va veni o vreme cînd va fi reasezat acolo unde trebuie. Iată vremea a venit cu brațele deschise larg. Mi-ar face — se-nțelege — deosebită plăcere publicînd-o la timpul ei. Am obiceiul de-a sta în fața cărților din raft și de-a le mai mîngîia; acum câteva zile m-am întâlnit din nou cu d-ta și mi-ai spus:

„Pietroase pasiuni îmi zvircoliră tîmbii! Mi-e șirul fără capăt. Dogoarea jucăușă Ne-ndeamnă să visăm. Și mîin-ă-n mîin-ămbii.

Să răscolim, cu pasul, a vîrștelor cenușă”

Un aspect al eternității din noi, oamneli, eternul feminin care ne înalță. La primăvară sper și eu să ne întâlnim, să fiu invitatul meu, să ne plimbăm, să discutăm și să fim noi înșine, la braț cu poezia. Ne-am simțit bine și am organiza o seară literară aici. Nu-i așa? O corespondență de la București mă anunță că Neagu Rădulescu e grav bolnav; o tumoare la creier; la fel Matei Alexandrescu, paralizat de două luni în pat.

Îți doresc, iubite poete, sănătate, pentru că e darul de care avem — pe lângă altele — atîta nevoie. Să fii mereu tînăr, și grădinile D-tale sufletești să rodescă mereu și frumos.

Intr-unul din popasurile pe care le-am făcut la Șeitin, comuna în care am văzut lumina soarelui, așezată într-un colt al Mureșului, pe-un picior de plai, pe-o gură de rai”, bătrînul meu învățător, Ștefan Bozian, dintotdeauna împămînit într-o istorie și arheologie, mi-a spus în despărțire: „...să dovedești mereu și mereu în scrierile tale că memoria unul neam a supraviețuit și va supraviețui! Altfel... la ce țî-n folosit învățătura? Altfel la ce bun te-am învățat să dezlegi tainele scrisului și ale cititului?”... dăruindu-mi manuscrise-mărturii (adunate într-o viață de om — e octogenar de-acum) despre secolara existență a șeitinienilor (a neamului nostru, adică!) pe aceste meleaguri. Le-am răsfoit, apoi, în nesfîrșite nopți, și-am rămas uluit: mărturiile vechi, cum erau — prinseseră contur, mă înconjuraseră vorbindu-mi direct despre existența noastră pe meleagurile Șeitinului începînd din neolitic pînă în epoca medievală — locul cel mai intens locuit fiind tocmai hotarul de sud și sud-est al Șeitinului de astăzi, pe malul drept al Mureșului adică, unde apar urme arheologice atât din neolitic cît și din epoca bronzului, Hallstatt și Latène, chiar din secolul III și II dinaintea erei noastre — pentru ca, din epoca romană și din perioada conviețuirii daco-sarmatice, să existe dovezi din secolele II și IV ale erei noastre, continuîndu-se — toate acestea — prin vestigiile aparținînd dacilor liberi din secolele III și II — și din perioada conviețuirii lor cu sarmații — perioada migrațiilor a secolului V să depună „mărturie” prin fragmente de vase iar secolul VII „prezentîndu-se” prin monede bizantine și secolele X—XVI prin cimitirul ce a fost descoperit tot pe malul nordic al Mureșului Rezumîndu-le, în sfîrșit, am reținut — impresionat — urme ale victiei pe meleagurile noastre frînturile de ceramică, mărgele, gropile arse pentru păstrarea cerealelor iar din epoca fierului urmele de iașge, mormintele de schelete, vase de lut, inele și mărgele, gîndindu-mă ca va trebui să-mi procur neapărat revistele „Apulum” (XIV — Alba Iulia), „Crisia” — 1975 și „Materiale și cercetări arheologice” (vol. IX, apărut în Editura Academiei R.S.R.) în care sint publicate pagini peste pagini despre in-

săși continuitatea existenței neamului nostru, din neguri peste neguri, de milenii adică! Chiar dacă atestarea oficială datează numai din 3 septembrie 1138, dintr-un act al autorităților vremelnice ale acelor timpuri!

Am răsfoit „manuscrisele-mărturii” (o adevărată monografie a Șeitinului, întocmită de bătrînul meu învățător) și-am trăit aievea strădaniile șeitinienilor mei de demult de a-și ridica încă din 1869 o Sală culturală (la 27 august al

Șeitin — istorie și actualitate

CONSTANTIN CIONCA: PEISAJ.

aceluiași an Iosif Vulcan își prezenta în curtea acestei Săli, piesa „Din răscoală lui Horia” în interpretarea unor talenți studenți locali — spectacol fiind consemnat în nr. 37 al revistei „Familia” din 14/26 sept. 1869) de a-și constitui o Societate culturală (subvenționată de obște pentru abonamente la revistele românești, procurarea de cărți românești și asigurarea salariului conducătorului de cor și a instructorului de teatru) — Societate a cărei activitate avea să ia un nou avînt în perioada interbelică, prin aportul învățătorului Romul Sinitean dar și a inimoșilor tineri studioși — Dimitrie Roșcău, Lucian Șiclovian și Teodor I. Micu, Crăciun Șiclovian, Ioan Moșneag și Dimitrie Popovici care au răspîndit, atât în Șeitin cît și în localitățile învecinate, excepționalele noastre cîntece populare (prin corurile conduse), întreaga operă dramatică a lui I. E. Caragiale, V. Alecsandri și Zaharia Bărgan, precum și nemuritoarele versuri ale lui Eminescu, Coșbuc, Goga și

Cotruș — și de a-și construi în 1871 prima clădire de școală românească (a doua clădire dîndu-se în folosință în 1874). ...pentru a nu mai depinde de Mako, Giula, Seghed și Pesta! — dar și pentru a-și tipări propria „foaie săptămînală pentru popor” — „Lumina și adevărul” (redactor șef, învățătorul din Șeitin, Ioan Roman) ale cărei colecții din 1903 și 1904 se păstrează pînă astăzi, om ce s-a zăbărit pentru continuarea îmbogățire a cunoștințelor tinerilor lor.

în vederea păstrării ființei naționale în comuna aceasta aflată la rîspîntie de drumuri și vînturi. Și-am trăit aievea mîndria că ei — foștii mei moși și strămoși — au putut vorbi — prin Simion Costea — la Marca Ulire de la Alba Iulia despre toate acestea dar și despre faptul că aveau (de pe-atunci) șase clădiri de școală pentru opt clase de cursuri și o grădiniță; și despre dirigenza celor 720 de țărani duși de 120 de căruțe, trase de 480 de cai, (cu cîte patru călăreți de o parte și alta a căruțelor) la Nădlac (comună învecinată) unde, alături românilor și slovacilor din acea Nădlac, și-au exprimat — clar și răspicat — hotărîrea „Noi vrem să ne unim cu țara!” în fața Comisiei de stabilire definitivă a frunțarilor de țară ce-avea în fruntea ei un general... japonez și unul francez! Pe urmă...

Pe urmă, am încercat și trec peste multe, foarte multe „file” de istorie, erau unele prea negre, prea se zbuciumaseră oamenii în timpul și după tre-

cerea celui de al doilea război mondial — Ilie a lui Dochîțiu, învățătorul Elena Șiclovian și Tănase Costea, ce zăbătuseră pentru un licăr bătrîn mai bine prin pornirea muncii în comun, oprindu-mă în plină actualitate, în anii aceștia din urmă — 25—30 — număr, reținînd așadar existența patrimoniului cultural și a bibliotecii, a mamei și-a dispensarului nou (cu cel medic și surorii) de care s-ar mîna orice oraș al țării să-l aibă, a noului dinîție (tot cu etaj, pentru încă o serie de copii), a primului bloc de locuințe (cu opt apartamente și spații comunitare la parter) a noului parcuri și a școlii 16 fîntini semi-arteziene, cu apă caldă, a canalizării, a conturului de urbanizare mai bine spus (se vor constitui alte două blocuri de locuințe) — Vezi Herbei, noul și tînărul primar al Șeitinului și Roman Feier, viceprimarul, cu ce se mîndri în această direcție în făptuirii mlădițelor viitorului școlii agro-industrial („zăbîndu-se, în construcții atât tehnicianul R. Man Păzidarul Păcurar Ștefan și Borșan Ștefan dar și strungarul Gurzău Dumitru) — au de pe acum și câteva secții de industrie mică pentru ca sătenii lor să mai depindă de Arad sau de alte orașe.

M-am oprit, apoi, la Cooperativa agricolă de producție „Unirea” care, din ce a obținut — în '94 — Ordinul muncii clasa I-a pentru producția în școlii de zahăr, a doblînd — iată! — în '95 și brevetul de „Erou al noii revoluții agrare” pentru cele 21 327 kilograme de porumb, pe care foștii mei ortaci le-au obținut de pe întregii suprafețe cultivate.

Am închis apoi filele manuscriselor mărturii ale bătrînului meu învățător, mi-am închis și carnetele mele de la semnări și-am respirat adînc mirosul de țară, de dinspre faleză Mureșului, ră-mînînd în așteptare; în așteptarea celor de 2 și 3 septembrie cînd — iată! — ne vom duce la Șeitin, la-nălțarea fiilor satului, să ne vedem, să ne căutăm urme din trecut și, bineînțeles, să... visăm, lăsîndu-ne gîndurile înspre veșnicia meleagurilor în care ne-am născut, am crescut și ne-am lăsat puteri pentru a deveni oameni!

Dumitru SINITEANU

SUPLIMENT
COMITETUL DE CULTURĂ
ȘI CENACUL DE CULTURĂ

Totalitate,

Transferul de libertate propriu-zis de la elemente către om face însă din acesta un om plin de el, un „stăpîn absolut” îngăduitor cu părțile sale. „Sistem holic” (C. Wittgenstein) — în fapt un holon — ar fi o expresie metafizică, un tot — absolut din părți altruiste... (C. Așadar, drumul creșterii este integrare ne scoate din holon — conduce la holon. În imanență putem spune că sistemul areaptă mai mult către orizont — holon — verticalizarea holon presupune analiticul și realul substanțial, de aceea „gîndul analitic” a fost sistemică de „beseput” (M. Drăgănescu). Ter- holon reclamă sinteticul, în un referențial mai des func-

Dacă nu există deci nici ca noțiunile de totalitate și: de echivalate, considerate ide- acionmă că operarea cu ele 1 debindească mai multă preciz o acuratețe terminologică. este impropriu să folosim de termenii ca parte, element, din pentru a ne raporta la sistem ori totalitate, cînd, la re, corelîndu-i ca pe niște pi- schimbabile, ce nu s-ar deosi- mie unele de altele. Respectiv, logica și logica gîndirii, te- parte trebuie folosit în rapo- de întreg, acest dublet concej- sific pentru abordarea logi- în, care accentul cade pe- cuprindere și incluziune. (termenului de element este o- tem, o asemenea corespond- justificată prin demersul ar- teoria sistemelor și prin suge- referențial substanțial pe for- autății, după o logică predo- poligică, spațială, în care coexistă și alcătuiesc sistemul- relatur termenului de tot- poate fi decît cel de momen- că ne aflăm într-o logică a- lui, unde primează devenirea- deodă timpul germinativ, cre-

August

Continuînd o frum- „Spicul de aur”, spectacol- eforturile și succesele ob- unități agricole cooperati- tivă a tradiției locale, la- strunea coardele, cîmpot- sîrbătore lîndu-și flăcăi- sîrbătore griului, atît- ant în urmă, în binecur- aceasta, și-au dat întîi- Curtici, și cele din locali- După cuvîntul de desch- tetului orășenesc de part- au evoluat recitatori de- într-un frumos spectacol- contribuția fanfara (dir- echipa de dansuri popu- în continuare, orchestra- populare maghiare din i- ric din Șiria (Instructor- genuri prezentate, diver- torie a fost și evoluția s- Urs, Lucî Păcurar și a f-

transmite toate cele bune
Dumbrăveanu, și urmări

de prictește își strina p

Ovid Caledoniu

Tecuci, 26 sept. 1973

ite tovarășe Jebelcanu,

lumesc, din suflet, pentru
ea pe care ai avut-o, trimi-
nr. din Orizont cu poezia mea,
mult, revista venca și pe al-
când era lunară; acum răd
vine. Ce-ți suflet de pret. I

l Diale Transparențe îl am pe
t vin, în schimb, aproape tot
chiar cele în traje mici, bi-
dacă apuci să le ței. Cum cu
intrare în magazia librăriei
dau, din când în când, peste
după ce au fost expuse pe
și iau calea în ea.

carte este un salt substanțial
se antologice. Rainer Maria
n poem de o reală vigoare,
de semnificații, în interiorul

intele s-au făcut de la înce-
tă, vibrație ascunsă. L-am în-
ne. Îți alătur pentru Dia col-
lum liric al poemului, o poe-
cum clișva ani intitulată
din Rarogne — mormintel
„Aici e totul cîntec. Nici nop-
/ să tulbure cînd platur
Vint obosit și trandafir
în — / fîntînă, salt din în-
me. // Vibrația și-atl. Au
ezite / de calmele solștii
fie ele / Cuvînt și dezlegare,
e, — / grădînă aproape,
e stele. // Și moartea e-ace-
le ce suie / de cazna-măuș-
pele de-azur / o simți um-
ură, omăruș, / trecînd în
cîntec pur. /”

ar face deosebită plăcere
mine; te aștept oriund

Cu dragoste

Ovid Caledoniu

ramat pentru 1973 un
almea. Altul îl voi preda
oamna asta Cărții românești
JUNIMEA trebuia să apară

de al doilea război a lumii
lu' Dochitșu, învățat
van și Tânase Costea, ce
pentru un licăr batăr
rin pornirea muncii în
du-mă în plină actualitate
știa din urmă — 25—30
nînd așadar existența
tural și a bibliotecii, a bi-
dispensarului nou (cu al-
uror) de care s-ar mîndri
l țării să-l aibă, a noi gî-
eu etaj, pentru încă o su-
primului bloc de locuințe
tamente și spații comer-
a noilor parcuri și a al-
emi-arteziene, cu apă pot-
izării, a conturului de ur-
bine spus (se vor constata
ocuri de locuințe) — Vasil-
și tinărul primar al Șeii-
nan Feier, viceprimarul,
îndri în această direcție
nădiților viitorului Șeii-
al („zbatîndu-se, în con-
tehnicianul R man Ișan,
rar Ștefan și Borșan, in-
arul Gurzău Dumitru —
um și cîteva secții de me-
pentru ca sîtenii lor să
de Arad sau de alte orașe
apoi, la Cooperativa agri-
cultură „Unirea” care, dă-
— în '974 — Ordinul mu-
pentru producția la sîr-
lobîndit — iată! — în
le „Erou al noii revoluții
pe cele 21 327 kilograme de
care foștii mei oraci din
iri de părinții și mașii lor
de pe întreaga suprafață

apoi filele manuscriselor
bătrînelui meu învățat,
și carnetețele mele de la
respirat adine mîreș
spre faleză Muresului, în
teptare; în așteptarea
3 septembrie cînd
om duce la Șeii, în-
atului, să ne vedem, și
me din trecut și, bine-
isăm, lăsîndu-ne gîndu-
nicia meleagurilor în care
am crescut și ne-am lăsat
a deveni oameni

umitru SINITEANU

Orizont arădean

SUPLIMENT EDITAT ÎN COLABORARE CU
COMITETUL DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ ARAD
ȘI CENACLUL DIN ARAD AL UNIUNII SCRITORILOR

Totalitate, sistem, holon (III)

Sfera totalității începe cu ansamblu-
rile organice, unde partea este în și
prin întreg, deci subordonarea nu este
doar funcțională, ci și ontică, substan-
țială, pentru că aici partea are sens,
există ca parte, numai întrucît îi este
constitutivă organic întregului, altfel ea
nu poate avea o existență de sine stă-
tătoare (așa cum poate să aibă orice
parte, orice piesă a unui mecanism,
de aceea poate fi înlocuită oricînd).
Peste această zonă a totalității (care
este doar totalitate, deci holon, întreg
în care predomină organicitatea, iar în-
tregul nu se regăsește ca întreg în fie-
care parte) s-a extins în secolul nostru
teoria sistemelor. Deci, intersecția de
sfere n-a fost dintotdeauna, ea s-a pro-
dus prin „uzurpare”, prin extinderea
sistemului pe terenul în care totalitatea
nu se găsea în formă tare. Și această
extindere nu este ontică, ci a rămas
mai degrabă epistemologică, adică s-a
adus și pe acest teren metodologia și
tipul de explicare ale mecanismului și
automatului, ale ansamblului func-
țional cu organizare, comandă și con-
trol. Pe această porțiune, peste filoso-
fia (ontologia) totalității s-a suprapus
descrierea științifică, „paradigma siste-
mică”. Și această operație este justifi-
cată din momentul în care s-a reușit
— prin fenomenul de transplant — ca
în ansamblurile organice, deci în existen-
țele — totalități, în existențele —
holon, „părțile” să poată fi substituite,
să poată fi înlocuite precum în ansam-
blurile — mecanism, în automate. E
drept, aceste substituiți sînt mai com-
plicate, grefa de organe cunoscînd și
„respingeri” din partea întregului, dar
știința este în plin progres.

Domeniul tare al totalității rămîne
atunci acea sferă a existenței în care
ansamblurile cunosc o asemenea mijlo-
cirea a „părților”, o asemenea între-
pătrundere, compenetrație, înct fieca-
re moment este pătruns de întreaga
structură a tot-ului, întregul este ex-
primat pe deplin, este interpretat aido-
ma de fiecare parte, este deci holomer.

Ioan BIRIȘ

August — sărbătorile muncii

„SPICUL DE AUR”

Continuînd o frumoasă tradiție, Curticiul a găzduit serbarea populară
„Spicul de aur”, spectacol amplu desfășurat în aer liber, menit să cîntească
cîntecurile și succesele obținute în această campanie de vară de către cele trei
cooperative agricole cooperatiste din localitate. Pentru a avea o imagine mai suger-
antă a tradiției locale, iată o măturle: „Pe la cîntatul cocoșilor, lăutarul își
cîntă coardele, cîmpoterul își potrivea piscolul, iar oamenii se gîteau de
plăcere luîndu-și slăcîii coasele pe umăr, iară fetele secera la brîu”. Incepea
cîntarea griului, atît de plastic descrisă de Ioan Slavici cu peste o sută de
ani în urmă, în binecunoscuta năvelă „Pădureanca”. Acum, la manifestarea
de astăzi, s-au dat întîlnire, alături de prestigioasele formații artistice din
Curtici, și cele din localitățile apropiate, Șiria, Dorobanți, Macea și Sinmartin.
După cuvîntul de deschidere rostit pe Pavel Horje, secretar adjunct al Comi-
tului orășenesc de partid Curtici, rînd pe rînd, în fața numeroșilor spectatori
au evoluat recitatori de poezie, interpret de cîntece și dansuri populare,
un frumos spectacol al bucuriei și hărniciei, la reușita lui aducîndu-și
contribuția fanfara (dirijor Ilie Mocuța), taraful (instructor Ioan Chișoan),
grupa de dansuri populare (instructor Simion Anghelina), toate din Curtici.
În continuare, orchestra de muzică ușoară din Sinmartin, formația de dansuri
populare maghiare din Dorobanți (instructor E. Benedek) și ansamblul folclo-
ric din Șiria (instructor Iuliu Pop) au realizat un bun echilibru între diferitele
genuri prezentate, diversificînd și ridicînd calitatea întregului spectacol. Meri-
tul a fost și evoluția solștilor vocali: Mărioara Mican, Marcel Brănic, Ioan
Luci Păcurar și a prezentatoarei Dana Oleșer. Spectacolul a mai scos însă

Istorie de August

Un August fierbinte a fost atunci, în '44, trăit de poporul român în focul
luptei antifasciste — actul istoric de la 23 August a conferit, în fapt, consacrare
liniei politice consecvent urmate de Partidul Comunist, care, în mod stăruitor,
a demascat pe întreaga perioadă interbelică gravele pericole pe care le re-
prezenta fascismul pentru pace și democrație, pentru libertatea popoarelor, a
desfășurat o vastă activitate politico-organizatorică menită să antreneze largi
cercuri sociale, a organizat și condus ample bătălii revoluționare cu caracter
antifascist, antirăzboinic și antirevizionist, între care marea demonstrație de
la 1 Mai 1939 a ocupat, prin semnificația-i bogată, un loc deosebit. Un August
fierbinte, deci, în care însureșia de atunci „a marcat începutul revoluției de
eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă care a dus la
cucerirea adevăratei independențe a patriei, la transformarea revoluționară,
socialistă a României”, după cum preciza tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU.

Un August fierbinte au trăit românii în acel an și el nu este prea înde-
partat încă să-l uităm dogoarea; nici nu avem dreptul acesta, niciodată,
fiîndcă în ea ne-am călît, pregătindu-ne pentru izbînzile viitoare. Într-un timp
căruta l-am înstăpînit curgerea, scriîndu-i, adică, noi istoria, după cum ne-a
fost vreaea și puterea. Cu atît mai mult cu cît istoria de pînă acum se cheamă
tot revoluție și așa se va chema și în continuare, în vremurile viitoare. Este,
aceasta, strategia comunistă nu de a scrie istoria, ci de a face istoria.

O istorie, iată, bogată în evenimente și mîndră prin împlinirile ei. Mă-
reața izbîndă din acel August a deschis etapa celor mai profunde prefaceri,
a inaugurat procesul construcției socialiste. Congresele comuniste, începînd cu
lucrările celui de al IX-lea, au înarmat partidul și poporul cu ample și mobi-
lizatoare programe de acțiune revoluționară, au făcut să pătrundă în toate sfe-
rele vieții sociale un spirit nou, a declanșat lupta pentru desființarea dogme-
lor, înlăturarea șabloanelor, descătușînd, astfel, marea potențial de gîndire
și acțiune al poporului nostru.

Urmîndu-și vocația de constructor, poporul român a înălțat o societate
nouă. Nu e atît de departe, spuncam, măsuri în timp, acel August pentru
a nu-l păstra în memorie viu; dar măsura obișnuită a timpului își pierde
puterea cînd socotim cît de mult și profund s-a schimbat fața țării. Cîtorile
epoci pe care cu mîndrie o numim după cel care ne conduce destinele sînt
fără de seamă. Orașele se întrec între ele îmbrăcînd haina modernității;
satele înfloreșc și pe străvechile vetre răsar construcții rivalizînd cu ale orașe-
lor; combinatele și uzinele — cetăți ale industriei, dau fală unor localități pînă
mai ieri necunoscute; pămînturile au devenit bogat-roditoare, „milioniari” care
le înstăpînesc asigurînd cu prisos pîinea țării; știința stă la baza oricărui
proces, întru cunoașterea ei e implicat întreg tineretul patriei. Se străpung
munți și se schimbă cursuri de riuri, însăși geografia patriei fiînd într-o per-
manentă schimbare. Drumuri noi înfruntă semețele înălțimi, se adulesc peste
spinările dealurilor ori străbat întinșele cîmpii: de beton, de fier, de apă.
Unînd provinciile străbune, acoperînd rotundul țării, din zare pînă la Marea
cea mare.

În Augustul de azi se cuvine să ne gîndim la ceea ce va fi mîine. Întru
aceasta sînt concentrate eforturile unei națiuni. Dacă înainte se cerea eroism
în luptă, acum se cere eroism în muncă. Dăruire totală, din partea fiecăruia
pentru împlinirea programelor de construcție socialistă și comunistă. Aceasta
ne va fi istoria!

Florin BĂNESCU

Era în '44

August douăzeci și trei — livadă
unde dorm eroii
nor ce poartă poemul
peste amintire.
În linia-nții cînd singerai, tată,
sub ploaia de plumb cîntai
o doină

Dinu MATEI

În evidență (și nu pentru prima oară) pericolul pe care îl poate genera neres-
pectarea autenticului în costumul popular de către membrii orchestrei popu-
lare și a tarafurilor. Trebuie reținut faptul că aceste manifestări, dincolo de
divertisment, înseamnă un act de cinștire și prăjire a marilor noastre valori
culturale.

Horia TRUȚĂ

SERBARE CIMPENEASCA LA TAUȚ

Inscriindu-se în cadrul generos al Festivalului național „Cintarea Româ-
niei”, în aceeași duminică de august, a avut loc la Tauț — sub genericul
„Jeșind la țarină” — o altă serbare cimpenească. Această serbare s-a consti-
tuit într-un emoționant omagiu adus lucrătorilor fruntași ai ogoarelor de pe
vaza comunei, celorlalți oameni ai muncii din această localitate cu izbînzii în
momentul lor de activitate. Actuala ediție a „Jeșitul la țarină” — la care a
luat parte un numeros public — s-a bucurat de participarea artiștilor amato-
ri din Ineu, Tîrnova și Tauț care au prezentat un reușit spectacol cultural-
artistic. Astfel, ansamblul folcloric de cîntece și dansuri de pe lîngă viitorul
centru de cultură și creație „Cintarea României” din Ineu a contribuit într-o
substanțială măsură la calitatea spectacolului prin evoluțiile orchestrei (con-
dusă de Aleza Sandru), formației de dansuri (instructor Aurel Seran), solș-
tilor vocali de muzică populară Rodica Ardelean, Luminița Sas și Liliana
Bite, cît și a solștilor instrumentiști Ilie Pașca și Carol Lascu. Mult apreciată
a fost și evoluția artiștilor amatori din Tîrnova — a formației mixte de dan-
suri populare (instructor Traian Ursu), a formației de călușari (instructor
Pavel Mecheș), cît și a solștei Rodica Todea. În sfîrșit, dar nu în ultimul
rînd, menționăm și însemnata contribuție a artiștilor amatori din Tauț —
grupul coral și grupul vocal folcloric feminin (instructor Silviu Cosmin), grupul
vocal folcloric bărbătesc (instructor Ioan Berar) cît și formația mixtă de dan-
suri populare din Mînișel (instructor Ioan Tudur). Prin întreaga sa desfășu-
rare, actuala ediție a serbării cimpenești „Jeșitul la țarină” și-a atins pe deplin
obiectul vizat, aducînd, prin intermediul complexului și sensibilului limbaj
al artei, un emoționant omagiu gospodarilor de pe aceste meleaguri.

Ioan ALECU

•cronica literară•

ex libris

**ARON COTRUȘ
ȘI REVISTA „BANATUL”**

Incepând cu luna ianuarie a anului 1926, a apărut la Timișoara, revista **Banatul**. De la primul număr se precizează că „apare lunar sub auspiciile unui comitet”. Dintre cei douăzeci și unu de membri amintesc pe Valeriu Braniste, Tiberiu Brediceanu, Sabin Drăgoi, Ing. Mardan, Victor Vălcovici, oameni care au militat, și în continuare, pentru cultura Banatului. O repede (sumară) privire asupra componenței comitetului ar da seama despre condiția presei culturale (literare) în Timișoara epocii. Și ar fi instructivă (și informativă) pentru un studiu de sociologie a culturii. Revista **Banatul** a însemnat o primă mare încercare de a sensibiliza la cultură un oraș al negustorilor și marilor proprietari. Rolul ei de pionierat trebuie privit și din această perspectivă. Încă din primul număr, în revista **Banatul** publică Lucian Blaga, Aron Cotruș, Sabin Drăgoi. Într-un editorial sînt schițate câteva direcții ale drumului pe care-l intenționează revista. Într-o vreme care nu era „prietnică”, într-un oraș al negustorilor la care primau interesele materiale, cu dezinteres față de cultură, revista dorea, într-o deschidere spre național („... fără nici o intenție regionalistă”), să fie oglinda culturii din Banat. Din primul an de apariție, revista **Banatul** are colaboratori prestigioși, scriitori (oameni de cultură) care vor însemna mult pentru literatura națională — Lucian Blaga, Aron Cotruș, Sabin Drăgoi, Franyó Zoltán (cu traduceri), Filaret Barbu, Doina Peteanu (scriitoarea Anișoara Odenu). Apoi, Camil Petrescu, George Călinescu, G. Bogdan-Duică, Emanoil Bucuța, Onisifor Ghibu, Al. Negură, Traian Lalescu, Ioachim Miloia — dînd revistei o largă deschidere spre național. Revista publică reproduceri după Aurel Ciupe, Romul Ladea, Iuliu Podlipny, Simionescu, Corneliu Liuba.

Incepînd cu nr. 2/1927, la conducerea revistei **Banatul**

vine Aron Cotruș. Colaborator al revistei încă de la primul număr, Aron Cotruș ajunge directorul ei. Odată cu preluarea conducerii de către Aron Cotruș, **Banatul** devine „revistă culturală”. Din ianuarie 1928 (ultimul număr în care se menționează: Director: A. Cotruș), **Banatul** se transformă în „revistă culturală, socială, economică”. Perioada cînd Cotruș se află la conducerea revistei este, se pare, cea mai prosperă din existența ei, avînd o largă răspîndire în țară și străinătate, ajungînd pînă la românii de peste ocean. Este încă insuficient cercetată biografia lui Aron Cotruș și stabilit rolul său ca director al revistei **Banatul** din Timișoara și al Bibliotecii „Semănătorul” din Arad. De altfel, nici locul și importanța poetului în contextul literaturii române nu sînt suficient de clar fixate.

Colaborarea lui Aron Cotruș cu poezii la revista **Banatul** nu este deloc neglijabilă. A publicat în această revistă treizeci și șapte de poezii, cele mai multe fiind reluate în volume. Primele poezii publicate în **Banatul** sînt **Porumbiștile** și **Zadarnic** (An I nr. 1, 1926, ianuarie, pp. 5—6). Mai publică: **Horia**, **Ion**, **Codru**, **Clung**, **Patru Opincă**, **Ion Roată**, **Mînerul**, **Cuvinte către țaran**, **Al noștri** sunt acești munși, în munși, **Alcea** suntem, **Milno**, **Strămoșese pămînt**. Cînd a început să publice în **Banatul**, Aron Cotruș avea tipărite cîteva volume — **Poezii** (1911), **Sărbătoarea morții** (1915), **România** (1920), **Negurul albu** (1920), **Versuri** (1925), în **robilor** (1926), avea treizeci și cinci de ani, deci, era în epoca maturității de creație. Lirica activistă, militantă, cea mai amplă și mai bogată din creația sa se întîlnește și în poeziile din **Banatul**. De altfel, și revista semnaleză cu promptitudine volumele poetului.

Poeziile publicate în **Banatul** sînt semnificative pentru lirica lui Aron Cotruș, atît pe direcția liricii militante, sociale, de meditație asupra condiției și destinului omului simplu, păstrător de pămînt și țară, cît și pe direcția unei lirici a dezlănțuirilor, a descătușării, a legăturii cu natura deschisă spre spații largi, într-o postură și atitudine moderne. Caracterul înnoitor al poeziei lui Aron Cotruș, forța lui de a se desprinde de epigonismul eminescian trebuie mai mult accentuată. Este poate întîiul poet român de la începutul secolului care avea o voce proprie. Și poeziile publicate în revista **Banatul** dovedesc acest lucru.

Alexandru RUJA

Unde începe imaginația și unde termină amintirea în literatură? Rămîne fapt nedismulat și cît se închează în convenție? Uneori nici chetele nu delimitază proporțiile: romanul devine eseu, documentul ficțiune și romanul autobiografic.

La o primă vedere, și **Viața ca o pradă** nu este decît romanul autobiografic al formării unui cunoscut autor: amintiri relevante din copilărie, lupta cu mizeria, primele prietenări etc. Pentru cel ce a citit **Meșii**, **Delirul**, dar și alte cărți de Marin Preda, evenimentele acestor grafii nu-i vor fi total necunoscute. Diferitelor lucrări suprapunându-se într-un soi de clișeu robot al personajelor în care se recunoaște autorul. Pretul din **Viața ca o pradă**, mai degrabă, nu este decît o altă ipostază a babilă și foarte asemănătoare celei imaginii. Mai „neaducîndu-și cînd una, cînd alta, autorul își folosește închipuirea. (Nu degeaba mește Borges imaginația în drept a re compensată).

ION IZVOR, pseudonim al unui tânăr inginer și electrotehnician, de pe „Vulva” și-a adunat pe „Melancolie fără Andreea”.

TAINA

Pe darul de lapte și-a întemeiat dragostea mama. Așcuțită-n gîndul dinaintea
ca un ghețar al stelelor — fierbinte — asediază eul. Pe darul de singe ne-am întemeiat devenirea!
Sîngele de culoarea soarelui de dar și dor!

TROPOTE

Țorul încins pe-o aripă viscolul zvrîlit în ochian veacu-lansat ca o clipă tropote de gînd spre ocean. Cum flacăra ochilor geme cade strîlucită de vînt răsăntrebrărit de-asemeni.

fanion

FÖLKER — SYSTEM

Pe orice computer al Franței Franceze de Handb. pot afla aproape toate datele numerice despre handbal timișorean Alexandru Föl născut la 28 ianuarie 195 Orșova, 1,96 m, 100 kg, 24; lecționari în echipa națională 9—10 goluri în medie pe argint la Montreal și bronz Moscova și Los Angeles, două ori cel mai bun rector al campionatului. Din ianuarie a.c., Alec a jucat Franța, sub culorile lui U.C., unde sosirea lui a să însemne salvarea echipei de retrogradare. Drept pe care s-a pus în funcție Fölker — system.

— Am ajuns la Lille în ianuarie, seara. Am fost primit de domnul Jean Nita la aeroport, la Paris, unde, ferm uzanțelor publicitare acordat un interviu rev. „Handbal”, mai precis Hervé Leroy. Cînd am ajuns la Lille, am luat masa la restaurant împreună cu li clubului, care pur și simplu erau entuziasmați de venirea mea acolo. Tirziu, am fost dus la garsoniera unde m-a să locuiesc, provizoriu, o săptămînă, pînă ce apartamentul meu ar fi fost finisat. Într-una mea acolo a stat iugoslavul George Razici. Și el a avut contract cu francezii, nu că a fost concediat de corpul clubului, fiindcă nu dea randament. Echipa atunci pe ultimul loc, mă pe penultimul, dar la egalitate puncte cu cea din urmă clasată.

— Cîte echipe sînt în diviziunea (Divizia națională I) mai exact?

— 12, din care retrogradează trei. Noi am terminat locul nouă, dar din cele nefelicite a făcut part. Dunkerque. În sezonul trecut Dunkerque a fost clasat patru și a jucat în cupele romene.

— Cum ai fost solicitat francezi?

— Jean Nita, antrenorul echipei din Lille, fost antrenor al naționalei franceze, anunțat, la finalul Supercup de la Dortmund, în 19 decembrie anul trecut, că la Franța franceză și la cea română se află depusă toată d

**Între amintire
și imaginație
— Marin Preda
— „Viața
ca o pradă”**

Volume de succes, cartea este de la început destinată să placă, chiar dacă și numai pentru că, parcurînd paginile ce descriu o carieră izbucnită care cititor se simte pentru cîteva pe părtaș la reușita eroului. Dar, pe parte de a fi o simplă „biografie amănunțată”, **Viața ca o pradă** depășește cadrul în care a fost concepută: ea reprezintă numai viața și decorul în care au avut loc începuturile artistice ale scriitorului, în ea nu este vorba numai despre o mulțime de personaje autentice din viața politică, culturală și anonimă a anilor din jurul războiului, ea este străbătută de eroul literar, unii exemplari, de evenimente, unele reprezentative și de amintiri, foarte multe convertite în istorie. Acest dintr-un aspect al cărții, de personal și de general, de amintiri din viața unui om și roman al unei epoci, îl ispășește cititor să facă mereu legături cu personaje reale și să devină apoi în sfera atotputernică a literaturii. Iar autorul, deși se găsește în situația delicată în care știe că nu va fi lertat dacă va părăsi adevărul istoric în legătura cu faptele și oamenii pe care l-au avut în fața ochilor și cititorii, își asumă riscul de a face literatură, învîluind totuși în subiectivitatea artei sale. Ceea ce nu numai că nu este ușor, dar cere și o foarte mare corectitudine morală. De aceea, nu poate fi trecută cu vederea relația lui Marin Preda cu oamenii și cu faptele, o relație ce ni-l prezintă ajuns la un grad de senectute în care furia, răzburările și spaimetele au dispărut într-o umbră filigranată pe o veșnică conștiință de sine, necruțătoare, puțin ironică, puțin nostalgică, puțin uimită, dar împăcată cu sine și cu totul ce și l-a asumat.

De la acest punct, nu mai are nici o importanță cine a fost „cu adevărat” autorul din carte. Pentru cititorul de aținea sau pentru cel de peste trei generații, documentul își păstrează valoarea doar pentru specialist. Pentru ceilalți cititori ai operei lui Marin Preda, vor rămîne imagini ale unui timp cînd un anumit scriitor (real sau fictiv?) și-a căutat locul în lume.

Emil ȘIMĂNDAN

Gheorghe SCHWARTZ

A medita însemnează a plonja, prin gîndire, într-un adevăr; a contempla însă însemnează a pătrunde pînă la profunzimea în care găsești binele din ei.

Poezia este o lume în ipoteză. În

**Stropi din cascada
vieții**

care însă simțim viața într-o măsură mult mai mare decît vedem lumea.

Adevărata conștiință e ca un cer. Ea nu are în cuprinsul ei decît lumină.

Minunea cunoașterii începe de la a ști să existi; — să știi că cel ce contemplă ești tu.

În artă, profundul e dureros. Durerea aceasta are valențe spirituale. De aceea, ea pastorează.

Adevărata viață este aceea în care găsești iubire pretutindeni.

Pot simțurile noastre să facă Universul mai real decît este el fără noi, sau ele încă îi mai pierd din realitatea pe care o are?

O idee e mare, nu după stilul în care e expusă, ci după ritmul cu care pătrunde în gîndirea celor care o primesc.

Intuiția e primul act din sinceritate; inspirația e ultimul.

O conștiință filosofică transformă în ideal tot ce-i oferă viața. Adevărata filosofie se naște mai ușor din viață, decît din natură. În viață, tragicul îl dă istoria, subtilul tragicului însă îl dă eroul.

Aș vrea să nu fiu niciodată nemulțumit decît de două lucruri; că n-am cunoscut un adevăr și că n-am făcut un bine pe care l-aș fi putut face. Fără aceste păreri de rău ar trebui să sufăr și mai tare.

Gh. MOTIU

lor la sfîrșitul practicii) cum au fost „ceste săptămîni petrecute la Curtici. Acum, „fructele” coapte ale celor patru săptămîni de practică se află expuse pe simezele sălii „Alfa” din municipiul Arad, totalizînd 45 de tablouri, născute în cîmpia curticiană, plămădite din florile și miremele șecului întins și neted, „ritmat” de înălțimile ploșilor și blocurilor orașului agroindustrial ce se dezvoltă tot mai intens în cadrul noii revoluții agrare și procesului de sistematizare a localităților. Cele 45 de tablouri, într-o unitate tematică de ansamblu, ne apar ca o „decantare” a spațiului din care au fost inspirate, ca o „reflecție” a acestuia prin intermediul sensibilității creatoare a flecărului tînăr artist în parte, în ipostaza nu de simplă oglindă, ci de produs detașat, distanțat, trecut prin proprie sensibilitate, cu o configurație proprie. Tablourile de pe simeze se leagă de ritmul din care au țîșnit, fiecare lucrare inscriindu-se cu un timbru propriu pe o imensă carte poștală (sau scrisoare) de vacanță pe care nouă studenții — Mihaela Avramescu, Alexandru Dobrescu, Pompiliu Dobrin, Andreea Flondor, Ofelia Iosub, Cristina Miron, Anca Mureșan, Anda Panduru și Florin Stoiciu — o „expediază” din orașul Curtici Institutului de arte plastice „N. Grigorescu” din București, cu toată atîtea note de 10 (zece) — lucru confirmat de pictorul și lectorul universitar Marin Predescu, care l-a însoțit pe tot timpul practicii de vară.

Cele 45 de tablouri vor îmbogăți de aici înainte peștii viitorului centru de cultură și creație „Cîntarea României”, din Curtici, ele exprimă, îndrăznim să o spunem, o artă afirmativă, inezestrată cu un simț al realității căreia-l proclamăm incontestabilă frumusețe.

Tabără de pictură

Ideea organizării unei tabere de pictură în inima cîmpiei curticiene este mai mult decît ingenioasă, avînd în vedere că pînă în prezent nimeni nu s-a gîndit ca în arșita doritoare a verii, în orizontul plat al cîmpiei, nouă tineri artiști plastici să-și mute atelierul din București la peste cinci sute de kilometri depărtare de Institutul „Nicolae Grigorescu”, pe care-l urmează, într-un loc frumos al Patriei de pe frontiera de vest a țării. Cîmpia arădeană și curticiană l-a primit pe cel nouă tineri artiști plastici (studenți în anul al II-lea, secția de pictură și textile) în pragul celui mai mare, grandios și fastuos spectacol al muncilor verii — secerișul griului. În momentul în care au scos în acest colț roditor de țară, cîmpia respira în liniște și sănătate ozonul sevelor pămîntului. Ceasul verii bătea orele maturizării spicului de griu, cu miros de piine albă, nouă. Iar la margine de răzor, macii roșii anunțau, cu petalele deschise spre albastrul cerului, miezul verii românești. Nu se putea alege un moment mai bun, mai propice artei, cu atîtea culoripastel, sub lumina de foc a verii, pentru cele „nouă tinere calfe” în ale picturii (ca să folosim expresia pictorului și conf. univ. dr. Ion Sălișteanu, prezent în mijlocul studenți-

libris

cepe imaginația și unde
mintirea în literatură?
ot nedismulată și cât se
convențe? Uneori nici
dellmiteză proporțiile
ne eseu, documentul ficți
autobiografic.

imă vedere, și Viața ca
este decât romanul auto
ormării unui cunoscut
tiri relevante din copilă
nizeria, primele prieten
Pentru cel ce a citit Mo
rul, dar și alte cărți ale
la, evenimentele acestei
vor fi total necunoscute,
lucrări suprapunându-se
e clișeu robot al personaj
se recunoaște autorul. Pe
Viața ca o pradă, mai decl
e decât o altă ipostază
parte asemănătoare celor
Iai „neaducându-și amine
când alta, autorul își poa
ipuirea. (Nu degeaba no
es imaginația drept o til
ntă).

amintire
imaginație

Marin Preda

„Viața
o pradă”

succes, cartea este de
inată să placă, chiar dan
ntu că, parcurgând pag
lu o carieră izbită, fie
ne simte pentru cteva cli
reușita eroului. Dar, de
fi o simplă „biografie ro
așa ca o pradă depășe
e a fost concepută: ea nu
umai viața și decorul in
loc începuturile artistice
ul, în ea nu este vorba
e o mulțime de personaje
ia viața politică, culturală
anilor din jurul război
trăbătuță de eroi literari,
iri, de evenimente, unele
e și de amintiri, foarte
tite în istorie. Acest dubi
ții, de personal și de ge
intiri din viața unui om
unei epoci, îl ispășește p
ă mereu legături cu per
și să devină apol în sfer
a literaturii. Iar autorul,
te în situația delicată în
nu va fi iertat dacă va
ul istoric în legătură cu
ni pe care l-au avut în
ii oifitorii, își asumă ris
literatură. Învalind totul
atea artei sale. Ceea ce
nu este ușor, dar cere și
corectitudine morală. De
te fi trecută cu vederea
rin Preda cu oamenii și
relație ce ni-l prezintă
rad de senectute în care
rile și spaimele au dispă
ră filigranată pe o vigu
ță de sine, necruțătoara,
puțin nostalgică, puțin
păcată cu sine și cu ro
umat.

punct, nu mai are nide
ine a fost „cu adevărat”
j din carte. Pentru că
sau pentru cel de peste
documentul își păstrează
pentru specialist. Pentru
din Lille, fost antrenor
naționalei franceze, m-a
la finalul Supercupe
Dortmund, în 19 decem
trecut, că la Federa
franceză și la cea româ
ă depusă toată docu-

orghe SCHWARTZ

excelsior

ION IZVOR, pseudonimul lui Trandafir E. Eugen, este
linar inginer și asistent universitar la Facultatea de
etrolehnă, de pe lângă Institutul Politehnic „Traian
Și-a adunat poemele de pînă acum în volumul
lancolii fără Andrei”, predat editurii „Cartea Româ
vă”.

TAINA

urul de lapte
ndemnat dragostea

nd-n gîndul

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

ghețar

cer doborât pe pămînt.
Lente dururile-nvăță
miezul de secetă grea
între piatră și viață
vidă, atingerea ta!

DEPARTARI

Vraja nemîșcată
grabă de mers înainte
și descoperiri de nădejdi!
În hora de furtuni

mentația mea. De fapt, eu am
plecat în Franța ca jucător-
antrenor. În această calitate,
mă consultam cu Jean Nita și
Michel Agostini înaintea me-
ciurilor importante.

— Ai fost golger? —

— Nu am avut cum. Am
ajuns la Lille când campiona-
tul se afla deja la jumătatea
lui, dar, oricum, am urcat în
topul marcătorilor. În medie,
pe meci, înscrisam de șapte-opt
ori, asta fără aruncările de la
șapte metri. Primele probleme
în echipă am început să le am
din cauza „centrului”, care
împrăștia cam multe mingi.

— Bănuiesc că ești cel mai
în vîrstă în echipă.

— Da Media este undeva
pe la 21—22 de ani. Căpitanul
lotului are 28 de ani și este
profesor la Universitate. Îl
cheamă Marc Baron. Cu el
am avut acele mici nelămuriri,
la început.

— Care au fost meciurile-
cheie ce au salvat echipa de
retrogradare?

— Cu Strasbourg, unde a...
cîștigat. Decisivă a fost, însă,
victoria în deplasare, la Mar-
silia, echipă aflată pe locul trei
prezentă în cupele europene.
Am cîștigat cu 22—21. Am în-
scris de 11 ori și am făcut
patru 7 metri.

— În rest, ce mai faci?

— Binișor. Săptămîna tre-
cută m-am înscris.

— Maison de pierre (Casă
de piatră, cum ar veni).

Marcel TOLCEA

pinza e mai întinsă
deși marea!

LIRICA

Cu chei de aur însăși
primăvara
deschide clipe noi în calendar
o pace mă-nnoțește, dar din
dar
să picure cu într-un vis
povara

desfacerii statuii de carara
să încălzească un destin impar
cînd umbrele morganelor
dispar
și freacă în cîntec lin
chitara

se-aude-n flori un clinchet
de colind?
e soneria rai dar e smînteală
că-n horă de iluzii mă mai
prind

ea înima sedusă din greșeală
rînneste ca sublimul să
tesprind
cu zhor pe-o frunză
de provincială!

VALUL

Lasă plînsul tău să sece!
peu fior de șoaptă rece)
cînd se pierde idealul
sau începe carnavalul
floarea apei este valul!

aqua-forte

● Copilul muncește tot
timpul.

● Disciplina e mai scumpă
ca banul.

● Cel ce minte, acela și
fură.

● Marfa bună — bani
adună.

● Om adevărat ajungi nu-
mai după ce suferi.

● Sănătatea-i bogătate.

● Oul fîrt e dimineața aur,
la prînz — argînt, iar seara
e plumb pentru stomac.

● Să nu-ți dai copilului coar-
ne, că te împunge.

● Somnul e jumătate moar-
te.

● Unde nu se fură, se tră-
iește bine.

● Foamea este cel mai bun
bucătar.

● O, sănătate, tu ești mă-
ntră mea!

● La bătrînețe și mințile și
gura se mișcă mai greu.

Ion N. DAIA

● Cînd descrii soarele să nu
încept cu petele.

● Stabilitate înseamnă stag-
nare.

● Urcă mai sus! Adevăratul
căutător de diamante calcă
aurul în picioare.

● Între ban și spirit, care
oare e factor dominant? Pînă
a-um — băncile au grătî, nu
bibliotecile.

● Înainte de a negocia cu
lupul pune-ți botniță

● Vom putea pătrunde tă-
nеле Universului, cu numai
cele cinci simțuri, pe care Na-
tura ni le-a încredințat tem-
porar?

● Unanimitatea pietrelor
naste temelii. Sau avalanșe.

● Perfecționarea transportu-
lui a prefăcut transhumanta
în navetism.

● Nici un șarpe nu moare
de propria sa otrăvă.

● Spre unele idealuri se
coboară.

Valeriu BUTULESCU

top

POVEȘTI CU CİNTEC

Sheila Davis este o funcționară a municipalității din Birmin-
gham. Ea s-a făcut cunoscută grație unei mășuri originale cunos-
cută sub numele „Ziua despărțirii”. Despre ce este vorba? Cînd
doi soți au divorțat și n-a mai rămas nimic de făcut pentru sa-
varea căsniciei lor, ei sînt invitați în fața reprezentanților prietenilor
într-un fel de ceremonial de despărțire „în condiții civilizate”.
Faptul, arată domnișoara Sheila, reduce simțitor stress-ul și asu-
cordarea ce apar în asemenea situații cînd, despărțindu-se, soții
nu-și mai vorbesc, ba unii își poartă chiar dușmănie tot restul
vieții, rîu ce se repercutează în cele mai frecvente cazuri și asu-
pra copiilor lor. Într-o asemenea ceremonie, pe un fundal muzical
adevat pregătit cu pricepere de organizatoare soții își mulțumesc
unul altuia pentru zilele frumoase petrecute cîndva împreună și
promit să nu se urască... urîndu-și pentru viitor noroc și fericire
în eventuala nouă căsnicie. Scepticii sînt de părere că inițiativa
domnișoarei Sheila nu-și are rostul, din moment ce cuplul tot se
destramă. „Nu-i adevărat, afirmă întreprinzătoarea funcționară.
Nu-s puține cazurile în care de la „Ziua despărțirii” cei doi soți
pleacă împreună la domiciliul conjugal dîndu-și seama abia aici
la noi că nu pot trăi unul fără celălalt. Este adevărat, se mai și
plînge pe la noi. Mi s-a întimplat și mie, dar, spuneți-mi, nu
merită?” **Ba merită, stimată domnișoară Sheila!** ● Institutul de
Studii ale Limbilor Germanice „Goethe” din München a inițiat o
nouă metodă menită să vină în sprijinul studenților străini care
învăț limba germană. „Prin istoria muzicii rock germane la în-
vățarea limbii” este o acțiune concretizată într-o atractivă expozi-
ție ale cărei exponate (cărți, discuri, afișe) stîrnesc un mare in-
teres din partea celor dornici de a cunoaște modul în care se pre-
zenta scena rock germană înainte de Modern Talking și Scorpions.
Mai multe monitoare instalate în sala încăpătoare a expoziției
oferă non-stop un film de 30 de minute în care cunoscuta expo-
nentă a rock-ului teatral, Nina Hagen, în postură de prezentatoare,
explică evoluția acestei muzici într-o exprimare (verbală, de
această dată) impecabilă folosindu-se de secvențe filmate și video-
clip-uri. Pot fi văzute grupurile The Lords și Rattles, contem-
porane cu celebrii Beatles-i, dar nu lipsesc referirile la pionierii
autohtoni ai genului, ca Fredy Quinn, Gus Bachus, Ralf Bendix,
Peter Alexander, Ted Herold, Conny Froebes. Un capitol aparte
al filmului se referă la noii exponenți ai Tehno-Pop-ului german:
Kraftwerk, Amon Duul, Eloy, Klaus Schulze. La dispoziția vizita-
torilor e pusă o broșură cuprînzînd cele mai reprezentative texte
din aria rock germană, cu note critice asupra „americanismelor”
strecurate în unele din acestea. Organizatorii sînt de părere că
întreprinderea aceasta contribuie substanțial la asimilarea rapidă
a limbii germane, dar și la cunoașterea mai aprofundată a unui
gen muzical care-i atrage într-o mare măsură pe tineri.

Petru UMANSCHI

sport

VINE TOAMNA...

...vine ploios și rece, după o vară care ne-a ars respirația și
pielea; curge, așadar, vremea, se însușie anii ca mărgelele la
gitul fetelor, încep, curînd, școlile, de la abecedar la adîncul și
înaltul facultăților, fericiți cei pentru care va suna clopotul,
optimiști să fie cei care au rămas sub linia promovărilor (în anul
viitor, cu siguranță). Repetată, „Poli” trece, deci, în „B”, în seria
cea mai grea, cu multe aspirante, ele însele cu infuzia de nădejdi
pe care o aduce vacanța mare: F.C. Maramureș, U.T.A., Reșița,
ba și C.F.R. Timișoara, zice Leonida Nedeleu, ambițios cum e, ceea
ce ar însemna că d-aci, de-acasă, începe și bătălia promovării.
Firese, noi mergem cu „Poli”, cum de ani de zile ne-am legat de
creșterile și descreșterile acestei ecuane; dăm însă și celorlalte
două reprezentative ale fotbalului timișorean în eșalonul secund
dreptul cuvenit de a lupta pentru gloria promovării în „A”. Chiar,
revelație a ediției trecute în „B”, de ce n-ar fi A.S.A. Progresul
fericitul lider al seriei a III-a, într-o ascensiune cu adevărat spec-
taculoasă: din județ în „C”, d-acolo în „B”, după un an, iar după
doi, ar fi colega Stelei. Succes, tuturor!

S-a fluturat startul în prima divizie; mi s-a părut cam lînced
începutul, chiar alarmant prin numărul de cartonase galbene și
roșii, ca și prin slăbiciunile în jocul campionanei, de care ni se
leagă încă atîtea vise. Hași, primul nostru fotbalist, nu e chiar în
formă, a și ratat un penalty... o fi fost canicula de vină, o fi
fost repausul.

De-acum, declanșîndu-se și campania agricolă de toamnă,
vorba tractoriștilor: pe cai, baieți, că se filmează!

Teodor BULZA

Ș A H

● Prima campiona mondială de „Copii pînă la 10 ani” la șah,
Corina Peptan din Sădu-Gorj și-a cîștigat acest titlu la recentul
campionat mondial organizat la Timișoara. Tînăra campioană este
și o „elevă de excepție”, iar antrenorul său este informaticianul
Pășcălu, licențiat al Facultății de Științe ale Naturii din Timi-
șoara, iar soția acestuia este încadrată la „Electrotimis” Timișoara.

● Printre medaliatele campionatului mondial se numără și
tînăra Eleonora Balint, elevă de elită la „Licențiat de Filologie-Isto-
rie” din Timișoara și în ultima perioadă de timp ea a fost antre-
nată de maestrul internațional Mărășescu Ion, de la A.E.M.

● Reprezentanții României, prin cele șase medalii obținute, au
reconfirmat valoarea ridicată a șahului din țara noastră.

● La „Cel de al V-lea Festival Internațional de Juniori și
Copii”, organizat în „Orașul Florilor”, (disputat cam în același
timp cu amintitul campionat mondial) prin cei peste 560 de par-
ticipanți, „s-a doborât” recordul mondial de participare la un „con-
curs juvenil”.

● La acest festival a participat și Hodorogea Irina din Bacău,
care, avînd doar șase ani, a învățat să scrie, pentru a-și putea nota
partidele disputate, lucru obligatoriu la un concurs internațional.

● În cinstea acestor importante manifestări șahiste, C.J.E.F.S.
Timiș, „a scos de sub tipar”, cel de al șaselea număr al prestî-
gioasei reviste „ȘAH — TIMIȘOARA”, cu rezumate în limba en-
gleză și cu colaborări valoroase, ca cele ale lui Florencio Campo-
manes, președintele F.I.D.E., Boris Spaski, mare maestru interna-
țional și fost campion mondial de seniori, Pius Brînzeu, membru
correspondent al Academiei R.S.R., prof. Ioan Bușe, președintele
C.J.E.F.S. Timiș și alții.

Vireliu SCHIOPESCU

Ferdurke, Cosmos, Trans-Atlantic sînt cărți care-l aduc lui Witold Gombrowicz* mai multe necazuri decît bucurii. Mai multe huldurile decît aplauze. Cuvinte care ar fi demobilizat pe oricare alt scriitor, lui îi întrețin o incredibilă stare de euforie. În fața negării, a contestației, el jubilează cu un sarcasm degradat în satisfacție: un sine care se contemplă cu derizorie desfătare în oglinda răuvoitoare a lumii. Triumful, abia reprimatul sentiment al gloriei, intervine abia în asemenea ocazii; cînd cărțile, cînd scrisul, cînd însăși ființa scriitorului sînt puse sub semnul întrebării. Sub semnul negației. Numai că toate acestea nu pot fi judecate după canoanele comune. Nu se cuvin judecate, de fapt, niciun. Norma lor e prescrisă de o instanță externă: cea internă s-a dovedit mult prea contradictorie.

Confesiunea, mărturia directă au fost pentru Gombrowicz arme pur ofensive. Arme ofensatoare. Doar întimplător o carte precum Ferdurke este considerată roman. Ea poate trece foarte bine drept un jurnal, după cum Jurnalul său devine, la rigoare, un fabulos roman al persoanei întii. Interșanjabilitatea titlurilor, disprețul suveran al genurilor, al categoriilor, al ierarhiei, abia ele, abia tragicul sentiment al derizoriului, al aleatorului — al imaturității — constituie posibile căi de acces spre eul biografic al scriitorului.

O biografie la vedere: născut în Polonia, în 1904, Witold Gombrowicz trăiește în Argentina din 1939 pînă în 1963. Petrece un an la Berlin. Din 1964 se stabilește în Franța. Cînd moare, în 1969, se află pe lista candidaților pentru premiul Nobel. Nu-l va primi. Se bucură, în schimb, de o faimă crescîndă, de un succes pe care nu l-a visat niciodată. Sau, dacă l-a visat, a făcut-o la modul său alt de derutant; sfruntînd, anatemizînd, jignind — jignind la propriu — blajinul, comunul, înțelegătorul bun simț.

Înainte ca Jurnalul să vadă lumina tiparului, Gombrowicz își avea locul asigurat între marii cititori. „Probabil cel mai negativist scriitor al acestui secol“, notează Guy Scarpetta. N-o spune numai el. Gombrowicz n-ar fi îngăduit ca vreo judecată care să-l privească să n-o fi emis el mai întii. Autor și interpret al scenariului proprii tragedii, Gombrowicz visează să fie și comentatorul ei numărul unu. Deconstrucător de utopii, sarcastic și necruțător, el nu pune în locul edificațiilor dărmate decît protecția disproporționatului său eu. S-a scris mult despre experiența răului în cărțile și în viața lui Gombrowicz. El scrie, însă, în replică, sub presiunea unui adinc filon sarcastic. Dar, în drumul spre cititor, sarcasmul se metamorfozează în răutate. Însă nu una acră, sordidă, veninoasă. O răutate de circumstanță, profilactică: o pungă cu gheață pe o frunte încinsă.

Nu miră, așadar, reacțiile violente pe care și le-a atras de-a lungul vremii. Presa oficială îl neagă cu o vigoare egalată doar de cea a presei exilului. Cărțile sale stîrnesc stupeoare. Intervențiile autorului, în loc să limpezească lucrurile, mai mult le tulbură. Gombrowicz nu numai că lscă, întimplător sau nu, situațiile incomode, dar are o plăcere aproape sadiacă de a le întreține. Focul mic și continuu al ironiilor sale, al exaltărilor negativiste trezește, prin repetare stereotipă, un suris înțelegător; consecvența în „viciu“ e doar partea vizibilă a unui extraordinar spectacol histrionic. Dincolo de el, în spatele cortinei, există un mecanism de-a dreptul tragic. O mașinărie complicată, compusă din resentimente și regrete, din defalări și refuzări, din negații și străfulgerări nostalgice, din luciditate și conformism, din spaimă și inconștiență, din îndrăzneală și tandrețe, din viciu și puritate morală.

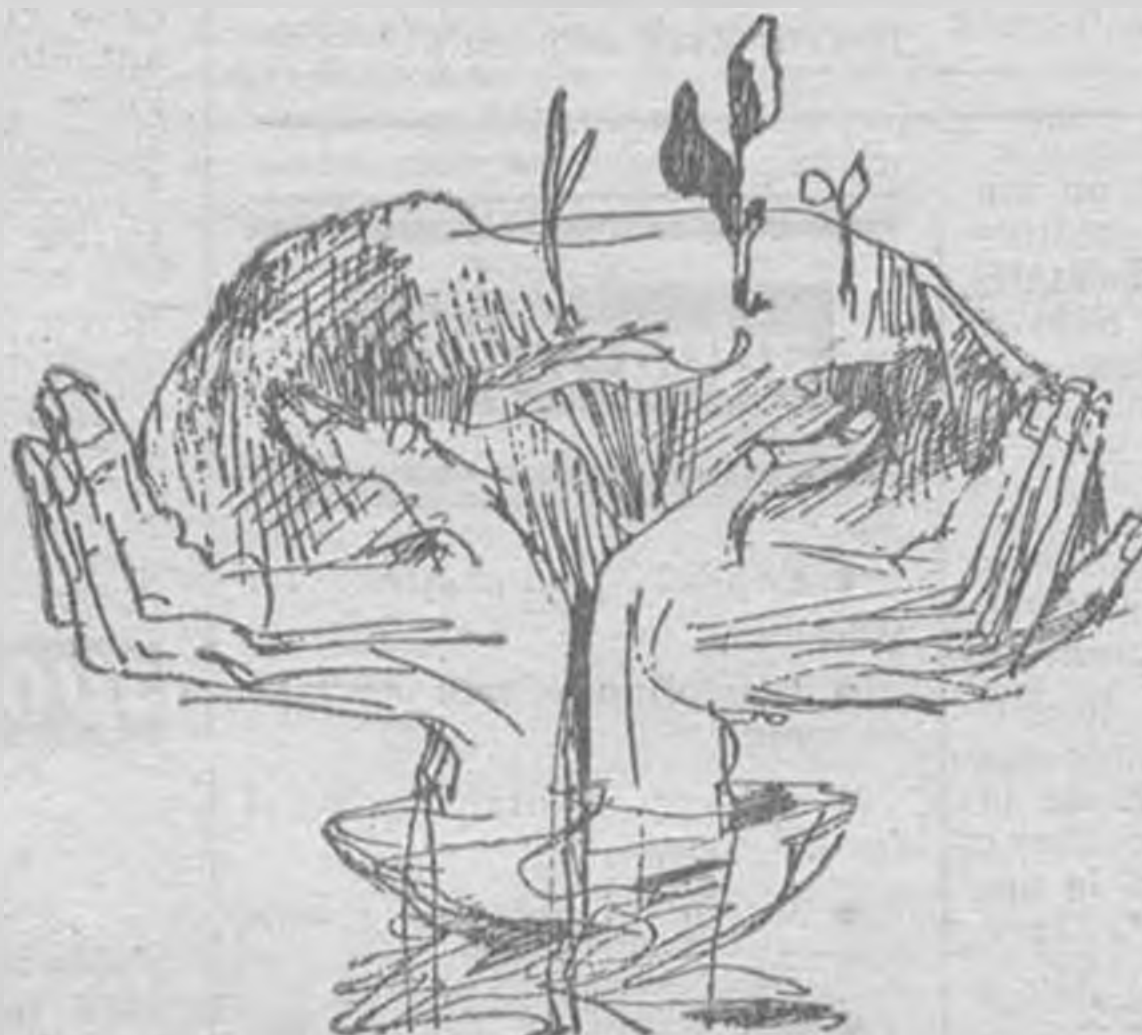
Istoria vieții lui Gombrowicz este însăși istoria cărților sale. O spune chiar el, nuanțînd valoarea de înțelegere a scrisului. Existența lui n-a avut o evoluție decît în măsura în care a însemnat o acomodare necontenită la propriile-i cărți. Cărți care-l surprind, mai întii, pe însuși autorul lor. Imprevizibile — „parcă nici n-ar veni din mine...“ Și totuși. Sînt cărți trăite, dar care, nu înțeleg nici el prin ce mister, l-au ordonat, ele, mai întii, viața. Nu-și dă seama, de fapt, cum le scrie. Identifică, oarecum cu precizie, numai faza preliminară, enervantă și inabilă. Dar, odată începută, cartea se scrie de la sine. Doar printr-o mare voință se vede capabil să delimiteze acea abominabilă nebuloasă a începutului. Restul, paginile propriu-zise, se înșiră cu o nelincetată concesie făcută Formei. Apoi, brusc, după un timp oarecare, constată că a devenit autorul unei cărți! O bizare pe care n-o înțelege nici el. N-o poate, prin urmare, nici descrie. O aproximează, cum, de altfel, se străduie să aproximeze și imaginea Poloniei. Ba chiar drumul pe care-l va urma cartea. Inevitabilul editor. Publicarea prealabilă a unor fragmente. Polemicile ulterioare. Scrierile de la cîțiva scriitori cărora le expediasse textul dactilografiat: „În numele cerului, vî dați seama ce-ați făcut?“ Sau: „Asemenea

lucruri pot fi scrise, dacă ești capabil, însă publicarea lor trebuie lăsată pentru mai tîrziu!“

În focul polemicilor, Gombrowicz își păstrează, însă, luciditatea. El știe foarte exact ce „teritorii“ ocupă domeniul creației. Cînd spune că a început să scrie cu gîndul la viața sa, la el însuși trăind la Buenos Aires, afirmația este perfect adevărată. Numai că nu pe deplin exactă. În timpul scrierii, autorul constată că a luat cu sine nu numai obiectele strict necesare, ci și marfă de contrabandă: procesul insesizabil al meditației, care îl conduce spre locuri neprevăzute. Ceea ce poate trece drept o satiră este tocmai acest balast, acest exploziv pe care-l transportă cu sine fără să știe.

Tangou argentinian

Jurnalul captează, însă, și imaginea unui Gombrowicz mai puțin ferm în fața istoriei. Compenzează astfel de dezertări plonjînd în deliciale istorii personale. Obsesia timpului, a clipei care se scurge printre degete ia, cîteodată, forme comice. Elementul după timpul pierdut se transformă printr-o proiecție a unui personaj absurd, atemporal, al propriei existențe: „Da, da... oare de ce nu mi-am notat fiecare zi începînd din momentul

în care am învățat să scriu? Aș fi avut astăzi mai multe volume pline cu aceste note și aș ști ce făceam acum douăzeci și șapte de ani la aceeași oră. Ce rost ar avea? Viața curge printre degete ca apa printre degete. Dar cel puțin ar rămîne ceva... o urmă...“ (Să observăm, din scrupul științific, că Jurnalul lui Gombrowicz nu s-au apropiat prea des de această idealitate a jurnalului intim. Inscrupțiile de deasupra paginii sînt sumare, notînd, cel mai adesea, doar ziua respectivă săptămîni). Dar evidența nu-l împiedică, totuși, să viseze. Povestea vieții lui („care se apropie de sfîrșit!“) îi procură o plăcere „aproape senzuală“. Parcă ar plonja într-un rîu ale cărui ape încep să se limpezească. „Totul se completează încetul cu încetul. Totul se leagă. Încep deja să citesc în mine însumi, deși cu greutate și parcă prin ochelari aburii. Cît e de ciudat: în sfîrșit, în sfîrșit, încep să-mi văd chipul cum iese din Timp. Cu senzația termenului irevocabil. E patetic“.

Și de aici, o altă problemă: Cum să te comporți în fața naturii? Cu cît îi aprofundează mai mult sensurile, cu atît își dă seama că descrierile de natură nu l-au ajutat la nimic. În timp ce umblă prin pampa, constată că între el și natură există un antagonism fundamental. Ar trebui să-l rezolve, dar nu știe cum. Apellînd la divinitate? Dar el nu crede în divinitate. Nu crede în tribunalul suprem. Și, oricum, nu va avea în fața naturii niciodată o atitudine catolică. Deși ceva îl trage mereu în jos. Spre confruntarea „cu planta, cu scarabeul și calul“. E tendința lui de a reface legătura cu inferiorul. De fapt, un demers cît se poate de logic: din moment ce încearcă să subordoneze conștiința superioară celei inferioare în lumea umanului, corelînd maturitatea cu imaturitatea, nu este obligat și să coboare scara speciilor? Adică să parcurgă întreaga scară, pînă la capăt.

„Mărturisesc, pe de altă parte, că această imaturitate mă încîntă, mă subjugă și mă umple de plăcere. Căci sînt o imaturitate matură și, deop-

trivă, o maturitate imatură...“ Formula se poate a fi reținută. Între extremele ei își va situa, o vinovată, premeditată, ironică detașare Gombrowicz întregul proiect spiritual. Căzut în plin, care o țese cu gesturi atît de energice, el își formează captivitatea într-un răsît al expansivă imagine. Obligațiile lui estetice și intelectuale leagă tocmai de această fatalitate asumată autor al sensibilităților, el se vede implicat în vocație pedagogică: să forțeze tînăra generație în contactul cu maturitatea. Să-l releve, alături de raporturile cu maturitatea. Vorbește în deplină conștință de cauză. I-a studiat cu atenție pe tînăr tînăr, pe acești imaturi prin definiție. El însuși n-au că în el se ascunde un specialist în problemele lor majoră. Într-adevăr, e ciudat; tot un personaj al imaturității face ca ei, argentinienii, să fie mîndri de Borges (un scriitor, totuși, abstrax exotic și străin de problemele lor) iar pe el, Gombrowicz, să nu-l citească decît o mîna de oameni.

Jurnalul, ca și cărțile sale, pulsează de emoție unei sinonimice: nevoia omului de normalitate, de Imperfecțiune, de inferioritate, de necrețe. Toate, concepte fundamentale, scrie el majusculă: „Tineretea nu-a apărut drept ceva înalt și absolut dintre valorile vieții...“ Întii ea își are propriile particularități: totul filozofic, lume valoare, ea se relevă drept ceva mai puțin decît valoare. În consecință, și-a așezat viața în ghilotine paralele: între autenticitate și inautenticitate. Valoarea, pe de o parte, și Valoarea aceluși minată, insuficiența, Dezvoltarea incompletă, pe de alta. Filosofii spun: „Omul vrea să fie Dumnezeu“. Gombrowicz nuantează: „Omul vrea să fie tînăr“.

„Existența sarcastică“ a lui Gombrowicz transcrie sentimentele unui paria. Ale unui marginalizat lucid, însă în același timp, de o mare încredințare. Găsește cele mai incredibile scuze pentru animalul în care se zbate numele său. Înțînăria grupul intelectualilor din Tandil — obscur oraș argentinian rătăcit în provincie — plutea în umbra unei ambiguități pline de umor. Detașat, cu experiența capitalei (ba chiar și a Parisului), el se neliniștește în nici o împrejurare: „N-am nimic cînd vorbindu-se de mine. Ce să-i faci? Provincia...“ Dar asta mă determină să fiu profund. Știu deja ce fel de tactică trebuie folosită în asemenea împrejurări și nu comit eroarea de a prezenta; din contră, mă comport ca și cum mi-aș fi pe de-a-ntregul cunoscut, și le voi sugera ropenismul meu numai prin ton și prin tonus. Așadar, un european! Un urmaș al politei europene, s-ar zice. Nici vorbă de așa ceva. După aceasta, preliminară, urmează scena a doua. A solșniilor. Nu știe nici el ce demon îl stîrnea. Dar nu regretă nimic. Nu pierde nici prilejul să a-și etala întregul repertoriu. Iritarea se transformă în furie, nemulțumirea în agresivitate. Iar în urma lui, un șir interminabil de semne de întrebare.

Din fericire, există și o altă Argentina. Argentină paimei nesfîrșite și a nopților luminoase. Argentină pe care o cunoaște atît de bine, cu secretul ei cu tot — identic celui al oricărei țări sud-americane: aici, bunătatea, simplitatea devin agresivitate și chiar primejdioase. Nu însă și Argentina tînăra sfioasă, descoperită în imaginea întimplătoare unui tînăr cuplu așezat în o masă. Cîtă frumusețe. De ce nu se așază alături de el, lîngă această splendidă apariție, plină de grație feminină și lăsa tînărul care-i seamănă lui Rudolf Valentino? Frumusețe enigmatică. Întru totul asemănătoare lucrurilor care-l înconjoară: fața de masă, fierul chelnerul, farfuriile. O frumusețe care nu se sebește prin nimic: e din aceeași lume, din aceeași materie.

Jurnalele captează, cu o înaltă fidelitate, iubire furioasă a lui Gombrowicz: pentru Polonia și pentru Argentina. În paralel, mărturisirile furnizează toate datele pentru portretul-robot al unui self-made-man al literaturii. A unui personaj excentric, fioros cînd iubește și tandru cînd e nefericit. Cartea unui mare scriitor care a știut să-și subjugă pana. Care a căutat să provoace necontenit, să demortalească. S-a aflat mereu în avanpost, în avangardă, expunîndu-și pieptul vulnerabil, vulnerabil conștiința propriei fragilități. Însă chiar și așa, evitat să introducă în confesiune persoana a Iluziei Persoana șantajului. A autoșantajului. A obiectivității. A spus lumii mai multe adevăruri decît în stare să îndure. Nu s-a supărat pe universul acesta i-a răspuns cu aceeași monedă. A avut totdeauna suficiente rezerve, suficientă energie pentru a reîncepe. Pentru a reinoda șirul marilor cesarelor vesele insolente. Sfruntări benefice, făcînd, mereu și mereu, circuitul lucidității în natură.

Mircea MIHĂILESCU

* Autor prezent, în aceste zile, în librării, cu o splendidă selecție din Jurnalul și piesele sale de teatru, traduse, pentru editura Univers, de către Olga Zalcik și prefațate de Romul Munteanu.

SAPTAMINAL SOCIAL-POLITIC

Intrare

Trăim, din nou, o emoție stăruitoare, de timentele care știu seama pentru noi răsplata unei munci și filtrată de soarelui emoție a încheierii, a începutului: ne bucurăm, un nou an școlii, al științei și în în același timp, anol noile, mereu demne, laolaltă cu cel ce nă acest început de toamnă gram al muncii și creșterii P.C.R. reprezintă, program de acțiune: sub semnul cărui acțiunăm pentru o pațimentelor noastre își a fi contemporani și iubim patria muncii și punde prezent la chea timpul pe care îl

Pămînt

Deși trăitori în oraș, puț dintre noi vor fi acela ca să nu aibă rădăcinile la socolo, întodeauna, pămînt e mai luminos și mai bun, cerul mai albastru. Acolo, n rala datinilor e mai conservare, omul mai autentic, mai om. Acolo, chiar și ei plîns sau cînd rid, oamenii fac cu mai multă sinceritate. Firește, satul românesc de nu mai este satul patriarhal de ieri. Are și el problem și prefacerile lui firești, ton cu timpurile moderate trăite de noi toți. Dar, un ceru e sigur, că acolo suflă omului, deci și sufletul pur, se păstrează mai nealterat. Și această protecție sufletului unu popor și a patriei nu mi se pare mai pu importantă decît protecția mediului ambiant. Căci, așa cum există o ecologie a mediului, nu se poate să nu existe o ecologie a spiritului și a n rali, prin care satul nostru trebuie ferit de influenț inactive, de alterări ale condițiilor sale ancestrale, rămînînd pentru noi toți, un ochi apă cristalină, în care să putem ogîndi fiecare conștiință pînă în adîncuri.

Căel nimic nu mi se pare mai important, pentru un sat, pentru un om de conștient decît sentimentul apartenenței la un pămînt curat, pe care el simte forța morală poate birui însuccese, viciul din stăbăciuni trecătoare. Nu mai pămîntul, acest „Teatru“ ne poate face să ne iubim „pe limba noastră“, nem o fizionomie proprie, nu imprimăm, să nu al răm Morala acestui teritoriu al nașterii ne poate face n vigoși, mai puțin atenți, mai puțin curioși, care se demodează. Nu mai prin aceste rădăcini în tem naviga și spre modernism, dar și spre izvoare.

COLEGIUL DE REDACȚIE:

ION ARIEȘANU (redactor șef)
ANGHEL DUMBRĂVEANU (redactor șef adjunct)
DREL COLTESCU, NICOLAE PIRVU, CORNEL UNGUREANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: TIMIȘOARA, strada RODON
Telefoane: 3 33 90 și 3 33 76 (redactor-șef). Manuscrisele nepuș
nu se înapoiază. Abonamentele se fac la P.T.T.
TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index: 42 907